Hof van Cassatie

LIBERCAS

1/2 - 2026

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST

DAAD

Daad - Fout - Beoordeling door het Hof van Cassatie

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij het bestaan van een fout afleidt, gaat het Hof na of de rechter zijn beslissing wettig uit de door hem vastgestelde feiten heeft afgeleid (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.22.0034.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.4** AC nr. ...

Daad - Fout - Fout van de administratieve overheid - Begrip

De fout van de administratieve overheid waarvoor ze aansprakelijk kan worden gesteld, bestaat in een gedraging die hetzij neerkomt op een verkeerd optreden dat moet worden beoordeeld naar de maatstaf van een normaal zorgvuldige en voorzichtige overheid die in dezelfde omstandigheden verkeert, hetzij, behoudens onoverkomelijke dwaling of een andere rechtvaardigingsgrond, een schending inhoudt van een nationaalrechtelijke norm of van een internationaal verdrag met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde, die deze overheid verplicht niets te doen of op een bepaalde manier wel iets te doen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.22.0034.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.4** AC nr. ...

HERSTELPLICHT

Herstelplicht - Staat - Overheid - Aansprakelijkheid van de administratieve overheid - Scheiding der machten - Herstel in natura - Bevoegdheden van de rechter

De hoven en rechtbanken mengen zich niet in de uitoefening van de door de wet aan die overheid voorbehouden bevoegdheden wanneer ze, om de benadeelde volledig in zijn rechten te herstellen, het herstel van de schade in natura bevelen en de administratie maatregelen opleggen om aan de schadeverwekkende onwettigheid een einde te maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 41 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 40 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 39 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 38 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 37 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 36 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 35 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 34 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 33 De gecoördineerde Grondwet 1994

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

Herstelplicht - Staat - Overheid - Grondwet - Artikel 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toewijzing van een overheidsopdracht - Toetsing van de

externe en interne wettigheid van de rechtshandeling - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheden van de rechter

Hoewel de hoven en rechtbanken krachtens artikel 159 van de Grondwet bevoegd en verplicht zijn de interne en externe wettigheid na te gaan van elke administratieve handeling waarop een vordering, een verweer of een exceptie gegrond is, alvorens hieraan uitwerking te verlenen, dienen ze ook, wanneer ze kennisnemen van een vordering tot schadevergoeding die gegrond is op de onwettigheid van de toewijzing van de overheidsopdracht, uitspraak te doen over de toepassingsvoorwaarden van artikel 15, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993, en van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

Herstelplicht - Zaken - Bewaarder - Begrip - Onaantastbare beoordeling

De feitenrechter beoordeelt in feite wie de bewaarder van de zaak is, mits hij het begrip bewaarder van de zaak niet miskent.

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

12 januari 2023 C.21.0402.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230112.1F.1** AC nr. ...

Herstelplicht - Staat - Overheid - Aansprakelijkheid van de administratieve overheid - Onrechtmatige daad - Herstel in natura - Mogelijkheid

De administratieve overheid die door een onrechtmatige daad de burgerlijke rechten van een persoon aantast en hem hierdoor schade berokkent, ontsnapt niet aan de toepassing van de verplichting tot herstel in natura (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 41 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 40 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 39 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 38 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 37 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 36 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 35 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 34 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 33 De gecoördineerde Grondwet 1994

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

Herstelplicht - Algemeen - Herstel in natura - Bevoegdheden van de rechter

De rechter is bevoegd om het herstel in natura van schade voortvloeiend uit een onrechtmatige daad te bevelen, door met name de schadeveroorzaker maatregelen op te leggen om aan de schadeverwekkende toestand een einde te maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

Herstelplicht - Algemeen - Herstel in natura - Voorwaarden

Wie schade lijdt ten gevolge van een onrechtmatige daad, heeft het recht het herstel in natura te vorderen, wanneer zulks mogelijk is en geen rechtsmisbruik oplevert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

SAMENLOOP VAN AANSPRAKELIJKHEID

Samenloop van aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid uit en buiten overeenkomst - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Tekortkoming aan de voorzichtigheidsplicht - Andere schade dan die voortvloeiend uit de wanuitvoering van de overeenkomst - Begrip

Een partij bij een overeenkomst kan ten aanzien van zijn medecontractant enkel buitencontractueel aansprakelijk worden gesteld indien de hem verweten fout niet enkel een tekortkoming vormt aan de contractuele verplichting maar ook aan de algemene voorzichtigheidsplicht en dat die fout andere schade heeft veroorzaakt dan die welke voortvloeit uit de wanprestatie van de overeenkomst; de schade die voortvloeit uit de wanprestatie van de overeenkomst, is de schade die in een noodzakelijk oorzakelijk verband met die tekortkoming staat, ook al is ze daar slechts een onrechtstreeks gevolg van (1). (1) Zie concl. OM.

25 mei 2023 C.21.0425.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230525.1F.2** AC nr. ...

SCHADE

Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Schade - Raming naar billijkheid - Vaststelling van de vergoeding - Tijdstip waarop de rechter uitspraak doet

Bij het vaststellen van de vergoeding van naar billijkheid geraamde schade moet de rechter zich plaatsen op het tijdstip van zijn uitspraak.

- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

9 maart 2023 C.22.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.3** AC nr. ...

Schade - Begrip - Vormen - Misdrijf van het bewerken van bedrieglijk onvermogen - Veroorzaakte schade - Verlies van een kans

De schade die wordt veroorzaakt door het bedrieglijk bewerken van het onvermogen is die welke voortvloeit uit het verlies van een kans voor de schuldeiser om de betaling van zijn schuldvordering te verkrijgen; de schadeloosstelling die wordt toegekend als vergoeding voor het verlies van een kans kan niet gelijk zijn aan het totaalbedrag dat door die kans zou zijn voortgebracht indien zij zich verwezenlijkt had (1); geen enkele wettelijke bepaling verbiedt daarentegen om aan de verloren kans de waarde van een gedeelte of van een percentage van de schuldvordering zelf toe te kennen (2). (1) Zie Cass. 27 februari 2008, AR P.07.1567.F, AC 2008, nr. 135; Cass. 23 februari 2005, AR P.04.1517.F, AC 2005, nr. 112; Cass. 20 februari 2001, AR P.99.0480.N, Pas. 2001, n° 102. (2) Zie Cass. 5 november 2021, AR C.20.0343.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.3 (impliciete oplossing); concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas. vóór Cass. 6 december 2013, AR C.10.0204.F, AC 2013, nr. 661.

14 juni 2023 P.22.1347.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Invaliditeit en arbeidsongeschiktheid - Begrippen - Weerslag in geval van een tijdelijke invaliditeit geconsolideerd na afloop van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid

Invaliditeit is een medisch begrip dat duidt op een vermindering van anatomische of functionele aard die een weerslag heeft op de handelingen van het dagelijkse leven van het slachtoffer, los van de weerslag op zijn winstgevende activiteiten; de arbeidsongeschiktheid wijst van haar kant op de hoegrootheid van die weerslag (1); hieruit volgt dat een tijdelijke invaliditeit kan consolideren na de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid en dat ze kan bestaan nadat die ongeschiktheid is geëindigd (2). (1) Zie P. COLSON, La réparation des préjudices corporels en droit de la responsabilité extracontractuelle. La spécificité des dommages résultant d'une atteinte a l'intégrité physique ou psychique, Brussel, Larcier, 2022, 560. Zie Cass. 3 januari 2018, RG P.17.0786.F, Pas. 2018, nr. 2, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH: "De ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid bestaat in de ongeschiktheid van het slachtoffer tot het verrichten van enige lichamelijke arbeid, ongeacht de sociale status van het slachtoffer of diens gewoonlijke en professionele arbeid.". (2) Zie Cass. 14 november 2006, AR P.06.0852.N, AC 2006, nr. 557: "De omstandigheid dat slagen slechts een tijdelijke en niet een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid ten gevolge hebben gehad, sluit niet uit dat die slagen niettemin een blijvende invaliditeit tot gevolg kunnen hebben.". Aangezien het OM geconcludeerd heeft tot de niet-ontvankelijkheid van de memorie (cf. supra), heeft het geen antwoord op het middel voorgesteld.

15 november 2023 P.23.0993.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.6 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

De vergoedbare schade in de zin van de artikelen 1382 Oud Burgerlijk Wetboek en 3 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is niet de schade die de prestatieverlener verbindt aan een, in zijn ogen ontoereikende, taxatie van zijn kostenstaat; die schade veronderstelt immers een door het misdrijf veroorzaakte aantasting van een vooraf bestaand en bij wet beschermd subjectief recht van degene die deze schade aanvoert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

10 mei 2023 P.23.0236.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5 AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Aantasting van de economische waarde - Raming - Raming in concreto - Draagwijdte

Bij het ramen van de aantasting van die economische waarde moet de rechter acht slaan op de geschiktheid van het slachtoffer, gelet op zijn concrete toestand en op de economische en sociale vereisten en realiteiten, om niet alleen zijn beroep ten tijde van het ongeval maar ook andere beroepsactiviteiten uit te oefenen, waarbij hij rekening moet houden met de leeftijd, de opleiding, de beroepsbekwaamheid en het aanpassingsvermogen van het slachtoffer (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.6** AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Principe

Wie door zijn fout een ander schade heeft berokkend, moet deze vergoeden en het slachtoffer heeft in de regel recht op de volledige vergoeding van de schade die hij heeft geleden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.6** AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

Artikel 6, § 1, eerste lid, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken bepaalt dat de prestatieverlener voor elke gevorderde prestatie een kostenstaat opstelt en artikel 6, § 1, eerste lid, voorziet in een administratief beroep in geval van verzet van de dienstverlener tegen de vermindering van zijn kostenstaat; de uitgaven die de prestatieverlener heeft gedaan om een gerechtelijke opdracht te vervullen, zijn onderworpen aan de door de Wet 23 maart 2019 ingevoerde taxatie- en vereffeningsprocedures en zijn, zelfs wanneer zij onvoldoende werden terugbetaald, geen door het misdrijf veroorzaakte en naar gemeen recht vergoedbare schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende arbeidsongeschiktheid - Vermindering van de economische waarde op de arbeidsmarkt - Grotere inspanningen - Verlies aan beroepsinkomsten

De materiële schade die het slachtoffer lijdt ten gevolge van een blijvende arbeidsgeschiktheid bestaat niet alleen in de vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt en, eventueel, de noodzaak om zich harder te moeten inspannen om zijn normale beroepswerkzaamheden te volbrengen, maar desgevallend ook in een verlies aan beroepsinkomsten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.6** AC nr. ...

ADVOCAAT

- Orde van Advocaten - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0047.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.27** AC nr. ...

- Rechtscollege van de rechterlijke orde - Proceshandeling - Rechtsvordering in naam van een rechtspersoon - Gevolmachtigde - Wettelijk vermoeden - Weerlegbaar - Geen ambtshalve controle door de rechter

Het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek vastgelegde vermoeden dat de advocaat als gevolmachtigde optreedt, is niet onweerlegbaar en een partij mag aanvoeren dat de beslissing om de proceshandeling te stellen niet werd toegestaan door de organen van de rechtspersoon en niet van laatstgenoemde uitgaat, maar de rechter kan een dergelijke betwisting niet ambtshalve opwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

22 juni 2023 C.22.0411.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.3** AC nr. ...

- Cassatieberoep tegen een beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Memorie die aan de advocaat van de verweerder maar niet aan hemzelf werd meegedeeld - Raadsman van de verweerder aanwezig op de terechtzitting - (Geen) ambtshalve grond van niet-ontvankelijkheid

Wanneer de eiser wiens cassatieberoep gericht is tegen een beslissing over de burgerlijke rechtsvordering zijn memorie meedeelt aan de advocaat van de verweerder en niet aan de verweerder (1), en de advocaat van de verweerder aanwezig is op de rechtszitting (2), stelt het Hof niet ambtshalve de niet-ontvankelijkheid vast van die memorie vast op grond van artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering (3). (Impliciete oplossing). (1) Uit artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt: "om regelmatig te zijn, moet de memorie ter kennis gebracht worden van de partij waartegen het beroep gericht is en niet van diens raadsman." (Cass. 30 september 2015, AR P.15.1040.F, Pas. 2015, nr. 573). (2) Het is maar de vraag of dit beginsel ook van toepassing is wanneer noch uit de stukken (memorie van antwoord of andere), noch uit de aanwezigheid van de advocaat van de verweerder op de rechtszitting van het Hof blijkt dat de memorie daadwerkelijk aan de raadsman van de verweerder is meegedeeld. En zal het Hof, als de verweerder in zijn memorie van antwoord aanvoert dat de memorie enkel aan zijn advocaat is meegedeeld, die grond van niet-ontvankelijkheid verwerpen, op grond dat het doel van artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering, namelijk de bescherming van het recht van verdediging, is bereikt? En zal het Hof in dat geval naar artikel 861 Gerechtelijk Wetboek verwijzen? (3) Deze - weliswaar - impliciete oplossing staat vast, waarbij het OM heeft geconcludeerd tot de niet-ontvankelijkheid van de memorie. Contra Cass. 7 september 2016, AR P.16.0461.F, arrest niet gepubliceerd, dat de niet-ontvankelijkheid van de memorie ambtshalve vaststelt in zoverre het cassatieberoep gericht is tegen de uitspraak over de door de verweerster tegen de eiser ingestelde burgerlijke vordering, op grond dat de memorie aan zijn raadsman en niet aan de eiser werd meegedeeld (en dat, bovendien, antwoordt op het middel betreffende het cassatieberoep dat gericht is tegen de beslissing over de tegen de eiser ingestelde strafvordering).

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

15 november 2023 P.23.0993.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.6** AC nr. ...

- Ereloon - Toezicht van de rechter - Draagwijdte

Wanneer de advocaat zijn ereloon vaststelt, kan de rechter het enkel verminderen wanneer het kennelijk de grenzen van de billijke gematigdheid te buiten gaat; bij het verrichten van deze marginale toetsing is het de rechter daarentegen niet verboden de gefactureerde prestaties te onderzoeken en de uurloonbedragen of de gepresteerde uren in aanmerking te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 446ter Gerechtelijk Wetboek

26 mei 2025 C.24.0415.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250526.3F.1** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

De verplichting de raadsman van de verdachte bericht te geven van de rechtszitting zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van de procedure van handhaving van de voorlopige hechtenis; de verdachte, aan wiens raadsman geen bericht werd gegeven zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, kan op de rechtszitting afstand doen van het recht op bijstand van zijn raadsman; het staat aan het onderzoeksgerecht onaantastbaar te oordelen of de verdachte in dat geval vrijwillig en weloverwogen afstand heeft gedaan van het recht op bijstand van een raadsman (1). (1) Cass. 29 maart 2023, AR P.23.0437.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19, noot M.N.B.

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.28** AC nr. ...

- Bepalingen die in de bijstand van een advocaat voorzien - Toepassingsgebied - (Geen) toepassing op de door een administratieve overheid genomen maatregel van vrijheidsberoving van een vreemdeling - Strafzaken

De bepalingen die voorzien in de bijstand van een advocaat behoren tot de strafprocedure; ze beschermen de personen die ervan beschuldigd worden een misdrijf te hebben gepleegd en houden geen verband met een maatregel van vrijheidsberoving die door een administratieve overheid werd genomen om de doeltreffendheid te verzekeren van het bevel om het grondgebied te verlaten, dat werd uitgevaardigd tegen een persoon die de wettelijke voorwaarden van toegang tot dat grondgebied, het verblijf en de vestiging niet naleeft.

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

- Regelmatige lastgeving - Wettelijk vermoeden - Rechtscollege van de rechterlijke orde - Proceshandeling - Rechtsvordering in naam van een rechtspersoon - Voorwaarde

Het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek vastgelegde vermoeden dat de advocaat als gevolmachtigde optreedt, is niet onweerlegbaar en een partij mag aanvoeren dat de beslissing om de proceshandeling te stellen niet werd toegestaan door de organen van de rechtspersoon en niet van laatstgenoemde uitgaat, maar de rechter kan een dergelijke betwisting niet ambtshalve opwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

22 juni 2023 C.22.0411.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.3** AC nr. ...

- Strafzaken - Illegaal verblijf - Verhoor van de vreemdeling - Bijstand van de advocaat - Gestandaardiseerde vragenlijst - (Geen) verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, dat op algemene wijze voorziet in de mogelijkheid om tijdens een verhoor te worden bijgestaan door een advocaat, volgt dat het begrip “verhoor” moet worden verstaan als een geleide ondervraging over misdrijven die ten laste kunnen worden gelegd en die door een daartoe bevoegde persoon wordt opgetekend in een proces-verbaal in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); de gestandaardiseerde vragenlijsten waarin beperkte informatie wordt gevraagd door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of aan te vullen rubrieken, zoals in geval van de interpellatie van een illegaal verblijvende vreemdeling, zijn geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566. (2) Zie Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

- Vreemdelingenrecht - Vasthoudingsmaatregel ten aanzien van een vreemdeling - Recht om te worden gehoord met de bijstand van een advocaat - Handvest Grondrechten EU - Artikel 41 - Toepassing

Artikel 41 Handvest Grondrechten EU, krachtens hetwelk eenieder het recht heeft dat zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen, organen en instanties van de Unie worden behandeld, waarbij dat recht met name ook het recht voor eenieder inhoudt om te worden gehoord voordat er jegens hem een voor hem nadelige individuele maatregel wordt genomen, legt geen verplichtingen op aan de lidstaten maar enkel aan de instellingen, organen en instanties van de Unie; die bepaling kan bijgevolg niet als grondslag dienen voor het recht om door de administratieve overheid van een lidstaat te worden gehoord vóór de beslissing tot vasthouding voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van het bevel om het grondgebied te verlaten en, a fortiori, voor het recht om met de bijstand van een advocaat te worden gehoord (1). (1) Cass. 21 september 2016, AR P.16.0939.F, AC 2016, nr. 516.

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE

- Verzoekschrift tot het intrekken van een arrest van het Hof - Vormvereisten

Uit de artikelen 1080 en 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, die ook van toepassing zijn in strafzaken, volgt dat het verzoekschrift van een partij tot intrekking van een arrest van het Hof ondertekend moet zijn door een advocaat bij het Hof, zo niet is het verzoekschrift niet-ontvankelijk (1). (1) Cass. 17 april 2018, AR P.17.1116.N, AC 2018, nr. 241; Cass. 16 januari 2008, AR P.07.1748.F, AC 2008, nr. 29 met concl. van procureur-generaal J.F. LECLERCQ op datum in Pas.; Cass. 10 oktober 2007, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 471; Cass. 22 februari 2017, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 126. Zie S. VAN OVERBEKE, "Het Hof van Cassatie als rechter over zijn eigen arresten. Over de intrekking van cassatie-arresten en de meticuleuze en periculeuze betekening van het cassatieberoep in strafzaken", R. Cass. 2001, 1-22; F. BAUDONCQ, "Artikel 1114 Ger. W.", in Commentaar Gerechtelijk Wetboek, Kluwer, 2017, 1-8; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1866-1867.

- Artt. 1080 en 1114, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 februari 2022 P.21.1515.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.1** AC nr. ...

AFSTAND (RECHTSPLEGING)

AFSTAND VAN GEDING

Afstand van geding - Wraking - Antwoord van de gewraakte magistraat - Afstand - Gevolg

Wanneer de akte van afstand van het verzoek tot wraking werd neergelegd nadat de gewraakte magistraat had geconcludeerd en die akte niet werd betekend en aanvaard, dient het Hof uitspraak te doen over de grond van de zaak (1). (1) Het Hof oordeelt: "tenzij de eiser afstand heeft gedaan van een vroegere vordering, is een nieuwe vordering tot wraking niet ontvankelijk wanneer ze gegrond is op dezelfde feiten als de voorgaande vordering" (Cass. 19 februari 2016, AR C.16.0032.F-C.16.0034.F, AC 2016, nr. 130).Hieruit kan weliswaar worden afgeleid dat de afstand van een verzoek tot wraking niet steeds is uitgesloten.Het Hof heeft echter ook beslist dat "[wanneer] de verzoeker verklaart afstand te doen van zijn verzoek dat geen voorwerp of belang meer heeft, de procedure haar voorwerp behoudt, aangezien het Hof met name uitspraak moet doen over het eventuele willekeurige karakter van het ingestelde wrakingsverzoek [en in dat geval is er] dus geen grond om akte te verlenen van de afstand van geding" (Cass. 16 september 2020, AR P.20.0908.F, AC 2020, nr. 545).Bovendien "zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de wraking van magistraten op grond van artikel 2 Gerechtelijk Wetboek van toepassing in strafzaken, tenzij de toepassing ervan onverenigbaar is met de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering en de beginselen van het strafprocesrecht" (Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25; Cass. 21 april 2011, AR C.11.0002.F, AC 2011, nr. 276, met concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.); zie R. DECLERCQ, « Wraking », in Comm. Straf.; M. A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 1923.Het OM heeft hieruit afgeleid dat artikel 825 van dit wetboek van toepassing is en dat aangezien de in het verzoek bedoelde magistraat op dat verzoek heeft geantwoord – en aldus heeft "geconcludeerd" in de zin van die bepaling –, en er, gelet op het gebrek aan betekening van de afstand van geding en aanvaarding door de voormelde magistraat, geen akte van de afstand kon worden verleend. (M.N.B.)

- Art. 828, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 825, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 november 2023 P.23.1483.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.8** AC nr. ...

Afstand van geding - Verzoek tot wraking

Wanneer de verzoeker tot wraking afstand doet van zijn vordering omdat hij zich niet in staat acht te bewijzen dat de magistraat de hem toegeschreven verklaringen wel degelijk heeft gedaan in de bewoordingen zoals zij in het verzoek zijn weergegeven, maar niet de bedoeling had afstand te doen van het recht dat hij via zijn rechtsvordering wilde uitoefenen, moet zijn afstand worden uitgelegd als een afstand van geding en niet van rechtsvordering (1). (1) Zie B. BIEMER, e.a., Droit judiciaire, II, vol. I, Larcier, 2021, 848-855.

- Art. 828, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 825, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 november 2023 P.23.1483.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.8** AC nr. ...

APOTHEKER

- Tuchtzaken - Nieuw middel - Begrip - Geen middel dat aanvoert dat de zaak op onregelmatige wijze bij de provinciale raad aanhangig werd gemaakt

Het cassatiemiddel is nieuw wanneer het gegrond is op wettelijke bepalingen die noch van openbare orde noch van dwingend recht zijn, niet voor de raad van beroep werd voorgedragen, waarvan deze niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en waarvan het niet diende kennis te nemen, ook al had hij een gegeven vastgesteld waaruit de onregelmatige aanhangigmaking afgeleid kon worden (1). (1) Zie Cass. 26 april 1990, AC 1990, nr. 505.

10 november 2023 D.23.0007.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.5** AC nr. ...

ARBEID

SOCIALE DOCUMENTEN

Sociale documenten - Deeltijdse werknemers - Vermoeden van het verrichten van voltijdse prestaties - Arbeidsovereenkomst - Uurrooster - Bewaarplaats

Uit de artikelen 22ter, tweede lid RSZ-wet, 157 Wet Deeltijdse Arbeid en 15, eerste en tweede lid Arbeidsreglementenwet volgt dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters bedoeld in artikel 157 Wet Deeltijdse Arbeid moet worden bewaard op elke plaats waar de werknemers worden tewerkgesteld en bijgevolg ook op de plaatsen van tewerkstelling die niet de bedrijfszetel of exploitatiezetel van de werkgever zijn; uit die bepalingen volgt evenwel niet dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters ook moet worden bewaard buiten de plaats van tewerkstelling waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden, noch dat elke plaats waar de werknemer werkend wordt aangetroffen een plaats van tewerkstelling is waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden.

- Art. 15, eerste en tweede lid Wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen
- Art. 157 Programmawet 22 december 1989
- Art. 22ter, tweede lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

19 mei 2025 S.23.0056.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.5** AC nr. ...

ARBEIDSOVEREENKOMST

EINDE

Einde - Allerlei - Ontslagbescherming - Vakbondsafvaardiging - Sector van de grote kleinhandelszaken - Plaatsvervangende afgevaardigde

De ontslagbescherming, ingevoerd door de artikelen 26 en 28 van de collectieve arbeidsovereenkomst van 21 september 2015, gesloten in het paritair comité nr. 311 voor de grote kleinhandelszaken, strekt zich niet uit tot de plaatsvervangende afgevaardigde zolang hij geen effectieve afgevaardigde vervangt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 6, 26 en 28 Collectieve arbeidsovereenkomst van 21 september 2015 tot wijziging van de gecoördineerde statuten van het waarborg- en sociaal fonds der textielnijverheid

15 mei 2023 S.22.0038.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.1** AC nr. ...

Einde - Allerlei - Niet-concurrentiebeding - Vergoeding - Aard

De betaling van de bij artikel 65, § 2, vijfde lid, 4°, Arbeidsovereenkomstenwet bedoelde forfaitaire compensatoire vergoeding vergoedt niet de uitoefening van een bezigheid, maar integendeel compenseert de verplichting om zich ervan te onthouden een bepaalde bezigheid uit te oefenen; hieruit volgt, enerzijds, dat ongeacht de grondslag waarop deze forfaitaire compensatoire vergoeding fiscaal wordt belast, zij niet van een uitoefening van een door artikel 64, § 1, eerste lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen bedoelde bezigheid doet blijken en, anderzijds, dat die vergoeding van een andere aard is dan een opzeggingsvergoeding, afscheidsvergoeding of een ontslagvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel zoals bedoeld in artikel 64, § 1, derde lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 64, § 1, derde lid KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
- Art. 65, § 2, vijfde lid, 4° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

5 mei 2025 S.21.0036.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250505.3N.8** AC nr. ...

ARBITRAGE

- Arbitragebeding - Geldigheid - Nietig contract - Gevolg

Artikel 1690, § 1 Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de geldigheid van een arbitrageovereenkomst losstaat van de geldigheid van het contract waarin deze is opgenomen, zodat de nietigheid van het contract niet noodzakelijk de nietigheid van de arbitrageovereenkomst met zich meebrengt; de nietigheid van het contract brengt enkel ook de nietigheid van de arbitrageovereenkomst met zich mee wanneer de nietigheidsgrond zowel het contract in zijn geheel als de arbitrageovereenkomst in het bijzonder treft.

- Art. 1690, § 1 Gerechtelijk Wetboek

19 mei 2025 C.22.0246.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.2** AC nr. ...

ARCHITECT (AANSPRAKELIJKHEID) [ZIE: 198 HUUR VAN

- Natuurlijke persoon - Uitoefening in het kader van een rechtspersoon - Aansprakelijkheid - Beperking - Voorwaarden - Inschrijving op de tabel van de Orde

De natuurlijke persoon die gemachtigd is het beroep van architect uit te oefenen en dat beroep in het kader van een rechtspersoon uitoefent, kan de aansprakelijkheid waartoe de uitoefening van dat beroep aanleiding geeft, enkel beperken indien die rechtspersoon beantwoordt aan de voorwaarden bepaald in artikel 2, § 2 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, waaronder te zijn ingeschreven op een tabel van de Orde van architecten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2, § 2 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

22 mei 2025 C.24.0011.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.5** AC nr. ...

ARTS

- Geneeskunde - Tuchtzaken - Orde der artsen van de provincie Henegouwen - Beraadslaging van de provinciale raad - Geldigheid - Voorwaarde

De provinciale raad van de Orde der artsen van de provincie Henegouwen beraadslaagt op geldige wijze zodra tien van zijn stemgerechtigde leden aanwezig zijn die alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond.

- Art. 4, § 1 KB 28 december 1972 tot vaststelling van de regelen betreffende de verkiezing van de leden van de provinciale raden, de raden van beroep en de nationale raad van de Orde der artsen
- Art. 3, § 1, 6° KB 28 december 1972 tot vaststelling van de regelen betreffende de verkiezing van de leden van de provinciale raden, de raden van beroep en de nationale raad van de Orde der artsen
- Art. 3, eerste lid KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

10 november 2023 D.23.0005.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.2** AC nr. ...

- Orde der artsen van de provincie Henegouwen - Beraadslaging van de provinciale raad - Geldigheid - Voorwaarde - Gevolg

Op voorwaarde dat het vonnis is gewezen door het voorgeschreven aantal rechters en deze alle zittingen van de zaak hebben bijgewoond, vereist artikel 779 Gerechtelijk Wetboek niet daarenboven dat alle rechters die de zittingen van de zaak hebben bijgewoond aan de beraadslaging deelnemen.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

10 november 2023 D.23.0005.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.2** AC nr. ...

BANKBREUK EN BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN

- Bewerking van bedrieglijk onvermogen - Aard van het misdrijf - Aflopend misdrijf - Voortgezet misdrijf - Voorwaarde

Het misdrijf dat wordt bestraft door artikel 490bis van het Strafwetboek is een aflopend misdrijf; het kan echter ook een voortgezet misdrijf zijn, wanneer de handelende persoon, door opeenvolgende handelingen die op zich strafbaar zijn, zijn vermogen met hetzelfde oogmerk blijft onttrekken aan het onderpand van zijn schuldeisers (1). (1) Zie Cass. 27 april 1993, AR 6074, AC 1993, nr. 202.

- Art. 490bis Strafwetboek

14 juni 2023 P.22.1347.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2** AC nr. ...

- Misdrijf van het bewerken van bedrieglijk onvermogen - Veroorzaakte schade - Verlies van een kans

De schade die wordt veroorzaakt door het bedrieglijk bewerken van het onvermogen is die welke voortvloeit uit het verlies van een kans voor de schuldeiser om de betaling van zijn schuldvordering te verkrijgen; de schadeloosstelling die wordt toegekend als vergoeding voor het verlies van een kans kan niet gelijk zijn aan het totaalbedrag dat door die kans zou zijn voortgebracht indien zij zich verwezenlijkt had (1); geen enkele wettelijke bepaling verbiedt daarentegen om aan de verloren kans de waarde van een gedeelte of van een percentage van de schuldvordering zelf toe te kennen (2). (1) Zie Cass. 27 februari 2008, AR P.07.1567.F, AC 2008, nr. 135; Cass. 23 februari 2005, AR P.04.1517.F, AC 2005, nr. 112; Cass. 20 februari 2001, AR P.99.0480.N, Pas. 2001, n° 102. (2) Zie Cass. 5 november 2021, AR C.20.0343.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.3 (impliciete oplossing); concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas. vóór Cass. 6 december 2013, AR C.10.0204.F, AC 2013, nr. 661.

14 juni 2023 P.22.1347.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2** AC nr. ...

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN

ALLERLEI

Allerlei - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid - (Geen) belang

Wanneer de door de beklaagde bekritiseerde bankvordering op geen enkel punt nietig is, heeft het geen enkel belang te onderzoeken of er al dan niet een noodzakelijk verband bestaat tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe ze zou hebben geleid.

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

BEDREIGINGEN

- Terroristisch misdrijf - Bedreiging met het plegen van moorden - (Geen) vereiste openbare verspreiding - Bijzonder opzet - Doel om een bevolking te intimideren - (Geen) vereiste verwezenlijking van het doel

Om een terroristisch misdrijf te kunnen uitmaken in de zin van artikel 137, § 1, Strafwetboek, dient de mondelinge bedreiging met het plegen van een of meerdere moorden niet noodzakelijkerwijs in het openbaar te zijn verspreid; dit artikel bepaalt immers niet dat, om het vereiste opzet aan te tonen, het nagestreefde doel, bijvoorbeeld het intimideren van een bevolking, ook daadwerkelijk moet zijn verwezenlijkt; het is vereist maar voldoende dat de dader, door de bedreiging te uiten, het opzet heeft gehad om dat doel te bereiken.

- Art. 137 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.1218.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.5** AC nr. ...

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE

- Herziening van de aftrek van de belasting - Bedrijfsmiddelen - Goederen voorwerp van zakelijke rechten - Erfpacht - Aankoop door de erfpachter van de tréfonds - Geen wijziging van het gebruik van het goed - Gevolg

Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 27 maart 2019 in de zaak C-201/18 oordeelt het Hof dat wanneer het daadwerkelijke of voorgenomen gebruik van de goederen of diensten niet wijzigt, er geen reden is tot herziening van de ten aanzien van dat bedrijfsmiddel in aftrek gebrachte btw (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 11 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 10 KB nr. 3 van 10 december 1969

23 mei 2025 F.21.0091.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.1** AC nr. ...

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKGES

- Belasting op de inverkeerstelling - Leasingactiviteiten - Berekening van de belasting

De BIV voor wegvoertuigen die geacht worden in het Vlaamse Gewest in het verkeer te zijn gesteld door vennootschappen, autonome overheidsbedrijven of vzw's met leasingactiviteiten, wordt berekend op basis van het vermogen van de motor en niet op basis van de milieukenmerken vermeld in de artikelen 2.3.4.1.2 tot en met 2.3.4.1.7 VCF.

- Art. 2.3.4.1.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit
- Art. 2.3.3.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

23 mei 2025 F.24.0049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.8** AC nr. ...

- Belasting op de inverkeerstelling - Leasingactiviteiten - Begrip

Met het gebruik van het woord "leasingactiviteiten" in artikel 4, § 3, Bijzondere Financieringswet van 16 januari 1989 en in artikel 2.3.4.1.1 VCF verwijzen de wetgever en de decreetgever enkel naar het leasen van voertuigen via leasingovereenkomsten.

- Art. 2.3.4.1.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit
- Art. 4 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

23 mei 2025 F.24.0049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.8** AC nr. ...

BEROEPSGEHEIM

- Geheim van het onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen politiediensten zonder tussenkomst van een magistraat - Toelaatbaarheid

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

BEROEPSVERENIGINGEN

- Orde van Advocaten - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0047.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.27** AC nr. ...

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ

INTERNERING

Internering - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing tot internering - Uitspraak in openbare rechtszitting - Geen vaststelling van de aanwezigheid van het openbaar ministerie - Gevolg

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de internering van de inverdenkinggestelde beveelt en over een tegen hem gerichte burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, doet ze uitspraak als vonnisgerecht en wordt haar arrest in openbare rechtszitting uitgesproken, wat, met toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, de aanwezigheid van het openbaar ministerie inhoudt; wanneer noch uit het bestreden arrest noch uit de rechtspleging blijkt dat de beslissing tot internering werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, moet dat arrest worden vernietigd met verwijzing (1). (1) Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 november 2023 P.23.0842.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4** AC nr. ...

Internering - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Recht op bijstand van een tolk - Grens

Artikel 6 EVRM bepaalt niet dat in de fase van het vooronderzoek of van het gerechtelijk onderzoek het psychiatrisch deskundigenonderzoek steeds moet plaatsvinden in aanwezigheid van een tolk (1). (1) Cass. 7 februari 2012, AR P.11.1732.N, AC 2012, nr. 89, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Zie M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 851.

- Artt. 5, 6, 7 en 8 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 6.1 en 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

Internering - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 28, §§ 1 en 2 en 36 van de Interneringswet volgt dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij de uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied slechts kan toekennen indien vaststaat dat de geïnterneerde instemt met aan die modaliteit verbonden algemene voorwaarden.

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

29 april 2025 P.25.0548.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.28** AC nr. ...

Internering - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Noodzaak van

bijstand van een tolk - Beheersing van de procestaal door de inverdenkinggestelde - Beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole door het Hof - Omvang

De rechter stelt onaantastbaar op basis van de hem voorgelegde gegevens vast dat de inverdenkinggestelde de taal van de rechtspleging, met inbegrip van de taal van het gerechtelijk psychiatrisch onderzoek, voldoende begrijpt; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

Internering - Voorwaarden - Geestesstoornis die op het ogenblik van de uitspraak voortduurt en die het oordeelsvermogen ernstig aantast - Stabilisering van de psychische aandoening dankzij de aan de beklaagde verstrekte zorg - Gevolg

Hoewel het voortduren, op het ogenblik van de uitspraak, van een geestesstoornis die het oordeelsvermogen van de beklaagde ernstig aantast een in artikel 9, § 1, 2°, Interneringswet bepaalde voorwaarde is om de persoon die hieraan lijdt te kunnen interneren, leidt de stabilisering van een psychische aandoening dankzij de aan de geïnterneerde verstrekte zorg niet noodzakelijkerwijs tot de verdwijning van de stoornis die zijn oordeelsvermogen ernstig aantast en sluit ze bijgevolg de heropflakkering ervan wegens het stopzetten van de zorg niet uit.

- Art. 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

7 juni 2023 P.23.0217.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.1** AC nr. ...

KAMER VOOR BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ

Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Strafuitvoeringsrechtbank - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 28, §§ 1 en 2 en 36 van de Interneringswet volgt dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij de uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied slechts kan toekennen indien vaststaat dat de geïnterneerde instemt met aan die modaliteit verbonden algemene voorwaarden.

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

29 april 2025 P.25.0548.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.28** AC nr. ...

BESLAG

ALGEMEEN

Algemeen - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

De beslagrechter die krachtens de artikelen 1395, eerste lid, 1396 en 1498 Gerechtelijk Wetboek kennisneemt van een vordering betreffende de middelen tot tenuitvoerlegging op de goederen van de schuldenaar, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, waaronder met name het actueel karakter van de uitvoerbare titel, maar is niet bevoegd om uitspraak te doen over andere betwistingen betreffende de tenuitvoerlegging en, met uitzondering van de in de wet bepaalde gevallen, over de rechten van de partijen die zijn vastgelegd in de titel waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevorderd; de beslagrechter die uitspraak doet over het verzet tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing om een administratieve geldboete op te leggen, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, en met name of de schuldvordering tot betaling van de administratieve geldboete vervallen is, maar kan zich niet uitspreken over de geldigheid van die geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

Algemeen - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Administratieve geldboete opgelegd op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolgen

Wanneer de administratieve geldboete gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een regel bedoeld in artikel 134 Grondwet, die vervolgens werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof, staat het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest de betrokkene toe de in de artikelen 10 tot 18 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde rechtsmiddelen aan te wenden, met name de administratieve of rechterlijke beroepen tegen de handelingen van de administratieve overheden, overeenkomstig artikel 18, alsook het beroep tot intrekking van een arrest van de Raad van State, bepaald in artikel 17, maar de vernietiging van de bepaling heeft geen weerslag op de wettigheid en de regelmatigheid, en met name het actueel karakter, van het dwangbevel dat werd uitgevaardigd wegens niet-betaling van de geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Vordering tot intrekking van een beschikking wegens veranderde omstandigheden - Rechter die deze vordering toewijst - Gevolgen van de intrekking - Tijdstip

Wanneer de rechter de vordering van de verzoeker tot intrekking van een beschikking wegens veranderde omstandigheden toewijst, brengt de intrekking van de beschikking geen gevolgen teweeg op de datum van de uitspraak van de ingetrokken beschikking maar op de datum waarop de omstandigheden zijn veranderd.

- Art. 1032 Gerechtelijk Wetboek

11 mei 2023	C.22.0263.F	**ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.3**	AC nr. ...

BEWAREND BESLAG

Bewarend beslag - Strafzaken - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Gerechtskosten

Krachtens artikel 3, § 1, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken zijn gerechtskosten in strafzaken de kosten die ontstaan door de aanstelling van een prestatieverlener door een magistraat of een politiedienst, met name met het oog op de waarheidsvinding, en de kosten die door de Staat worden betaald of voorgeschoten met het oog op de terugvordering ervan bij een veroordeelde of een in het ongelijk gestelde burgerlijke partij; de kosten die onlosmakelijk verbonden zijn aan een in het kader van het voorbereidend onderzoek bevolen beslag, maken deel uit van de gerechtskosten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023	P.23.0236.F	**ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5**	AC nr. ...

Bewarend beslag - Betwiste schuldvordering - Proces-verbaal van evenredige verdeling - Titel - Begrip

Met een betwiste schuldvordering waarvoor geen bewarend beslag werd gelegd, moet rekening worden gehouden in het proces-verbaal van evenredige verdeling wanneer deze schuldvordering blijkt uit een titel, dit is een geschrift waarin de schuldvordering is vastgesteld; een uitvoerbare titel is niet vereist (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1628 Gerechtelijk Wetboek

11 april 2025	C.24.0118.N	**ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.6**	AC nr. ...

GEDWONGEN TENUITVOERLEGGING

Gedwongen tenuitvoerlegging - Rechterlijke beslissing waartegen verzet is aangetekend of hoger beroep is ingesteld - Kantonnement - Aard van de betaling - Uitwerking - Grondslag van het beslag - Uitwerking

Uit artikel 1404, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat het kantonnement van het bedrag waartoe de schuldenaar is veroordeeld krachtens een rechterlijke beslissing waartegen verzet is aangetekend of hoger beroep is ingesteld, als betaling van dat bedrag geldt, onder de opschortende voorwaarde van de bevestiging van de veroordeling van de schuldenaar; dit kantonnement, dat leidt tot de vrijgave van de tegoeden waarop dat beslag betrekking heeft, stelt het aldus gekantonneerde bedrag niet in de plaats van de grondslag van het beslag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1404, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1403, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0441.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.5** AC nr. ...

BETALING

- Bestaan van verschillende schulden van gelijke aard - Betaling verricht zonder toerekening - Verjaring - Verstrijken van de termijn - Invloed

De zonder toerekening verrichte betaling heeft betrekking op de oudste van de schulden van gelijke aard en doet de schuld teniet op het ogenblik dat de betaling wordt verricht, ook al wordt de betaling pas later met die schuld verrekend; het verstrijken van de verjaringstermijn heeft geen invloed op de reeds betaalde schuld.

- Art. 1234 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1256, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

24 november 2023 C.23.0173.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231124.1F.5** AC nr. ...

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN

ALGEMEEN

Algemeen - Kennisgeving - Artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

De kennisgeving die bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet door het openbaar ministerie wordt gedaan aan een bij verstek veroordeelde beklaagde, waarbij hem wordt meegedeeld dat hij door een welbepaalde verstekbeslissing op grond van welbepaalde bewezenverklaarde verkeersmisdrijven tot een verval van het recht tot sturen werd veroordeeld, stelt die laatste in staat om met de nodige kennis van zaken de opportuniteit te beoordelen om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden en hiertoe de nodige stappen te ondernemen en de omstandigheid dat in die kennisgeving, die uit haar aard betrekking heeft op een veroordeling op grond van de Wegverkeerswet, niet de precieze hoofdstraf wordt vermeld die door de verstekbeslissing werd opgelegd, doet hieraan geen afbreuk en heeft niet tot gevolg dat de beklaagde niet op een adequate wijze werd geïnformeerd en geen correcte inschatting kan maken van de noodzaak of de opportuniteit om een rechtsmiddel tegen die beslissing aan te wenden; wanneer een bij verstek veroordeelde beklaagde bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet in kennis wordt gesteld van een hem door een verstekbeslissing opgelegd verval van het recht tot sturen en in die kennisgeving wordt vermeld dat die verstekbeslissing op een welbepaalde datum aan zijn woonplaats werd betekend, dan kan de rechter daaruit afleiden dat de beklaagde vanaf het ogenblik van die kennisgeving ook kennis heeft gekregen van die betekening en dat vanaf dat ogenblik bijgevolg de in artikel 187, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde buitengewone termijn van verzet begint te lopen (1). (1) Cass. 17 december 2024, AR P.24.1233.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.18 met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 14 mei 2024, AR P.23.1032.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240514.2N.11; Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.0906.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.8** AC nr. ...

Algemeen - Strafzaken - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Buitengewone verzetstermijn - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

Het feit dat een Belgische burger de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is en aanvoert dat zijn onkunde van het Nederlands hem heeft belet de waarschuwing te begrijpen die hem in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis, vormt geen omstandigheid onafhankelijk van zijn wil die hij niet heeft kunnen voorzien of voorkomen en die de ontvankelijkheid van zijn laattijdig verzet zou verantwoorden (1). (1) Zie concl. van eerste advocaat-generaal. Nolet de Brauwere vóór Cass. 9 april 2025, AR P.24.1779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2.

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0163.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.2** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Cassatieberoep - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Aanvang - Kennisgeving op papier

De aanvang van de termijn wordt niet bepaald volgens de bij wet voorgeschreven wijze van kennisgeving, maar volgens de wijze waarop de kennisgeving daadwerkelijk is gebeurd (1). (1) Cass. 19 maart 2012, AR D.11.0003.F, AC 2012, nr. 180; Cass. 17 juni 2011, AR D.10.0013.N, AC 2011, nr. 411.

- Art. 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1121/5, eerste lid, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 54 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 53bis Gerechtelijk Wetboek

15 juni 2023 D.23.0002.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230615.1F.4** AC nr. ...

EXPLOOT

Exploot - Strafzaken - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Kennisgeving van de dagvaarding aan de voorlopige bewindvoerder - Vermeldingen in de dagvaarding - Voorwaarden

De bewindvoerder van een beklaagde is geen persoon tegen wie een vervolging is ingesteld, zodat artikel 6.3.a EVRM op hem niet van toepassing is; evenmin vereist artikel 182, eerste lid, Wetboek van Strafvordering of het recht van verdediging van de beklaagde dat de feiten die aan deze laatste ten laste worden gelegd, eveneens worden vermeld in de dagvaarding van zijn bewindvoerder; wel is vereist, maar volstaat het, dat de bewindvoerder op grond van de gegevens die hem bij de dagvaarding ter kennis zijn gebracht, de informatie kan achterhalen die hem toelaat zijn wettelijke opdracht te vervullen ten behoeve van de persoon waaraan hij is toegevoegd; daarvoor volstaat de vermelding van de identiteit van die persoon, de rechtsmacht waarvoor deze is opgeroepen om zijn vordering te stellen of zijn verweer te voeren en de datum en plaats van de rechtszitting.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

Exploot - Strafzaken - Betekening van de dagvaarding - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Ontbreken van de betekening van de dagvaarding aan de voorlopige

bewindvoerder - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Gevolg

Uit niets blijkt dat de verplichting om de dagvaarding eveneens te betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de voorlopige bewindvoerder van een partij een vormvoorschrift bevat waarvan de niet-naleving zonder meer wordt gesanctioneerd met de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, de nietigheid van de akte van aanhangigmaking of de ongeldigheid van het veroordelend vonnis; het staat integendeel aan de correctionele rechter, eventueel in hoger beroep, na te gaan of het verzuim om aan dat voorschrift te voldoen het recht van verdediging van de beklaagde onherstelbaar heeft aangetast en, indien dit niet het geval is, dat verzuim recht te zetten; aldus belet het enkele feit dat de dagvaarding van de beschermde persoon niet eveneens is gedaan aan zijn bewindvoerder, de appelrechter niet om kennis te nemen van de strafvordering of de redenen van het beroepen vonnis over te nemen.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

Exploot - Strafzaken - Betekening van de dagvaarding - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Betekening van de dagvaarding aan de voorlopige bewindvoerder - Doelstelling

De in artikel 182, derde lid, Wetboek van Strafvordering opgenomen verplichting om eveneens de bewindvoerder van een procespartij voor de correctionele rechtbank te dagvaarden, samen gelezen met artikel 6.1 en 6.3.a EVRM, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van personen wiens patrimoniale belangen in het gedrang kunnen komen door hun vervolging, terwijl zij wegens hun gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om zonder gerechtelijke beschermingsmaatregel die belangen zelf behoorlijk waar te nemen.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

BEVOEGDHEID EN AANLEG

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstrekte bevoegdheid (materiële - peroonlijke) - Jeugdrechtbank en familierechtbank - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Grootouderlijk omgangsrecht - Artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet - Maatregelen inzake het ouderlijk gezag - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat, hoewel artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek deel uitmaakt van boek I, titel IX van het oud Burgerlijk Wetboek, het in dat artikel bedoelde grootouderlijk omgangsrecht niet onder de bevoegdheid van de jeugdrechtbank valt (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstrekte bevoegdheid (materiële - peroonlijke) - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

De beslagrechter die krachtens de artikelen 1395, eerste lid, 1396 en 1498 Gerechtelijk Wetboek kennisneemt van een vordering betreffende de middelen tot tenuitvoerlegging op de goederen van de schuldenaar, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, waaronder met name het actueel karakter van de uitvoerbare titel, maar is niet bevoegd om uitspraak te doen over andere betwistingen betreffende de tenuitvoerlegging en, met uitzondering van de in de wet bepaalde gevallen, over de rechten van de partijen die zijn vastgelegd in de titel waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevorderd; de beslagrechter die uitspraak doet over het verzet tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing om een administratieve geldboete op te leggen, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, en met name of de schuldvordering tot betaling van de administratieve geldboete vervallen is, maar kan zich niet uitspreken over de geldigheid van die geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht (bijzondere regels) - Onderwerping - KUNSTENAARS - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars -

Betwisting - Bevoegdheid

De arbeidsrechtbank is bevoegd om uitspraak te doen over een geschil tussen de eiser en de sociaal verzekerde over de toepassing van het socialezekerheidsstelsel voortvloeiend uit artikel 17sexies Uitvoeringsbesluit RSZ-wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 580, 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580,19° Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstrekte bevoegdheid (materiële - peroonlijke) - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beroep tegen een dwangbevel ten gevolge van een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolgen - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

Wanneer de administratieve geldboete gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een regel bedoeld in artikel 134 Grondwet, die vervolgens werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof, staat het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest de betrokkene toe de in de artikelen 10 tot 18 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde rechtsmiddelen aan te wenden, met name de administratieve of rechterlijke beroepen tegen de handelingen van de administratieve overheden, overeenkomstig artikel 18, alsook het beroep tot intrekking van een arrest van de Raad van State, bepaald in artikel 17, maar de vernietiging van de bepaling heeft geen weerslag op de wettigheid en de regelmatigheid, en met name het actueel karakter, van het dwangbevel dat werd uitgevaardigd wegens niet-betaling van de geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

INTERNATIONALE BEVOEGDHEID

Internationale bevoegdheid - Beginsel - Woonplaats van de verweerder - Bijzondere bevoegdheden - Exceptie - Vordering tot vrijwaring

Artikel 8.2 van de verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, dat bepaalt dat een persoon die zijn woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat, ook kan worden opgeroepen bij een vordering tot vrijwaring of bij een vordering tot voeging of tussenkomst voor het gerecht waarvoor de oorspronkelijke vordering aanhangig is gemaakt, tenzij de vorderingen slechts zijn ingesteld om hem te onttrekken aan de bevoegdheid van de rechter die bevoegd zou zijn in zijn zaak, vormt, net als artikel 7.1, a), een uitzondering op de in artikel 4 vermelde regel van bevoegdheid van de gerechten van de staat van woonplaats van de verweerder (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 5, § 1 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken
- Art. 4, § 1 Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken
- Art. 8, 2) Verordening (EU) nr. 1215/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2012 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

4 mei 2023 C.22.0431.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.4** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Kamers of afdelingen van dezelfde rechtbank die van samenhangende zaken kennisgenomen hebben - Geen bevoegdheidsgeschil - Gevolg

De bewering volgens welke bij twee kamers of twee afdelingen van dezelfde rechtbank rechtsplegingen aanhangig werden of zullen worden gemaakt die onderling met elkaar verband houden, betekent niet dat er een geschil over rechtsmacht bestaat dat door de artikelen 525 en volgende van het Wetboek van Strafvordering wordt geregeld; wanneer een incident in verband met de verdeling van de zaken onder de afdelingen, secties, kamers of rechters van dezelfde rechtbank wordt opgeworpen, wordt een dergelijk incident geregeld op de wijze bepaald in artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek, en kan het niet voor het eerst voor het Hof worden opgeworpen (1). (1) Cass. 12 mei 2010, AR P.10.0657.F, AC 2010, nr. 335.

- Artt. 525 e.v. Wetboek van Strafvordering
- Art. 88, § 2 Gerechtelijk Wetboek

5 april 2023 P.23.0400.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.16** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheidsregel - Regel van openbare orde - Gevolg

Alle bevoegdheidsregels in strafzaken zijn van openbare orde; de plicht van de rechter om zijn bevoegdheid te toetsen, houdt ook de plicht in om, desnoods ambtshalve, zijn onbevoegdheid op te werpen (1). (1) Zie concl. OM.

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Arrest van onbevoegdheid - Ongegrond verklaard cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied - Voorwaarde

Wanneer het Hof uitspraak moet doen over een cassatieberoep dat het niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart, kan het, na verwerping van het cassatieberoep, ambtshalve overgaan tot regeling van rechtsgebied wanneer het de stand van de rechtspleging in aanmerking heeft kunnen nemen (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Hoger beroep - Toetsing door de appelrechters van hun bevoegdheid - Grievenformulieren - Geen grief betreffende de schuld - Grieven

betreffende de straf - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

De omstandigheid dat er in het appelverzoekschrift of in het grievenformulier van de beklaagde of van het openbaar ministerie niet naar de schuld wordt verwezen, verandert niets aan de regels volgens welke de bevoegdheid van openbare orde is of de partijen hiervan niet kunnen afwijken; indien de beklaagde of het openbaar ministerie melding hebben gemaakt van een grief die geen betrekking heeft op de schuld aan een welbepaalde telastlegging maar op een strafbepaling van de beroepen beslissing, die verband houdt met de feiten waarop die telastlegging is gegrond, zoals de straf of een maatregel, heeft het appelgerecht ambtshalve de mogelijkheid om, wat betreft die beklaagde, die feiten te herkwalificeren, te beslissen om ze bewezen te verklaren of zich onbevoegd te verklaren om ze te berechten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Regeling van rechtsgebied - Doelstelling

De regeling van rechtsgebied heeft tot doel te voorkomen dat twee rechtscolleges die niet tot hetzelfde rechtsgebied behoren maar waarbij dezelfde zaak of samenhangende zaken aanhangig zijn gemaakt, strijdige beslissingen wijzen over de bevoegdheid, waardoor zij de rechtsgang opschorten (1). (1) Cass. 12 mei 2010, AR P.10.0657.F, AC 2010, nr. 335.

- Artt. 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0400.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.16** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering neemt de politierechtbank kennis van de wanbedrijven omschreven in de artikelen 418 tot 420 Strafwetboek wanneer de doding of verwondingen het gevolg zijn van een verkeersongeval en een verkeersongeval in de zin van artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering is een wegverkeersongeval waarbij voetgangers en dieren of middelen van vervoer te land betrokken zijn, die de openbare weg gebruiken, alsook een dergelijk ongeval dat zich voordoet op een terrein dat openstaat voor het publiek of op een niet-openbaar terrein dat evenwel voor een bepaald aantal personen openstaat; een ongeval dat zich voordoet op een privaat terrein dat niet openstaat voor een bepaald aantal personen is geen verkeersongeval in de zin van deze bepaling (1). (1) Cass. 25 oktober 2005, AR P.05.0663.N, VAV 2006/3, p. 534; Cass 25 mei 2004, AR P.04.0193.N, AC 2004, nr. 282; L. BREWAEYS, "Het begrip verkeersongeval: Blijvende bron van betwisting", VAV 2013/6, pp. 3-24.

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek
- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.22.0167.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Hoger beroep - Toetsing door de appelrechters van hun bevoegdheid - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Draagwijdte - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

Artikel 210, tweede lid, eerste streep, Wetboek van Strafvordering voorziet in de exceptie van de middelen betreffende de bevoegdheid van het appelgerecht die ambtshalve moeten worden opgeworpen door de appelrechter indien zij tot zijn onbevoegdheid leiden, in voorkomend geval na een herkwalificatie van de feiten; de toepassing van die eerste exceptie staat los van de andere in de wet bedoelde excepties en, met name, van het gebrek aan een misdrijf, bedoeld in artikel 210, tweede lid, derde streep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Politierechtbank - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Plaats van de inbreuk - Gevolg

Artikel 58bis, § 3/1, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de zaak wordt aangebracht bij de politierechtbank die territoriaal bevoegd is voor de plaats waar het voertuig werd geïmmobiliseerd; uit een letterlijke lezing van deze bepaling kan niet worden afgeleid dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van stalling van het geïmmobiliseerde voertuig; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan evenmin worden afgeleid dat de wetgever voor het criterium van de plaats van stalling, die kan wijzigen, heeft geopteerd; uit de tekst van deze bepaling, het feit dat het bevelen van de beveiligingsmaatregel afhankelijk is van vaststellingen betreffende welbepaalde inbreuken op de Wegverkeerswet en de rol van de bevoegde procureur des Konings ter zake, volgt dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van de inbreuk of inbreuken die de grondslag vormen voor het bevelen van de beveiligingsmaatregel van de immobilisering (1). (1) Wetsvoorstel van 10 juni 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, ingediend door Dhr. J. Van den Bergh (c.s.), Parl. St. Kamer 2022-03, Doc 55-2750/001 en 55-2750/003.

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 april 2025 P.25.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.3** AC nr. ...

Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Regeling van rechtsgebied - Tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen enkel over de kwalificatie van de feiten - Opdracht van het Hof

Wanneer de tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen geen betrekking heeft op de feiten maar enkel op de kwalificatie die eraan moet worden gegeven, is het Hof van Cassatie bevoegd om de aard van die feiten te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

BEWIJS

ALGEMEEN

Algemeen - Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

Politionele informatie omvat in essentie alle ter kennis van politieambtenaren gekomen gegevens die, zonder zelf bewijs te vormen, aanleiding kunnen geven tot nadere opsporing of nader onderzoek; daartoe kunnen gegevens behoren over een vermoedelijk te plegen misdrijf, die politieambtenaren vernemen ingevolge hun medewerking aan een telefoniemaatregel bevolen in een gerechtelijk onderzoek naar andere feiten; politieambtenaren kunnen dergelijke gegevens meedelen aan andere politieambtenaren opdat deze laatsten dat misdrijf zouden kunnen verijdelen of vaststellen, zonder dat de op basis van die gegevens gedane vaststellingen daardoor nietig zijn of de strafvordering niet-ontvankelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

Algemeen - Arrestatie buiten de ontdekking op heterdaad - Betwisting van de wettigheid van de aanhouding tijdens de procedure ten gronde - Geldigheid van het bewijs dat voortvloeit uit de arrestatie

In beginsel houdt de eventuele onwettigheid van de arrestatie van een verdachte geen verband met de beoordeling van de gegrondheid van de tegen hem ingestelde strafvordering of met de regelmatigheid van de opsporing van of het onderzoek naar het feit waarvoor de betrokkene werd gearresteerd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

BELASTINGZAKEN

Belastingzaken - Geschriften - Bewijskracht - Algemeen rechtsbeginsel - Bestaan - Geen aanwijzing van de geschonden wettelijke bepaling - Gevolg

Het middel dat de beslissing verwijt de bewijskracht van een stuk uit het dossier te miskennen en de miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoert, dat geen algemeen rechtsbeginsel is, maar geen enkele wettelijke bepaling als geschonden aanwijst, is niet ontvankelijk (1). (1) Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de miskenning van de bewijskracht van de akten (zie, in die zin, Cass. 29 april 1994, AC 1994, nr. 209). De inhoud ervan volgt uit de wettelijke bepalingen op grond waarvan de zaak bij het Hof van Cassatie aanhangig kan worden gemaakt (artt. 8.16, 8.17 en 8.18 Burgerlijk Wetboek).

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 F.22.0156.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.3** AC nr. ...

Belastingzaken - Allerlei - Aanslagprocedure - Ontheffing - Voorwaarde - Afdoend bevonden nieuw feit - Beslissing van de rechterlijke orde - Gezag van gewijsde - Bettrekelijkheid - Gevolgen t.a.v. de derde-belastingplichtige

Wanneer een rechter de toepassing van een reglementering weert omdat deze ongrondwettig is, vormt die beslissing, die tussen de partijen gezag van gewijsde heeft, voor een derde-belastingplichtige geen afdoend bevonden nieuw feit maar een nieuw rechtsmiddel of een wijziging van jurisprudentie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 376, § 2 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 oktober 2023 F.22.0067.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.7** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht - Begrip

De bewijskracht van een akte is het respect is dat men moet hebben voor wat bij geschrift is vastgesteld; ze houdt geen verband met de beoordeling van de juistheid of de getrouwheid van de vertaling van een akte die in een andere taal dan die van de rechtspleging is opgemaakt.

- Art. 8.18 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

25 mei 2023 C.22.0473.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230525.1F.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Einde van de huurovereenkomst - Gebrek aan omstandige plaatsbeschrijving bij ingebruikneming van het goed - Vermoeden dat het gehuurde goed in dezelfde staat werd ontvangen als die waarin het zich aan het einde van de huur bevond - Tegenbewijs door de verhuurder - Voorwerp van het bewijs

Hoewel de huurder, bij gebrek aan een omstandige plaatsbeschrijving, wordt verondersteld het gehuurde goed in dezelfde staat te hebben ontvangen als die waarin het zich aan het einde van de huur bevond, hoeft de verhuurder, om het tegendeel aan te tonen, niet te bewijzen dat het goed bij de ingebruikneming ervan in goede staat verkeerde, maar enkel dat de staat van het goed is verslechterd in vergelijking met het tijdstip waarop het ofwel in gebruik werd genomen, ofwel door de verhuurder werd verbouwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1754 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1732 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1731 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1730 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1728, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

26 juni 2023 C.23.0015.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.3** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Getuigen - Verval van de strafvordering - Beoordeling van de burgerlijke aansprakelijkheid - Verzoek tot het horen ter terechtzitting van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge

getuigenis - Beoordeling - Grens

De strafrechter die na het verval van de strafvordering enkel nog te beslissen heeft over de burgerlijke rechtsvordering, oordeelt onaantastbaar of het door een partij voorgestelde getuigenverhoor dienstig is voor het bewijs van de onrechtmatige daad; de strafrechter dient daarbij echter het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging te eerbiedigen (1); het Hof gaat na of de strafrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen heeft afgeleid die met die rechten niet in overeenstemming te brengen zijn; de strafrechter kan oordelen dat het herverhoor van getuigen ingevolge het tijdsverloop niet meer dienstig is wegens het risico van onbetrouwbaarheid; daarvoor moet die rechter niet eerst de getuigen horen. (1) Cass. 4 mei 2021, AR P.21.0101.N, , ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.6 met concl. OM, RW 2021-2022, 781.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.1278.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

De rechter kan als feitelijke grond die de afwezigheid kan verantwoorden van een getuige op de rechtszitting, in aanmerking nemen dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven en de impact die dit verhoor op de psychische toestand van het slachtoffer kan hebben, mede in acht genomen de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven en de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR

P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verweer dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert - Verplichting om hierop te antwoorden - Omvang

Zelfs wanneer de appelrechters hebben opgegeven waarom de bewijzen à charge, ondanks het verstrijken van de tijd, hun bewijswaarde hadden behouden, dienen zij, alvorens het misdrijf bewezen te verklaren, in te gaan op het verweer van de beklaagde dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert.

26 april 2023 P.22.1641.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.14** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - (Geen) onbestaande akte

De grief die de bestreden beslissing verwijt naar een onbestaande akte te verwijzen, houdt geen verband met de miskenning van de bewijskracht van de akten (1). (1) Immers, "een grief van miskenning van de bewijskracht van een akte bestaat erin een stuk aan te wijzen waarnaar de bestreden beslissing uitdrukkelijk verwijst en deze te verwijten dat ze ofwel aan dat stuk een bewering toeschrijft die niet erin voorkomt, ofwel verklaart dat het stuk een vermelding niet bevat die wel erin voorkomt, met andere woorden dat het van dat stuk een uitlegging geeft die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan" (Cass. 23 september 2015, AR P.15.0576.F, AC 2015, nr. 548).

- Art. 8.18 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Beoordelingsvrijheid - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Ontvankelijk cassatieberoep - Miskenning van de bewijskracht van de akten - Ambtshalve aangevoerd middel

Wanneer een ontvankelijk cassatieberoep wordt gericht tegen de beslissing die een herstelmaatregel inzake stedenbouw beveelt, kan het Hof, in dit kader, ambtshalve een middel van miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoeren (1). (Impliciete oplossing). (1) Wat betreft deze grief en de ambtshalve aangevoerde middelen, zie resp. R. DECLERCQ, “Pourvoi en cassation en matière répressive”, R.P.D.B., 2015, nrs. 473 e.v. [inz. 480 en noot 1701] en 852.

- Art. 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte

Voor de schuldigverklaring van het door artikel 30, § 1, 2°, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf is de vaststelling van de aanwezigheid van alcohol in geval van de vermelding “alcohol niet toegestaan” op het rijbewijs of het als zodanig geldend bewijs, niet afhankelijk van de schuldigverklaring aan een van de in artikel 34 Wegverkeerswet bedoelde misdrijven; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, grondt de rechter zijn overtuiging op alle regelmatig verkregen feitelijke gegevens van de zaak die aan de tegenspraak der partijen zijn onderworpen en gaat het Hof enkel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Wegverkeer - Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet - Processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel - Persoonlijke vaststellingen van de verbalisant - Herkenning van een weggebruiker op het ogenblik dat hij het misdrijf pleegde - Bewijswaarde tot bewijs van het tegendeel

De in het proces-verbaal van de bevoegde ambtenaar opgenomen vermelding volgens welke hij een weggebruiker heeft herkend terwijl hij een inbreuk op het wegverkeersreglement beging, is een persoonlijke vaststelling die deze ambtenaar heeft gedaan op het ogenblik van de inbreuk of onmiddellijk na het begaan ervan en die betrekking heeft op de materiële bestanddelen van het misdrijf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden; een dergelijke vermelding beschikt over de bijzondere bewijswaarde zoals bepaald in artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 juni 2023 P.21.1425.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.2** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0186.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van de getuige op de terechtzitting

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolging in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf; uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen (1).
(1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende

compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Vermoedens - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld zoals dit ook wordt gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, houdt niet in dat de rechter elke aanvoering van een beklaagde voor waar moet aannemen en dat het hem zou ontzegd zijn de aannemelijkheid van die aanvoering te toetsen en bij die beoordeling mag de rechter het tijdstip betrekken waarop een bepaalde aanvoering werd geformuleerd en het gegeven of de inhoud van die aanvoering wordt bevestigd door objectieve en onafhankelijke gegevens.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0172.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.24** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Wegverkeerswet - Speekseltest en speekselanalyse - Nauwkeurigheid van de speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 37bis, § 1, 1°, Wegverkeerswet stelt onder meer diegene strafbaar die op een openbare plaats een voertuig bestuurt wanneer de speekselanalyse bedoeld in artikel 62ter, § 1, de aanwezigheid in het organisme aantoont van minstens één van de in die bepaling vermelde stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden en die speekselanalyse mag bij toepassing van artikel 62ter, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet slechts worden opgelegd wanneer de speekseltest, bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, van die wet de aanwezigheid aantoont van één van die stoffen; de loutere omstandigheid dat het resultaat van de speekselanalyse die kort na een positieve speekseltest wordt opgelegd met betrekking tot de voormelde stoffen een gehalte in het organisme aantoont dat slechts in een beperkte mate de waarden overschrijdt onder welke het resultaat van de speekselanalyse volgens artikel 62ter, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet niet in aanmerking mag worden genomen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de nauwkeurigheid van de kort daarvoor afgenomen speekseltest is aangetast en er bijgevolg niet mocht worden overgegaan tot een speekselanalyse en de omstandigheid dat de in die laatste bepaling vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekselanalyse niet in aanmerking mag worden genomen, lager zijn dan de in artikel 61bis, § 2, 2°, tweede lid, Wegverkeerswet vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekseltest niet in aanmerking mag worden genomen, doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.1006.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

Uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt niet dat de rechter noodzakelijk een confrontatie moet bevelen van de personen die een belastende verklaring hebben afgelegd met de verklaringen en de vragen van de beklaagde en dat enkel een dergelijke confrontatie de rechter en de partijen in staat stelt de betrouwbaarheid van de getuige te beoordelen; uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk een tegensprekelijk deskundigenonderzoek moet bevelen met het oog op een geloofwaardigheidsonderzoek van de verklaringen van de personen die niet op de rechtszitting onder eed worden gehoord (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de

geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Stuk dat in een andere taal dan die van de rechtspleging is opgemaakt - Noodzaak van een vertaling ter vergelijking - Gevolg

Het onderzoek van een grief die een miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoert, houdt een vergelijking in tussen het stuk dat als referentie dient en dat wat de bestreden beslissing hierover zegt; een dergelijk onderzoek veronderstelt dat de te vergelijken stukken in dezelfde taal zijn opgemaakt, namelijk die van de rechtspleging, of dat, op zijn minst, het stuk waarvan de bewijskracht zou zijn miskend, indien het in een andere taal is opgemaakt, vergezeld is van een beëdigde vertaling (1). (1) Zie Cass. 23 november 2010, AR P.10.0583.N, AC 2010, nr. 688.

- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

21 mei 2025 P.24.1428.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - (Geen) onbestaande akte

De grief die de bestreden beslissing verwijt naar een onbestaande akte te verwijzen, houdt geen verband met de miskenning van de bewijskracht van de akten (1). (1) Immers, "een grief van miskenning van de bewijskracht van een akte bestaat erin een stuk aan te wijzen waarnaar de bestreden beslissing uitdrukkelijk verwijst en deze te verwijten dat ze ofwel aan dat stuk een bewering toeschrijft die niet erin voorkomt, ofwel verklaart dat het stuk een vermelding niet bevat die wel erin voorkomt, met andere woorden dat het van dat stuk een uitlegging geeft die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan" (Cass. 23 september 2015, AR P.15.0576.F, AC 2015, nr. 548).

- Art. 8.18 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

Een proces-verbaal is met name niet langer eerlijk wanneer het bewijs dat verkregen werd ondanks de onregelmatigheid ervan, het risico op een veroordeling inhoudt die op twijfelachtige gegevens is gegrond, terwijl de partij aan wie die gegevens wordt tegengeworpen niet in staat is ze met goed gevolg tegen te spreken en de waarheid te herstellen; de omstandigheid dat onderzoeksverrichtingen werden bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte, verplicht de rechter niet te besluiten tot de onmogelijkheid om een eerlijk proces te voeren, wanneer er geen twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de door die akte opgeleverde resultaten en de partij waartegen ze worden aangevoerd ze vrij en dienstig heeft kunnen tegenspreken (1). (1) Het OM, dat erop wijst dat het eerste bestreden arrest, in tegenstelling tot de eiser, oordeelt dat "de door de onderzoeksmagistraat opgemaakte beschikkingen tot huiszoeking die tot de litigieuze beslagen hebben geleid, geenszins gegrond zijn op de resultaten van het bankonderzoek", leidt hieruit af dat het middel, dat geheel berust op de kritiek van die beoordeling van de feiten, in geen van de onderdelen ontvankelijk is. (M.N.B.).

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Wegverkeer - Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet - Processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel - Persoonlijke vaststellingen van de verbalisant - Begrip

Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de overheidspersonen die door de Koning worden aangewezen om toezicht te houden op de naleving van die wet en haar uitvoeringsbesluiten de overtredingen vaststellen door processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel; die bijzondere bewijswaarde geldt voor de persoonlijke vaststellingen van de verbalisant, dit wil zeggen voor dat wat de ambtenaar ziet, hoort of persoonlijk vaststelt op het ogenblik van het misdrijf of onmiddellijk nadat dit werd gepleegd, wat betreft de materiële bestanddelen van het misdrijf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden; ze is niet van toepassing op de latere vaststellingen, of op de informatie die de verbalisant heeft verzameld buiten die eerste vaststelling of de gegevens die op een later tijdstip worden aangedragen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 juni 2023 P.21.1425.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.2** AC nr. ...

BORGTOCHT

- Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom - Onaantastbare beoordeling van de rechter - Geen vermogensonderzoek - Invloed

Het ontbreken van een vermogensonderzoek is voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom niet van doorslaggevend belang, aangezien dat bedrag kan worden vastgesteld op grond van verschillende feitelijke gegevens die door de rechter op onaantastbare wijze worden beoordeeld.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling tegen borgstelling - In aanmerking te nemen bestaansmiddelen voor de vaststelling van het bedrag van de borgsom

De voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom in aanmerking te nemen bestaansmiddelen zijn niet enkel die welke de inverdenkinggestelde verkrijgt uit een regelmatig uitgeoefende activiteit, maar ook die welke de criminaliteit waarvan hij wordt verdacht hem zouden hebben opgebracht indien de feiten bewezen waren; uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde geen enkel duidelijk teken van rijkdom vertoont, volgt niet dat de borgsom moet worden vastgesteld door de aanwijzingen betreffende een niet-aangegeven, want onrechtmatige, winstgevende activiteit voor onbestaande te houden (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM, dat geconcludeerd heeft tot cassatie.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling tegen borgstelling - Niet-betaling - (geen) Weerslag op de wettigheid van de vaststelling van het bedrag van de borgsom

Uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde de voor zijn invrijheidstelling vereiste borg niet betaalt, vloeit niet noodzakelijk voort dat de borgsom werd vastgesteld zonder rekening te houden met zijn financiële draagkracht (1). (1) Zie Cass. 7 juni 2023, AR P.23.0805.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom - Criteria

De borgsom, die bedoeld is om het vluchtgevaar tegen te gaan, moet worden vastgesteld met inachtneming van de financiële draagkracht van de inverdenkinggestelde maar ook, in voorkomend geval, overeenkomstig artikel 35, § 4, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, door rekening te houden met het bestaan van ernstige vermoedens dat uit het misdrijf verkregen geldsommen of waarden in het buitenland werden belegd of verborgen werden gehouden; de rechter kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde op onaantastbare wijze beoordeelt (1).
(1) Cass. 9 november 2022, AR P.22.1407.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.11.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Bedrag van de borgsom - Buitensporig karakter - Stukken die de precaire financiële situatie aannemelijk maken - Niet-betaling van het bedrag van de eerder vastgestelde borgsom - Invloed

Uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde stukken voorlegt die zijn precaire financiële situatie aannemelijk maken en dat hij het bedrag van de eerder vastgestelde borgsom niet betaalt, volgt op zich niet dat de rechter moet erkennen dat die borgsom buitensporig zou zijn of dat hij zich aan een bijzondere motiveringsplicht moet houden om de bewijswaarde van de neergelegde stukken te verwerpen.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

BOSSEN

- (Waals) Boswetboek - Verbranding van door spintkevers besmet kapafval - Afvalstoffen - Gevolgen in geval van rookhinder voor de omwonenden

Artikel 44 van het Waalse Boswetboek en artikel 24, derde lid, van het besluit van de Waalse regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek staan weliswaar de verbranding van besmet kapafval toe, op voorwaarde dat de nodige maatregelen worden genomen om brandverspreiding te voorkomen en de administratie hiervan op de hoogte wordt gebracht (1); hieruit kan echter niet worden afgeleid dat dit materiaal geen afvalstof zou zijn in de zin van het decreet van 27 juni 1996 van het Waalse Gewest betreffende de afvalstoffen, dat dit bij een normaal bedachtzame en omzichtige bosexploitant rechtmatige twijfel kan wekken of dat laatstgenoemde ervan kon uitgaan dat het decreet hem de toelating gaf dergelijk afval op de kaplocatie te verbranden en de buurt aldus rookhinder te berokkenen (2). (1) Die bepaling staat onder die voorwaarden inderdaad toe om "kapafval te verbranden na een zware aanval van insecten en/of schimmels die schadelijk zijn voor de gezondheidstoestand van het bos zoals een aanval van spintkevers of ontbladerende insecten en in het kader van een ontginning als maatregel voor het beheer van de biodiversiteit".Artikel 167 Boswetboek, dat voor het Waalse Gewest is opgeheven door het decreet van het Waalse Gewest van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek en voor het Vlaams Gewest door het decreet van 13 juni 1990, verbiedt om in een bos of binnen honderd meter ervan vuur te dragen of aan te steken. (2) Het OM heeft geoordeeld dat de aangevochten reden betreffende de onoverkomelijke dwaling overtollig was en dat het middel bijgevolg niet ontvankelijk was bij gebrek aan belang. Het wees er bovendien op dat de eiser geen kritiek uitoefende op de overweging van het bestreden arrest – dat het Hof ambtshalve tegenspreekt – dat het hout in dit geval niet als afvalstof kon worden aangemerkt.Artikel 2 van het decreet van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen spreekt van "landbouwafvalstoffen", "tuinafval", "biologisch afbreekbaar tuin- en plantsoenafval".Het Hof heeft zich reeds over de verbranding van bosafval in het Waalse Gewest gebogen, maar om vast te stellen dat de gemeenteraden niet bevoegd zijn om de verbranding van droog natuurlijk afval afkomstig van bossen, velden en tuinen, zoals geregeld in het Veldwetboek en in het Boswetboek, geheel of gedeeltelijk strafbaar te stellen via gemeentereglementen (Cass. 7 oktober 2020, AR P.20.0249.F, AC 2020, nr. 614, met concl. OM).(M.N.B.)

- Art. 24 Besluit van de Waalse Regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek
- Artt. 3 en 44 Waals decreet 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek
- Artt. 2 en 7 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen

3 mei 2023 P.23.0353.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8** AC nr. ...

BURENHINDER [ZIE: 008/06.04 AANSPRAKELIJKHEID BUIT

- Hinder - Veroorzaker - Overheid - Omvang van de hinder - Beoordeling - Collectief belang

Wanneer de veroorzaker van de hinder een overheid is, moet de rechter, bij de beoordeling van de omvang van die hinder, de lasten in aanmerking nemen die een particulier moet dragen in het collectief belang.

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

12 januari 2023 C.22.0081.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230112.1F.2** AC nr. ...

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Cassatieberoep - Afstand op grond dat de beslissing geen eindbeslissing is - Eindbeslissing - Afstand die op een dwaling berust - Gevolg

Het Hof verleent geen akte van de afstand van het cassatieberoep dat gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering wanneer die afstand op een dwaling berust (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.24.0698.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.5** AC nr. ...

- Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0047.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.27** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter - Hoger beroep van de beklaagde - Hoger beroep beperkt tot de burgerlijke beschikkingen - Geen hoger beroep tegen de beslissing over de strafvordering - Gezag van gewijsde van de beslissing over de strafvordering - Omvang - Gevolg voor de berechting van de burgerlijke rechtsvordering in hoger beroep

Op het hoger beroep van de beklaagde dat werd beperkt tot de burgerlijke beschikkingen van het beroepen vonnis, is de appelrechter gebonden door de beslissing van de eerste rechter die over de strafvordering uitspraak doet en die het feit bewezen verklaart dat als grondslag dient voor de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering, waarbij die beslissing wat dat betreft gezag van gewijsde heeft (1); hoewel de appelrechter in een dergelijk geval niet gebonden is door het oordeel van de eerste rechter over de hoogte van het bedrag dat nodig is om het schadeverwekkende feit te vergoeden, is hij daarentegen wel gebonden door de in kracht van gewijsde gegane beslissing over de schuld van de beklaagde en door de strafwaardigheid van het feit, aangezien die schuld niet kan worden losgekoppeld van het voorwerp van het bewezen verklaarde misdrijf. (1) Cass. 10 januari 2007, AR P.06.0988.F, AC 2007, nr. 17.

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.22.1635.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.4** AC nr. ...

- Vordering tot schadevergoeding opgenomen in alleen de motieven van een conclusie - Beschikkingsbeginsel - Beoordeling van de conclusie in haar geheel

Een conclusie moet in haar geheel worden gelezen; een vordering die is opgenomen in de motieven van een conclusie is regelmatig aan de rechter voorgelegd, zelfs wanneer zij niet herhaald wordt in het dictum van de conclusie (1). (1) Cass. 5 februari 2004, AR C.01.0372.N, AC 2004, nr. 59; Cass. 30 september 1996, AR S.95.0055.F, AC 1996, nr. 337.

- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek

6 september 2022 P.22.0601.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.5** AC nr. ...

- Strafzaken - Klacht met burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter - Ontvankelijkheid - Geen verhoor van de burgerlijke partij voor klachtbevestiging - Gevolg

De klacht met burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter stelt de strafvordering en de ermee gepaard gaande burgerlijke vordering in; het feit dat een klager na zijn burgerlijkepartijstelling niet meer kan worden verhoord, maakt de ingestelde strafvordering niet onontvankelijk.

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

8 april 2025 P.24.1036.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.12** AC nr. ...

- Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Tergend en roekeloos hoger beroep - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

Het instellen van hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling kan tergend en roekeloos zijn wanneer zij het recht om dit rechtsmiddel aan te wenden uitoefent op een wijze die kennelijk de grenzen van de normale uitoefening ervan door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon overschrijdt (1); het enkele gegeven dat een kamer van inbeschuldigingstelling een beslissing van de raadkamer over de toepasselijke verjaringstermijn wijzigt, sluit niet uit dat er sprake kan zijn van procesmisbruik; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar, op grond van het geheel van de omstandigheden van de zaak, of er sprake is van een tergend en roekeloos hoger beroep; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig het bestaan van proceduremisbruik heeft kunnen afleiden. (1) Cass. 20 december 2017, AR P.17.0426.F, AC 2017, nr. 722, RW 2018-19, 1502 noot S. VAN OVERBEKE, "De beklaagde of inverdenkinggestelde als eiser tot schadeloosstelling in de strafprocedure: een reeds oude eend in de strafrechtelijke bijt" (1504-1508); Cass. 13 januari 2015, AR P.14.1163.N, AC 2015, nr. 33; K.I. Gent 23 april 2020, RABG 2021, 107 noot F. VAN VOLSEM, "Hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling: appelleren is riskeren", 107-115. Zie ook R. VERSTRAETEN en J. HUYSMANS, "Ruimte voor een theorie van rechtsmisbruik in het strafprocesrecht?", in Liber amicorum Marc De Swaef, Intersentia, 2012, 509-526.

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.0995.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.10** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Eindbeslissing - Begrip - Beslissing die uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vordering van de burgerlijke partij uitmaakt - Beslissing die de uitspraak over de kosten aanhoudt - Gevolg

Wanneer het bestreden arrest uitspraak doet over alles wat het voorwerp uitmaakte van de vordering van de burgerlijke partij, die enkel de veroordeling van de beklaagde tot betaling van een euro provisioneel vorderde, en de appelrechters hun rechtsmacht hierover volledig hebben uitgeoefend, is die beslissing een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; de omstandigheid dat de appelrechters hun uitspraak over de kosten en de overige burgerlijke belangen hebben aangehouden, heeft niet tot gevolg dat hun beslissing geen eindbeslissing is (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.24.0698.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.5** AC nr. ...

- Verval van de strafvordering - Redelijke termijn van de rechtspleging - Verantwoordelijkheid van de rechtspersoon - Aanstelling van de lasthebber ad hoc van de rechtspersoon - Mogelijkheid van de lasthebber ad hoc om bewijs à décharge te verzamelen - Beoordeling van de overschrijding van de redelijke termijn op het recht van verdediging - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

De strafrechter oordeelt onaantastbaar of de overschrijding van de redelijke termijn de bewijsvoering en het recht van verdediging van de beklaagde zo ernstig en onherstelbaar heeft aangetast dat geen eerlijke beoordeling van de aan die beklaagde verweten feiten meer mogelijk is en de op die feiten gesteunde burgerlijke rechtsvordering bijgevolg niet-ontvankelijk moet worden verklaard; bij die beoordeling houdt de rechter rekening met alle dienstige omstandigheden, zoals het al dan niet bestaan van de mogelijkheid voor een beklaagde rechtspersoon om in de periode vóór de aanstelling van een lasthebber ad hoc bewijs à décharge te verzamelen of bij te houden; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0179.F, AC 2017, nr. 323; Cass. 15 september 2010, AR P.10.0572.F, AC 2010, nr. 524; GwH 29 juli 2010, nr. 92/2010. Zie M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 58-59.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.1278.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5** AC nr. ...

- Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

- Vrijspraak van de beklaagde - Mogelijkheid voor het slachtoffer om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht - Voorwaarden

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt het slachtoffer van een wanbedrijf de mogelijkheid niet om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht, mits de rechter die van dit geschil heeft kennisgenomen, geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van de aan die beklaagde toegeschreven fout en geen twijfel uit over zijn schuld aan de feiten waarvan hij werd vrijgesproken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4 AC nr. ...

- Gezag van gewijsde in strafzaken t.a.v. de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt - Draagwijdte

Aangezien de beslissing over de strafvordering bindend is voor de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt, kan hij zich over de vorderingen van de burgerlijke partij niet in een andere zin uitspreken dan die welke werd gevolgd in de beslissing die het misdrijf bewezen heeft verklaard (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH EN M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. I, 363-367, wat betreft het gezag van gewijsde in strafzaken op de burgerlijke rechtsvordering, zoals het besloten ligt in artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering (Cass. 19 juni 2014, AR F.13.0070.N, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140619.7, AC 2014, nr. 447), binnen de grenzen van artikel 23 Gerechtelijk Wetboek (zie Cass. 12 december 2007, AR P.07.0979.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071212.5, AC 2007, nr. 629, met concl. van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas.ECLI:BE:CASS:2007:CONC.20071212.5).

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

- Sociale zekerheid - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

Geen enkele bepaling van verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels regelt de gevolgen die, op het vlak van de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten, verbonden moeten worden aan een vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart.

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

- Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge getuigenis - Beoordeling - Grens

De strafrechter die na het verval van de strafvordering enkel nog te beslissen heeft over de burgerlijke rechtsvordering, oordeelt onaantastbaar of het door een partij voorgestelde getuigenverhoor dienstig is voor het bewijs van de onrechtmatige daad; de strafrechter dient daarbij echter het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging te eerbiedigen (1); het Hof gaat na of de strafrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen heeft afgeleid die met die rechten niet in overeenstemming te brengen zijn; de strafrechter kan oordelen dat het herverhoor van getuigen ingevolge het tijdsverloop niet meer dienstig is wegens het risico van onbetrouwbaarheid; daarvoor moet die rechter niet eerst de getuigen horen. (1) Cass. 4 mei 2021, AR P.21.0101.N, , ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.6 met concl. OM, RW 2021-2022, 781.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.1278.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5 AC nr. ...

- Rechtsplegingsvergoeding - Tarief Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 2, tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding moet voor een in geld waardeerbare vordering het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in beginsel worden bepaald op het bedrag van de vordering zoals vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 Gerechtelijk Wetboek, waarbij het in aanmerking te nemen bedrag dit is van de vordering in de inleidende akte of in de laatste conclusie; de rechtsplegingsvergoeding moet in hoger beroep voor een in geld waardeerbare vordering worden bepaald op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte of de laatste appelconclusie en de loutere omstandigheid dat de beklaagde na een laatste appelconclusie een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding heeft voldaan, verplicht het appelgerecht niet daarmee bij de berekening van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding rekening te houden.

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 april 2025 P.25.0150.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.10 AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Dierenbescherming - Vereniging voor dierenbescherming - Subjectief recht op dierenwelzijn

Hoewel een vereniging dierenbescherming als maatschappelijk doel kan hebben, kan zij zich daarom nog niet beroepen op een subjectief recht op het welzijn van die dieren.

10 mei 2023 P.23.0236.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5 AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

De vergoedbare schade in de zin van de artikelen 1382 Oud Burgerlijk Wetboek en 3 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is niet de schade die de prestatieverlener verbindt aan een, in zijn ogen ontoereikende, taxatie van zijn kostenstaat; die schade veronderstelt immers een door het misdrijf veroorzaakte aantasting van een vooraf bestaand en bij wet beschermd subjectief recht van degene die deze schade aanvoert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

10 mei 2023 P.23.0236.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5 AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

De burgerlijke partijstelling, die door de onderzoeksmagistraat, zijn griffier en de verschijnende partij wordt ondertekend, vermeldt dat ze gericht is tegen een bij naam genoemde persoon of tegen onbekenden; uit de omstandigheid dat de klacht tevens een niet-geïdentificeerde derde bij de zaak betrekt, volgt, bij gebrek aan een uitdrukkelijke verklaring in die zin, niet dat de burgerlijke partij zich ook tegen hem burgerlijke partij heeft gesteld (1). (1) Zie Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.0769.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

Krachtens artikel 66 Wetboek van Strafvordering worden de klagers alleen dan als burgerlijke partij beschouwd indien zij het uitdrukkelijk verklaren, hetzij bij de klacht, hetzij bij een latere akte, of indien zij bij een van die akten een conclusie tot schadevergoeding nemen; een schriftelijke conclusie waarin aan een welbepaalde persoon aanwijzingen van schuld ten laste worden gelegd die zijn verwijzing naar het vonnisgerecht verantwoorden, is dus geen akte van burgerlijke partijstelling tegen die persoon (1). (1) Zie Cass. 2 december 2008, AR P.08.1082.N, AC 2008, nr. 689; Cass. 30 mei 2023, AR P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4

- Art. 67 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

- Subsidies, vergoedingen en toelagen - Ambtshalve teruggave - (Geen) bewijs van schade

De teruggave van de subsidies die werden aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor ze zijn verkregen, wordt niet bevolen krachtens artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek maar krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen; die bepaling stelt de door de rechter ambtshalve te bevelen teruggave niet afhankelijk van het bewijs van schade die persoonlijk werd geleden door de organisatie of instelling die de onverschuldigde betaling heeft verricht (1). (1) Zie Cass. 27 januari 2009, AR P.08.1639.N, AC 2009, nr. 68.

- Art. 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

23 april 2025 P.25.0067.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.5** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

Artikel 6, § 1, eerste lid, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken bepaalt dat de prestatieverlener voor elke gevorderde prestatie een kostenstaat opstelt en artikel 6, § 1, eerste lid, voorziet in een administratief beroep in geval van verzet van de dienstverlener tegen de vermindering van zijn kostenstaat; de uitgaven die de prestatieverlener heeft gedaan om een gerechtelijke opdracht te vervullen, zijn onderworpen aan de door de Wet 23 maart 2019 ingevoerde taxatie- en vereffeningsprocedures en zijn, zelfs wanneer zij onvoldoende werden terugbetaald, geen door het misdrijf veroorzaakte en naar gemeen recht vergoedbare schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

CASSATIE

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Wegverkeer - Alcoholslot - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Vernietiging uitgebreid tot de twee maatregelen

Wanneer de rechter onwettig het alcoholslot en het verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid cumuleert, wordt de vernietiging beperkt tot de beslissingen over de veiligheidsmaatregelen, maar ze strekt zich uit tot de twee maatregelen, gelet op de band die tussen die beslissingen kan bestaan.

14 mei 2025 P.25.0279.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Veroordeling tot een geldboete - Opdeciemen - Onwettigheid - Gevolg

Wanneer het Hof een beslissing vernietigt die aangetast is door een onwettigheid betreffende de opdeciemen, is de cassatie beperkt tot dat dictum (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM, dat vaststelt dat het arrest geen enkele dubbelzinnigheid bevat over het bedrag van de geldboeten die ze oplegt (vóór de toepassing van de opdeciemen), zodat het OM hieruit afleidt dat het enkel moest worden vernietigd in zoverre het verzuimt die geldboeten te verhogen met de opdeciemen.Het Hof heeft het bestreden arrest niettemin vernietigd in zoverre het uitspraak doet over de geldboeten. (M.N.B.)

- Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten

3 mei 2023 P.23.0273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.5** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Weigering van het probatieuitstel - Onwettigheid - Uitgesproken straffen - Veroordeling tot betaling van een bijdrage aan het Slachtofferfonds

Wanneer het Hof de onwettigheid vaststelt van de onwettigheid van de beslissing die weigert het probatieuitstel voor de uitgesproken straf te verlenen, terwijl de schuldigverklaring zelf niet wordt vernietigd, wordt de vernietiging beperkt tot de uitgesproken straffen en tot de bijdrage aan het Slachtofferfonds (1). (1) Zie o.a. Cass. 6 september 2017, AR P.17.0061.F, AC 2017, nr. 447 (in geval van onwettigheid van de beslissing die het door de eerste rechter verleende uitstel beperkt); Cass. 13 oktober 2010, AR P.10.1208.F, AC 2010, nr. 597 (... "alsook de beslissing tot onmiddellijke aanhouding"); Cass. 16 januari 2002, AR P.01.0948.F, AC 2002, nr. 30 (in geval van onwettigheid van de beslissing die de opschorting van de uitspraak van de veroordeling weigert).

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 434, eerste lid Wetboek van Strafvordering

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Verplicht ondergeschikt aan het slagen voor examens en onderzoeken - Verzuim van de rechter om dit op te

leggen

De verplichting om voor een of meer examens en onderzoeken te slagen met het oog op het herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel; wanneer die maatregel verplicht moet worden opgelegd en de rechter dit heeft verzuimd en de schuldigverklaring en de wegens de bewezen verklaarde telastleggingen uitgesproken straffen zelf niet worden vernietigd, is de vernietiging beperkt tot het ontbreken van die veiligheidsmaatregel (1). (1) Zie Cass. 15 november 2000, AR P.00.1271.F, AC 2000, nr. 625; Cass. 22 december 2021, AR P.21.1265.F, arrest niet gepubliceerd ("Vernietigt het bestreden vonnis in zoverre het uitspraak doet over de voorwaarden die aan het herstel van de verweerder in het recht tot sturen zijn verbonden").

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Vernietiging beperkt tot de uitgesproken straffen - Omvang - Veroordelingen tot een bijdrage aan het Slachtofferfonds (ja) - Veroordelingen tot een bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (neen) en tot de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten, bepaald in artikel 91, tweede lid, KB 28 december 1950 (neen)

De onwettigheid van de beslissing over de hoofdstraf leidt tot de vernietiging van de beslissingen over de straffen en over de bijdrage tot het Slachtofferfonds; ze heeft echter geen weerslag op de schuldigverklaring (1) evenmin als op de veroordeling tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand en op de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten (2). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 12 december 2018, AR P.18.0987.F, AC 2018, nr. 706, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH OP DATUM IN PAS. (2) Het bestreden arrest veroordeelt de eiser met name tot gevangenisstraffen en geldboeten (met uitstel) en tot de verbeurdverklaring bij equivalent en tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand, en bevestigt met name de veroordeling tot een verbodsstraf en tot betaling van de bijdrage aan het Slachtofferfonds en van de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten (van 50 euro, niet geïndexeerd).

- Art. 91, tweede lid Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken
- Art. 4, § 3 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand
- Art. 11 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 29, tweede lid Wet 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen
- Art. 434, eerste lid Wetboek van Strafvordering

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Vernietiging van de beslissing over het aansprakelijkheidsbeginsel - Uitbreiding tot de niet-definitieve beslissing over de omvang van de schade

Niettegenstaande de afstand door de eiser, die niet geldt als een berusting, leidt de vernietiging van de beslissing over het aansprakelijkheidsbeginsel evenwel tot de nietigverklaring van de niet-definitieve beslissing over de omvang van de schade van de verweerster, die uit de eerstgenoemde beslissing voortvloeit (1). (1) Cass. 3 mei 2000, AR P.99.1197.F, AC 2000, nr. 268.

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.22.1635.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.4** AC nr. ...

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Andere partijen - Stedenbouwmisdrijf - Vernietiging van het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de door de gemachtigd ambtenaar ingestelde herstelvordering - Vernietiging beperkt tot die beslissing

Wanneer de onwettigheid van het bestreden arrest een invloed heeft op de beslissing over de herstelvordering die door de gemachtigd ambtenaar inzake stedenbouw werd ingesteld, is de vernietiging beperkt tot die beslissing (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie R. DECLERCQ, o.c., nr. 954, p. 643 en verw. in noot 4039; Cass. 14 september 2022, AR P.22.0398.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.2, met concl. OM.

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

ALGEMEEN. OPDRACHT EN BESTAANSREDEN VAN HET HOF. AARD VAN HET CASSATIEGEDING

Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Toetsing van de regelmatigheid van de rechtspleging - Onvolledig dossier - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling - Ontbrekend proces-verbaal van de rechtszitting - Gevolg

Krachtens artikel 31, § 3, Voorlopige Hechteniswet moet aan het Hof van Cassatie een volledig dossier worden bezorgd; wanneer uit de door de raadsman van de eiser neergelegde stukken blijkt dat er een proces-verbaal van de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling werd opgemaakt en dat dit proces-verbaal niet in het aan het Hof voorgelegde dossier voorkomt, is het Hof niet in staat zijn toezicht uit te oefenen.

- Art. 31, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

10 mei 2023 P.23.0657.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.16** AC nr. ...

Algemeen - Opdracht en bestaansreden van het hof - Aard van het cassatiegeding - Verzoekschrift tot intrekking van een arrest van het Hof - Vormvereisten

Uit de artikelen 1080 en 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, die ook van toepassing zijn in strafzaken, volgt dat het verzoekschrift van een partij tot intrekking van een arrest van het Hof ondertekend moet zijn door een advocaat bij het Hof, zo niet is het verzoekschrift niet-ontvankelijk (1). (1) Cass. 17 april 2018, AR P.17.1116.N, AC 2018, nr. 241; Cass. 16 januari 2008, AR P.07.1748.F, AC 2008, nr. 29 met concl. van procureur-generaal J.F. LECLERCQ op datum in Pas.; Cass. 10 oktober 2007, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 471; Cass. 22 februari 2017, AR P.07.0852.F, AC 2007, nr. 126. Zie S. VAN OVERBEKE, "Het Hof van Cassatie als rechter over zijn eigen arresten. Over de intrekking van cassatie-arresten en de meticuleuze en periculeuze betekening van het cassatieberoep in strafzaken", R. Cass. 2001, 1-22; F. BAUDONCQ, "Artikel 1114 Ger. W.", in Commentaar Gerechtelijk Wetboek, Kluwer, 2017, 1-8; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1866-1867.

- Artt. 1080 en 1114, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 februari 2022 P.21.1515.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.1** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Verjaring van de strafvordering - Schorsing van de verjaring tijdens het cassatiegeding - Tijdstip waarop de schorsing eindigt

In geval van cassatie met verwijzing die wordt beperkt tot de gehele straf of tot een van de in de bestreden beslissing uitgesproken straffen, begint de verjaring van de strafvordering dus opnieuw te lopen vanaf het arrest van het Hof (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0066.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.14** AC nr. ...

BEVOEGDHEID VAN HET HOF

Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Strafzaken - Misdrijf - Verantwoording - Onoverkomelijke rechtsdwaling - Beoordeling door de rechter - Toezicht van het Hof

Rechtsdwaling kan wegens bepaalde omstandigheden door de rechter als onoverkomelijk worden beschouwd, op voorwaarde dat uit die omstandigheden kan worden afgeleid dat de beklaagde heeft gehandeld zoals elke redelijke en voorzichtige persoon dat zou hebben gedaan; onoverkomelijke dwaling komt de pleger van het misdrijf ten goede, op voorwaarde dat ze betrekking heeft op een van de bestanddelen ervan (1); de feitenrechter stelt op onaantastbare wijze de omstandigheden vast waarop hij zijn beslissing grondt, waarbij het Hof evenwel nagaat of hij uit die omstandigheden wettig het bestaan van een rechtvaardigingsgrond heeft kunnen afleiden (2). (1) Zie Cass. 22 december 2021, AR P.21.1311.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.6, met concl. OM; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, en de verw. in voetnoot; Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, dl.II: L'infraction pénale, 2de uitg., Larcier, 2020, nrs. 1504 e.v. [1515, 1519-1520]. (2) Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, met concl. OM; Cass. 29 mei 2002, AR P.01.1202.F, AC 2002, nr. 324.

- Art. 71 Strafwetboek

3 mei 2023 P.23.0353.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Ambtshalve op te werpen middelen - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Ontvankelijk cassatieberoep - Miskenning van de bewijskracht van de akten

Wanneer een ontvankelijk cassatieberoep wordt gericht tegen de beslissing die een herstelmaatregel inzake stedenbouw beveelt, kan het Hof, in dit kader, ambtshalve een middel van miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoeren (1). (Impliciete oplossing). (1) Wat betreft deze grief en de ambtshalve aangevoerde middelen, zie resp. R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nrs. 473 e.v. [inz. 480 en noot 1701] en 852.

- Art. 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Burgerlijke zaken - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Ambtshalve op te werpen middelen - Vervolging wegens het wanbedrijf onopzettelijke doding ten gevolge van een verkeersongeval - Opleggen van een geldboete toepasselijk voor een overtreding - Gevolg

Volgens artikel 21, eerste lid, 5°, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering verjaart de strafvordering voor een wanbedrijf dat in een overtreding is omgezet door verloop van één jaar te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf is gepleegd; er is stuiting van de verjaring van de strafvordering door daden van onderzoek of vervolging verricht binnen die termijn; wanneer voor de telastlegging van het in de artikelen 418 en 419, tweede lid, Strafwetboek bedoelde wanbedrijf van onopzettelijke doding slechts een geldboete wordt opgelegd van 25,00 euro, zijnde overeenkomstig artikel 38, eerste lid, Strafwetboek een geldboete wegens overtreding, volgt dat het met deze telastlegging geviseerde misdrijf een wanbedrijf is dat is omgezet in een overtreding en geacht wordt steeds een overtreding te zijn geweest, waarvoor een verjaringstermijn van één jaar geldt.

- Art. 21, eerste lid, 5° Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 38, eerste lid, 418 en 419, tweede lid Strafwetboek

30 november 2021 P.21.0743.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.12** AC nr. ...

Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Bijzondere verbeurdverklaring - Uit een

misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter - Toezicht door het Hof

De strafrechter beslist op onaantastbare wijze in feite of een vermogensvoordeel waarop de bijzondere verbeurdverklaring betrekking heeft, rechtstreeks uit een misdrijf werd verkregen; het Hof gaat na of de rechter, op grond van zijn onaantastbare beoordeling, het wettelijk begrip vermogensvoordeel niet heeft miskend (1). (1) Cass. 14 oktober 2014, AR P.13.1970.N, AC 2014, nr. 604.

- Art. 42, 3° Strafwetboek

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

VORDERINGEN TOT VERNIETIGING. CASSATIEBEROEP IN HET BELANG VAN DE WET

Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Procedure bepaald in artikel 441 Wetboek van Strafvordering - Toekenning van de opschorting van de tenuitvoerlegging door de strafuitvoeringsrechter - Toepassing - (Geen) verwijzing in het geval van vernietiging

De beslissing van de strafuitvoeringsrechter die een verzoek tot opschorting van de straf op grond van artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering gegrond verklaart, kan het voorwerp uitmaken van een cassatieberoep in het belang van de wet; de eventuele vernietiging vindt zonder verwijzing plaats omdat ze met toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering wordt uitgesproken en de veroordeelde dus niet kan benadelen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie o.m, wat betreft voornoemd beginsel, Cass. 13 september 2023, P.23.0953.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7.

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering
- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 november 2023 P.23.1016.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.7** AC nr. ...

CASSATIEBEROEP

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Aanvang - Kennisgeving op papier

De aanvang van de termijn wordt niet bepaald volgens de bij wet voorgeschreven wijze van kennisgeving, maar volgens de wijze waarop de kennisgeving daadwerkelijk is gebeurd (1). (1) Cass. 19 maart 2012, AR D.11.0003.F, AC 2012, nr. 180; Cass. 17 juni 2011, AR D.10.0013.N, AC 2011, nr. 411.

- Art. 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1121/5, eerste lid, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 54 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 53bis Gerechtelijk Wetboek

15 juni 2023 D.23.0002.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230615.1F.4** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Strafrechtelijk kort geding - Door een derde bij de vervolging aangewend rechtsmiddel - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep door de derde-benadeelde - Ontvankelijkheid

Artikel 420 Wetboek van Strafvordering maakt geen onderscheid naargelang van de hoedanigheid van de persoon die het in artikel 61quater van dat wetboek bepaalde rechtsmiddel heeft ingesteld; uit geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel volgt dat er moet worden voorzien in een afwijking van de verbodsregel van het onmiddellijk cassatieberoep in geval van een niet-definitieve beslissing in het voordeel van degene die beweert dat hij een derde bij de vervolging is en dat de verplichting om het cassatieberoep uit te stellen het geheel ondoeltreffend maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 61quater en 420 Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Begrip

Er is sprake van een eindbeslissing over de strafvordering in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, wanneer die beslissing uitspraak doet over alles was het voorwerp van die vordering uitmaakte en de strafrechter zijn rechtsmacht hiermee volledig heeft uitgeoefend; het definitieve of voorbereidende karakter van een strafrechtelijke beslissing hangt af van de aard ervan en niet van het belang dat het uitgestelde cassatieberoep al dan niet zal hebben; de beslissing die geen uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vervolging uitmaakte, verliest haar voorbereidende en onderzoekende karakter niet, enkel en alleen omdat ze definitief uitspraak doet over een incident met betrekking tot die vervolging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Begrip - Artikel 19, Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

Artikel 19 Gerechtelijk Wetboek, krachtens hetwelk het vonnis een eindvonnis is in zoverre de rechter hiermee zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeoefend, houdt geen verband met de voorwaarden voor de ontvankelijkheid van het cassatieberoep dat tegen de beslissingen in strafzaken wordt ingesteld.

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Begrip - Artikel 19, Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

Artikel 19 Gerechtelijk Wetboek, krachtens hetwelk het vonnis een eindvonnis is in zoverre de rechter hiermee zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeoefend, houdt geen verband met de voorwaarden voor de ontvankelijkheid van het cassatieberoep dat tegen de beslissingen in strafzaken wordt ingesteld.

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Begrip

Er is sprake van een eindbeslissing over de strafvordering in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, wanneer die beslissing uitspraak doet over alles was het voorwerp van die vordering uitmaakte en de strafrechter zijn rechtsmacht hiermee volledig heeft uitgeoefend; het definitieve of voorbereidende karakter van een strafrechtelijke beslissing hangt af van de aard ervan en niet van het belang dat het uitgestelde cassatieberoep al dan niet zal hebben; de beslissing die geen uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vervolging uitmaakte, verliest haar voorbereidende en onderzoekende karakter niet, enkel en alleen omdat ze definitief uitspraak doet over een incident met betrekking tot die vervolging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Overmacht die de neerlegging van de memorie binnen de wettelijke termijn van twee maanden verhindert - Gevolg

Wanneer overmacht de eiser in cassatie verhindert om een memorie met zijn middelen, in te dienen binnen de termijn van twee maanden bepaald in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, verantwoordt die overmacht het ingaan van een nieuwe termijn niet, maar wordt voornoemde wettelijke termijn met de duur ervan verlengd (1). (Impliciete oplossing). (1) "Behoudens overmacht kan de termijn van twee maanden voor het indienen van memories of stukken, volgend op de verklaring van cassatieberoep, niet worden verlengd" (Cass. 29 oktober 2019, AR P.19.0697.N, AC 2019, nr. 554, en verwijzingen in voetnoot). Zie, wat betreft de schorsing van de termijn voor de neerlegging van de memorie in geval van overmacht, Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en voetnoot M.N.B; D. VANDERMEERSCH en M. NOLET DE BRAUWERE, "La Procédure en cassation en matière pénale", in M. GREGOIRE (uitg.), Le point sur les procédures de cassation (M. GRÉGOIRE, coörd.), 2016, 32 en voetnoot 118; Cass. 14 september 2016, AR P.16.0936.F, AC 2016, nr. 492 met concl. "in hoofdzaak" OM (laattijdige oproeping).In dit geval komt de aangevoerde overmacht voort uit de omstandigheid dat een technische storing in de dossierkast van de griffie van het Hof het veertien dagen lang onmogelijk had gemaakt om op de griffie van het Hof inzage van het dossier te verkrijgen.Er werd echter geen enkele memorie met de middelen neergelegd binnen de met de duur van deze verhindering verlengde wettelijke termijn.Het OM heeft daaruit afgeleid dat het middel faalde naar recht in zoverre dat het aanvoerde dat die omstandigheid hetzij de cassatie van het bestreden arrest verantwoordde, hetzij de opening van een nieuwe termijn "van een even lange duur als de voornoemde ontoegankelijkheid", vanaf een, door de eiser overigens niet gepreciseerde, datum na het einde van de wettelijke termijn. (M.N.B.)

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Termijn van twee maanden volgend op de verklaring van cassatieberoep - Berekening van de termijn

Krachtens artikel 429, tweede en vierde lid, Wetboek van Strafvordering, moet de memorie op straffe van niet-ontvankelijkheid ter griffie van het Hof worden neergelegd binnen de termijn van twee maanden die volgen op de verklaring van cassatieberoep; deze termijn, die vanaf de zoveelste tot de dag vóór de zoveelste wordt berekend, wordt berekend vanaf de dag na de verklaring van cassatieberoep en bevat de vervaldag, behalve bij verlenging overeenkomstig artikel 644 Wetboek van Strafvordering (1) indien hij eindigt op een zaterdag, een zondag of een andere wettelijke feestdag. (Impliciete oplossing). (1) Cass. 16 januari 2019, AR P.18.1133.F, AC 2019, nr. 27, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH; zie D. VANDERMEERSCH en M. NOLET DE BRAUWERE, "La jurisprudence de la cour de cassation, à la suite des réformes de la procédure en cassation en matière pénale ", Cour de cassation de Belgique, Rapport annuel 2016, Larcier, 2017, 181 en verw. in voetnoten 143 en 144.

- Art. 644 Wetboek van Strafvordering
- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Strafrechtelijk kort geding - Door

een derde bij de vervolging aangewend rechtsmiddel - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep door de derde-benadeelde - Ontvankelijkheid

Artikel 420 Wetboek van Strafvordering maakt geen onderscheid naargelang van de hoedanigheid van de persoon die het in artikel 61quater van dat wetboek bepaalde rechtsmiddel heeft ingesteld; uit geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel volgt dat er moet worden voorzien in een afwijking van de verbodsregel van het onmiddellijk cassatieberoep in geval van een niet-definitieve beslissing in het voordeel van degene die beweert dat hij een derde bij de vervolging is en dat de verplichting om het cassatieberoep uit te stellen het geheel ondoeltreffend maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 61quater en 420 Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat “het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]”. Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde.“Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt”. (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat “wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is”.(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13 AC nr. ...

Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Afstand op grond dat de beslissing geen eindbeslissing is - Eindbeslissing - Afstand die op een dwaling berust - Gevolg

Het Hof verleent geen akte van de afstand van het cassatieberoep dat gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering wanneer die afstand op een dwaling berust (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.24.0698.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.5 AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Betekening van het cassatieberoep - Neerlegging van het exploot van betekening - Vorm - In afschrift neergelegde stukken - Geldigheid

Krachtens artikel 427, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering moet de partij die cassatieberoep instelt, het cassatieberoep laten betekenen aan de partij tegen wie het is gericht en moet het exploot van betekening binnen de in artikel 429 bepaalde termijnen worden neergelegd op de griffie van het Hof van Cassatie; om aan het vereiste te voldoen voorzien dat bij het eerste lid van die bepaling is voorgeschreven, is niet vereist dat het origineel van het exploot van betekening wordt neergelegd, een leesbaar afschrift van dat exploot is voldoende, mits dit afschrift er authentiek uitziet (1). (1) Cass. 28 oktober 2020, AR P.20.0272.F, AC 2020, nr. 669.

- Art. 427, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

21 juni 2023 P.23.0148.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.5 AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Algemeen - Niet in laatste aanleg gewezen beslissing - Voorafgaande schulderkenning - Procedure tot bekrachtiging van de overeenkomst - Vonnis dat de bekrachtiging weigert - Beslissing vatbaar voor hoger beroep - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Aangezien de partijen bij de overeenkomst hoger beroep kunnen instellen tegen een vonnis dat oordeelt dat er geen grond bestaat tot bekrachtiging van de voorafgaande erkenning van schuld en dat het dossier ter beschikking stelt van het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 216, § 4, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, is het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, die niet in laatste aanleg is gewezen, niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering
- Art. 216, § 4 Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0699.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6 AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die uitspraak doet over het verzoek van de beklaagde, die zich in voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht bevindt, tot wijziging van het adres waar dit toezicht wordt uitgeoefend

Het cassatieberoep van de beklaagde tegen de beslissing die uitspraak doet over zijn verzoek tot wijziging van het adres waar het elektronisch toezicht wordt uitgeoefend (1), is niet ontvankelijk wanneer de eiser zich krachtens een andere beslissing in voorlopige hechtenis bevindt. (1) Uit de artt. 24bis en 27, § 1, 1° en 5° Voorlopige Hechteniswet volgt respectievelijk dat, wanneer de raadkamer de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen en de handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht heeft bevolen (overeenkomstig artikel 26, § 3, tweede lid), het bodemgerecht, uitsluitend op vordering van het openbaar ministerie, of de kamer van inbeschuldigingstelling, voor de duur van het cassatiegeding, bevoegd zijn om te bevelen dat die hechtenis voortaan zal worden uitgevoerd in de gevangenis.Artikel 24bis, § 1, derde lid, bepaalt dat tegen de beschikking die beslist dat het aanhoudingsbevel of de beschikking of het arrest tot handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht vanaf dat ogenblik in de gevangenis zal worden uitgevoerd, geen rechtsmiddel kan worden aangewend. Die bepalingen doen er echter het zwijgen toe wat betreft het verzoek tot wijziging van het adres waar het elektronisch toezicht wordt uitgeoefend. (M.N.B.)

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0861.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat “het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]”. Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde.“Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt”. (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat “wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is”.(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Onmiddellijk cassatieberoep tegen een voorbereidende beslissing of een beslissing van onderzoek - Ontvankelijkheid - Uitgesteld cassatieberoep zonder voorwerp of belang - Invloed

Artikel 420, eerste lid, Wetboek van strafvordering bepaalt dat tegen de voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek, “zelfs al zijn die zonder voorbehoud ten uitvoer gelegd”, slechts cassatieberoep kan worden ingesteld na het eindarrest of het eindvonnis; door zelfs in geval van tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing het onmiddellijk cassatieberoep uit te sluiten, verbiedt de wetgever de eiser zich tot staving van de ontvankelijkheid van zijn onmiddellijk cassatieberoep te beroepen op het gebrek aan voorwerp of aan belang waardoor het uitgestelde cassatieberoep zou zijn aangetast (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Aaaaaart. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Voorlopige hechtenis - Bevel tot gevangenneming - Modaliteit van elektronisch toezicht - Omzetting naar de

modaliteit van uitvoering in de gevangenis

Er staat geen rechtsmiddel open tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij de modaliteit van het elektronisch toezicht van een bevel tot gevangenneming, uitgevaardigd tegen een inverdenkinggestelde die naar het hof van assisen is verwezen, wordt omgezet naar de modaliteit van uitvoering in de gevangenis wegens nieuwe omstandigheden die voldoende ernstig en noodzakelijk zijn; bijgevolg is het cassatieberoep ertegen niet-ontvankelijk.

- Artt. 24bis, 26, § 3, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

30 november 2021 P.21.1483.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.23** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Termijn voor inzage in het strafdossier en het indienen van een verzoek tot aanvullend onderzoek - Bepalen van de termijn door een rechter of griffier - Onmiddellijk cassatieberoep - Toelaatbaarheid

Er kan geen geschil inzake bevoegdheid bestaan tussen een rechter en een griffier, noch tussen griffiers onderling; het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van een rechter of griffier om de termijn te bepalen voor het vragen van bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de rechtspleging is voorbarig en bijgevolg niet ontvankelijk.

30 november 2021 P.21.1165.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling over de rechtsvraag of het aan de onderzoeksrechter dan wel aan de voorzitter van de raadkamer staat om de termijn bedoeld in artikel 127, § 3, Wetboek van Strafvordering te bepalen, is geen beslissing over een bevoegdheidsgeschil waartegen onmiddellijk cassatieberoep openstaat; deze rechtsvraag kan immers geen aanleiding geven tot een geschil over rechtsmacht zoals hier bedoeld, maar enkel tot een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling, die daarover in hoger beroep te oordelen heeft overeenkomstig haar bevoegdheid bepaald in artikel 61quinquies, § 4, Wetboek van Strafvordering; tegen die laatste beslissing staat enkel cassatieberoep open binnen de termijn voor het instellen van cassatieberoep tegen de eindbeslissing over de strafvordering.

- Artt. 61quinquies, § 4, 127, § 3, en 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.1165.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Termijn voor inzage in het strafdossier en het indienen van een verzoek tot aanvullend onderzoek - Bepalen van de termijn door de onderzoeksrechter of voorzitter van de raadkamer - Onmiddellijk cassatieberoep - Geschil inzake bevoegdheid - Grens

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling over de rechtsvraag of het aan de onderzoeksrechter dan wel aan de voorzitter van de raadkamer staat om de termijn bedoeld in artikel 127, § 3, Wetboek van Strafvordering te bepalen, is geen beslissing over een bevoegdheidsgeschil waartegen onmiddellijk cassatieberoep openstaat; deze rechtsvraag kan immers geen aanleiding geven tot een geschil over rechtsmacht zoals hier bedoeld, maar enkel tot een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling, die daarover in hoger beroep te oordelen heeft overeenkomstig haar bevoegdheid bepaald in artikel 61quinquies, § 4, Wetboek van Strafvordering; tegen die laatste beslissing staat enkel cassatieberoep open binnen de termijn voor het instellen van cassatieberoep tegen de eindbeslissing over de strafvordering.

- Artt. 61quinquies, § 4, 127, § 3, en 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.1165.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13 AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip

Er bestaat slechts een geschil inzake bevoegdheid in de zin van artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering, wanneer de rechter die kennis neemt van de strafvordering zich de bevoegdheid van een andere rechter toe-eigent dan wel zich onbevoegd verklaart, waardoor een geschil over nationale rechtsmacht ontstaat dat de rechtsgang belemmert en waaraan slechts met een regeling van rechtsgebied een einde kan worden gesteld (1). (1) Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC 2017, nr. 109; Cass. 5 november 2013, AR P.13.0834.N, AC 2013, nr. 579; Cass. 20 april 2010, AR P.09.1750.N, AC 2010, nr. 265; Cass. 3 april 2007, AR P.07.01324.N, AC 2007, nr. 169; Cass. 9 januari 2007, AR P.06.1430.N, AC 2007, nr. 13; Cass. 21 maart 2006, AR P.05.1701.N, AC 2006, nr. 164; Cass. 30 oktober 2001, AR P.01.1259.N, AC 2001, nr. 584. Zie ook F. VAN VOLSEM, "Cassatieberoep in strafzaken na "Potpourri II', in Procederen voor het Hof van Cassatie, Knops Publ., 2016, 211-212; H. VAN BAVEL, "Ontvankelijkheid van de voorziening in cassatie: Een update na de wet van 14 februari 2014 en de Potpourri II-wet van 5 februari 2016", in Procederen voor het Hof van Cassatie, Knops Publ. 2016, 107-108.

- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.1165.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13 AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Eindbeslissing - Begrip - Beslissing die uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vordering van de burgerlijke partij uitmaakt - Beslissing die de uitspraak over de kosten aanhoudt - Gevolg

Wanneer het bestreden arrest uitspraak doet over alles wat het voorwerp uitmaakte van de vordering van de burgerlijke partij, die enkel de veroordeling van de beklaagde tot betaling van een euro provisioneel vorderde, en de appelrechters hun rechtsmacht hierover volledig hebben uitgeoefend, is die beslissing een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; de omstandigheid dat de appelrechters hun uitspraak over de kosten en de overige burgerlijke belangen hebben aangehouden, heeft niet tot gevolg dat hun beslissing geen eindbeslissing is (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.24.0698.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.5 AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Jegens een beklaagde bij verstek gewezen beslissing - Jegens de andere beklaagden op tegenspraak gewezen beslissing - Aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen

Artikel 424 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat wanneer de beslissing bij verstek is gewezen en vatbaar is voor verzet, de termijn om cassatieberoep in te stellen voor alle partijen pas ingaat vanaf de dag na het verstrijken van de gewone termijn van verzet, die zelf vijftien dagen bedraagt te rekenen van de betekening van de verstekbeslissing, voor zover er geen verzet werd aangetekend; die regel is enkel van toepassing op de partijen die gebonden zijn door het geding dat bij verstek werd berecht en niet op de partijen waarvan het geding jegens alle partijen op tegenspraak werd berecht.

- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0368.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Onmiddellijk cassatieberoep tegen een voorbereidende beslissing of een beslissing van onderzoek - Ontvankelijkheid - Uitgesteld cassatieberoep zonder voorwerp of belang - Invloed

Artikel 420, eerste lid, Wetboek van strafvordering bepaalt dat tegen de voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek, "zelfs al zijn die zonder voorbehoud ten uitvoer gelegd", slechts cassatieberoep kan worden ingesteld na het eindarrest of het eindvonnis; door zelfs in geval van tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing het onmiddellijk cassatieberoep uit te sluiten, verbiedt de wetgever de eiser zich tot staving van de ontvankelijkheid van zijn onmiddellijk cassatieberoep te beroepen op het gebrek aan voorwerp of aan belang waardoor het uitgestelde cassatieberoep zou zijn aangetast (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Aaaaaart. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep tegen een beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Memorie die aan de advocaat van de verweerder maar niet aan hemzelf werd meegedeeld - Raadsman van de verweerder aanwezig op de terechtzitting - (Geen) ambtshalve grond van niet-ontvankelijkheid

Wanneer de eiser wiens cassatieberoep gericht is tegen een beslissing over de burgerlijke rechtsvordering zijn memorie meedeelt aan de advocaat van de verweerder en niet aan de verweerder (1), en de advocaat van de verweerder aanwezig is op de rechtszitting (2), stelt het Hof niet ambtshalve de niet-ontvankelijkheid vast van die memorie vast op grond van artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering (3). (Impliciete oplossing). (1) Uit artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt: "om regelmatig te zijn, moet de memorie ter kennis gebracht worden van de partij waartegen het beroep gericht is en niet van diens raadsman." (Cass. 30 september 2015, AR P.15.1040.F, Pas. 2015, nr. 573). (2) Het is maar de vraag of dit beginsel ook van toepassing is wanneer noch uit de stukken (memorie van antwoord of andere), noch uit de aanwezigheid van de advocaat van de verweerder op de rechtszitting van het Hof blijkt dat de memorie daadwerkelijk aan de raadsman van de verweerder is meegedeeld. En zal het Hof, als de verweerder in zijn memorie van antwoord aanvoert dat de memorie enkel aan zijn advocaat is meegedeeld, die grond van niet-ontvankelijkheid verwerpen, op grond dat het doel van artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering, namelijk de bescherming van het recht van verdediging, is bereikt? En zal het Hof in dat geval naar artikel 861 Gerechtelijk Wetboek verwijzen? (3) Deze - weliswaar - impliciete oplossing staat vast, waarbij het OM heeft geconcludeerd tot de niet-ontvankelijkheid van de memorie. Contra Cass. 7 september 2016, AR P.16.0461.F, arrest niet gepubliceerd, dat de niet-ontvankelijkheid van de memorie ambtshalve vaststelt in zoverre het cassatieberoep gericht is tegen de uitspraak over de door de verweerster tegen de eiser ingestelde burgerlijke vordering, op grond dat de memorie aan zijn raadsman en niet aan de eiser werd meegedeeld (en dat, bovendien, antwoordt op het middel betreffende het cassatieberoep dat gericht is tegen de beslissing over de tegen de eiser ingestelde strafvordering).

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

15 november 2023 P.23.0993.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Parlementair onderzoek - Met

gesloten deuren verrichte verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Gevolg - Verzoek tot opheffing - Verzoek tot opheffing - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Er bestaat geen enkele wettelijke grondslag voor de ontvankelijkheid van een cassatieberoep dat in de fase van het voorbereidend onderzoek wordt ingesteld door de Kamer van volksvertegenwoordigers en dat ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat de handelingen van beslag, huiszoeking en verzegeling die door de onderzoeksrechter zijn gesteld om, ondanks de weigering van de Kamervoorzitter, tot geheime stukken toegang te krijgen, de artikelen 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek schenden, het beginsel van de scheiding der machten miskennen, de artikelen 145 tot 147 van het Reglement van de Kamer en artikel 60 Grondwet schenden (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 56, eerste lid, en 60 De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Tussenkomende partij - Rechtspersoon niet beoogd door het cassatieberoep - (Geen) hoedanigheid om de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aan te voeren

Wanneer de rechtspersoon niet wordt beoogd door de verklaring van cassatieberoep, heeft zij geen hoedanigheid om de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aan te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0349.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Parlementair onderzoek - Met gesloten deuren verrichte verhoren - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren - Draagwijdte - Relatief of absoluut karakter van de geheimhouding - Strafrechtelijk kort geding - Cassatieberoep - Mogelijkheid tot onderzoek ter gelegenheid van het uitgestelde cassatieberoep

De behandeling met gesloten deuren en de hiermee gewaarborgde geheimhouding verzekeren de gewenste uitwerking van het parlementair onderzoek door de niet in het openbaar verhoorde personen vertrouwen te geven: de vraag of die geheimhouding absoluut of relatief is, kan zonder verlies aan belang of verlies van haar voorwerp worden onderzocht ter gelegenheid van het uitgestelde cassatieberoep, aangezien de hierover te wijzen beslissing de grenzen van het optreden van de onderzoeksrechter zal bepalen, welke in de marge van de voorrechten van het Parlement handelt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 56, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - In naam van een overledene ingesteld cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep dat door een advocaat in naam van een overledene wordt ingesteld, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

26 april 2023 P.22.1564.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Stedenbouw - Definitieve veroordeling op strafgebied - Uitstel van behandeling voor het ramen van de meerwaarde die het goed verkreeg door het misdrijf - Verzoek tot gedinghervatting - Heropening van de debatten - Bepalen van conclusietermijnen

De beslissing die oordeelt dat een strafrechtelijke veroordeling wegens een stedenbouwmisdrijf definitief is, een tijdig ingestelde herstelvordering niet is verjaard, een verzoek tot gedinghervatting van de Stedenbouwkundig inspecteur voor het ramen van de meerwaarde ontvankelijk is, een vordering tot vervanging van een gerechtsdeskundige ongegrond is op grond van regels van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening over het bepalen van de meerwaarde, die de partijen uitnodigt om relevante stukken voor te leggen om de meerwaarde te bepalen die een onroerend goed heeft verkregen door een misdrijf van stedenbouw en het debat heropent met vaststelling van conclusietermijnen, is geen eindbeslissing noch een beslissing waartegen ingevolge art. 420 Wetboek van Strafvordering cassatieberoep openstaat.

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

6 september 2022 P.22.0023.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.6** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Parlementair onderzoek - Met gesloten deuren verrichte verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Gevolg - Verzoek tot opheffing - Verzoek tot opheffing - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Er bestaat geen enkele wettelijke grondslag voor de ontvankelijkheid van een cassatieberoep dat in de fase van het voorbereidend onderzoek wordt ingesteld door de Kamer van volksvertegenwoordigers en dat ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat de handelingen van beslag, huiszoeking en verzegeling die door de onderzoeksrechter zijn gesteld om, ondanks de weigering van de Kamervoorzitter, tot geheime stukken toegang te krijgen, de artikelen 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek schenden, het beginsel van de scheiding der machten miskennen, de artikelen 145 tot 147 van het Reglement van de Kamer en artikel 60 Grondwet schenden (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 56, eerste lid, en 60 De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor casstieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

Indien een beklaagde die voor de eerste rechter om een taalwijziging heeft verzocht en dit verzoek werd afgewezen en het door hem bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken bedoelde hoger beroep eveneens werd afgewezen, in de appelprocedure voor de correctionele rechtbank afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklaagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolging werd behandeld in de taal van de rechtspleging (1); daaruit volgt dat die beklaagde geen belang heeft bij het cassatieberoep dat hij instelt tegen het afwijzend vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken zetelend in verenigde vergadering dat op zijn hoger beroep is gewezen bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken. (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200526.2N.13

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

13 mei 2025 P.25.0331.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Parlementair onderzoek - Met gesloten deuren verrichte verhoren - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren - Draagwijdte - Relatief of absoluut karakter van de geheimhouding - Strafrechtelijk kort geding - Cassatieberoep - Mogelijkheid tot onderzoek ter gelegenheid van het uitgestelde cassatieberoep

De behandeling met gesloten deuren en de hiermee gewaarborgde geheimhouding verzekeren de gewenste uitwerking van het parlementair onderzoek door de niet in het openbaar verhoorde personen vertrouwen te geven: de vraag of die geheimhouding absoluut of relatief is, kan zonder verlies aan belang of verlies van haar voorwerp worden onderzocht ter gelegenheid van het uitgestelde cassatieberoep, aangezien de hierover te wijzen beslissing de grenzen van het optreden van de onderzoeksrechter zal bepalen, welke in de marge van de voorrechten van het Parlement handelt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 56, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Betwisting van de wettigheid - Verzoek tot

opheffing - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmiddellijk cassatieberoep - Uitgesteld cassatieberoep - Gevolg - Parlementair onderzoek - Met gesloten deuren verrichte verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren

Wanneer het onmiddellijk cassatieberoep van de Kamer van volksvertegenwoordigers ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat de handelingen van beslag, huiszoeking en verzegeling die door de onderzoeksrechter zijn gesteld om, ondanks de weigering van de Kamervoorzitter, tot geheime stukken toegang te verkrijgen, de artikelen 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek schenden, het beginsel van de scheiding der machten miskennen, de artikelen 145 tot 147 van het Reglement van de Kamer en artikel 60 Grondwet schenden, kan een dergelijke grief op een later tijdstip worden onderzocht; indien die grief gegrond is, zou hieruit volgen dat de in beslag genomen stukken niet kunnen worden gebruikt in het kader van het onderzoek, dat op eigen risico en gevaar zal worden voortgezet, en zou iedere partij die door het gebruik van een dergelijk bewijs of van dergelijke aanwijzingen wordt benadeeld cassatieberoep moeten instellen tegen het eindarrest, voor zover het hierop gegrond zou zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 56, eerste lid, en 60 De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230215.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Internationale rechtshulp - Europese Unie - Beslag op voorwerpen ter uitvoering van een door de buitenlandse overheid uitgevaardigd bevriezingsbevel - Strafrechtelijk kort geding - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het arrest van het hof van beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, dat met toepassing van artikel 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering en artikel 15 Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie oordeelt over het beroep dat door een eigenaar is ingesteld tegen het beslag op kunstwerken of antieke voorwerpen dat door de Belgische onderzoeksrechter werd bevolen ter uitvoering van een door de Italiaanse gerechtelijke overheden uitgevaardigd bevriezingsbevel, is een beslissing waartegen onmiddellijk cassatieberoep kan worden ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0314.F, AC 2020, nr. 355.

- Art. 15, § 1 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering

21 juni 2023 P.23.0504.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Strafuitvoeringsrechter - Weigering tot toekenning van het elektronisch toezicht - Beslissing gewezen na afloop van een schriftelijke procedure - Cassatieberoep ingesteld meer dan vijf dagen na de uitspraak van het vonnis - Geen mededeling van het gewezen vonnis aan de veroordeelde binnen de vierentwintig uur - Gevolg

Wanneer de veroordeelde niet van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter in kennis werd gesteld op de wijze bedoeld in artikel 46, § 1, derde lid, Wet Strafuitvoering, is het cassatieberoep ontvankelijk als het meer dan vijf dagen na de uitspraak van het vonnis maar daags na de kennisname ervan is ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 46, § 1, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0509.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Beslag door een onderzoeksrechter op de overgeschreven verhoren - Betwisting van de wettigheid - Verzoek tot opheffing - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Geen onmiddellijk cassatieberoep - Uitgesteld cassatieberoep - Gevolg - Parlementair onderzoek - Met gesloten deuren verrichte verhoren - Geheimhouding van de inhoud en van de overschrijving van de verhoren

Wanneer het onmiddellijk cassatieberoep van de Kamer van volksvertegenwoordigers ertoe strekt voor recht te horen zeggen dat de handelingen van beslag, huiszoeking en verzegeling die door de onderzoeksrechter zijn gesteld om, ondanks de weigering van de Kamervoorzitter, tot geheime stukken toegang te verkrijgen, de artikelen 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek schenden, het beginsel van de scheiding der machten miskennen, de artikelen 145 tot 147 van het Reglement van de Kamer en artikel 60 Grondwet schenden, kan een dergelijke grief op een later tijdstip worden onderzocht; indien die grief gegrond is, zou hieruit volgen dat de in beslag genomen stukken niet kunnen worden gebruikt in het kader van het onderzoek, dat op eigen risico en gevaar zal worden voortgezet, en zou iedere partij die door het gebruik van een dergelijk bewijs of van dergelijke aanwijzingen wordt benadeeld cassatieberoep moeten instellen tegen het eindarrest, voor zover het hierop gegrond zou zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 3 en 10 Wet 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek
- Artt. 61quater, 89bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 56, eerste lid, en 60 De gecoördineerde Grondwet 1994

1 maart 2023 P.22.1352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12** AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

CASSATIEMIDDELEN

BELASTINGZAKEN

Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Onbestaand algemeen rechtsbeginsel - Geen aanwijzing van de geschonden wettelijke bepaling - Ontvankelijkheid

Het middel dat de beslissing verwijt de bewijskracht van een stuk uit het dossier te miskennen en de miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoert, dat geen algemeen rechtsbeginsel is, maar geen enkele wettelijke bepaling als geschonden aanwijst, is niet ontvankelijk (1). (1) Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de miskenning van de bewijskracht van de akten (zie, in die zin, Cass. 29 april 1994, AC 1994, nr. 209). De inhoud ervan volgt uit de wettelijke bepalingen op grond waarvan de zaak bij het Hof van Cassatie aanhangig kan worden gemaakt (artt. 8.16, 8.17 en 8.18 Burgerlijk Wetboek).

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 F.22.0156.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.3** AC nr. ...

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Belang - Middel dat het niet-beantwoorden van een conclusie aanvoert - Grond van niet-ontvankelijkheid - Beslissing die naar recht wordt verantwoord door een in een ander middel vergeefs bekritiseerde reden

De grond van niet-ontvankelijkheid volgens welke de beslissing waartegen het middel is gericht naar recht zou worden verantwoord door een vergeefs bekritiseerde reden van het arrest, heeft geen weerslag op de ontvankelijkheid van het middel, in zoverre het middel het niet-beantwoorden van de conclusie van de eiseres aanvoert (1). (1) Zie Cass. 28 maart 2011, AR C.10.0528.F, AC 2011, nr. 230; Cass. 24 november 2008, AR C.06.0490.F, AC 2008, nr. 657; Cass. 11 september 2000, AR C.98.0514.F, AC 2000, nr. 456, en de noot 1; C. Parmentier, Comprendre la technique de cassation, Brussel, Larcier, 2018, 2de uitg., coll. JLMB Opus, vol. 8, nr. 131.

12 mei 2025 S.19.0082.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.1** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Begrip - Geen middel dat aanvoert dat de zaak op onregelmatige wijze bij de provinciale raad aanhangig werd gemaakt

Het cassatiemiddel is nieuw wanneer het gegrond is op wettelijke bepalingen die noch van openbare orde noch van dwingend recht zijn, niet voor de raad van beroep werd voorgedragen, waarvan deze niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en waarvan het niet diende kennis te nemen, ook al had hij een gegeven vastgesteld waaruit de onregelmatige aanhangigmaking afgeleid kon worden (1). (1) Zie Cass. 26 april 1990, AC 1990, nr. 505.

10 november 2023 D.23.0007.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.5** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Middel dat uitgaat van wettelijke bepalingen van openbare orde of van dwingend recht - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Onderzoek van de feitelijke gegevens - Voorwaarden - Voorbeeld - Toegangs- of verblijfsvoorwaarden voor vreemdelingen

Zelfs als het middel uitgaat van wettelijke bepalingen die van openbare orde of van dwingend recht zijn, kan het enkel voor het eerst voor het Hof worden aangevoerd wanneer de feitelijke gegevens die voor de beoordeling noodzakelijk zijn, door de feitenrechter zijn vastgesteld of uit de stukken blijken waarop het Hof acht mag slaan; dit is het geval voor het bestaan van de omstandigheden waarvan de Vreemdelingenwet de toegang tot het grondgebied of het verblijf doet afhangen, waarbij dat bestaan, hoewel het een voor het onderzoek van een middel noodzakelijk feitelijk gegeven is, moet blijken uit het bestreden arrest of uit de andere stukken waarop het Hof acht mag slaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 39/1, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 9 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 6 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 1/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 1/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 1/1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Jacht - Schade - Verergering van de schade door een fout van het slachtoffer - Termijn om te handelen - Laattijdig handelen - Beoordeling

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij het bestaan van een fout afleidt, gaat het Hof na of hij zijn beslissing wettig uit de vastgestelde feiten heeft afgeleid; het Hof onderzoekt met name of de eiser een fout heeft begaan die zijn schade heeft verergerd en die is afgeleid uit de reden dat hij de locatie vóór de indiening van het gedinginleidende verzoekschrift niet diende te onderhouden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

4 mei 2023 C.22.0350.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.3** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Allerlei - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat "het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]". Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde."Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt". (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat "wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is".(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid

Wanneer de door de beklaagde bekritiseerde bankvordering op geen enkel punt nietig is, heeft het geen enkel belang te onderzoeken of er al dan niet een noodzakelijk verband bestaat tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe ze zou hebben geleid.

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Grief van tegenstrijdigheid - Begrip - (Geen) tegenstrijdigheid tussen twee arresten die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen

De met toepassing van artikel 149 van de Grondwet verboden tegenstrijdigheid is, ofwel een tegenstrijdigheid tussen de redenen of tussen de redenen en het beschikkend gedeelte van eenzelfde beslissing, ofwel tussen de beschikkingen van die beslissing onderling, en niet de tegenstrijdigheid die tussen twee arresten kan bestaan die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3 AC nr. ...

Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Cassatiemiddel dat verzoekt om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen - Antwoord op de vraag dat geen invloed heeft op de wettigheid van het bestreden arrest - Gevolg

Wanneer een middel verzoekt om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen, dient de vraag niet te worden gesteld wanneer het antwoord op die vraag geen invloed kan hebben op de wettigheid van het bestreden arrest (1). (1) Zie Cass. 19 december 2017, AR P.17.0385.N, AC 2017, nr. 719.

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

8 november 2023 P.22.1318.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.2 AC nr. ...

Strafzaken - Belang - Vervanging van redenen door het Hof - Gevolg

Wanneer het Hof de in het middel bekritiseerde reden waarop de bestreden beslissing berust, kan vervangen door een rechtsgrond die het beschikkend gedeelte verantwoordt, kan het middel, al is het gegrond, niet tot cassatie leiden en is het bijgevolg niet ontvankelijk bij gebrek aan belang (1). (1) Zie concl. OM.

5 april 2023 P.22.1464.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.8 AC nr. ...

Strafzaken - Nieuw middel - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

Het in artikel 292, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, bepaalde verbod voor de rechter om kennis te nemen van een zaak waarvan hij eerder heeft kennisgenomen in de uitoefening van een ander rechterlijk ambt, mag voor het eerst in cassatie worden aangevoerd (1). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 27 oktober 2021, AR P.21.0854.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.10 (impliciete oplossing), met andersluidende concl. OM; Cass. 10 april 2003, AR C.02.0220.F, AC 2003, nr. 243; Cass. 10 maart 1997, AC 1997, 333; Cass. 29 november 1996, AR C.96.0148.N, AC 1996, nr. 469. In tegenstelling tot het middel dat de schending aanvoert van de beginselen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter, gewaarborgd door de artikelen 6.1 EVRM en 14.1 IVBPR (Cass. 29 juni 2011, AR P.11.0473.F, AC 2011, nr. 433, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 9 februari 1990, AR 6510, AC 1989-90, nr. 357).Het Hof heeft eerder nochtans gesteld dat “de beschuldigde, die van het dossier inzage genomen heeft of kan nemen, hierdoor kan nagaan of de magistraten die zitting houden in het hof van assisen, in de zaak al dan niet als onderzoeksrechter of OM zijn opgetreden in strijd met artikel 127 Gerechtelijk Wetboek” (Cass. 4 september 1996, AR P.96.0536.F, AC 1996, nr. 290).(M.N.B.)

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4 AC nr. ...

Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Onmogelijkheid tot inzage van het dossier ter griffie van het Hof - Aanvoering van miskenning van het recht van verdediging tijdens de rechtspleging voor het Hof - (Niet-) ontvankelijkheid van het middel

Een middel dat geen enkele grief tegen de bestreden beslissing vermeldt, is niet ontvankelijk (1); aldus is het middel niet-ontvankelijk wanneer het aanvoert dat het recht van verdediging van de eiser tijdens de rechtspleging voor het Hof werd miskend, doordat hij gedurende een gedeelte van de termijn van twee maanden om een memorie in te dienen geen inzage van het dossier ter griffie heeft kunnen krijgen, aangezien het middel enkel betrekking heeft op de rechtspleging voor het Hof en het niet kan leiden tot de vaststelling van enige onwettigheid van het bestreden arrest (2). (1) Zie Cass. 23 december 2020, AR P.20.1196.F, AC 2020, nr. 790, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; R. DECLERCQ, " Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 676 en verw. in voetnoten 2372 en 2373. (2) Het is inderdaad in het kader van het onderzoek van de ontvankelijkheid van het cassatieberoep, en niet van een middel, dat deze omstandigheid kan worden aangevoerd (cf. infra).

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Ambtshalve voorgedragen middel - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Ontvankelijk cassatieberoep - Miskenning van de bewijskracht van de akten

Wanneer een ontvankelijk cassatieberoep wordt gericht tegen de beslissing die een herstelmaatregel inzake stedenbouw beveelt, kan het Hof, in dit kader, ambtshalve een middel van miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoeren (1). (Impliciete oplossing). (1) Wat betreft deze grief en de ambtshalve aangevoerde middelen, zie resp. R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nrs. 473 e.v. [inz. 480 en noot 1701] en 852.

- Art. 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Tegenstrijdigheid tussen de beslissing over de onmiddellijke aanhouding en de veroordelende beslissing - (Geen) grief van tegenstrijdigheid

De veroordeling van de beklaagde en de beslissing over zijn onmiddellijke aanhouding die door twee verschillende zetels zijn uitgesproken, vormen elk een afzonderlijke beslissing; de grief van tegenstrijdigheid kan aldus niet op een tegenstrijdigheid tussen die twee beslissingen van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM, volgens welke het niet anders is (a contrario) wanneer die beslissingen door eenzelfde zetel zijn gewezen.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

TUCHTZAKEN

Tuchtzaken - Nieuw middel - Begrip - Orde der apothekers - Geen middel dat aanvoert dat de zaak op onregelmatige wijze bij de provinciale raad aanhangig werd gemaakt

Het cassatiemiddel is nieuw wanneer het gegrond is op wettelijke bepalingen die noch van openbare orde noch van dwingend recht zijn, niet voor de raad van beroep werd voorgedragen, waarvan deze niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en waarvan het niet diende kennis te nemen, ook al had hij een gegeven vastgesteld waaruit de onregelmatige aanhangigmaking afgeleid kon worden (1). (1) Zie Cass. 26 april 1990, AC 1990, nr. 505.

10 november 2023 D.23.0007.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.5** AC nr. ...

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST

- Overgang van ondernemingen - Toepassingsgebied - Begrip

De overgang van een onderneming of van een gedeelte van een onderneming bestaat in de overgang van een economische eenheid die haar identiteit behoudt, waaronder een georganiseerd geheel van middelen met het oog op de voortzetting van een al dan niet hoofdzakelijke economische activiteit wordt begrepen; de overgang heeft betrekking op een economische eenheid, namelijk een georganiseerd geheel van personen en middelen dat de uitoefening van een economische activiteit met een eigen doel mogelijk maakt, waarbij de doorslaggevende factor bestaat in het behoud van de identiteit van de economische eenheid; om te bepalen of aan die voorwaarde is voldaan, moet rekening worden gehouden met alle feitelijke omstandigheden die de betrokken verrichting kenmerken, waaronder met name het soort onderneming of instelling waar het om gaat, de vraag of er al dan niet materiële bestanddelen zoals gebouwen en roerende goederen worden overgedragen, de waarde van de immateriële bestanddelen, de vraag of de nieuwe bedrijfsleider al dan niet het merendeel van het personeel overneemt, de vraag of het cliënteel al dan niet wordt overgedragen, alsook de mate van overeenkomst van de activiteit zoals zij vóór en na de overgang wordt uitgeoefend en de duur van een eventuele stopzetting van die activiteit; die gegevens zijn echter slechts gedeeltelijke aspecten van de vereiste globale beoordeling en kunnen daarom niet afzonderlijk worden beoordeeld; het feit dat de overgang het gevolg is van eenzijdige beslissingen van de overheid, namelijk die om niet langer subsidies aan een rechtspersoon toe te kennen, wat de stopzetting van zijn activiteit tot gevolg heeft, en ze aan een andere rechtspersoon toe te kennen, sluit de toepassing van richtlijn 2001/23/EG van de Raad van 12 maart 2001 niet uit (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6 CAO nr. 32bis van 7 juni 1985 in de Nationale Arbeidsraad, betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolge de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers

15 mei 2023 S.21.0021.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.2** AC nr. ...

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING

- Schorsing van de loop van de interest - Schuld van de verzoeker - Zakelijke zekerheid - Derde-hypotheekgever - Uitwerking

Uit artikel 1675/7 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de loop van de interest wordt geschorst ten aanzien van de personen die een zakelijke zekerheid hebben verstrekt om een schuld van de verzoeker te waarborgen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1675/7, § 1, eerste lid, en § 4 Gerechtelijk Wetboek

27 oktober 2023 C.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.4** AC nr. ...

- Schuldeiser - Schuldvordering - Niet-aangifte - Afstand - Voorwaarden

Een schuldeiser wordt enkel geacht afstand te doen van een schuldvordering indien hij door de schuldbemiddelaar bij aangetekend schrijven is aangemaand om binnen de in artikel 1675/9, § 3, Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn van deze schuldvordering aangifte te doen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1675/9, § 3 Gerechtelijk Wetboek

7 november 2022 S.22.0004.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.4** AC nr. ...

- Vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

De ontvankelijkheid van de vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling is aan geen andere voorwaarden onderworpen dan dat de eiser aan de vereisten van de artikelen 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek voldoet en dat, ter zake van een nieuwe vordering die in ondergeschikte orde is ingesteld, deze aan de vereisten van artikel 807 van dat wetboek voldoet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/14, § 2, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/12, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/11 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/7, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

28 april 2025 S.24.0028.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.1** AC nr. ...

CONTINUÏTEIT VAN DE ONDERNERMING

- Buitengewone schuldvorderingen in de opschorting - Begrip - Voorrecht van de verhuurder - Omschrijving

Het voorrecht van de verhuurder op alles wat de verhuurde woning stoffeert, vastgelegd in artikel 20, 1°, Hypotheekwet, is een zakelijke zekerheid in de zin van artikel I.23, 14°, WER (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. I.22, 14° Wetboek van economisch recht

15 mei 2023 C.22.0415.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.4** AC nr. ...

DESKUNDIGENONDERZOEK

- Recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven - Inmenging - Voorwaarden - (Geen) medisch of psychologisch verslag

Het onderzoek, in het licht van artikel 8 EVRM, van de noodzaak van de inmenging in het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, impliceert dat er, in het licht van de feitelijke gegevens van de zaak, in hun geheel beschouwd, moet worden nagegaan of er relevante en voldoende redenen zijn die de mogelijke maatregel verantwoorden; dit onderzoek vereist een afweging van de belangen van het kind en van die van zijn ouders en er kan, in dit opzicht, bijzondere aandacht worden besteed aan het belang van het kind dat, naargelang van de aard en het ernstige karakter ervan, op dat van zijn ouders voorrang kan krijgen; met het oog hierop voert de rechter een concrete analyse uit van de toestand van de betrokkenen op grond van geactualiseerde gegevens, zonder dat hiervoor een medisch of psychologisch verslag vereist is (1). (1) Zie EHRM, Guide sur 1'article 8 de la Convention européenne des droits de 1'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt op 31 augustus 2022, [inz. §324, §343 en §368 tot §379]; Ivana ROAGNA, La protection du droit au respect de la vie privée et familiale par la Convention europeenne des droits de l'homme, Série des précis droits de l'homme du Conseil de l'Europe, 2012; Cass. 20 oktober 2021, AR 21.1041.F, arrest niet gepubliceerd.; Cass. 30 september 1993, AR 9686, AC 1993, nr. 388.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

- Voorlopig verslag - Opmerkingen van de partijen - Termijn - Vertraging - Uitwerking

De rechter kan de opmerkingen van de partijen ambtshalve uit het debat weren wanneer deze werden gemaakt na het verstrijken van de termijn die de deskundige had vastgesteld om op zijn voorlopig advies te antwoorden, en hieruit volgt niet dat de rechter dergelijke opmerkingen niet ambtshalve uit het debat mag weren zolang de deskundige zijn eindverslag niet heeft neergelegd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek

22 juni 2023 C.22.0411.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.3** AC nr. ...

- Opmerkingen van de partijen en van hun technische raadslieden - Ambtshalve geweerde opmerkingen - Voorwaarde

De opmerkingen die de rechter ambtshalve uit het debat kan weren, zijn die welke zijn ontvangen na het verstrijken van de termijn die voor het maken van die opmerkingen was vastgesteld, zonder dat vereist is dat de deskundige die opmerkingen moet hebben ontvangen vóór de neerlegging van zijn eindverslag.

- Art. 976, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

3 november 2023 C.22.0091.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231103.1F.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Recht op bijstand van een tolk - Grens

Artikel 6 EVRM bepaalt niet dat in de fase van het vooronderzoek of van het gerechtelijk onderzoek het psychiatrisch deskundigenonderzoek steeds moet plaatsvinden in aanwezigheid van een tolk (1). (1) Cass. 7 februari 2012, AR P.11.1732.N, AC 2012, nr. 89, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Zie M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 851.

- Artt. 5, 6, 7 en 8 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 6.1 en 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

- Strafzaken - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Noodzaak van bijstand van een tolk - Beheersing van de procestaal door de inverdenkinggestelde - Beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole door het Hof - Omvang

De rechter stelt onaantastbaar op basis van de hem voorgelegde gegevens vast dat de inverdenkinggestelde de taal van de rechtspleging, met inbegrip van de taal van het gerechtelijk psychiatrisch onderzoek, voldoende begrijpt; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

DIEREN

- Dierenbescherming - Vereniging voor dierenbescherming - Subjectief recht op dierenwelzijn

Hoewel een vereniging dierenbescherming als maatschappelijk doel kan hebben, kan zij zich daarom nog niet beroepen op een subjectief recht op het welzijn van die dieren.

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

DOUANE EN ACCIJNZEN

- Uitoefening van de strafvordering - Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

Een rechtstreekse dagvaarding moet niet aan de hand van een bijzondere beschrijving van de aard en de redenen van de beschuldiging of op enige andere wijze vermelden waarom een beklaagde wordt vervolgd voor een feit dat hem niet is verweten in een tijdens het strafonderzoek opgesteld proces-verbaal en dat het proces-verbaal is opgesteld door de douane- en accijnsadministratie in het kader van een onderzoek naar inbreuken inzake douane en accijnzen, waarover die administratie de strafvordering uitoefent behoudens voor wat betreft de gevangenisstraf, dat het proces-verbaal bijzondere bewijswaarde geniet en dat de rechtstreekse dagvaarding of de veroordelende beslissing een verwijzing bevat naar vaststellingen opgenomen in dat proces-verbaal, doet daaraan geen afbreuk aangezien het niet dat proces-verbaal, maar wel de rechtstreekse dagvaarding is die de strafvordering voor de strafrechter aanhangig maakt en die zodoende de beschuldiging tegen de beklaagde bevat; de door de administratie in de loop van het onderzoek opgestelde processen-verbaal betreffen in dat verband enkel stukken van het strafdossier die de beklaagde, naast andere hem ter beschikking staande gegevens, kennis kunnen verschaffen van wat hem ten laste is gelegd en waarop hij zich in de loop van het proces kan verdedigen, zodat de inhoud van die processen-verbaal de navolgende strafvordering van de administratie dan ook niet beperkt; vereist is enkel dat de beklaagde met de informatie die hij met de dagvaarding verneemt en de overige gegevens waarover hij redelijkerwijze kan beschikken, in het bijzonder de stukken van het strafdossier, voldoende informatie heeft om zich naar behoren te kunnen verdedigen tegen de beschuldiging en de rechter oordeelt onaantastbaar of de beklaagde over die informatie beschikt waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

- Europese Unie - DWU - Artikel 42 - Sancties voor de niet naleving van de douanewetgeving - Principes - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

- Antidumpingrechten - Invoer - Registratieverplichting - Vormvoorwaarden

Aan de registratieverplichting opdat in toepassing van artikel 1.3 Uitvoeringsverordening (EU) nr. 501/2013 de antidumpingheffing kan worden geïnd zijn geen formele vereisten verbonden; het is enkel vereist dat de registratie geen twijfel laat bestaan inzake de identificatie van alle aan heffing onderworpen invoerverrichtingen van de betrokken producten en het mogelijk maakt om doeltreffend alle beschikbare informatie te verzamelen teneinde de uitgebreide antidumpingrechten correct met terugwerkende kracht te innen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14, vijfde lid Verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad van 30 november 2009 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping uit landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap

- Art. 13, derde lid Verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad van 30 november 2009 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping uit landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap

- Art. 2 Verordening (EU) nr. 875/2012 van de Commissie van 25 september 2012 tot opening van een onderzoek naar de mogelijke ontwijking van de bij Verordening (EU) nr. 990/2011 van de Raad ...

23 mei 2025 F.22.0072.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.5** AC nr. ...

- Douanestrafrecht - Strafbepalingen - Artikel 45 en 48 Accijnswet 2009 - Artikelen 220, 221 en 281/2 AWDA - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen

van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

- Op onregelmatige wijze binnenbrengen van goederen - Summiere aangifte - Goederen met onjuiste benaming

Het Hof verwijst naar het arrest van 3 maart 2005 in de zaak C-195/03, Papismedov, waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie oordeelde dat bij de douane aangebrachte goederen waarvoor een summiere aangifte is ingediend en een document van extern communautair douanevervoer is geldig gemaakt, niet op regelmatige wijze in het douanegebied van de Gemeenschap zijn binnengebracht wanneer de goederen in de aan de douaneautoriteiten overgelegde documenten onder een “onjuiste benaming” zijn opgegeven (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 202 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

23 mei 2025 F.21.0198.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.2** AC nr. ...

DWANGSOM

- Moeilijkheid bij de tenuitvoerlegging van de dwangsom - Begrip

De vordering van de schuldenaar tot opheffing, opschorting of vermindering van de dwangsom houdt geen verband met een moeilijkheid bij de tenuitvoerlegging van de dwangsom (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1385quinquies, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 C.22.0346.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.2** AC nr. ...

- Verjaring - Stuiting - Bevel tot betaling - Beslagrechter - Verzet tegen het bevel tot betaling - Uitwerking

Wanneer de verjaring van de dwangsom wordt gestuit door een bevel tot betaling waartegen de schuldenaar verzet aantekent voor de beslagrechter, duurt de stuiting voort tot de uitspraak van een eindbeslissing over de moeilijkheid bij de tenuitvoerlegging; het is dus niet voldoende dat de schuldenaar verzet aantekent tegen het bevel tot betaling; dat verzet moet bovendien betrekking hebben op een moeilijkheid bij de tenuitvoerlegging van de dwangsom (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2244, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1385octies, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 C.22.0346.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.2** AC nr. ...

- Beslagrechter - Verzet tegen het bevel tot betaling - Voorwerp - Stuitende werking - Draagwijdte

Wanneer het verzet voor de beslagrechter betrekking heeft op de eigenlijke veroordeling tot de dwangsom waarvan de schuldenaar de opheffing, de opschorting of de vermindering vordert, duurt de stuitende werking niet voort tot de uitspraak van een eindbeslissing over die vordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2244, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1385octies, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quinquies, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 C.22.0346.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.2** AC nr. ...

EIGENDOM

- Mede-eigendom - Algemene vergadering van mede-eigenaars - Beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen - Wijze van besluitvorming - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Recht van de mede-eigenaars - Inmenging - Ernst - Meerderheidsdrempel - Procedure van rechterlijk toezicht - Vereisten van het algemeen belang - Bescherming van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Billijk evenwicht

Uit het feit dat de wetgever in een gradueel systeem heeft voorzien, waarbij de drempel van de te behalen meerderheid in verhouding staat tot de ernst van de inmenging in de rechten van de mede-eigenaars, alsook in een procedure van rechterlijk toezicht, volgt dat artikel 577-7, § 1, 2°, e), Oud Burgerlijk Wetboek een billijk evenwicht tot stand brengt tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, aangezien er een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

- Art. 577-7, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

9 maart 2023 C.18.0440.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.1** AC nr. 574

- Mede-eigendom - Algemene vergadering van mede-eigenaars - Beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen - Wijze van besluitvorming - Meerderheid van vier vijfde van de stemmen - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging

Artikel 577-7, § 1, 2°, e), Oud Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat de algemene vergadering bij meerderheid van vier vijfde van de stemmen beslist over alle daden van beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen, vormt een inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom in de zin van artikel 1, eerste lid, Eerste Aanvullend Protocol.

- Art. 577-7, § 1, 2°, e) Oud Burgerlijk Wetboek

9 maart 2023 C.18.0440.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.1** AC nr. 574

- Mede-eigendom - Algemene vergadering van mede-eigenaars - Beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen - Wijze van besluitvorming - Meerderheid van vier vijfde van de stemmen - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging

Artikel 577-7, § 1, 2°, e), Oud Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat de algemene vergadering bij meerderheid van vier vijfde van de stemmen beslist over alle daden van beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen, vormt een inmenging in het recht op het ongestoord genot van de eigendom in de zin van artikel 1, eerste lid, Eerste Aanvullend Protocol.

- Art. 577-7, § 1, 2°, e) Oud Burgerlijk Wetboek

9 maart 2023 C.18.0440.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.1** AC nr. ...

- Mede-eigendom - Vereniging van mede-eigenaars - Hoedanigheid en belang - Vorderingsrecht - Recht van verdediging - Vordering tot wijziging van de wijze van verdeling van de lasten

Artikel 577-9, § 1, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, in de toepasselijke versie voortvloeiend uit de wet van 2 juni 2010 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde de werking van de mede-eigendom te moderniseren en transparanter te maken, is van toepassing op de vorderingen tot wijziging van de wijze van verdeling van de lasten, bedoeld in artikel 577-9, § 6, 2°, zodat die vorderingen gericht kunnen worden tegen de vereniging van mede-eigenaars die de vereiste hoedanigheid en het vereiste belang heeft om zichzelf daartegen te verdedigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 577-9, § 1, eerste lid, en § 6, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

1 juni 2023 C.22.0155.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.4** AC nr. ...

- Mede-eigendom - Algemene vergadering van mede-eigenaars - Beschikking over gemeenschappelijke onroerende goederen - Wijze van besluitvorming - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Recht van de mede-eigenaars - Inmenging - Ernst - Meerderheidsdrempel - Procedure van rechterlijk toezicht - Vereisten van het algemeen belang - Bescherming van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Billijk evenwicht

Uit het feit dat de wetgever in een gradueel systeem heeft voorzien, waarbij de drempel van de te behalen meerderheid in verhouding staat tot de ernst van de inmenging in de rechten van de mede-eigenaars, alsook in een procedure van rechterlijk toezicht, volgt dat artikel 577-7, § 1, 2°, e), Oud Burgerlijk Wetboek een billijk evenwicht tot stand brengt tussen de vereisten van het algemeen belang en die van de bescherming van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, aangezien er een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

- Art. 577-7, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

9 maart 2023 C.18.0440.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.1** AC nr. ...

- Mede-eigendom - Basisakte - Wijziging gemeenschappelijke delen - Voorwaarden

Behoudens toepassing van artikel 577-4, § 1/1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek, is een statutaire clausule, waarbij de bouwpromotor zich het recht voorbehoudt om eenzijdig, zonder beslissing van de algemene vergadering, de gemeenschappelijke delen, zoals beschreven in de basisakte, te wijzigen en te onttrekken aan het regime van de mede-eigendom, strijdig met de dwingende bepalingen inzake de gedwongen mede-eigendom van gebouwen en groepen van gebouwen, die van toepassing zijn van zodra het eigendomsrecht tussen verschillende personen verdeeld is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 577-14 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 577-7 Oud Burgerlijk Wetboek

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

- Mede-eigendom - Basisakte - Conventionele bedingen tot wijziging van gemeenschappelijke delen - Strijdig met de openbare orde of regels van dwingend recht

Conventionele bedingen houdende de mogelijkheid voor de bouwpromotor om gemeenschappelijke delen aan het regime van de mede-eigendom te onttrekken, ook wanneer of nadat kopers privatieve delen hebben aangekocht, is strijdig met de openbare orde of met bepalingen van dwingend recht (1). (1) Zie concl. OM.

ERFDIENSTBAARHEID

- Ingesloten erf - Recht van doorgang - Weigering - Voorwaarden

De eigenaar wiens erf ingesloten ligt omdat hij geen of onvoldoende toegang heeft via de openbare weg en hij deze toegang niet kan inrichten zonder overdreven onkosten of ongemakken, kan, voor het normale gebruik van zijn eigendom naar de bestemming ervan, een doorgang vorderen over de erven van zijn naburen, tegen betaling van een vergoeding in verhouding tot de schade die hij mocht veroorzaken; dit recht van doorgang kan niet worden geweigerd op grond dat de ingeslotenheid door een opzettelijk feit werd veroorzaakt, tenzij dit feit te wijten is aan de eigenaar die zich op het recht van doorgang beroept.

- Art. 682, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

13 oktober 2023	C.23.0003.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231013.1F.3	AC nr. ...

- Afschaffing - Voorwaarde

De afschaffing van een erfdienstbaarheid kan niet worden bevolen zolang de erfdienstbaarheid nut blijft hebben voor het heersende erf, ook al houdt dit geen verband met de reden waarom de erfdienstbaarheid werd gevestigd.

- Art. 710bis Oud Burgerlijk Wetboek

15 mei 2025	C.24.0335.F	ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250515.1F.4	AC nr. ...

EUROPESE UNIE

ALGEMEEN

Algemeen - Handvest Grondrechten Europese Unie - Artikel 49.3 - Legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel inzake delicten en straffen - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Algemeen - Richtlijnconforme uitlegging - Begrip

De nationale rechter moet het nationale recht in overeenstemming met het Unierecht en zo richtlijnconform mogelijk uitleggen en zodoende, in het licht van de bewoordingen en het doel van de richtlijn, het beoogde resultaat ervan nastreven (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

Algemeen - Primauteit van het Unierecht - Gevolg

Uit de primauteit van het Unierecht volgt dat de nationale rechter voorrang moet geven aan de bepaling van een richtlijn boven een daarmee strijdige bepaling van nationaal recht en dat hij deze laatste bepaling buiten toepassing moet laten (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

Algemeen - Recht op een doeltreffende rechtsbescherming - Begrip

Het Unierecht omvat onder meer het recht op een doeltreffende rechtsbescherming, terwijl remedies niet alleen doeltreffend maar ook evenredig en afschrikkend moeten zijn (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

Algemeen - Douanewetgeving - DWU - Artikel 42 - Sancties voor de niet naleving van de douanewetgeving - Principes - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Internationale rechtshulp - Strafzaken - Wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen - Bevriezingscertificaat uitgevaardigd door de Italiaanse autoriteiten - Tenuitvoerlegging in België - Toepasselijke bepalingen

Krachtens artikel 2, § 2 ,Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, worden die beslissingen, in de betrekkingen die België onderhoudt met andere lidstaten van de Europese Unie die gebonden zijn door Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen, uitgevaardigd, erkend of ten uitvoer gelegd in overeenstemming met deze verordening en met de artikelen 2/1, 5°, 10, 12 §§ 1, 1/1, 1/2 en 4, 13, 14, 15, 16, 28, 30, §§ 1 tot 3 en §§ 5 tot 8, 33, 37, 38, 39 en 40 van de wet; artikel 39, eerste lid, van de verordening stipuleert dat zij met ingang van 19 december 2020 de bepalingen van het kaderbesluit betreffende de bevriezing van voorwerpen tussen de door die verordening gebonden lidstaten vervangt, en artikel 40 verduidelijkt onder de hoofding “Overgangsbepalingen” dat die verordening van toepassing is op bevriezingscertificaten en confiscatiecertificaten die zijn toegezonden op of na 19 december 2020.

- Art. 2, § 2 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie
- Art. 40, § 1 Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen
- Art. 39, eerste lid Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

21 juni 2023 P.23.0504.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.1** AC nr. ...

Allerlei - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren - Gedeeltelijke terugbetaling aan de consument van de op basis van het oneerlijk beding betaalde bedragen - Deel van de gedingkosten ten laste van de consument - Gevolg

Een consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren maar slechts gedeeltelijke terugbetaling van op basis van dat beding betaalde bedragen verkrijgt, kan worden tegengehouden of ontmoedigd, wanneer hij een deel van de gedingkosten moet dragen, terwijl hij zijn recht op terugbetaling te goeder trouw en zonder procesrechtsmisbruik uitoefende (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

Allerlei - Internationale rechtshulp - Strafzaken - Beslag op voorwerpen ter uitvoering van een door de buitenlandse overheid uitgevaardigd bevriezingsbevel - Strafrechtelijk kort geding - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het arrest van het hof van beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, dat met toepassing van artikel 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering en artikel 15 Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie oordeelt over het beroep dat door een eigenaar is ingesteld tegen het beslag op kunstwerken of antieke voorwerpen dat door de Belgische onderzoeksrechter werd bevolen ter uitvoering van een door de Italiaanse gerechtelijke overheden uitgevaardigd bevriezingsbevel, is een beslissing waartegen onmiddellijk cassatieberoep kan worden ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0314.F, AC 2020, nr. 355.

- Art. 15, § 1 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering

21 juni 2023 P.23.0504.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.1** AC nr. ...

Allerlei - Richtlijn 93/13/EEG - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Procesautonomie van de lidstaten - Grenzen

Daar waar de Europese richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende de oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, omgezet in het interne Belgische recht in de artikelen VI.82 en volgende WER, aan de lidstaten procesautonomie laat, oordeelt het Hof van Justitie in vaste rechtspraak dat de nationale procedurebepalingen moeten beantwoorden aan onder meer het doeltreffendheidsbeginsel (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. VI.82 Wetboek van economisch recht

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

Allerlei - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Recht van de consument om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Nationale bepalingen omtrent gedingkosten - Invloed

Wanneer beschermingsbepalingen de consument het recht verlenen om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren, mogen nationale procedurebepalingen omtrent de gedingkosten de consument niet tegenhouden of ontmoedigen (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

PREJUDICIELE GESCHILLEN

Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Nationaal rechtscollege - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

Wanneer de EU-rechtsregel zo evident is dat ze geen enkele uitlegging vereist, bestaat er geen grond om aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag te stellen (1). (1) Zie Cass. 11 september 2024, AR P.24.0105.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240911.2F.8; Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en de noot M.N.B.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2 AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

Wanneer het middel tot staving van het cassatieberoep verworpen wordt om redenen die geen verband houden met de voorgestelde prejudiciële vraag, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie geen prejudiciële vraag te worden gesteld (1). (1) Zie Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0516.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200527.2F.5 , AC 2020, nr. 326 (tweede middel), waaruit volgt dat wanneer het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie geen invloed kan hebben op de oplossing van het cassatieberoep, de voorgestelde vraag niet relevant is; HvJ 6 oktober 1982, Cilfit e.a. t. Ministero della Sanità, nr. 283/81, Rec., p. 3415 e.v., raadpl. 10 [p. 3429].

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

Prejudiciële geschillen - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

VERDRAGSBEPALINGEN

Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Plaatsing van een kind buiten zijn gezin op grond van de regels inzake kinderbescherming

Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie moet artikel 1, § 1, verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003, de zogenaamde "verordening Brussel IIbis", aldus worden uitgelegd dat een beslissing waarbij de onmiddellijke ondertoezichtstelling en de plaatsing van een kind buiten zijn eigen gezin worden bevolen, onder het begrip "burgerlijke zaken" in de zin van die bepaling valt wanneer die beslissing is genomen op grond van de regels inzake kinderbescherming (1). (1) Cass. 29 januari 2020, AR P.19.1003.F, AC 2020, nr. 85, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.Zie HvJ 2 april 2009, zaak C-523/07 betreffende de verordening (EG) 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (de zogenaamde "verordening Brussel IIbis), waarvan de Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (de zogenaamde "verordening Brussel IIter") de herschikking vormt.De zevende considerans van die zogenaamde "verordening Brussel IIter" bepaalt: "Teneinde de gelijke behandeling van alle kinderen te waarborgen dient deze verordening van toepassing te zijn op alle beslissingen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, inclusief maatregelen ter bescherming van het kind (...)".

Artikel 2.2 van de verordening omschrijft met name de in artikel 1 bedoelde "ouderlijke verantwoordelijkheid" als "alle rechten en verplichtingen die ingevolge een beslissing, van rechtswege of bij een rechtsgeldige overeenkomst aan een natuurlijke persoon of aan een rechtspersoon zijn toegekend met betrekking tot de persoon of het vermogen van een kind, met inbegrip van het gezagsrecht en het omgangsrecht", en, de "persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt" als "elke persoon of instantie die, of elk orgaan dat de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind draagt".

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Allerlei - Terugkeerrichtlijn - Artikel 47 Handvest Grondrechten EU - Vreemdelingen - Onwettig verblijf - Handhaving met het oog op de verwijdering - Wederopsluiting van de vreemdeling die zijn repatriëring vermijdt of verhindert - Autonome titel - Verenigbaarheid

Noch artikel 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn (1), noch de artikelen 7 en 72 Vreemdelingenwet, 5.4 EVRM en 47 Handvest Grondrechten EU verbieden de lidstaten van de Europese Unie een nieuw dwangbevel uit te vaardigen om de verwijdering te verzekeren van een vreemdeling, wiens aanhoudend onwettig verblijf deze maatregel vereist en die zijn repatriëring belemmert; dat nieuwe bevel, genomen met toepassing van artikel 27 Vreemdelingenwet, maakt een autonome titel uit (2) en moet voldoen aan artikel 15.1 Terugkeerrichtlijn. (1) Zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0229.F, AC 2020, nr. 215; Cass. 11 december 2019, AR P.19.1157.F, AC 2019, nr. 661; Cass. 27 mei 2015, AR P.15.0647.F, AC 2015, nr. 347. (2) Zie Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0355.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.12 en voetnoot M.N.B.

- Art. 27, § 3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

25 oktober 2023 P.23.1406.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.11 AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2 AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 9.2, a), Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 - Merken - Uniemerk - Website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats - Verkoopaanbieding gepubliceerd door een derde verkoper die op de markplaats actief is - Derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander - Uniforme methode van presentatie van de op de website gepubliceerde verkoopaanbiedingen - Gevolg

Wanneer de beheerder van een website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats een uniforme methode hanteert voor de presentatie van de op zijn website gepubliceerde verkoopaanbiedingen, waarbij hij tegelijkertijd zijn eigen verkoopaanbiedingen en die van derde verkopers toont en zijn eigen logo als gerenommeerde distributeur vermeldt zowel op zijn website als op al die verkoopaanbiedingen, met inbegrip van die welke betrekking hebben op door derde verkopers aangeboden waren, kan het moeilijk zijn een dergelijk duidelijk onderscheid te maken en kan dus bij de normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker de indruk ontstaan dat het die beheerder is die in eigen naam en voor eigen rekening ook de door die derde verkopers te koop aangeboden waren verhandelt: wanneer deze waren zijn voorzien van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander, kan een dergelijke uniforme presentatie bijgevolg uit het oogpunt van deze gebruikers een verband doen ontstaan tussen dit teken en de door die beheerder verleende diensten; met name wanneer de beheerder van een website voor onlineverkoop bij de verschillende aanbiedingen, die afkomstig zijn van hemzelf of van een derde, zonder onderscheid naar herkomst een vermelding als ‘bestsellers’, ‘het meest gewild’ of ‘in de lift’ plaatst, met name om bepaalde van die aanbiedingen te promoten, kan een dergelijke presentatie bij de normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker de indruk versterken dat de aldus gepromote waren door die beheerder in eigen naam en voor eigen rekening worden verhandeld; met name de diensten die bestaan in de behandeling van vragen van gebruikers over die waren of in de opslag, de verzending en het beheer van retourzendingen van die waren, kunnen bij een normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker eveneens de indruk wekken dat deze waren door die beheerder in eigen naam en voor eigen rekening worden verhandeld en aldus uit het oogpunt van die gebruikers een verband doen ontstaan tussen zijn diensten en de tekens die op die waren en in de verkoopaanbiedingen van die derde verkopers voorkomen (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Allerlei - Verordening (EG) 2201/2003 (“Brussel IIter”) - Toepassingssfeer - Verhouding tot het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 - Kind dat zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft

Het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 (1) laat krachtens zijn artikel 52 internationale regelingen onverlet waarbij de verdragsluitende Staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen, en laat de mogelijkheid onverlet dat een of meer verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de staten die partij zijn bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij het Verdrag geregelde onderwerpen; overeenkomstig artikel 97, § 1, verordening Brussel IIter is, wat de verhouding tot het Verdrag van Den Haag betreft, de verordening van toepassing, behoudens het bepaalde in het tweede lid, indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft (2). (1) Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te Den Haag op 19 oktober 1996, in werking getreden op 1 september 2014 voor België en op 1 oktober 2010 voor Luxemburg. (2) Zie ook de artikelen 1, 7, 12 en 13 van de voormelde verordening “Brussel IIter”.

- Art. 97 Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering
- Art. 52 Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Europese richtlijn 2008/115/EG - Vreemdelingen - Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

Artikel 6.4 van de richtlijn 2008/115/EG verzet zich niet tegen een reglementering van een lidstaat volgens welke, wanneer aan een onderdaan van een derde land die illegaal op zijn grondgebied verblijft, wegens de ontvankelijkheid van een aanvraag tot verblijfsvergunning om een van de in die bepaling vermelde redenen, een verblijfsrecht wordt toegekend in afwachting van een beslissing over die aanvraag, de toekenning van dat recht leidt tot de impliciete intrekking van de eerdere terugkeerbeslissing die jegens die onderdaan werd genomen ten gevolge van de verwerping van zijn verzoek om internationale bescherming (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, §§ 1 en 3 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Allerlei - Sociale zekerheid - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

Geen enkele bepaling van verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels regelt de gevolgen die, op het vlak van de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten, verbonden moeten worden aan een vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart.

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Allerlei - Plaats van onderwerping aan de sociale zekerheid - A1-verklaring (artikel 19.2 Verordening (EG) nr. 987/2009) - Verzoek om intrekking - Verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure in te leiden (artikel 76.6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van 29 april 2004) - Doel

De verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure op te starten, zoals bedoeld in artikel 76.6 van de Verordening (EU) nr. 883/2004 van het Europees parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, heeft tot doel de uitvaardigende lidstaat in staat te stellen de terechte afgifte van de A1-verklaringen opnieuw te onderzoeken in het licht van de concrete gegevens die door de bevoegde instelling van de lidstaat van ontvangst werden voorgelegd en die doen vermoeden dat die verklaringen op bedrieglijke wijze werden verkregen of aangevoerd (1). (1) De kwestie van de door de verweerster (de RSZ) aangegeven sociale fraude staat centraal in dit dossier.Het middel is gericht tegen de beslissing over de cruciale vraag van de plaats waar de verschillende vrachtwagenbestuurders onderworpen zijn aan de sociale zekerheid.Artikel 19.2 van de Verordening (EG) nr. 987/2009 van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels bepaalt wat volgt: “Op verzoek van de betrokkene of de werkgever verstrekt het bevoegde orgaan van de lidstaat waarvan de wetgeving op grond van een bepaling van titel II van de basisverordening van toepassing is, een verklaring dat die wetgeving van toepassing is en vermeldt het eventueel tot welke datum en onder welke voorwaarden”.In dit geval heeft de bevoegde Slovaakse overheid, overeenkomstig die bepaling, “A1-verklaringen” afgegeven die bevestigen dat de betrokken werknemers onderworpen zijn aan de Slovaakse sociale zekerheid.De beschikking die op 23 november 2023 werd gewezen door het Hof van Justitie van de Europese Unie in antwoord op de prejudiciële vraag van het hof van beroep te Luik, verwijst naar de punten 68 en 82 alsook het dictum van arrest C-410/21 van 2 maart 2023 van datzelfde gerecht.Het OM heeft op het derde onderdeel van het middel geconcludeerd tot cassatie met verwijzing: volgens hem beantwoordt het bestreden arrest de conclusie in hoger beroep van de eiser niet, in zoverre hij hierin betwistte dat het verzoek om intrekking van de A1-verklaringen “onverwijld” was gericht aan de Slovaakse overheden, overeenkomstig de voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, aangezien de (Belgische) sociale inspectie vermoedelijk reeds op 13 augustus 2014 kennis had van het belang van die stukken, dus 21 maanden vóór de brief die de verweerster op 12 mei 2016 naar de Slovaakse overheden had verstuurd, dan nog in de veronderstelling dat die brief wel een dergelijk verzoek vormt.De eiser leidde hieruit af dat de dialoog- en verzoeningsprocedure bedoeld in artikel 76.6 van de voormelde Verordening 883/2004 niet onverwijld is opgestart, dat de A1-verklaringen derhalve nog steeds kunnen worden tegengeworpen aan de strafvordering (en aan de rechtsvordering van de verweerster) en

dat, bijgevolg, “de vrijlating (lees: “de vrijspraak”) zich opdringt”.Volgens het OM ging het hier om een middel dat beantwoord moest worden, dit wil zeggen dat het “de aanvoering door een partij van een feit, een handeling of een tekst” betrof “waaruit zij via een juridische redenering de gegrondheid van een verzoek, een verweer of een exceptie meent te kunnen afleiden”.(M.N.B.)

- Art. 19, § 2 Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels
- Art. 76, § 6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

7 mei 2025 P.25.0109.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Internationaal vervoer van goederen over de weg - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassing - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: “Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?”.

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 9.2, a), Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 - Merken - Uniemerk - Website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats - Verkoopaanbieding gepubliceerd door een derde verkoper die op de markplaats actief is - Derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander - Commerciële communicatie van de websitebeheerder - Voorwaarde

Om te bepalen of een verkoopaanbieding die op een website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats is gepubliceerd door een op die marktplaats actieve derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander, kan worden geacht onderdeel uit te maken van de commerciële communicatie van de beheerder van die website, moet worden nagegaan of deze verkoopaanbieding een verband kan doen ontstaan tussen de door deze beheerder aangeboden diensten en het betrokken teken, omdat een normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker zou kunnen denken dat het deze beheerder zelf is die in eigen naam en voor eigen rekening de waar in de handel brengt waarvoor het betrokken teken wordt gebruikt; in het kader van deze algemene beoordeling van de omstandigheden van het concrete geval zijn de wijze waarop de verkoopaanbiedingen, zowel afzonderlijk als in hun geheel, op de betrokken website worden gepresenteerd alsook de aard en de omvang van de door de websitebeheerder verleende diensten van bijzonder belang (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Europese richtlijn 2008/115/EG - Vreemdelingen - Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

Artikel 6.4 van de richtlijn 2008/115/EG verzet zich niet tegen een reglementering van een lidstaat volgens welke, wanneer aan een onderdaan van een derde land die illegaal op zijn grondgebied verblijft, wegens de ontvankelijkheid van een aanvraag tot verblijfsvergunning om een van de in die bepaling vermelde redenen, een verblijfsrecht wordt toegekend in afwachting van een beslissing over die aanvraag, de toekenning van dat recht leidt tot de impliciete intrekking van de eerdere terugkeerbeslissing die jegens die onderdaan werd genomen ten gevolge van de verwerping van zijn verzoek om internationale bescherming (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, §§ 1 en 3 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Algemeen - Handvest Grondrechten EU - Artikel 41 - Toepassingsgebied

Artikel 41 Handvest Grondrechten EU, krachtens hetwelk eenieder het recht heeft dat zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen, organen en instanties van de Unie worden behandeld, waarbij dat recht met name ook het recht voor eenieder inhoudt om te worden gehoord voordat er jegens hem een voor hem nadelige individuele maatregel wordt genomen, legt geen verplichtingen op aan de lidstaten maar enkel aan de instellingen, organen en instanties van de Unie; die bepaling kan bijgevolg niet als grondslag dienen voor het recht om door de administratieve overheid van een lidstaat te worden gehoord vóór de beslissing tot vasthouding voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van het bevel om het grondgebied te verlaten en, a fortiori, voor het recht om met de bijstand van een advocaat te worden gehoord (1). (1) Cass. 21 september 2016, AR P.16.0939.F, AC 2016, nr. 516.

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 9.2, a), Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 - Merken - Uniemerk - Beheerder van een website voor onlineverkoop waarin, naast de eigen verkoopaanbiedingen, ook een onlinemarktplaats is geïntegreerd - Website waarvan kan worden geoordeeld dat deze zelf gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan een Uniemerk voor dezelfde waren als deze waarvoor dit merk is ingeschreven - Derde verkopers die op deze marktplaats, zonder toestemming van de houder van dat merk, dergelijke van dat teken voorziene waren te koop aanbieden - Commerciële communicatie van een bedrijf - Begrip

Onder de commerciële communicatie van een onderneming wordt elke vorm van aan derden gerichte communicatie verstaan die ertoe dient haar activiteit, goederen of diensten te promoten of aan te geven dat zij een dergelijke activiteit uitoefent, zodat het gebruik van een teken in de eigen commerciële communicatie van een onderneming veronderstelt dat dit teken in de ogen van derden overkomt als een integrerend bestanddeel van die communicatie en dus als een onderdeel van de activiteit van deze onderneming (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Internationaal vervoer van goederen over de weg - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassing - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beleid - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAKOORD EN GERECHTELIJ

ALLERLEI

Allerlei - Aansprakelijkheid van de bestuurder of zaakvoerder - Faillissement en schulden die de baten overtreffen - Kennelijk grove fout - Exceptie - Voorwaarden verbonden aan de omzet en aan het balanstotaal - Toetsing - Jaarrekening - Vereiste regelmatigheid - Draagwijdte

Indien bij faillissement van een onderneming de schulden de baten overtreffen, kunnen de huidige of gewezen bestuurders, zaakvoerders, dagelijks bestuurders, leden van een directieraad of van een raad van toezicht, alsook alle andere personen die ten aanzien van de zaken van de onderneming werkelijke bestuursbevoegdheid hebben gehad, persoonlijk en al dan niet hoofdelijk aansprakelijk worden verklaard voor het geheel of een deel van de schulden van de onderneming tot beloop van het tekort, indien komt vast te staan dat een door hen begane, kennelijk grove fout tot het faillissement heeft bijgedragen, behalve wanneer de gefailleerde onderneming over de drie boekjaren vóór het faillissement of, indien die onderneming sinds minder dan drie jaar is opgericht, alle boekjaren vóór het faillissement, een gemiddelde omzet heeft verwezenlijkt van minder dan 620.000 euro, buiten de belasting over de toegevoegde waarde, en wanneer het balanstotaal bij het einde van het laatste boekjaar niet hoger was dan 370.000 euro; bij de toetsing van die voorwaarden verbonden aan de omzet en aan het balanstotaal moeten de jaarrekeningen en de regelmatigheid van de daarin geboekte verrichtingen worden getoetst ten aanzien van het WVV volgens de modaliteiten voorgeschreven in de bepalingen van titel 4, boek 3, van dat wetboek en moeten zij, overeenkomstig de artikelen 5:97 en 5:98, ter beschikking worden gesteld van de vennoten en, vóór de goedkeuring ervan, door de algemene vergadering worden besproken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3:1, § 1 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. XX.225, § 1, eerste lid, en § 2 Wetboek van economisch recht

1 juni 2023 C.22.0468.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.5** AC nr. ...

BEVOORRECHTE EN HYPOTHECAIRE SCHULDEISERS

Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

Hoewel het vonnis van faillietverklaring de buitenbezitstelling van de schuldenaar tot gevolg heeft en een samenloop van de schuldeisers doet ontstaan, zijn enkel de rechten van de gewone en de algemene bevoorrechte schuldeisers gekristalliseerd op de datum van het faillissement (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Artt. 8 en 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Continuïteit van de onderneming - Buitengewone schuldvorderingen in de opschorting - Begrip - Voorrecht van de verhuurder - Omschrijving

Het voorrecht van de verhuurder op alles wat de verhuurde woning stoffeert, vastgelegd in artikel 20, 1°, Hypotheekwet, is een zakelijke zekerheid in de zin van artikel I.23, 14°, WER (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. I.22, 14° Wetboek van economisch recht

15 mei 2023 C.22.0415.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.4** AC nr. ...

Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Bijzondere voorrechten - Voorrecht van de onderaannemer - Recht van voorrang - Grondslag - Omvang en grens

Het recht van voorrang dat aan de onderaannemer wordt toegekend voor de betaling van zijn schuldvordering tegen de hoofdaannemer, wordt enkel uitgeoefend op en tot beloop van de schuldvordering, ontstaan uit de uitvoering van de werken, die deze aannemer op de opdrachtgever heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 12° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

27 oktober 2023 C.23.0071.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.5** AC nr. ...

Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Hypothecaire schuldeiser - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Vernieuwing van de inschrijving

Wanneer de geldigheidstermijn van de hypothecaire inschrijving van een schuldeiser verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring van de schuldenaar, moet die schuldeiser zijn inschrijving vernieuwen om zijn recht van voorrang te behouden tot het wordt overgedragen op de prijs van het gehypothekeerde goed (1). Zie concl. OM.

- Art. 90, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Bijzondere voorrechten - Voorrecht van de onderaannemer - Grondslag - Voorwaarde voor de uitoefening van het recht

De grondslag van het recht van voorrang dat aan de onderaannemer is toegekend, moet blijven bestaan tot de preferentiële toewijzing van die activa (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 12° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

27 oktober 2023 C.23.0071.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.5** AC nr. ...

GEVOLGEN (PERSONEN, GOEDEREN, VERBINTENISSEN)

Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Curator - Pand van de

gefailleerde - Verkoop - Verbintenis aangegaan met het oog op het beheer van de boedel - Aan de btw onderworpen verkoop - Verschuldigde belasting - Boedelschuld

De verkoop door de curator van een pand van de gefailleerde is een verbintenis die de curator qualitate qua aangaat met het oog op het beheer van de boedel; wanneer die verkoop aan de belasting over de toegevoegde waarde onderworpen is, vormt de verschuldigde belasting een boedelschuld (1). (1) Zie concl. OM.

22 mei 2025 F.23.0021.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.9** AC nr. ...

Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Hypothecaire schuldeiser - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Behoud van zijn recht van voorrang - Voorwaarde

Wanneer de geldigheidstermijn van de hypothecaire inschrijving van een schuldeiser verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring van de schuldenaar, moet die schuldeiser zijn inschrijving vernieuwen om zijn recht van voorrang te behouden tot het wordt overgedragen op de prijs van het gehypothekeerde goed (1). Zie concl. OM.

- Art. 90, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

Hoewel het vonnis van faillietverklaring de buitenbezitstelling van de schuldenaar tot gevolg heeft en een samenloop van de schuldeisers doet ontstaan, zijn enkel de rechten van de gewone en de algemene bevoorrechte schuldeisers gekristalliseerd op de datum van het faillissement (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Artt. 8 en 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

MISDRIJVEN IN VERBAND MET FAILLISSEMENT, BEDRIEGLIJK ONVERMOGEN

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Staat van faillissement - Bepaling van de datum van staking van betaling door de strafrechter - Uitspraak van de ondernemingsrechtbank - Invloed

Krachtens artikel 489quater Strafwetboek wordt de strafvordering ter zake van de in de artikelen 489, 489bis en 489ter omschreven strafbare feiten vervolgd los van enige vordering die bij de ondernemingsrechtbank mocht zijn ingesteld; nochtans kan de staat van faillissement niet voor de strafrechter worden betwist wanneer die staat is vastgesteld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing van de ondernemingsrechtbank of van het hof van beroep aan het einde van een procedure waarin de beklaagde hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger van de gefailleerde onderneming is opgetreden als partij; hieruit volgt dat, met uitzondering van de staat van faillissement die vastgesteld wordt in de omstandigheden bedoeld in voormeld artikel 489quater, een vonnis van de ondernemingsrechtbank geen gezag van gewijsde in strafzaken heeft en de strafrechter kan beslissen dat de staat van staking van betaling op een eerdere datum is bereikt dan die welke uit het faillissementsvonnis blijkt (1). (1) Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1412.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.5; Cass. 8 februari 1994, AR 7175, AC 1994, nr. 73.

- Art. 489quater Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1428.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.12** AC nr. ...

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Bewerking van bedrieglijk onvermogen - Aard van het misdrijf - Aflopend misdrijf - Voortgezet misdrijf - Voorwaarde

Het misdrijf dat wordt bestraft door artikel 490bis van het Strafwetboek is een aflopend misdrijf; het kan echter ook een voortgezet misdrijf zijn, wanneer de handelende persoon, door opeenvolgende handelingen die op zich strafbaar zijn, zijn vermogen met hetzelfde oogmerk blijft onttrekken aan het onderpand van zijn schuldeisers (1). (1) Zie Cass. 27 april 1993, AR 6074, AC 1993, nr. 202.

- Art. 490bis Strafwetboek

14 juni 2023 P.22.1347.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2** AC nr. ...

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Bewerking van bedrieglijk onvermogen - Veroorzaakte schade - Verlies van een kans

De schade die wordt veroorzaakt door het bedrieglijk bewerken van het onvermogen is die welke voortvloeit uit het verlies van een kans voor de schuldeiser om de betaling van zijn schuldvordering te verkrijgen; de schadeloosstelling die wordt toegekend als vergoeding voor het verlies van een kans kan niet gelijk zijn aan het totaalbedrag dat door die kans zou zijn voortgebracht indien zij zich verwezenlijkt had (1); geen enkele wettelijke bepaling verbiedt daarentegen om aan de verloren kans de waarde van een gedeelte of van een percentage van de schuldvordering zelf toe te kennen (2). (1) Zie Cass. 27 februari 2008, AR P.07.1567.F, AC 2008, nr. 135; Cass. 23 februari 2005, AR P.04.1517.F, AC 2005, nr. 112; Cass. 20 februari 2001, AR P.99.0480.N, Pas. 2001, n° 102. (2) Zie Cass. 5 november 2021, AR C.20.0343.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.3 (impliciete oplossing); concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas. vóór Cass. 6 december 2013, AR C.10.0204.F, AC 2013, nr. 661.

14 juni 2023 P.22.1347.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2** AC nr. ...

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepassing

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens verduistering van activa omdat hij op de rekening-courant geopend tussen hem en de vennootschap waarvan hij de aandelen verwerft zonder over de nodige middelen te beschikken om de verkoopprijs van de aandelen te betalen, de prijs van de overdracht van die aandelen heeft geboekt, kunnen de overwegingen volgens welke de prijs van de overdracht werd geboekt op de debetzijde van de rekening-courant van de overnemer, de insolvabiliteit van laatstgenoemde op de datum van de overdracht niet is aangetoond en hij die aankoop zal kunnen betalen met de inkomsten van de overgedragen vennootschap, niet leiden tot de vaststelling dat de verduisterde activa regelmatig zijn vervangen door hun tegenwaarde (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

21 mei 2025	P.24.1410.F	ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.13	AC nr. ...

RECHTSPLEGING

Rechtspleging - Voorlopige uitdeling tussen de schuldeisers - Schuldeiser - Vereiste hoedanigheid om een dergelijke uitdeling te vragen

De schuldeiser wiens schuldvordering werd aanvaard, heeft de vereiste hoedanigheid om de rechter-commissaris te vragen een voorlopige uitdeling tussen de schuldeisers te bevelen.

- Art. 77 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

3 november 2023	C.23.0070.F	ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231103.1F.5	AC nr. ...

GEMEENSCHAP EN GEWEST

- Monumenten en landschappen - Gewesten die de gemeenschappen opvolgen - Toepassingsgebied - Gevolg

Artikel 61, § 4, Financieringswet 1989, dat een wettelijke schuldvernieuwing door verandering van schuldenaar invoert, is van toepassing op de buitencontractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschappen wegens de fouten die zij in de uitoefening van die bevoegdheid hebben begaan vóór 1 januari 1989, zelfs als er op die datum een gerechtelijke procedure lopende was.

- Art. 61, § 4 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

10 november 2023 C.21.0398.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.3** AC nr. ...

GEMEENTE

- Plaatselijke belastingen - Belastingverordening - Bewijsmiddel - Bekendmaking - Aanplakking - Register - Aantekening - Uitwerking - Datum - Draagwijdte

Het enige toelaatbare bewijs van de bekendmaking van een gemeentereglement bestaat in de aantekening in een bijzonder register; de aantekening geldt slechts als bewijs van de datum van bekendmaking als ze wordt gemaakt op de datum van aanplakking of op een van de dagen van de aanplakking, die in dat geval als de eerste datum van bekendmaking geldt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. L 1133-2 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

22 juni 2023 F.22.0045.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.6** AC nr. ...

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN

GEMEENTEBELASTINGEN

Gemeentebelastingen - Gemeentebelasting - Beginsel van belastingvrijdom openbare domeingoederen - Draagwijdte

De openbare domeingoederen van de publiekrechtelijke rechtspersonen en hun private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang zijn, uit hun aard, niet aan belasting onderworpen; dit beginsel beperkt de gemeentelijke belastingbevoegdheid (1). (1) Zie concl. OM.

23 mei 2025 F.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.7** AC nr. ...

Gemeentebelastingen - Belasting op toeristische logies - Gelijkheidsbeginsel - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

De toetsing aan het gelijkheidsbeginsel en de beweerde ongelijkheid in de fiscale behandeling is slechts aan de orde wanneer de onderscheiden behandeling betrekking heeft op categorieën van personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden; rekening houdend met de aard en het doel van de belasting en met hun objectieve kenmerken zijn de exploitanten van logies niet vergelijkbaar met dagtoeristen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

23 mei 2025 F.24.0054.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.10** AC nr. ...

Gemeentebelastingen - Bekendmaking van een gemeentelijke verordening of van een gemeentelijk reglement - Draagwijdte

Noch artikel L1133-1 noch artikel L1133-2 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie verplicht de integrale bekendmaking van de gemeentelijke reglementen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

17 november 2023 F.22.0069.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.1** AC nr. ...

Gemeentebelastingen - Belastingverordening - Bewijsmiddel - Bekendmaking - Aanplakking - Register - Aantekening - Uitwerking - Datum - Draagwijdte

Het enige toelaatbare bewijs van de bekendmaking van een gemeentereglement bestaat in de aantekening in een bijzonder register; de aantekening geldt slechts als bewijs van de datum van bekendmaking als ze wordt gemaakt op de datum van aanplakking of op een van de dagen van de aanplakking, die in dat geval als de eerste datum van bekendmaking geldt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

- Art. L 1133-2 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

22 juni 2023 F.22.0045.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.6** AC nr. ...

Gemeentebelastingen - Bekendmaking van een gemeentelijke verordening of van een gemeentelijk reglement - Bewijs - Bewijsmiddel

Het enige toelaatbare bewijs van de bekendmaking van een gemeentelijke verordening of van een gemeentelijk reglement bestaat in de aantekening ervan in het speciaal door de gemeentesecretaris daartoe gehouden register (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

17 november 2023 F.22.0069.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.1** AC nr. ...

Gemeentebelastingen - Bekendmaking van een gemeentelijke verordening of van een gemeentelijk reglement - Register - Vorm

Het register met de in volgorde van bekendmaking genummerde aantekeningen dient niet op voorhand te worden ingebonden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. L 1133-2, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

17 november 2023 F.22.0069.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.1** AC nr. ...

GENEESKUNDE

BEROEPSORDEN

Beroepsorden - Tuchtzaken - Orde der artsen van de provincie Henegouwen - Beraadslaging van de provinciale raad - Geldigheid - Voorwaarde

De provinciale raad van de Orde der artsen van de provincie Henegouwen beraadslaagt op geldige wijze zodra tien van zijn stemgerechtigde leden aanwezig zijn die alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond.

- Art. 4, § 1 KB 28 december 1972 tot vaststelling van de regelen betreffende de verkiezing van de leden van de provinciale raden, de raden van beroep en de nationale raad van de Orde der artsen
- Art. 3, § 1, 6° KB 28 december 1972 tot vaststelling van de regelen betreffende de verkiezing van de leden van de provinciale raden, de raden van beroep en de nationale raad van de Orde der artsen
- Art. 3, eerste lid KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

10 november 2023 D.23.0005.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.2** AC nr. ...

Beroepsorden - Tuchtzaken - Orde der artsen van de provincie Henegouwen - Beraadslaging van de provinciale raad - Geldigheid - Voorwaarde - Gevolg

Op voorwaarde dat het vonnis is gewezen door het voorgeschreven aantal rechters en deze alle zittingen van de zaak hebben bijgewoond, vereist artikel 779 Gerechtelijk Wetboek niet daarenboven dat alle rechters die de zittingen van de zaak hebben bijgewoond aan de beraadslaging deelnemen.

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

10 november 2023 D.23.0005.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.2** AC nr. ...

GERECHTSKOSTEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - In het ongelijk gestelde partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet - Rechtsplegingsvergoeding - Vaststelling

Krachtens artikel 1022, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek wordt de rechtsplegingsvergoeding, indien de in het ongelijk gestelde partij juridische tweedelijnsbijstand geniet, vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie; die bepaling staat de rechter toe de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen op een bedrag dat hoger of lager is dan het door de Koning vastgestelde minimum.

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

9 maart 2023 C.22.0316.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.5** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Vernietiging beperkt tot de uitgesproken straffen - Omvang - Veroordelingen tot een bijdrage aan het Slachtofferfonds (ja) - Veroordelingen tot een bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (neen) en tot de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten, bepaald in artikel 91, tweede lid, KB 28 december 1950 (neen)

De onwettigheid van de beslissing over de hoofdstraf leidt tot de vernietiging van de beslissingen over de straffen en over de bijdrage tot het Slachtofferfonds; ze heeft echter geen weerslag op de schuldigverklaring (1) evenmin als op de veroordeling tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand en op de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten (2). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 12 december 2018, AR P.18.0987.F, AC 2018, nr. 706, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH OP DATUM IN PAS. (2) Het bestreden arrest veroordeelt de eiser met name tot gevangenisstraffen en geldboeten (met uitstel) en tot de verbeurdverklaring bij equivalent en tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand, en bevestigt met name de veroordeling tot een verbodsstraf en tot betaling van de bijdrage aan het Slachtofferfonds en van de forfaitaire vergoeding voor gerechtskosten (van 50 euro, niet geïndexeerd).

- Art. 91, tweede lid Algemeen reglement van 28 december 1950 op de gerechtskosten in strafzaken
- Art. 4, § 3 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand
- Art. 11 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 29, tweede lid Wet 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen
- Art. 434, eerste lid Wetboek van Strafvordering

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Gerechtskosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - Bestaan van een rechtsmiddel - Gevolg

Artikel 6, § 1, eerste lid, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken bepaalt dat de prestatieverlener voor elke gevorderde prestatie een kostenstaat opstelt en artikel 6, § 1, eerste lid, voorziet in een administratief beroep in geval van verzet van de dienstverlener tegen de vermindering van zijn kostenstaat; de uitgaven die de prestatieverlener heeft gedaan om een gerechtelijke opdracht te vervullen, zijn onderworpen aan de door de Wet 23 maart 2019 ingevoerde taxatie- en vereffeningsprocedures en zijn, zelfs wanneer zij onvoldoende werden terugbbetaald, geen door het misdrijf veroorzaakte en naar gemeen recht vergoedbare schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Gerechtskosten - Begrip - Kosten die onlosmakelijk verbonden zijn aan een in het kader van het onderzoek bevolen beslag

Krachtens artikel 3, § 1, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken zijn gerechtskosten in strafzaken de kosten die ontstaan door de aanstelling van een prestatieverlener door een magistraat of een politiedienst, met name met het oog op de waarheidsvinding, en de kosten die door de Staat worden betaald of voorgeschoten met het oog op de terugvordering ervan bij een veroordeelde of een in het ongelijk gestelde burgerlijke partij; de kosten die onlosmakelijk verbonden zijn aan een in het kader van het voorbereidend onderzoek bevolen beslag, maken deel uit van de gerechtskosten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Gerechtskosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

De vergoedbare schade in de zin van de artikelen 1382 Oud Burgerlijk Wetboek en 3 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is niet de schade die de prestatieverlener verbindt aan een, in zijn ogen ontoereikende, taxatie van zijn kostenstaat; die schade veronderstelt immers een door het misdrijf veroorzaakte aantasting van een vooraf bestaand en bij wet beschermd subjectief recht van degene die deze schade aanvoert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

GEZONDHEIDSPOLITIE

OVER DE MENS

Over de mens - Tabakswaren - Verbod op reclame voor tabaksproducten - Affiches in en aan krantenwinkels die tabaksproducten verkopen - Afspraken tussen de fabrikant of verdeler van tabakswaren en de detailhandelaars over de zichtbaarheid van de producten - Beoordeling

Het verbod op sponsoring zoals bedoeld in artikel 7, 2bis, 1° en 2°, derde streepje, Wet Gezondheid Gebruikers, omvat onder meer iedere vorm van bijdrage aan personen, die het aanprijzen van een tabaksproduct tot doel of tot gevolg heeft; de fabrikant of verdeler van tabaksproducten die commerciële afspraken met detailhandelaars maakt waarbij deze laatsten met een beloning worden gestimuleerd om de tabaksproducten van die fabrikant of verdeler zodanig uit te stallen dat die producten meer zichtbaarheid krijgen, zodat de verkoop ervan wordt bevorderd, overtreedt dat verbod; dit vereist niet de vaststelling dat de detailhandelaars met het uitstallen van die producten het reclameverbod op tabaksproducten overtreden of dat de commerciële afspraken hen daartoe aanzetten.

- Art. 7, § 2bis, 1° en 2°, derde streepje Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten

30 november 2021 P.21.1045.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.8** AC nr. ...

GRIFFIE - GRIFFIER

- Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Termijn voor inzage in het strafdossier en het indienen van een verzoek tot aanvullend onderzoek - Bepalen van de termijn door een rechter of griffier - Onmiddellijk cassatieberoep - Geschil inzake bevoegdheid - Toelaatbaarheid

Er kan geen geschil inzake bevoegdheid bestaan tussen een rechter en een griffier, noch tussen griffiers onderling; het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van een rechter of griffier om de termijn te bepalen voor het vragen van bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de rechtspleging is voorbarig en bijgevolg niet ontvankelijk.

30 november 2021 P.21.1165.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13** AC nr. ...

GRONDWET

GRONDWET 1994 (ART. 1 TOT 99)

Art. 11 - Beginsel van non-discriminatie - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

De toetsing aan het gelijkheidsbeginsel en de beweerde ongelijkheid in de fiscale behandeling is slechts aan de orde wanneer de onderscheiden behandeling betrekking heeft op categorieën van personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden; rekening houdend met de aard en het doel van de belasting en met hun objectieve kenmerken zijn de exploitanten van logies niet vergelijkbaar met dagtoeristen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

23 mei 2025 F.24.0054.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.10** AC nr. ...

Art. 22 - Artikel 22bis - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de rechten van het kind

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

Art. 12 - Beginsel van legaliteit van de vervolging - Milieurecht - Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19")

Artikel 12, tweede lid, Grondwet, dat bepaalt dat niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft, verbiedt de rechter die kennisneemt van het beroep van de overtreder tegen de beslissing van de sanctionerend ambtenaar die hem een administratieve geldboete of het herstel van de plaats in de vorige staat oplegt en die dient te onderzoeken of die ambtenaar de door het Milieuwetboek voorgeschreven termijnen heeft nageleefd zoals deze van toepassing zijn op de feiten van de zaak, niet om rekening te houden met de omstandigheid dat de wetgever die termijnen heeft opgeschort.

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

Art. 22 - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

De toetsing aan het gelijkheidsbeginsel en de beweerde ongelijkheid in de fiscale behandeling is slechts aan de orde wanneer de onderscheiden behandeling betrekking heeft op categorieën van personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden; rekening houdend met de aard en het doel van de belasting en met hun objectieve kenmerken zijn de exploitanten van logies niet vergelijkbaar met dagtoeristen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

23 mei 2025 F.24.0054.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.10** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE)

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Tegenstrijdigheid tussen de beslissing over de onmiddellijke aanhouding en de veroordelende beslissing - (Geen) grief van tegenstrijdigheid

De veroordeling van de beklaagde en de beslissing over zijn onmiddellijke aanhouding die door twee verschillende zetels zijn uitgesproken, vormen elk een afzonderlijke beslissing; de grief van tegenstrijdigheid kan aldus niet op een tegenstrijdigheid tussen die twee beslissingen van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM, volgens welke het niet anders is (a contrario) wanneer die beslissingen door eenzelfde zetel zijn gewezen.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gelijkheid inzake belastingen - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

De toetsing aan het gelijkheidsbeginsel en de beweerde ongelijkheid in de fiscale behandeling is slechts aan de orde wanneer de onderscheiden behandeling betrekking heeft op categorieën van personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden; rekening houdend met de aard en het doel van de belasting en met hun objectieve kenmerken zijn de exploitanten van logies niet vergelijkbaar met dagtoeristen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

23 mei 2025 F.24.0054.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.10** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toetsing van de externe en interne wettigheid van de rechtshandeling - Toewijzing van een overheidsopdracht - Intrekking - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheden van de rechter

Hoewel de hoven en rechtbanken krachtens artikel 159 van de Grondwet bevoegd en verplicht zijn de interne en externe wettigheid na te gaan van elke administratieve handeling waarop een vordering, een verweer of een exceptie gegrond is, alvorens hieraan uitwerking te verlenen, dienen ze ook, wanneer ze kennisnemen van een vordering tot schadevergoeding die gegrond is op de onwettigheid van de toewijzing van de overheidsopdracht, uitspraak te doen over de toepassingsvoorwaarden van artikel 15, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993, en van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Verplichting om een middel te

beantwoorden - Middel - Begrip

Een middel dat beantwoord moet worden, bestaat voor een partij in de aanwijzing van de feiten en van het recht om een vordering in te stellen, dan wel om een verweer of exceptie aan te voeren (1); wanneer de bewering waarop niet geantwoord wordt, in het procedurestuk waarin zij voorkomt geen enkele toelichting bevat die van aard is haar te verduidelijken en haar te rechtvaardigen en bij gebrek aan een juridische redenering die toestaat het gevolg te verbinden aan het feit dat de beklaagde inroept, is bij de beroepsrechters geen verweer of een exceptie aanhangig gemaakt waarop geantwoord moet worden. (1) Zie M. GREGOIRE, « La procédure en cassation en matière civile », in Le point sur les procédures de cassation, Brussel, Bruylant, 2016, p. 102.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

21 juni 2023 P.23.0446.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.9** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 144 - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Contractuele rechtsverhouding - Geschil - Aard

Een geschil met betrekking tot een contractuele rechtsverhouding is een geschil over een burgerlijk recht in de zin van deze bepaling. De omstandigheid dat de overheid voor bepaalde aspecten van de contractuele rechtsverhouding over enige appreciatiemarge beschikt, doet daaraan geen afbreuk wanneer zij die appreciatie-marge put uit de overeenkomst zelf.

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

11 april 2025 C.23.0393.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.3** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Grief van tegenstrijdigheid - Begrip - (Geen) tegenstrijdigheid tussen twee arresten die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen

De met toepassing van artikel 149 van de Grondwet verboden tegenstrijdigheid is, ofwel een tegenstrijdigheid tussen de redenen of tussen de redenen en het beschikkend gedeelte van eenzelfde beslissing, ofwel tussen de beschikkingen van die beslissing onderling, en niet de tegenstrijdigheid die tussen twee arresten kan bestaan die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Vonnis - Motiveringsplicht - Redenen die een wettigheidstoezicht moeten toelaten

Hoewel de verplichting om de vonnissen met redenen te omkleden een vormvereiste is die geen verband houdt met de inhoud van de redenen waarmee de rechter zijn beslissing moet omkleden, moeten die redenen niettemin, om aan het voorschrift van artikel 149 Grondwet te voldoen, het Hof in staat stellen het hem opgedragen wettigheidstoezicht uit te oefenen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

9 maart 2023 C.22.0332.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.4** AC nr. ...

GRONDWETTELIJK HOF

- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Tenuitvoerlegging vóór het einde van de hoofdstraf - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Verschillende procedures - Verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen - (Geen) prejudicieel geschil

De procedure van tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, vermeld in de artikelen 95/3 en volgende Wet Strafuitvoering beoogt de toestand waarin de strafuitvoeringsrechtbank, vóór het einde van de hoofdstraf, een oordeel moet vellen; die procedure houdt geen verband met de ambtshalve jaarlijkse controle van diezelfde rechtbank bepaald in de artikelen 95/21 e.v., die betrekking heeft op de toestand van een opgesloten veroordeelde, welke uitsluitend gegrond is op de beslissing ten gevolge van de terbeschikkingsstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; het verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen waarin die bepalingen respectievelijk voorzien (2), heeft geen betrekking op een door de wet gemaakt onderscheid tussen personen of partijen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zouden zijn, maar een onderscheid tussen personen die zich in verschillende juridische toestanden bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zijn; bijgevolg dient er dienaangaande geen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld. (2) In tegenstelling tot de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/21, vierde lid, en 95/23, §1 (cfr. supra) wordt de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/3 en volgende bestraft door de onmogelijkheid om de bijkomende straf van terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank ten uitvoer te leggen (zie Cass 17 september 2013, AR P.13.1504.N, AC 2013, nr. 457, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.1581.N, AC 2012, nr. 559, met concl. van advocaat-generaal TIMPERMAN). In dezelfde zin heeft de minister van Justitie in dit opzicht overwogen dat "de strafuitvoeringsrechtbank geen keuze heeft: ze moet haar beslissing nemen vóór de hoofdstraf is afgelopen." (Verslag Commissie voor de Justitie, Parl.St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/4, 13). In dat geval volgt uit de parlementaire voorbereiding immers dat het doel van de maatregel, namelijk de bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke delinquenten, een ononderbroken samenhang tussen de doeltreffende tenuitvoerlegging van de hoofdstraf en de tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling oplegt (zie voormelde concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM). Het gaat dus om verschillende juridische toestanden aangezien de beslissing in dit geval betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van deze maatregel en niet op het toezicht erop in de loop van de tenuitvoerlegging ervan. In dit laatste geval kan de sanctie voor de niet-naleving van de wettelijke termijnen niet erin bestaan dat de rechtbank geen beslissing meer kan nemen (cfr. infra). (MNB)

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Prejudiciële vraag - Informaticabedrog - Strafuitsluitingsgrond - Familiale immuniteit - Niet-toepassing van de verschoningsgrond op het informaticabedrog - Vaststelling van ongrondwettigheid - Gevolg

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 oktober 2022 kan worden afgeleid dat de strafrechtelijke immuniteit, zoals bepaald in artikel 462, eerste lid, Strafwetboek, ten goede moet komen aan de dader die informaticabedrog heeft gepleegd in het nadeel van zijn echtgenoot, van een bloedverwant in opgaande lijn, van een bloedverwant in nederdalende lijn of van een aanverwant in dezelfde graad, ook al is dit niet in de wet bepaald en niettegenstaande het voorschrift van artikel 78 Strafwetboek, dat de strafrechter verbiedt andere dan de in de wet bepaalde verschoningsgronden in aanmerking te nemen; de door het Grondwettelijk Hof uitgesproken ongrondwettigheid wordt geacht steeds te hebben bestaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 78, 462, eerste lid, en 504quater Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1464.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.8** AC nr. ...

- Beroep voor de beslagrechter tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

Wanneer de administratieve geldboete gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een regel bedoeld in artikel 134 Grondwet, die vervolgens werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof, staat het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest de betrokkene toe de in de artikelen 10 tot 18 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde rechtsmiddelen aan te wenden, met name de administratieve of rechterlijke beroepen tegen de handelingen van de administratieve overheden, overeenkomstig artikel 18, alsook het beroep tot intrekking van een arrest van de Raad van State, bepaald in artikel 17, maar de vernietiging van de bepaling heeft geen weerslag op de wettigheid en de regelmatigheid, en met name het actueel karakter, van het dwangbevel dat werd uitgevaardigd wegens niet-betaling van de geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

- Prejudiciële vraag - Verplichting om de vraag te stellen - Cassatiemiddel dat verzoekt om een prejudiciële vraag te stellen - Antwoord op de vraag dat geen invloed heeft op de wettigheid van het bestreden arrest - Gevolg

Wanneer een middel verzoekt om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen, dient de vraag niet te worden gesteld wanneer het antwoord op die vraag geen invloed kan hebben op de wettigheid van het bestreden arrest (1). (1) Zie Cass. 19 december 2017, AR P.17.0385.N, AC 2017, nr. 719.

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

HANDELSPRAKTIJK

- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

De rechter mag de verhogingen die betrekking hebben op de heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria en voortvloeien uit artikel 11, §1, eerste en derde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, niet matigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

2 mei 2025 C.24.0224.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.8** AC nr. ...

- Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren - Gedeeltelijke terugbetaling aan de consument van de op basis van het oneerlijk beding betaalde bedragen - Deel van de gedingkosten ten laste van de consument - Gevolg

Een consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren maar slechts gedeeltelijke terugbetaling van op basis van dat beding betaalde bedragen verkrijgt, kan worden tegengehouden of ontmoedigd, wanneer hij een deel van de gedingkosten moet dragen, terwijl hij zijn recht op terugbetaling te goeder trouw en zonder procesrechtsmisbruik uitoefende (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

- Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Recht van de consument om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Nationale bepalingen omtrent gedingkosten - Invloed

Wanneer beschermingsbepalingen de consument het recht verlenen om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren, mogen nationale procedurebepalingen omtrent de gedingkosten de consument niet tegenhouden of ontmoedigen (1). (1) Zie concl. OM.

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

- Richtlijn 93/13/EEG - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Procesautonomie van de lidstaten - Grenzen

Daar waar de Europese richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende de oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, omgezet in het interne Belgische recht in de artikelen VI.82 en volgende WER, aan de lidstaten procesautonomie laat, oordeelt het Hof van Justitie in vaste rechtspraak dat de nationale procedurebepalingen moeten beantwoorden aan onder meer het doeltreffendheidsbeginsel (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. VI.82 Wetboek van economisch recht

2 mei 2025 C.24.0131.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4 AC nr. ...

HELING

- Witwassen - Verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen - Beperking - Vermindering van het door de rechter verbeurd verklaarde bedrag - Draagwijdte

Uit de tekst van artikel 505, zesde lid, Strafwetboek, zoals gewijzigd door artikel 2, 7°, van de wet van 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming, en uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever heeft geoordeeld dat wanneer het voorwerp van het witwassen niet meer in het vermogen van de veroordeelden kan worden aangetroffen, de rechter het verbeurd verklaarde bedrag moet kunnen verminderen om de veroordeelde niet aan een straf te onderwerpen die zijn vermogen al te zeer zou doen slinken, rekening houdend met de omvang van dat vermogen en met het gepleegde misdrijf; wat dat betreft verduidelijkt de parlementaire voorbereiding dat het, met het oog op het billijkheidsbeginsel, voor zich spreekt dat de tenuitvoerlegging van het geheel van de verbeurdverklaringen die tegen elk van de daders van het witwasmisdrijf werden uitgesproken, de omvang van het voordeel dat het oorspronkelijke misdrijf opleverde nooit kan overschrijden, wat betekent dat de met de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaringen belaste overheid die verbeurdverklaringen niet ten uitvoer mag leggen tot beloop van een waarde die hoger is dan die van de witgewassen vermogensvoordelen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1** AC nr. ...

- Witwassen - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwassen - Verplicht karakter - Ratio legis

Uit de tekst van artikel 505, zesde lid, Strafwetboek, zoals gewijzigd door artikel 2, 7°, van de wet van 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming, en uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever met het oog op een meer accurate bestraffing van het financieel onderdeel van de zware criminaliteit heeft beslist om de rechter te verplichten de in artikel 505, eerste lid, 3° en 4°, Strafwetboek bedoelde witgewassen vermogensvoordelen verbeurd te verklaren ten aanzien van alle daders, mededaders en medeplichtigen van het witwasmisdrijf, en dat indien die vermogensvoordelen niet meer in het vermogen van de veroordeelden kunnen worden aangetroffen, de verbeurdverklaring bij equivalent moet worden uitgesproken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1** AC nr. ...

- Witwassen - Verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen - Meerdere daders - Verbeurdverklaring uitgesproken tegen elk van de daders - Vermindering van de door de rechter verbeurd verklaarde bedragen - Beperking van het bedrag van de verbeurdverklaringen

Noch uit artikel 505, zesde lid, Strafwetboek noch uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming volgt dat wanneer de rechter, bij het bepalen van het bedrag van de veroordeling bij equivalent, van zijn matigingsbevoegdheid gebruikmaakt en tegen een dader, mededader of medeplichtige van het witwasmisdrijf dus de verbeurdverklaring bij equivalent uitspreekt van een geldsom die lager is dan de geraamde geldwaarde van het voorwerp van het witwasmisdrijf, het bedrag van de tegen elke veroordeelde dader, mededader of medeplichtige uitgesproken verbeurdverklaringen die raming niet te boven mag gaan (1).
(1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1** AC nr. ...

- Witwassen - Vrijspraak van bepaalde beklaagden van het primaire misdrijf - Weerslag op het aan dezelfde beklaagden verweten witwasmisdrijf

De omstandigheid dat beklaagden werden vrijgesproken van de feiten van cannabishandel verbiedt de rechter niet te oordelen dat de handel evenwel door derden kon zijn gepleegd en de vermogensvoordelen heeft kunnen opleveren die het voorwerp uitmaken van de aan de beklaagden ten laste gelegde witwaspraktijken.

- Art. 505 Strafwetboek

10 mei 2023 P.23.0368.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.3** AC nr. ...

HERHALING

- Wegverkeer - Rijden in staat van dronkenschap - Beslissing waarop de bijzondere herhaling berust - Veroordeling uitgesproken door een strafgerecht van een andere EU-lidstaat onder dezelfde voorwaarden als de veroordelingen uitgesproken door de Belgische strafgerechten - Artikel 99bis Strafwetboek - Toepassing krachtens artikel 100 van datzelfde wetboek

De Wegverkeerswet bevat geen bepaling die de in artikel 99bis Strafwetboek bedoelde gelijkstelling uitsluit; die bepaling is met name van toepassing om de in de artikelen 36, eerste lid, en 38, § 6, van die wet bedoelde wettelijke herhaling te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 36 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 100 Strafwetboek
- Art. 99bis Strafwetboek
- Artt. 36 en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Artt. 99bis en 100 Strafwetboek

3 mei 2023 P.22.1433.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.1** AC nr. ...

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38 - Aanvang van de termijn waarbinnen het nieuwe misdrijf werd gepleegd - Uitspraak van het vonnis - Invloed

Krachtens artikel 38, § 6, Wegverkeerswet en buiten het geval bedoeld in § 7, moet de rechter het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, §§ 1, 2 en 3, 33, §§ 1 en 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen opnieuw overtreedt binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan; uit die wetsbepaling volgt dat het daarin bedoelde nieuwe misdrijf moet zijn gepleegd binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van de vorige veroordeling die in kracht van gewijsde is gegaan, en niet binnen drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop die veroordeling kracht van gewijsde heeft verkregen (1). (1) Contra: Cass. 30 april 2025, AR P.23.1227.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2; Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 mei 2025 P.25.0024.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.1** AC nr. ...

- Artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - Werking in de tijd - In het vonnis bedoelde feiten die als grondslag voor de herhaling dienen en die werden gepleegd vóór 1 juli 2018 - Invloed

Krachtens artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet moet de rechter het alcoholslot verplicht opleggen in geval van veroordeling wegens het besturen van een voertuig onder invloed van alcohol binnen drie jaar te rekenen van een voorgaand vonnis dat dezelfde veroordeling uitspreekt, indien de ademanalyse telkens een alcoholconcentratie van ten minste een halve milligram meet of de bloedanalyse telkens een alcoholconcentratie van ten minste 1,2 gram aangeeft, en artikel 26, tweede lid, van de wet van 6 maart 2018 bepaalt dat voormelde bepaling enkel van toepassing is op de na de inwerkingtreding van die wet gepleegde feiten; die bepalingen stellen de toepassing van voormeld artikel 37/1, § 1, derde lid, niet afhankelijk van de voorwaarde dat het antecedent, dat de staat van herhaling oplevert, net als de nieuwe feiten na de inwerkingtreding van de nieuwe wet moet zijn gepleegd (1). (1) Contra: Cass. 23 februari 2022, AR P.21.1638.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220223.2F.5.

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

18 oktober 2023 P.23.1023.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6, eerste lid - Voorwaarde voor de herhaling - Definitief karakter van de eerste veroordeling - Nieuwe overtreding begaan binnen de termijn van drie jaar - Aanvang van de termijn

Krachtens artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet moet de rechter, behoudens in geval van § 7, het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk stellen van het slagen voor de vier examens bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, § 1, § 2 en § 3, 33, § 1 en § 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, opnieuw overtreedt; het definitief karakter van de veroordeling waarop de bijzondere herhaling gegrond is, is een voorwaarde waaraan het bestaan van het begrip herhaling onderworpen is, zodat de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn begaan, ingaat vanaf het tijdstip waarop de veroordeling die als grondslag voor de toepassing van de hogervermelde bepaling dient, in kracht van gewijsde is gegaan (1). (1) Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

30 april 2025 P.23.1227.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2** AC nr. ...

HOF VAN ASSISEN

SAMENSTELLING VAN DE JURY EN VAN HET HOF

Samenstelling van de jury en van het hof - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

De rechter in de rechtbank van eerste aanleg die verslag heeft uitgebracht voor de raadkamer die belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, ter vervanging van de verhinderde onderzoeksrechter, heeft in de zaak zodoende niet het ambt van onderzoeksrechter uitgeoefend in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek, dat hem zou verbieden om in dezelfde zaak vervolgens als assessor in het hof van assisen zitting te houden (1). (Impliciete oplossing) (1) Uit artikel 127 Gerechtelijk Wetboek volgt dat "de magistraten die als onderzoeksrechter of openbaar ministerie zijn opgetreden (...), op straffe van nietigheid noch de assisen mogen voorzitten noch als assessor mogen optreden" (zie F. KUTY, L'impartialité du juge en procédure pénale, Brussel, Larcier, 2005, 416-418).Die bepaling wordt niet vermeld in het bestreden arrest, maar het OM heeft voorgesteld om een ambtshalve middel met de schending ervan aan te voeren.Volgens het OM moet de onderzoeksrechter ingaan op de inhoud van het dossier wanneer hij verslag uitbrengt op grond van artikel 21, § 1, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, al was het ter vervanging van een verhinderde confrater,.Hieruit heeft het OM afgeleid dat die tussenkomst geen bijkomstig karakter heeft, waardoor ze niet zou kunnen worden beschouwd als een handeling waarmee die magistraat in de zaak het ambt van onderzoeksrechter heeft vervuld in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek. (zie Cass. 27 oktober 2021, AR P.21.0854.F, AC 2021, nr. 684: "het bijkomstig karakter van de enige tussenkomt van een onderzoeksrechter die, toen hij zijn collega, titularis van het dossier, verving, de vraag heeft ingewilligd van een notaris om het niet beslagen saldo van de opbrengst van een verkoop bij hem ter studie vast te houden, laat niet toe om die tussenkomst te beschouwen als een handeling waarmee deze magistraat voorafgaandelijk zou hebben kennisgenomen van de zaak zoals bedoeld in artikel 292 Gerechtelijk Wetboek; het gaat evenmin om een tussenkomst waarvan de betekenis van die aard is dat ze van een mening of een begin van vooringenomenheid kan doen blijken die de onafhankelijkheid van de betrokkene in het gedrang zou kunnen brengen uit vrees om een beslissing te herroepen").(M.N.B.)

- Art. 127 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4** AC nr. ...

Samenstelling van de jury en van het hof - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt de uitoefening van twee verschillende rechterlijke ambten in dezelfde zaak (1); de magistraat die aanwezig is op de zetel van het hof van assisen en verslag uitbrengt voor de raadkamer, verricht taken die door een rechter in de rechtbank van eerste aanleg worden vervuld, zodat hij niet twee verschillende rechterlijke ambten uitoefent in de zin van die bepaling. (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. I, 22-23.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4** AC nr. ...

HOGER BEROEP

BURGERLIJKE ZAKEN (HANDELSZAKEN EN SOCIALE ZAKEN INBEGREPEN)

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Begrip

Een dergelijk belang is voorhanden wanneer het hoger beroep strekt tot het herstel van een vergissing of een verzuim of tot de aanvulling van rechtsgronden die hadden kunnen leiden tot een andersluidende, voor deze partij gunstige beslissing van de eerste rechter.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

Een partij die voor de eerste rechter verzuimd heeft de niet-ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij te vorderen, kan op ontvankelijke wijze hoger beroep instellen tegen de beslissing van de eerste rechter waarbij de vordering van de tegenpartij ontvankelijk werd verklaard.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep - Geen verworven recht hervorming - Nieuwe beoordeling appelrechter

Daarentegen heeft die partij geen verworven recht op de hervorming van het vonnis van de eerste rechter wat betreft de ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij. Uit de devolutieve werking van het hoger beroep volgt immers dat de appelrechter de ontvankelijkheid van de tegenvordering zoals ze voor hem wordt hernomen, opnieuw moet beoordelen en zich niet mag beperken tot de beoordeling of de tegenvordering in eerste aanleg ontvankelijk was (1). (1) Zie concl. OM.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Belangenschade bij beroepen beslissing

In burgerlijke zaken kan een partij hoger beroep instellen indien haar belangen worden geschaad door de beroepen beslissing.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Op conclusie - Bestemmelingen

Noch uit artikel 1054, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek noch uit artikel 1056, 4°, van dat wetboek volgt dat het bij conclusie ingesteld incidenteel beroep enkel tegen een appellant of een geïntimeerde kan worden gericht, met uitsluiting van de andere partijen die voor de appelrechter in het geding zijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1056, 4° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1054, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

17 november 2023 C.23.0084.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.6 AC nr. ...

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Toelaatbaarheid - Incidenteel beroep dat niet is ingesteld in de eerste conclusie die de gedaagde in hoger beroep heeft genomen na het hoofdberoep of incidenteel beroep dat tegen hem is ingesteld - Voorwaarde

De rechter kan het incidenteel beroep toelaten dat buiten de voorwaarden van artikel 1054, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek is ingesteld, om de eerbiediging van het recht van verdediging van de gedaagde in hoofdberoep te waarborgen.

- Art. 1054, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

15 mei 2025 C.24.0240.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250515.1F.3 AC nr. ...

STRAFZAKEN (DOUANE EN ACCIJNZEN INBEGREPEN)

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van de beklaagde beperkt tot de burgerrechtelijke beschikkingen - Geen hoger beroep tegen de beslissing over de strafvordering - Gezag van gewijsde van de beslissing over de strafvordering - Omvang - Gevolg voor de berechting van de burgerlijke rechtsvordering in hoger beroep

Op het hoger beroep van de beklaagde dat werd beperkt tot de burgerlijke beschikkingen van het beroepen vonnis, is de appelrechter gebonden door de beslissing van de eerste rechter die over de strafvordering uitspraak doet en die het feit bewezen verklaart dat als grondslag dient voor de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering, waarbij die beslissing wat dat betreft gezag van gewijsde heeft (1); hoewel de appelrechter in een dergelijk geval niet gebonden is door het oordeel van de eerste rechter over de hoogte van het bedrag dat nodig is om het schadeverwekkende feit te vergoeden, is hij daarentegen wel gebonden door de in kracht van gewijsde gegane beslissing over de schuld van de beklaagde en door de strafwaardigheid van het feit, aangezien die schuld niet kan worden losgekoppeld van het voorwerp van het bewezen verklaarde misdrijf. (1) Cass. 10 januari 2007, AR P.06.0988.F, AC 2007, nr. 17.

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.22.1635.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.4 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve aanvoeren van grieven - Kennisgeving van de grief aan de partijen - Grief die deel uitmaakt van een beslissingsonderdeel waarvan de partijen de wijziging beogen of daarmee noodzakelijk is verbonden - Grens

Artikel 210 Wetboek van Strafvordering heeft tot doel de partijen in de gelegenheid te stellen standpunt in te nemen telkens het appelgerecht een niet door een partij aangevoerde grief opwerpt en dit bijgevolg tot een verruiming van de saisine van het appelgerecht kan leiden zoals die initieel volgt uit de grieven van de partijen (1); onder grief moet daarbij worden verstaan een beslissingsonderdeel van de beroepen beslissing; uit deze bepaling volgt evenwel niet dat het appelgerecht dat een beslissing neemt over een gegeven dat door een partij niet is aangevoerd, maar dat wel binnen de saisine van het appelgerecht valt zoals die volgt uit de door de partijen aangevoerde grieven en dus deel uitmaakt van een beslissingsonderdeel waarvan de partijen de wijziging beogen of daarmee onafscheidelijk is verbonden, de partijen de gelegenheid moet geven daarover standpunt in te nemen. (1) Cass. 22 februari 2022, AR P.21.1448.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12; Cass. 13 november 2018, AR P.18.0360.N, AC 2018, nr. 626; Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 200. Over de saisine van de appelrechter, die afhangt van de akte van hoger beroep en het grievenformulier zie ook M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1717-1723.

- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

6 september 2022 P.22.0655.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Verplichting om het formulier neer te leggen - Toepassingsgebied - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Niet-ondertekening van het grievenformulier - Gevolg

Overeenkomstig artikel 204, eerste lid, tweede zin, Wetboek van Strafvordering wordt het grievenformulier ondertekend door de appellant, zijn advocaat of een andere bijzonder gevolmachtigde; uit de tekst van die bepaling en uit het algemeen opzet van die regel blijkt dat de sanctie voor de niet-ondertekening in beginsel bestaat in het verval van het hoger beroep, aangezien de appellant of zijn raadsman door de ondertekening aangeeft dat hij zich de grieven eigen maakt die in dat formulier met redenen worden omkleed; die sanctie zal niet voor de niet-ondertekening worden opgelegd wanneer uit de aan het appelgerecht voorgelegde gegevens blijkt dat de appellant of zijn raadsman zich de in dat formulier aangekruiste grieven eigen heeft gemaakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.1083.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.8** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Vereiste eenstemmigheid - Verzwaring van de toestand van de beklaagde - In aanmerking te nemen criterium

Het is de hoofdstraf, en niet de bijkomende straf of de veiligheidsmaatregel, die in aanmerking moet worden genomen om te bepalen of het gerecht in hoger beroep de toestand van de beklaagde heeft verzwaard in de zin van artikel 211bis Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0083.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.2** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Voorafgaande schulderkenning - Procedure tot bekrachtiging van de overeenkomst - Vonnis dat de bekrachtiging weigert - Beslissing vatbaar voor hoger beroep

Krachtens artikel 216, § 4, vierde lid, Wetboek van Strafvordering spreekt de rechtbank, indien ze de tussen het openbaar ministerie en de verdachte of de beklaagde gesloten overeenkomst bekrachtigt, de voorgestelde straffen uit en wijst ze daartoe een vonnis waarvan de strafbepalingen voor geen enkel rechtsmiddel vatbaar zijn; tegen de beslissing tot weigering van de bekrachtiging kan daarentegen hoger beroep worden ingesteld overeenkomstig het gemeen recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 216, § 4 Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0699.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Voorafgaande schulderkenning - Procedure tot bekrachtiging van de overeenkomst - Vonnis dat de bekrachtiging weigert - Beslissing vatbaar voor hoger beroep - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Aangezien de partijen bij de overeenkomst hoger beroep kunnen instellen tegen een vonnis dat oordeelt dat er geen grond bestaat tot bekrachtiging van de voorafgaande erkenning van schuld en dat het dossier ter beschikking stelt van het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 216, § 4, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, is het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, die niet in laatste aanleg is gewezen, niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering

- Art. 216, § 4 Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0699.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Strafverzwaring - Wettigheid

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze en binnen de grenzen van de wet de straffen en maatregelen evenals de strafmaat die nodig zijn om de doelstellingen van de straf te verwezenlijken; die doelstellingen kunnen met name bestaan uit: het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, het beschermen van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader (1); het is het appelgerecht dat de ouderdom van de feiten waarmee de eerste rechter geen rekening heeft gehouden, in aanmerking neemt, niet verboden de straf te verzwaren. (1) Zie artikel 27 Strafwetboek van 29 februari 2024.

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1686.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep tegen de beslissing op de strafvordering - Berekening van de verjaring door de appelrechters - Contraventionalisering door de eerste rechter - Gevolg voor de beslissing van de appelrechter

De appelrechter is bij het berekenen van de verjaring niet gebonden door de in eerste aanleg uitgesproken straf; het is de straf die hijzelf, in laatste aanleg, voor het misdrijf passend acht die de aard en dus de toepasselijke verjaringstermijn bepaalt (1). (1) P. E. TROUSSE, Les principes généraux du droit pénal positif belge, Les Novelles, Droit pénal, I, vol. 1, Brussel, Larcier, 1959, 319.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10 AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Overmacht - Voorwaarden

Overmacht die de ontvankelijkheid van een laattijdig ingesteld hoger beroep verantwoordt, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; het appelgerecht kan het bestaan van overmacht uitsluiten op grond van de vaststelling dat de appellant niet de nodige voorzorgen heeft genomen om de toestand die hij als overmacht aanvoert, te vermijden; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of de aangevoerde omstandigheden bij het instellen van hoger beroep een geval van overmacht uitmaken (1). (1) Cass. 12 januari 2022, AR P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.3; Cass. 25 november 2020, AR P.20.0760.F, AC 2020, nr. 17; Cass. 24 april 2019, AR P.19.0114.F, AC 2019, nr. 243; Cass. 12 februari 2013, AR P.12.0685.N, AC 2013, nr. 98; Cass. 8 april 2009, AR P.08.1907.F, AC 2009, nr. 248, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.. Zie R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 1222; D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, 187; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1420; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1728.

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022 P.21.1447.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Verplichting om het formulier neer te leggen - Toepassingsgebied - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Rechtsplegingsvergoeding - Tarief Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 2, tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding moet voor een in geld waardeerbare vordering het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in beginsel worden bepaald op het bedrag van de vordering zoals vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 Gerechtelijk Wetboek, waarbij het in aanmerking te nemen bedrag dit is van de vordering in de inleidende akte of in de laatste conclusie; de rechtsplegingsvergoeding moet in hoger beroep voor een in geld waardeerbare vordering worden bepaald op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte of de laatste appelconclusie en de loutere omstandigheid dat de beklaagde na een laatste appelconclusie een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding heeft voldaan, verplicht het appelgerecht niet daarmee bij de berekening van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding rekening te houden.

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 april 2025 P.25.0150.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Grief - Begrip

Artikel 204 Wetboek van Strafvordering beoogt onder de omschrijving “grieven” enkel de specifieke aanwijzing van een welbepaalde beslissing van het vonnis, waarvan de appellant de wijziging vordert; de appellant die aanvoert dat de eerste rechter een conclusie niet heeft beantwoord of het recht van verdediging heeft miskend, geeft het beschikkende gedeelte niet aan dat hij aan de appelrechters wenst voor te leggen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

21 juni 2023 P.21.1425.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.2** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulieren - Geen grief betreffende de schuld - Grieven betreffende de straf - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

De omstandigheid dat er in het appelverzoekschrift of in het grievenformulier van de beklaagde of van het openbaar ministerie niet naar de schuld wordt verwezen, verandert niets aan de regels volgens welke de bevoegdheid van openbare orde is of de partijen hiervan niet kunnen afwijken; indien de beklaagde of het openbaar ministerie melding hebben gemaakt van een grief die geen betrekking heeft op de schuld aan een welbepaalde telastlegging maar op een strafbepaling van de beroepen beslissing, die verband houdt met de feiten waarop die telastlegging is gegrond, zoals de straf of een maatregel, heeft het appelgerecht ambtshalve de mogelijkheid om, wat betreft die beklaagde, die feiten te herkwalificeren, te beslissen om ze bewezen te verklaren of zich onbevoegd te verklaren om ze te berechten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Tergend en roekeloos hoger beroep - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

Het instellen van hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling kan tergend en roekeloos zijn wanneer zij het recht om dit rechtsmiddel aan te wenden uitoefent op een wijze die kennelijk de grenzen van de normale uitoefening ervan door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon overschrijdt (1); het enkele gegeven dat een kamer van inbeschuldigingstelling een beslissing van de raadkamer over de toepasselijke verjaringstermijn wijzigt, sluit niet uit dat er sprake kan zijn van procesmisbruik; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar, op grond van het geheel van de omstandigheden van de zaak, of er sprake is van een tergend en roekeloos hoger beroep; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig het bestaan van proceduremisbruik heeft kunnen afleiden. (1) Cass. 20 december 2017, AR P.17.0426.F, AC 2017, nr. 722, RW 2018-19, 1502 noot S. VAN OVERBEKE, “De beklaagde of inverdenkinggestelde als eiser tot schadeloosstelling in de strafprocedure: een reeds oude eend in de strafrechtelijke bijt” (1504-1508); Cass. 13 januari 2015, AR P.14.1163.N, AC 2015, nr. 33; K.I. Gent 23 april 2020, RABG 2021, 107 noot F. VAN VOLSEM, “Hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling: appelleren is riskeren”, 107-115. Zie ook R. VERSTRAETEN en J. HUYSMANS, “Ruimte voor een theorie van rechtsmisbruik in het strafprocesrecht?”, in Liber amicorum Marc De Swaef, Intersentia, 2012, 509-526.

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.0995.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep ingesteld tegen een vonnis van ongedaan verzet - Omvang

Artikel 187, § 9, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, inhoudt dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep, ook al is er geen hoger beroep ingesteld tegen het bij verstek gewezen vonnis; uit die bepaling volgt dat het hoger beroep tegen een vonnis dat het verzet ongedaan verklaart van rechtswege het geschil in zijn geheel ter beoordeling voorlegt aan het appelgerecht met als enige beperking de relatieve werking van het verzet; voor de bepaling van de saisine van het appelgerecht zijn de aanduiding van de grieven in het grievenformulier tegen het vonnis waartegen verzet is aangetekend of de afstand van dergelijke grieven zonder belang (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0471.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.18; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0618.N, AC 2018, nr. 127, JLMB 2019, 1336, NC 2019, 54, RDPC 2019, 836, RW 2017-18, 1657 noot S. VAN OVERBEKE, "Hoger beroep tegen een ongedaan verzet: het grievenstelsel buiten spel" (1658-1660); Cass. 11 januari 2017, AR P.16.1085.F, AC 2017, nr. 23 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; GwH 17 mei 2018, nr. 56/2018, www.const-court.be, NJW 2019, 119, noot F. COUVREUR; Gent 1 juni 2018, RW 2018-19, 1185. Zie ook A. WINANTS, "Potpourri II: de nieuwe regels inzake verstek en verzet in strafzaken", NC 2016, 336; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1689.

- Art. 187, § 9 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022 P.21.1677.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.7** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

Indien een beklaagde die voor de eerste rechter om een taalwijziging heeft verzocht en dit verzoek werd afgewezen en het door hem bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken bedoelde hoger beroep eveneens werd afgewezen, in de appelprocedure voor de correctionele rechtbank afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklaagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolging werd behandeld in de taal van de rechtspleging (1); daaruit volgt dat die beklaagde geen belang heeft bij het cassatieberoep dat hij instelt tegen het afwijzend vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken zetelend in verenigde vergadering dat op zijn hoger beroep is gewezen bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken. (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200526.2N.13

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

13 mei 2025 P.25.0331.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Mogelijkheid voor het slachtoffer om van de vrijgesproken

beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht - Voorwaarden

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt het slachtoffer van een wanbedrijf de mogelijkheid niet om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht, mits de rechter die van dit geschil heeft kennisgenomen, geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van de aan die beklaagde toegeschreven fout en geen twijfel uit over zijn schuld aan de feiten waarvan hij werd vrijgesproken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Mogelijkheid voor het slachtoffer om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht - Voorwaarden

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt het slachtoffer van een wanbedrijf de mogelijkheid niet om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht, mits de rechter die van dit geschil heeft kennisgenomen, geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van de aan die beklaagde toegeschreven fout en geen twijfel uit over zijn schuld aan de feiten waarvan hij werd vrijgesproken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Draagwijdte - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

Artikel 210, tweede lid, eerste streep, Wetboek van Strafvordering voorziet in de exceptie van de middelen betreffende de bevoegdheid van het appelgerecht die ambtshalve moeten worden opgeworpen door de appelrechter indien zij tot zijn onbevoegdheid leiden, in voorkomend geval na een herkwalificatie van de feiten; de toepassing van die eerste exceptie staat los van de andere in de wet bedoelde excepties en, met name, van het gebrek aan een misdrijf, bedoeld in artikel 210, tweede lid, derde streep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd

ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Doel - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering - Horen van de partijen over het ambtshalve opgeworpen middel - Openbaar ministerie - Draagwijdte

Bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering kan de appelrechter ambtshalve een grief van openbare orde opwerpen binnen de perken van zijn saisine die door de verklaringen van hoger beroep en de grievenformulieren wordt bepaald en een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering is zo een grief; wanneer de appelrechter ambtshalve een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering opwerpt waarover geen van de appellanten een grief heeft aangevoerd in het verzoekschrift met grieven of het grievenformulier dat op straffe van verval van het hoger beroep op grond van artikel 204 Wetboek van Strafvordering moet worden neergelegd ter griffie, dient hij bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering de partijen te verzoeken om zich uit te spreken over het aldus ambtshalve opgeworpen middel en ook het openbaar ministerie dient in dat geval in de gelegenheid te worden gesteld hierover een standpunt in te nemen (1). (1) Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585.

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.21.1448.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Doel - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Minderjarigheid van de beklaagde - Draagwijdte

Bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering kan de appelrechter ambtshalve een grief van openbare orde opwerpen binnen de perken van zijn saisine die door de verklaringen van hoger beroep en de grievenformulieren wordt bepaald en een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering is zo een grief; wanneer de appelrechter ambtshalve een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering opwerpt waarover geen van de appellanten een grief heeft aangevoerd in het verzoekschrift met grieven of het grievenformulier dat op straffe van verval van het hoger beroep op grond van artikel 204 Wetboek van Strafvordering moet worden neergelegd ter griffie, dient hij bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering de partijen te verzoeken om zich uit te spreken over het aldus ambtshalve opgeworpen middel en ook het openbaar ministerie dient in dat geval in de gelegenheid te worden gesteld hierover een standpunt in te nemen (1). (1) Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585.

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.21.1448.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12** AC nr. ...

HUUR VAN DIENSTEN

- Architect - Natuurlijke persoon - Uitoefening in het kader van een rechtspersoon - Aansprakelijkheid - Beperking - Voorwaarden - Inschrijving op de tabel van de Orde

De natuurlijke persoon die gemachtigd is het beroep van architect uit te oefenen en dat beroep in het kader van een rechtspersoon uitoefent, kan de aansprakelijkheid waartoe de uitoefening van dat beroep aanleiding geeft, enkel beperken indien die rechtspersoon beantwoordt aan de voorwaarden bepaald in artikel 2, § 2 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, waaronder te zijn ingeschreven op een tabel van de Orde van architecten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2, § 2 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

22 mei 2025 C.24.0011.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.5** AC nr. ...

HUUR VAN GOEDEREN

ALGEMEEN

Algemeen - Huurschade - Wijze van vaststelling

De vaststelling van huurschade veronderstelt een vergelijking tussen de toestand van het gehuurde goed bij de ingebruikneming ervan en bij het verlaten ervan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1732 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1731, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1730 Oud Burgerlijk Wetboek

26 juni 2023 C.23.0015.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.3** AC nr. ...

Algemeen - Verpachter - Verbintenis - Pachter - Genot van het verpachte goed

Wie een goed verpacht, verplicht zich niet ertoe een zakelijk recht op het verpachte goed te verlenen en draagt aan de pachter evenmin een eigen recht van genot van dat goed over; hij verbindt zich ertoe de pachter het genot ervan te verlenen.

- Art. 1709 Oud Burgerlijk Wetboek

24 november 2023 C.23.0251.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231124.1F.6** AC nr. ...

Algemeen - Gebrek aan omstandige plaatsbeschrijving bij ingebruikneming van het goed - Vermoeden dat het gehuurde goed in dezelfde staat werd ontvangen als die waarin het zich aan het einde van de huur bevond - Tegenbewijs door de verhuurder - Voorwerp van het bewijs

Hoewel de huurder, bij gebrek aan een omstandige plaatsbeschrijving, wordt verondersteld het gehuurde goed in dezelfde staat te hebben ontvangen als die waarin het zich aan het einde van de huur bevond, hoeft de verhuurder, om het tegendeel aan te tonen, niet te bewijzen dat het goed bij de ingebruikneming ervan in goede staat verkeerde, maar enkel dat de staat van het goed is verslechterd in vergelijking met het tijdstip waarop het ofwel in gebruik werd genomen, ofwel door de verhuurder werd verbouwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1754 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1732 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1731 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1730 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1728, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

26 juni 2023 C.23.0015.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.3** AC nr. ...

Algemeen - Verplichtingen van de huurder - Verplichting om het goed te gebruiken als een goede huisvader - Gehuurd goed in slechte staat - Beschadigingen of verliezen - Tekortkomingen aan zijn verplichting - Gevolg

De omstandigheid dat het gehuurde goed bij de ingebruikneming ervan in slechte staat verkeert, ontslaat de huurder die het goed in deze staat heeft aanvaard, noch van zijn teruggaveplicht, noch van zijn aansprakelijkheid voor de beschadigingen of verliezen die zich tijdens de huur voordoen of van de niet-nakoming van zijn verplichting om het gehuurde goed te gebruiken als een goede huisvader (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1754 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1732 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1728, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

26 juni 2023 C.23.0015.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.3** AC nr. ...

HANDELSHUUR

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Behoud van het gehuurde goed zonder hernieuwing - Nieuwe huurovereenkomst - Verkoop van het verhuurde pand - Recht van voorrang - Gevolg

Indien de van het recht op hernieuwing vervallen huurder na het verstrijken van de huur in het bezit van het verhuurde goed wordt gelaten, komt een nieuwe huur van onbepaalde duur tot stand; hieruit volgt niet dat het recht van voorrang dat door de oorspronkelijke huurovereenkomst aan de huurder is toegekend in geval van verkoop van het verhuurde pand, in die nieuwe huurovereenkomst wordt hernieuwd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14, derde lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

26 juni 2023 C.22.0480.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.4** AC nr. ...

Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurder - Recht op hernieuwing - Kennisgeving - Hernieuwingsvoorwaarden - Ernstig bod van de huurder - Belachelijk lage huurprijs

Krachtens artikel 14, eerste lid, Handelshuurwet moet de kennisgeving die de huurder aan de verhuurder moet richten wanneer hij zijn recht op hernieuwing wenst uit te oefenen, op straffe van nietigheid de voorwaarden opgeven waaronder hij zelf bereid is de nieuwe huur aan te gaan; wat de voorgestelde huurprijs betreft, moet de huurder een ernstig bod uitbrengen, zodat dit bod het in beginsel verdient om in aanmerking te worden genomen en een belachelijk lage huurprijs voldoet niet aan die voorwaarden.

- Art. 14, eerste lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

13 oktober 2023 C.23.0108.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231013.1F.6** AC nr. ...

HUISHUUR

Huishuur - Verplichtingen van partijen - Verplichtingen van de huurder - Teruggaveplicht en plicht om het goed te gebruiken als een goede huisvader - Verbouwingswerken uitgevoerd door de verhuurder - Beschadigingen - Aansprakelijkheid

Wanneer de partijen vóór het sluiten van de huurovereenkomst of tijdens de huur zijn overeengekomen dat de verhuurder verbouwingswerken in het gehuurde goed zou uitvoeren, is de huurder aansprakelijk voor de beschadigingen of verliezen die deze verbouwingswerken zouden ondergaan, zelfs als die werken zijn uitgevoerd na de ingebruikneming van het goed (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1754 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1732 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1728, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

26 juni 2023 C.23.0015.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230626.3F.3** AC nr. ...

Huishuur - Algemeen - Continuïteit van de onderneming - Buitengewone schuldvorderingen in de opschorting - Begrip - Voorrecht van de verhuurder - Omschrijving

Het voorrecht van de verhuurder op alles wat de verhuurde woning stoffeert, vastgelegd in artikel 20, 1°, Hypotheekwet, is een zakelijke zekerheid in de zin van artikel I.23, 14°, WER (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. I.22, 14° Wetboek van economisch recht

15 mei 2023 C.22.0415.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.4** AC nr. ...

Huishuur - Algemeen - Fictieve of belachelijk lage huurprijs

De overeenkomst waardoor het genot van een onroerend goed wordt overgedragen voor een fictieve of belachelijk lage huurprijs, is geen huurovereenkomst.

- Art. 1709 Oud Burgerlijk Wetboek

13 oktober 2023 C.23.0108.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231013.1F.6** AC nr. ...

INFORMATICA

- Informaticabedrog - Strafuitsluitingsgrond - Familiale immuniteit - Niet-toepassing van de verschoningsgrond op het informaticabedrog - Vaststelling van ongrondwettigheid - Gevolg

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 oktober 2022 kan worden afgeleid dat de strafrechtelijke immuniteit, zoals bepaald in artikel 462, eerste lid, Strafwetboek, ten goede moet komen aan de dader die informaticabedrog heeft gepleegd in het nadeel van zijn echtgenoot, van een bloedverwant in opgaande lijn, van een bloedverwant in nederdalende lijn of van een aanverwant in dezelfde graad, ook al is dit niet in de wet bepaald en niettegenstaande het voorschrift van artikel 78 Strafwetboek, dat de strafrechter verbiedt andere dan de in de wet bepaalde verschoningsgronden in aanmerking te nemen; de door het Grondwettelijk Hof uitgesproken ongrondwettigheid wordt geacht steeds te hebben bestaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 78, 462, eerste lid, en 504quater Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1464.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.8** AC nr. ...

INKOMSTENBELASTINGEN

AANSLAGPROCEDURE

Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Subsidiaire aanslag - Aanpassing - Mogelijkheid

De doelstelling van het systeem van de subsidiaire aanslag bestaat erin om in gevallen waarin de oorspronkelijke aanslag om een andere reden dan verjaring moet worden vernietigd, de administratie de mogelijkheid te bieden om alsnog een correcte aanslag te vestigen, ook al zijn de aanslagtermijnen inmiddels verstreken, en aldus te bewerkstelligen dat de wettig verschuldigde belasting kan worden geïnd; gelet op deze doelstelling kan de rechter aan wie een subsidiaire aanslag ter beoordeling wordt voorgelegd, de administratie de mogelijkheid geven om de subsidiaire aanslag aan te passen of een andere subsidiaire aanslag ter beoordeling voor te leggen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

23 mei 2025 F.23.0011.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.6** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Ontheffing - Voorwaarde - Beslissing van de rechterlijke orde - Gezag van gewijsde - Afdoend bevonden nieuw feit - Nieuw rechtsmiddel of wijziging van jurisprudentie - Begrippen

Wanneer een rechter de toepassing van een reglementering weert omdat deze ongrondwettig is, vormt die beslissing, die tussen de partijen gezag van gewijsde heeft, voor een derde-belastingplichtige geen afdoend bevonden nieuw feit maar een nieuw rechtsmiddel of een wijziging van jurisprudentie (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 376, § 2 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

27 oktober 2023 F.22.0067.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Ontheffing - Voorwaarde - Wijziging van de belastingreglementering - Afdoend bevonden nieuw feit - Begrip

Een wijziging van de belastingreglementering, al werd ze goedgekeurd om zich naar een rechterlijke beslissing te voegen die de ongrondwettigheid van die reglementering had vastgesteld, vormt geen afdoend bevonden nieuw feit (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 376, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

27 oktober 2023 F.22.0067.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.7** AC nr. ...

Aanslagprocedure - Beslissing van de directeur - Administratief beroep - Termijn - Aanvang - Voorwaarde

Overeenkomstig artikel 1385undecies Gerechtelijk Wetboek wordt de vordering, op straffe van verval, uiterlijk binnen een termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing over het administratief beroep ingesteld; die termijn gaat enkel in voor zover de kennisgeving van de beslissing regelmatig is geschied.

- Art. 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

17 november 2023 F.22.0058.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.2 AC nr. ...

Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Gehuwden en wettelijk samenwonenden - Gezamenlijke aangifte - Verplichting - Doel

Echtgenoten en wettelijk samenwonenden, ten aanzien van wie een gemeenschappelijke aanslag wordt gevestigd, zijn ertoe gehouden een gezamenlijke aangifte in te dienen in eenzelfde taal; deze gezamenlijke aangifte strekt ertoe de vestiging en controle van de gemeenschappelijke aanslag administratief te vereenvoudigen (1). (1) Het Hof oordeelde tevens dat de appelrechters naar recht konden oordelen, op grond van de door hen gedane vaststellingen, dat de verplichting voor de eisers om als echtgenoten één enkel model van aangifte te gebruiken (gezamenlijke aangifte in één taal) geen disproportionele inbreuk op het gelijkheidsbeginsel vormt.

- Art. 1 KB 8 maart 2010 tot vastlegging van het model van het aangifteformulier inzake personenbelasting voor het aanslagjaar 2010
- Art. 307 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 126 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

23 mei 2025 F.24.0050.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.9 AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Directeursbeslissing - Nietigverklaring van de aanslag - Nieuwe aanslag - Aanslagtermijn - Aanvang

Uit artikel 355 WIB92 volgt dat de termijn van drie maanden om een nieuwe aanslag in de zin van deze bepaling te vestigen een aanvang neemt vanaf de datum waarop de beslissing van de directeur van de belastingen of van de door hem gedelegeerde ambtenaar niet meer voor de rechter kan worden gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 355 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

9 mei 2025 F.24.0075.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.8 AC nr. ...

Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Directeursbeslissing - Nietigverklaring van de aanslag - Nieuwe aanslag gevestigd vóór aanvang aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid

De nietigverklaring van een aanslag, omdat hij werd gevestigd met miskenning van de wachttermijn van artikel 1385undecies, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, kan niet worden beschouwd als een nietigverklaring wegens schending van een regel betreffende de verjaring en kan het voorleggen van een subsidiaire aanslag dan ook niet beletten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

9 mei 2025 F.24.0075.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.8 AC nr. ...

PERSONENBELASTING

Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bezoldigingen - Door een vennootschap aan haar zaakvoerders toegekende voorschotten - Niet-betaling van rente - Misbruik van vennootschapsgoederen - Voorwerp - (Geen) fictieve rente die belastbaar is als voordeel van alle aard

De bedragen voortvloeiend uit de toepassing van de fictieve rente voor opname in debet van de rekening-courant maken geen deel uit van het vermogen van de rechtspersoon en kunnen bijgevolg niet worden beschouwd als een bestanddeel van het actief bedoeld in artikel 492bis Strafwetboek (1). (1) Zie gedeelt. andersl. concl. "in hoofdzaak" OM (maar niet wat dit beginsel betreft).Zoals de eiser aanvoert, is de als voordeel van alle aard belastbare fictieve rente in de regel aan niemand (de rechtspersoon, de Staat...) "verschuldigd", zodat ze niet is vervat in het vermogen of in het krediet van de rechtspersoon en kan ze bijgevolg geen misbruik van vennootschapsgoederen uitmaken.

Het arrest stelt evenwel vast dat de benadeelde vennootschappen (merkwaardig genoeg), onder leiding van hun zaakvoerders – de beklaagden –, hen die fictieve rente hebben aangerekend in de rekening-courant "bestuurder", dat de beklaagden zich ervan hebben onthouden deze van zichzelf op te eisen en ze, bijgevolg, te betalen, en dat die onthouding de vermogensbelangen van de vennootschappen en van hun schuldeisers op betekenisvolle wijze heeft benadeeld, net als de onthouding om in een overeengekomen rente te voorzien en ze op te eisen.Het OM leidt hieruit af dat het arrest aldus in essentie vaststelt dat die fictieve rente, doordat ze door de beklaagden werd geboekt in hun rekeningen-courant, werd omgezet in een schuldvordering, alsof het om een overeengekomen interest was gegaan.Het bestreden arrest herinnert eraan dat "het gebruik van de goederen of het krediet van een rechtspersoon in de omstandigheden en door de personen bedoeld in artikel 492bis Strafwetboek, niet enkel kan bestaan in een positieve daad, maar ook in een onthouding, wanneer die onthouding de uiting is van de doelgerichte wil om een bepaald resultaat te bereiken; er kan sprake zijn van een dergelijke onthouding wanneer de bestuurder van een handelsvennootschap een bedrag niet opeist waarop die vennootschap recht heeft, teneinde zichzelf een voordeel te verschaffen" (Cass. 17 maart 2015, AR P.14.0408.N, AC 2015, nr. 202). Het OM leidde hieruit af dat het arrest de aangevochten beslissing naar recht verantwoordt en dat, bijgevolg, het middel in dat opzicht niet leek te kunnen worden aangenomen.(M.N.B.)

- Art. 36 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

28 juni 2023 P.23.0352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.7** AC nr. ...

Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bezoldigingen - Door een vennootschap aan haar zaakvoerders toegekende voorschotten - Niet-betaling van rente - Fictieve rente die belastbaar is als voordeel van alle aard - Begrip

De fictieve rente voor opname in debet van de rekening-courant heeft tot doel het voordeel te ramen dat, voor de zaakvoerder van de rechtspersoon, erin bestaat dat hij van die rechtspersoon een renteloze lening verkrijgt; die rente, die jaarlijks wordt vastgesteld door de Koning en die wordt toegepast op het gemiddelde jaarsaldo van de rekening-courant, wordt geacht een voordeel van alle aard te vormen dat toegevoegd wordt aan de beroepsinkomsten van de zaakvoerder wanneer hij geen enkele overeengekomen interest heeft betaald op de voorschotten die zijn vennootschap hem heeft toegekend; de fictieve rentevoet kan hoger zijn dan de marktrentevoet (1). (1) Wanneer een bestuurder of zaakvoerder geld leent van zijn eigen vennootschap "in rekening-courant", zonder een overeenkomst te sluiten waarin de rente wordt vastgesteld die hij op de geleende bedragen moet betalen aan de vennootschap, geniet hij een voordeel van alle aard waarop inkomstenbelasting verschuldigd is. Dit belastbaar voordeel stemt overeen met de fictieve rente waarvan de rentevoet, die door de Koning forfaitair wordt vastgesteld, verschilt naargelang van het jaar waarin de ontlener over de geleende bedragen heeft beschikt. Zo is die rentevoet, voor 2022, door art. 18, § 1, d, KB WIB92, vastgesteld op 7,14 pct. (zie artt. 23, § 1, 1°, 25, 2°, en 36, § 1, WIB92).

- Art. 36 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

28 juni 2023 P.23.0352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.7** AC nr. ...

Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Winsten - Meerwaarden - Vaste activa die voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt - Voorwaarde

Winst bestaat uit inkomsten van alle nijverheids-, handels- of landbouwondernemingen die voortkomen uit enige waardevermeerdering van activa die voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt en uit enige uit die werkzaamheid volgende waardevermindering van passiva, wanneer de desbetreffende meerwaarden of minderwaarden zijn verwezenlijkt of in de boekhouding of jaarrekening zijn uitgedrukt; enkel de vaste activa die in het kader van een beroepswerkzaamheid zijn aangeschaft of vervaardigd en die in de boekhouding als activabestanddeel zijn geboekt, worden beschouwd als vaste activa die voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 41, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 24, eerste lid, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

26 mei 2025 F.24.0096.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250526.3F.3** AC nr. ...

VOORHEFFINGEN EN BELASTINGKREDIET

Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Bedrijfsvoorheffing - Vrijstelling van doorstorting - Onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten - Aanmeldingsvereiste

Artikel 275³, § 3, vierde lid, WIB92 schrijft de loutere voorafgaande aanmelding van het project of programma voor, met identificatie van de schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing; zij voorziet niet in de vereiste van actualisatie van de aanmelding en wijkt evenmin af van de vennootschapsrechtelijke regels met betrekking tot de tegenwerpelijkheid van een herstructurering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 275(3) Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

9 mei 2025 F.24.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.5** AC nr. ...

INTERNATIONALE RECHTSHULP

- Strafzaken - Europese Unie - Beslag op voorwerpen ter uitvoering van een door de buitenlandse overheid uitgevaardigd bevriezingsbevel - Strafrechtelijk kort geding - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het arrest van het hof van beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, dat met toepassing van artikel 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering en artikel 15 Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie oordeelt over het beroep dat door een eigenaar is ingesteld tegen het beslag op kunstwerken of antieke voorwerpen dat door de Belgische onderzoeksrechter werd bevolen ter uitvoering van een door de Italiaanse gerechtelijke overheden uitgevaardigd bevriezingsbevel, is een beslissing waartegen onmiddellijk cassatieberoep kan worden ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0314.F, AC 2020, nr. 355.

- Art. 15, § 1 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering

21 juni 2023 P.23.0504.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.1** AC nr. ...

- Strafzaken - Europese Unie - Wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen - Bevriezingscertificaat uitgevaardigd door de Italiaanse autoriteiten - Tenuitvoerlegging in België - Toepasselijke bepalingen

Krachtens artikel 2, § 2 ,Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, worden die beslissingen, in de betrekkingen die België onderhoudt met andere lidstaten van de Europese Unie die gebonden zijn door Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen, uitgevaardigd, erkend of ten uitvoer gelegd in overeenstemming met deze verordening en met de artikelen 2/1, 5°, 10, 12 §§ 1, 1/1, 1/2 en 4, 13, 14, 15, 16, 28, 30, §§ 1 tot 3 en §§ 5 tot 8, 33, 37, 38, 39 en 40 van de wet; artikel 39, eerste lid, van de verordening stipuleert dat zij met ingang van 19 december 2020 de bepalingen van het kaderbesluit betreffende de bevriezing van voorwerpen tussen de door die verordening gebonden lidstaten vervangt, en artikel 40 verduidelijkt onder de hoofding “Overgangsbepalingen” dat die verordening van toepassing is op bevriezingscertificaten en confiscatiecertificaten die zijn toegezonden op of na 19 december 2020.

- Art. 2, § 2 Wet 5 augustus 2006 de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie
- Art. 40, § 1 Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen
- Art. 39, eerste lid Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevriezingsbevelen en confiscatiebevelen

21 juni 2023 P.23.0504.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.1** AC nr. ...

INTERNATIONALE VERDRAGEN

- Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 - Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Kind dat zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft

Het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 (1) laat krachtens zijn artikel 52 internationale regelingen onverlet waarbij de verdragsluitende Staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen, en laat de mogelijkheid onverlet dat een of meer verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de staten die partij zijn bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij het Verdrag geregelde onderwerpen; overeenkomstig artikel 97, § 1, verordening Brussel IIter is, wat de verhouding tot het Verdrag van Den Haag betreft, de verordening van toepassing, behoudens het bepaalde in het tweede lid, indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft (2). (1) Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te Den Haag op 19 oktober 1996, in werking getreden op 1 september 2014 voor België en op 1 oktober 2010 voor Luxemburg. (2) Zie ook de artikelen 1, 7, 12 en 13 van de voormelde verordening "Brussel IIter".

- Art. 97 Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering
- Art. 52 Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

JACHT

- Jachtverbod op een perceel - Eigenaar van dat perceel - Jachtrecht - Aansprakelijkheid in geval van schade

De eigenaar van een perceel waarop wettelijk of reglementair niet mag worden gejaagd, is, ondanks dat eigendomsrecht, geen houder van een jachtrecht op dat perceel en wordt bijgevolg evenmin vermoed, krachtens artikel 1, eerste lid, van de wet van 14 juli 1961, aansprakelijk te zijn voor de door het betrokken wild veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

22 mei 2025 C.24.0341.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.4** AC nr. ...

- Aansprakelijkheid van rechtswege - Schade - Begrip - Verergering van de schade door een fout van het slachtoffer

De wet van 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade, die de houder van het jachtrecht van rechtswege aansprakelijk stelt voor de schade die veroorzaakt wordt door herten, reeën, damherten, wildschapen en everzwijnen die te voorschijn komen uit de bospercelen waarop hij het jachtrecht heeft, wijkt niet af van de regels van het gemeen recht betreffende de weerslag van de fout van het slachtoffer op de vergoeding van zijn schade (1). (1) Zie concl. OM.

4 mei 2023 C.22.0350.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.3** AC nr. ...

- Schade - Verergering van de schade door een fout van het slachtoffer - Termijn om te handelen - Laattijdig handelen - Bevoegdheden van de rechter

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij het bestaan van een fout afleidt, gaat het Hof na of hij zijn beslissing wettig uit de vastgestelde feiten heeft afgeleid; het Hof onderzoekt met name of de eiser een fout heeft begaan die zijn schade heeft verergerd en die is afgeleid uit de reden dat hij de locatie vóór de indiening van het gedinginleidende verzoekschrift niet diende te onderhouden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

4 mei 2023 C.22.0350.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.3** AC nr. ...

- Gebied waarin niet mag worden gejaagd - Wild - Regulering van de populatie - Machtiging - Voorkoming van schade aan teelten - Reglementaire wijzen - Aaaaaaaansprakelijkheid in geval van schade

Het feit dat de eigenaar van een gebied waarin niet mag worden gejaagd toestemming geeft om de populatie everzwijnen op dat grondgebied te reguleren, in de mate die noodzakelijk is om schade aan teelten te voorkomen en op de reglementair bepaalde wijzen, betekent niet dat hij houder is van een jachtrecht op dat perceel en, bijgevolg, evenmin dat hij krachtens artikel 1, eerste lid, van de wet van 14 juli 1961 wordt vermoed aansprakelijk te zijn voor de door het betrokken wild veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

22 mei 2025 C.24.0341.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.4** AC nr. ...

JEUGDBESCHERMING

- Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Plaatsing van een kind buiten zijn gezin op grond van de regels inzake kinderbescherming

Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie moet artikel 1, § 1, verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003, de zogenaamde "verordening Brussel IIbis", aldus worden uitgelegd dat een beslissing waarbij de onmiddellijke ondertoezichtstelling en de plaatsing van een kind buiten zijn eigen gezin worden bevolen, onder het begrip "burgerlijke zaken" in de zin van die bepaling valt wanneer die beslissing is genomen op grond van de regels inzake kinderbescherming (1). (1) Cass. 29 januari 2020, AR P.19.1003.F, AC 2020, nr. 85, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.Zie HvJ 2 april 2009, zaak C-523/07 betreffende de verordening (EG) 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (de zogenaamde "verordening Brussel IIbis), waarvan de Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (de zogenaamde "verordening Brussel IIter") de herschikking vormt.De zevende considerans van die zogenaamde "verordening Brussel IIter" bepaalt: "Teneinde de gelijke behandeling van alle kinderen te waarborgen dient deze verordening van toepassing te zijn op alle beslissingen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, inclusief maatregelen ter bescherming van het kind (...)".

Artikel 2.2 van de verordening omschrijft met name de in artikel 1 bedoelde "ouderlijke verantwoordelijkheid" als "alle rechten en verplichtingen die ingevolge een beslissing, van rechtswege of bij een rechtsgeldige overeenkomst aan een natuurlijke persoon of aan een rechtspersoon zijn toegekend met betrekking tot de persoon of het vermogen van een kind, met inbegrip van het gezagsrecht en het omgangsrecht", en, de "persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt" als "elke persoon of instantie die, of elk orgaan dat de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind draagt".

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

- Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 - Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Kind dat zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft

Het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 (1) laat krachtens zijn artikel 52 internationale regelingen onverlet waarbij de verdragsluitende Staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen, en laat de mogelijkheid onverlet dat een of meer verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de staten die partij zijn bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij het Verdrag geregelde onderwerpen; overeenkomstig artikel 97, § 1, verordening Brussel IIter is, wat de verhouding tot het Verdrag van Den Haag betreft, de verordening van toepassing, behoudens het bepaalde in het tweede lid, indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft (2). (1) Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te Den Haag op 19 oktober 1996, in werking getreden op 1 september 2014 voor België en op 1 oktober 2010 voor Luxemburg. (2) Zie ook de artikelen 1, 7, 12 en 13 van de voormelde verordening “Brussel IIter”.

- Art. 97 Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering
- Art. 52 Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

- Beschermende maatregelen - Recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven - Inmenging - Voorwaarden - (Geen) medisch of psychologisch verslag

Het onderzoek, in het licht van artikel 8 EVRM, van de noodzaak van de inmenging in het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, impliceert dat er, in het licht van de feitelijke gegevens van de zaak, in hun geheel beschouwd, moet worden nagegaan of er relevante en voldoende redenen zijn die de mogelijke maatregel verantwoorden; dit onderzoek vereist een afweging van de belangen van het kind en van die van zijn ouders en er kan, in dit opzicht, bijzondere aandacht worden besteed aan het belang van het kind dat, naargelang van de aard en het ernstige karakter ervan, op dat van zijn ouders voorrang kan krijgen; met het oog hierop voert de rechter een concrete analyse uit van de toestand van de betrokkenen op grond van geactualiseerde gegevens, zonder dat hiervoor een medisch of psychologisch verslag vereist is (1). (1) Zie EHRM, Guide sur 1’article 8 de la Convention européenne des droits de 1’homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt op 31 augustus 2022, [inz. §324, §343 en §368 tot §379]; Ivana ROAGNA, La protection du droit au respect de la vie privée et familiale par la Convention europeenne des droits de l'homme, Série des précis droits de l’homme du Conseil de l’Europe, 2012; Cass. 20 oktober 2021, AR 21.1041.F, arrest niet gepubliceerd.; Cass. 30 september 1993, AR 9686, AC 1993, nr. 388.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

- Jeugdbeschermingswet - Artikelen 7 en 45.1 - Maatregelen inzake het ouderlijk gezag - Bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat, hoewel artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek deel uitmaakt van boek I, titel IX van het oud Burgerlijk Wetboek, het in dat artikel bedoelde grootouderlijk omgangsrecht niet onder de bevoegdheid van de jeugdrechtbank valt (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

- Jeugdbeschermingswet - Artikelen 7 , 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Draagwijdte - Gevolg

Aangezien uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat de grootouder die aan de jeugdrechter een contact vraagt met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd, niet de hoedanigheid heeft van een partij in de procedure voor het jeugdgerecht en op grond van artikel 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet enkel de partijen en hun advocaat kennis kunnen nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 van die wet vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd, volgt hieruit dat door de weigering van inzage in het jeugdbeschermingsdossier het recht van verdediging van de grootouder niet kan worden miskend en dat deze grootouder ook op geen andere rechtsgrond in de hoedanigheid van partij in de procedure voor het jeugdgerecht kennis kan nemen van dit dossier, zodat de jeugdrechtbank niet moet antwoorden op zijn ter zake gevoerd verweer (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

KIND

- Kinderrechtenverdrag - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de rechten van het kind

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

KOOP

- Voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop - Bepaling die voorziet in het recht op eenzijdige beëindiging - Een van de twee partijen bij een wederkerige overeenkomst die haar verbintenissen niet nakomt - Gevolg - Uitwerking

Artikel 2, eerste lid, Alleenverkoopwet, dat een dwingende bepaling is en in het recht op eenzijdige beëindiging van een voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop voorziet, wijkt niet af van artikel 1184 Oud Burgerlijk Wetboek dat de mogelijkheid biedt om, indien een van de twee partijen bij een wederkerige overeenkomst haar verbintenissen niet nakomt, de rechter de ontbinding van die overeenkomst te vragen; hieruit volgt dat de partijen enkel een uitdrukkelijk ontbindend beding kunnen overeenkomen in geval van foutieve niet-nakoming door een van hen van haar verbintenissen, maar niet om een reden die met een dergelijke niet-nakoming geen verband houdt (1). (1) Cass. 30 juni 1995, AR C.93.0256.N, AC 1995, nr. 346.

- Art. 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2, eerste lid Wet 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop

11 mei 2023 C.21.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.1** AC nr. ...

- Voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop - Bepaling die voorziet in het recht op eenzijdige beëindiging - Een van de twee partijen bij een wederkerige overeenkomst die haar verbintenissen niet nakomt - Uitwerking

Artikel 2, eerste lid, Alleenverkoopwet, dat een dwingende bepaling is en in het recht op eenzijdige beëindiging van een voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop voorziet, wijkt niet af van artikel 1184 Oud Burgerlijk Wetboek dat de mogelijkheid biedt om, indien een van de twee partijen bij een wederkerige overeenkomst haar verbintenissen niet nakomt, de rechter de ontbinding van die overeenkomst te vragen; hieruit volgt dat de partijen enkel een uitdrukkelijk ontbindend beding kunnen overeenkomen in geval van foutieve niet-nakoming door een van hen van haar verbintenissen, maar niet om een reden die met een dergelijke niet-nakoming geen verband houdt (1). (1) Cass. 30 juni 1995, AR C.93.0256.N, AC 1995, nr. 346.

- Art. 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2, eerste lid Wet 27 juli 1961 betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop

11 mei 2023 C.21.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.1** AC nr. ...

LEVENSONDERHOUD

- Onderhoudsplicht van de ouder ten aanzien van zijn kinderen - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de onderhoudsplicht

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR)

- Vreemdelingen - Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Toekenning van de maatschappelijke dienstverlening - Verwerping van de aanvraag tot verblijfsvergunning - Weigering tot toekenning van de maatschappelijke dienstverlening wegens het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

De afgifte van het attest van immatriculatie, bepaald in artikel 7, § 2, van het koninklijk besluit van 17 mei 2007, wijst erop dat de eisers gemachtigd zijn tot een, zij het tijdelijk en precair, verblijf en houdt bijgevolg de impliciete intrekking in van het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten, waarmee het niet verenigbaar is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 57, § 2, vierde lid Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
- Art. 7, tweede lid KB 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 9ter Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

- Vreemdelingen - Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Toekenning van de maatschappelijke dienstverlening - Verwerping van de aanvraag tot verblijfsvergunning - Weigering tot toekenning van de maatschappelijke dienstverlening wegens het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

De afgifte van het attest van immatriculatie, bepaald in artikel 7, § 2, van het koninklijk besluit van 17 mei 2007, wijst erop dat de eisers gemachtigd zijn tot een, zij het tijdelijk en precair, verblijf en houdt bijgevolg de impliciete intrekking in van het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten, waarmee het niet verenigbaar is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 57, § 2, vierde lid Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
- Art. 7, tweede lid KB 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 9ter Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

MACHTEN

RECHTERLIJKE MACHT

Rechterlijke macht - Grondwet - Artikel 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toewijzing van een overheidsopdracht - Toetsing van de externe en interne wettigheid van de rechtshandeling - Intrekking - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheden van de rechter

Hoewel de hoven en rechtbanken krachtens artikel 159 van de Grondwet bevoegd en verplicht zijn de interne en externe wettigheid na te gaan van elke administratieve handeling waarop een vordering, een verweer of een exceptie gegrond is, alvorens hieraan uitwerking te verlenen, dienen ze ook, wanneer ze kennisnemen van een vordering tot schadevergoeding die gegrond is op de onwettigheid van de toewijzing van de overheidsopdracht, uitspraak te doen over de toepassingsvoorwaarden van artikel 15, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993, en van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

Rechterlijke macht - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars om de afgifte van deze kaart te weigeren - Betwisting - Beroep - Bevoegdheid van de rechter - Omvang - Grens

De arbeidsrechtbank oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit over de beslissingen van de commissie kunstenaars; mits het recht van verdediging wordt nageleefd en de door de partijen vastgestelde grenzen van het geding niet worden overschreden, valt alles wat tot de beoordelingsbevoegdheid van de commissie behoort onder het toezicht van de arbeidsrechtbank, tenzij een bijzondere bepaling de commissie uitdrukkelijk de discretionaire bevoegdheid verleent om een beslissing te nemen, in welk geval de rechter de commissie haar beoordelingsbevoegdheid niet mag ontzeggen en zich niet in haar plaats mag stellen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 17sexies KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

Rechterlijke macht - Administratieve rechtshandeling - Intrekking - Voorwaarde - Gevolgen voor de administratieve overheid - Grondwet - Artikel 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toetsing van de wettigheid van de rechtshandeling - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheid van de rechter in geval van intrekking van een rechtshandeling - Gevolgen

Uit het feit dat een rechtshandeling van een administratieve overheid in de regel enkel kan worden ingetrokken indien ze onregelmatig is, kan niet worden afgeleid dat de overheid die een dergelijke rechtshandeling intrekt de onregelmatigheid ervan heeft erkend en evenmin dat de rechter die kennisneemt van de vordering tot vergoeding van de schade die zou zijn veroorzaakt door de onregelmatigheid van een ingetrokken rechtshandeling, de wettigheid ervan niet kan toetsen of enkel uitspraak kan doen over de wettigheid van die rechtshandeling als hij de intrekking vooraf onwettig heeft verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

SCHEIDING DER MACHTEN

Scheiding der machten - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars om de afgifte van deze kaart te weigeren - Betwisting - Beroep - Bevoegdheid van de rechter - Omvang - Grens

De arbeidsrechtbank oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit over de beslissingen van de commissie kunstenaars; mits het recht van verdediging wordt nageleefd en de door de partijen vastgestelde grenzen van het geding niet worden overschreden, valt alles wat tot de beoordelingsbevoegdheid van de commissie behoort onder het toezicht van de arbeidsrechtbank, tenzij een bijzondere bepaling de commissie uitdrukkelijk de discretionaire bevoegdheid verleent om een beslissing te nemen, in welk geval de rechter de commissie haar beoordelingsbevoegdheid niet mag ontzeggen en zich niet in haar plaats mag stellen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 17sexies KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

UITVOERENDE MACHT

Uitvoerende macht - Administratieve rechtshandeling - Intrekking - Begrip - Uitwerking

De intrekking is een beslissing waarbij een overheid met terugwerkende kracht een rechtshandeling opheft die zij heeft gesteld, zodat die geacht wordt nooit te hebben bestaan, en ze heeft dezelfde uitwerking als een nietigverklaring (2). (2) Zie concl. OM.

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

Uitvoerende macht - Administratieve rechtshandeling - Intrekking - Voorwaarde - Gevolgen voor de administratieve overheid - Grondwet - Artikel 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toetsing van de wettigheid van de rechtshandeling - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheid van de rechter in geval van intrekking van een rechtshandeling - Gevolgen

Uit het feit dat een rechtshandeling van een administratieve overheid in de regel enkel kan worden ingetrokken indien ze onregelmatig is, kan niet worden afgeleid dat de overheid die een dergelijke rechtshandeling intrekt de onregelmatigheid ervan heeft erkend en evenmin dat de rechter die kennisneemt van de vordering tot vergoeding van de schade die zou zijn veroorzaakt door de onregelmatigheid van een ingetrokken rechtshandeling, de wettigheid ervan niet kan toetsen of enkel uitspraak kan doen over de wettigheid van die rechtshandeling als hij de intrekking vooraf onwettig heeft verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

MENSENHANDEL

- Strafbaar gestelde gedragingen - Moreel bestanddeel - Strafbaar gestelde finaliteit - Uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten - Finaliteit die met eender welke van de strafbaar gestelde materiële handelingen gepaard moet gaan - Draagwijdte

Krachtens artikel 433quinquies, § 1, eerste lid, Strafwetboek, levert het misdrijf mensenhandel op, de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid; het moreel bestanddeel van het misdrijf bestaat erin een van de hiervoor vermelde materiële handelingen te stellen met het oog op de strafbaar gestelde finaliteit, namelijk de uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten; die finaliteit kan met eender welke van die handelingen gepaard gaan en de wet vereist niet dat de uitbuiting van het slachtoffer in elk van die handelingen moet worden nagestreefd of dat de dader ze allemaal moet hebben gepleegd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 433quinquies, § 1, 3° Strafwetboek

14 mei 2025 P.25.0349.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.12** AC nr. ...

MERKEN

GEMEENSCHAPSMERK

Gemeenschapsmerk - Website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats - Verkoopaanbieding gepubliceerd door een derde verkoper die op de markplaats actief is - Derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander - Uniforme methode van presentatie van de op de website gepubliceerde verkoopaanbiedingen - Gevolg

Wanneer de beheerder van een website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats een uniforme methode hanteert voor de presentatie van de op zijn website gepubliceerde verkoopaanbiedingen, waarbij hij tegelijkertijd zijn eigen verkoopaanbiedingen en die van derde verkopers toont en zijn eigen logo als gerenommeerde distributeur vermeldt zowel op zijn website als op al die verkoopaanbiedingen, met inbegrip van die welke betrekking hebben op door derde verkopers aangeboden waren, kan het moeilijk zijn een dergelijk duidelijk onderscheid te maken en kan dus bij de normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker de indruk ontstaan dat het die beheerder is die in eigen naam en voor eigen rekening ook de door die derde verkopers te koop aangeboden waren verhandelt: wanneer deze waren zijn voorzien van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander, kan een dergelijke uniforme presentatie bijgevolg uit het oogpunt van deze gebruikers een verband doen ontstaan tussen dit teken en de door die beheerder verleende diensten; met name wanneer de beheerder van een website voor onlineverkoop bij de verschillende aanbiedingen, die afkomstig zijn van hemzelf of van een derde, zonder onderscheid naar herkomst een vermelding als ‘bestsellers’, ‘het meest gewild’ of ‘in de lift’ plaatst, met name om bepaalde van die aanbiedingen te promoten, kan een dergelijke presentatie bij de normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker de indruk versterken dat de aldus gepromote waren door die beheerder in eigen naam en voor eigen rekening worden verhandeld; met name de diensten die bestaan in de behandeling van vragen van gebruikers over die waren of in de opslag, de verzending en het beheer van retourzendingen van die waren, kunnen bij een normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker eveneens de indruk wekken dat deze waren door die beheerder in eigen naam en voor eigen rekening worden verhandeld en aldus uit het oogpunt van die gebruikers een verband doen ontstaan tussen zijn diensten en de tekens die op die waren en in de verkoopaanbiedingen van die derde verkopers voorkomen (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

Gemeenschapsmerk - Beheerder van een website voor onlineverkoop waarin, naast de eigen verkoopaanbiedingen, ook een onlinemarktplaats is geïntegreerd - Website waarvan kan worden geoordeeld dat deze zelf gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan een Uniemerk voor dezelfde waren als deze waarvoor dit merk is ingeschreven - Derde verkopers die op deze marktplaats, zonder toestemming van de houder van dat merk, dergelijke van dat teken voorziene waren te koop aanbieden - Commerciële communicatie van een bedrijf - Begrip

Onder de commerciële communicatie van een onderneming wordt elke vorm van aan derden gerichte communicatie verstaan die ertoe dient haar activiteit, goederen of diensten te promoten of aan te geven dat zij een dergelijke activiteit uitoefent, zodat het gebruik van een teken in de eigen commerciële communicatie van een onderneming veronderstelt dat dit teken in de ogen van derden overkomt als een integrerend bestanddeel van die communicatie en dus als een onderdeel van de activiteit van deze onderneming (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

Gemeenschapsmerk - Website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats - Verkoopaanbieding gepubliceerd door een derde verkoper die op de markplaats actief is - Derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander - Commerciële communicatie van de websitebeheerder - Voorwaarde

Om te bepalen of een verkoopaanbieding die op een website voor onlineverkoop met geïntegreerde onlinemarktplaats is gepubliceerd door een op die marktplaats actieve derde verkoper die gebruikmaakt van een teken dat gelijk is aan het merk van een ander, kan worden geacht onderdeel uit te maken van de commerciële communicatie van de beheerder van die website, moet worden nagegaan of deze verkoopaanbieding een verband kan doen ontstaan tussen de door deze beheerder aangeboden diensten en het betrokken teken, omdat een normaal geïnformeerde en redelijk oplettende gebruiker zou kunnen denken dat het deze beheerder zelf is die in eigen naam en voor eigen rekening de waar in de handel brengt waarvoor het betrokken teken wordt gebruikt; in het kader van deze algemene beoordeling van de omstandigheden van het concrete geval zijn de wijze waarop de verkoopaanbiedingen, zowel afzonderlijk als in hun geheel, op de betrokken website worden gepresenteerd alsook de aard en de omvang van de door de websitebeheerder verleende diensten van bijzonder belang (1). (1) Zie concl. OM; HvJ, arrest C-148/21 van 22 december 2022.

- Art. 9, § 2, a) Verordening (EU) nr. 2017/1001 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 innzake het Uniemerk

11 mei 2023 C.21.0112.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.4** AC nr. ...

MILIEURECHT

- Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Strafvordering - Instellen van de strafvordering door burgerlijkepartijstelling

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de strafvordering, wegens een schending van dat wetboek, enkel kan worden ingesteld door burgerlijkepartijstelling (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

- Wallonië - Strafvordering - Ontvankelijkheid - (Niet) ondergeschikt aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de ontvankelijkheid van de strafvordering, ingesteld wegens een schending van dat wetboek, afhankelijk zou zijn aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal waarin een schending van dat wetboek wordt vastgesteld (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

- Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19") - Beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet - (Geen) Toepassing

De bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 betreffende de tijdelijke opschorting van dwingende termijnen en termijnen voor het indienen van beroepen vastgesteld in de gezamenlijke Waalse wetgeving en reglementering (...) en nr. 20 van 18 april 2020 tot verlenging van die termijnen stellen geen feit strafbaar dat dit niet was toen het werd gepleegd en verergeren de straf van een bestaand misdrijf niet, maar schorten enkel de termijn op, na het verstrijken waarvan de sanctionerend ambtenaar noch een administratieve geldboete noch het herstel van de plaats in de vorige staat nog kan opleggen aan de overtreder (1); het voorwerp van die besluiten houdt geen verband met artikel 7.1 EVRM, waarin het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet is vastgelegd (2). (1) Zie AGwH 4 april 2019, nr. 54/2019, § B.5.1. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, I, 224-225.

- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20

- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

- Wallonië - Strafvordering - Ontvankelijkheid - (Niet) ondergeschikt aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de ontvankelijkheid van de strafvordering, ingesteld wegens een schending van dat wetboek, afhankelijk zou zijn aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal waarin een schending van dat wetboek wordt vastgesteld (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Strafvordering - Instellen van de strafvordering door burgerlijkepartijstelling

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de strafvordering, wegens een schending van dat wetboek, enkel kan worden ingesteld door burgerlijkepartijstelling (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

- Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 (“coronavirus Covid-19”) - Toepassing

Uit de tekst en uit de aanhef van de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 betreffende de tijdelijke opschorting van dwingende termijnen en termijnen voor het indienen van beroepen vastgesteld in de gezamenlijke Waalse wetgeving en reglementering (...) en nr. 20 van 18 april 2020 tot verlenging van die termijnen (1) volgt dat de opschorting die ze invoeren of verlengen van toepassing is op de termijn van driehonderdvijfenzestig dagen, bepaald in artikel D.163, zesde lid, van Boek I van het Waalse Milieuwetboek (2), na het verstrijken waarvan de sanctionerend ambtenaar het herstel van de plaats in de vorige staat niet meer kan opleggen aan de overtreder (3). (1) In het kader van de maatregelen die werden genomen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 tegen te gaan.Zie, wat betreft besluit nr. 2, GwH. 27 oktober 2022, nr. 139/2022.De artikelen 2 en 3 van het bekrachtigingsdecreet van 3 december 2020 werden wegens miskenning van de bevoegdheidsverdelende regels vernietigd door arrest nr. 69/2022 van het Grondwettelijk Hof van 19 mei 2022. In dat arrest handhaaft het Grondwettelijk Hof evenwel de gevolgen van het decreet. (2) In de versie die van toepassing is op de feiten van de zaak, die zijn vastgesteld op 9 april 2018 (maaien van een haag aan de rand van een buurtweg in Natura 2000-gebied, in strijd met de artikelen 2, § 1, § 2 en § 3, 2bis, 3 en 28 van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud – Waals Gewest, en artikel 4, 5°, van het besluit van 24 maart 2011 van de Waalse regering houdende de algemene preventieve maatregelen die toepasselijk zijn op de Natura 2000-locaties, alsook op de locaties die in aanmerking komen voor het Natura 2000-netwerk), dus vóór de inwerkingtreding, op 1 juli 2022, van artikel 1 van het decreet van het Waalse Gewest van 6 mei 2019 betreffende millieudelinquentie, dat met name die bepaling vervangt. (3) Het OM concludeerde tot de gedeeltelijke gegrondheid van het eerste middel, dat het bestreden arrest verweet de conclusie van de eiser niet op regelmatige wijze te beantwoorden, en dat bijgevolg noch het overige gedeelte van dat middel noch het tweede middel, die niet kunnen leiden tot ruimere cassatie of tot cassatie zonder verwijzing, beantwoord dienden te worden.

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

- Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19") - Artikel 12 Grondwet 1994 - Legaliteitsbeginsel van de vervolging

Artikel 12, tweede lid, Grondwet, dat bepaalt dat niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft, verbiedt de rechter die kennisneemt van het beroep van de overtreder tegen de beslissing van de sanctionerend ambtenaar die hem een administratieve geldboete of het herstel van de plaats in de vorige staat oplegt en die dient te onderzoeken of die ambtenaar de door het Milieuwetboek voorgeschreven termijnen heeft nageleefd zoals deze van toepassing zijn op de feiten van de zaak, niet om rekening te houden met de omstandigheid dat de wetgever die termijnen heeft opgeschort.

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020

- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 mei 2023 P.21.1494.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2 AC nr. ...

- Brusselse normen voor geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

De beslagrechter die krachtens de artikelen 1395, eerste lid, 1396 en 1498 Gerechtelijk Wetboek kennisneemt van een vordering betreffende de middelen tot tenuitvoerlegging op de goederen van de schuldenaar, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, waaronder met name het actueel karakter van de uitvoerbare titel, maar is niet bevoegd om uitspraak te doen over andere betwistingen betreffende de tenuitvoerlegging en, met uitzondering van de in de wet bepaalde gevallen, over de rechten van de partijen die zijn vastgelegd in de titel waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevorderd; de beslagrechter die uitspraak doet over het verzet tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing om een administratieve geldboete op te leggen, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, en met name of de schuldvordering tot betaling van de administratieve geldboete vervallen is, maar kan zich niet uitspreken over de geldigheid van die geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6 AC nr. ...

- (Waals) Boswetboek - Verbranding van door spintkevers besmet kapafval - Afvalstoffen - Gevolgen in geval van rookhinder voor de omwonenden

Artikel 44 van het Waalse Boswetboek en artikel 24, derde lid, van het besluit van de Waalse regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek staan weliswaar de verbranding van besmet kapafval toe, op voorwaarde dat de nodige maatregelen worden genomen om brandverspreiding te voorkomen en de administratie hiervan op de hoogte wordt gebracht (1); hieruit kan echter niet worden afgeleid dat dit materiaal geen afvalstof zou zijn in de zin van het decreet van 27 juni 1996 van het Waalse Gewest betreffende de afvalstoffen, dat dit bij een normaal bedachtzame en omzichtige bosexploitant rechtmatige twijfel kan wekken of dat laatstgenoemde ervan kon uitgaan dat het decreet hem de toelating gaf dergelijk afval op de kaplocatie te verbranden en de buurt aldus rookhinder te berokkenen (2). (1) Die bepaling staat onder die voorwaarden inderdaad toe om “kapafval te verbranden na een zware aanval van insecten en/of schimmels die schadelijk zijn voor de gezondheidstoestand van het bos zoals een aanval van spintkevers of ontbladerende insecten en in het kader van een ontginning als maatregel voor het beheer van de biodiversiteit”.Artikel 167 Boswetboek, dat voor het Waalse Gewest is opgeheven door het decreet van het Waalse Gewest van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek en voor het Vlaams Gewest door het decreet van 13 juni 1990, verbiedt om in een bos of binnen honderd meter ervan vuur te dragen of aan te steken. (2) Het OM heeft geoordeeld dat de aangevochten reden betreffende de onoverkomelijke dwaling overtollig was en dat het middel bijgevolg niet ontvankelijk was bij gebrek aan belang. Het wees er bovendien op dat de eiser geen kritiek uitoefende op de overweging van het bestreden arrest – dat het Hof ambtshalve tegenspreekt – dat het hout in dit geval niet als afvalstof kon worden aangemerkt.Artikel 2 van het decreet van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen spreekt van “landbouwafvalstoffen”, “tuinafval”, “biologisch afbreekbaar tuin- en plantsoenafval”.Het Hof heeft zich reeds over de verbranding van bosafval in het Waalse Gewest gebogen, maar om vast te stellen dat de gemeenteraden niet bevoegd zijn om de verbranding van droog natuurlijk afval afkomstig van bossen, velden en tuinen, zoals geregeld in het Veldwetboek en in het Boswetboek, geheel of gedeeltelijk strafbaar te stellen via gemeentereglementen (Cass. 7 oktober 2020, AR P.20.0249.F, AC 2020, nr. 614, met concl. OM).(M.N.B.)

- Art. 24 Besluit van de Waalse Regering van 27 mei 2009 betreffende de inwerkingtreding en de uitvoering van het decreet van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek
- Artt. 3 en 44 Waals decreet 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek
- Artt. 2 en 7 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen

3 mei 2023 P.23.0353.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8** AC nr. ...

- Wallonië - Afvalstoffen - Begrip - Residu van een verwerkte stof

Het residu van een verwerkte stof, wat ervan overblijft en ongeschikt is voor consumptie, onbruikbaar of hinderlijk is en verwijderd moet worden, kan een afvalstof vormen in de zin van artikel 2 van het decreet van de Waalse Gewestraad van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen (1). (1) Het “verwijderen van afvalstoffen” is een verrichting van “afvalbeheer” in de zin van artikel 2, 8°, van het decreet van 27 juni 1996 van de Waalse Gewestraad betreffende de afvalstoffen.Vergelijk met de omschrijving die artikel 3, 22°, van het Waalse Boswetboek (decreet van het Waalse Gewest van 15 juli 2008 betreffende het Boswetboek) van “kapafval” geeft: de “ter plaatse gelaten overblijfselen na uitvoering van een kapping of een verbeteringsverrichting”. Dergelijk kapafval kan in de regel ter plaatse worden gelaten, desgevallend als zwaden of maaisel. Of verbrand... mits het decreet betreffende de afvalstoffen wordt nageleefd.

- Art. 2 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen

3 mei 2023 P.23.0353.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8 AC nr. ...

MINDERJARIGHEID

- Maatschappelijke integratie - Waals Gewest - Aanvraag tot overname van een individuele integratiehulp - Bevoegd orgaan

Het Waals Agentschap voor gezondheid, sociale bescherming, handicap en gezinnen oefent via zijn organen en volgens de toepasselijke procedures de bevoegdheden uit die voorheen waren toegekend aan het Waals Agentschap voor de integratie van personen met een handicap; hieruit volgt dat de algemeen bestuurder van dit agentschap, daartoe gemachtigd door de Waalse regering, uitspraak doet over de aanvragen tot overname van een individuele integratiehulp (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, 2° Besluit van de Waalse Regering van 18 december 2015 houdende de overdrachten van de bevoegdheden betreffende de opdrachten van het "Agence wallonne de la santé, de la protection sociale, du handicap et des familles" (Waals Agentschap voor Gezondheid, Soc
- Art. 280 Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid
- Art. 135 Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid
- Art. 2/2 Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid
- Art. 2, §§ 1 en 2, 1° Waals Wetboek van Sociale Actie en Gezondheid

12 juni 2023 S.22.0011.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.3** AC nr. ...

MINNELIJKE SCHIKKING

- Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddelijke inning - Waarschuwing

De inaanmerkingneming bij de straftoemeting van de betaling van meerdere onmiddellijke inningen miskent niet het vermoeden van onschuld als de rechter aan die betaling geen andere draagwijdte toekent dan die van een waarschuwing; zonder dat het vonnis oordeelt dat de snelheidsovertredingen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde inningen bewezen zijn en dat de betaling ervan een schulderkenning zou inhouden, neemt het die betaling zelf, en niet de feiten die daartoe hebben geleid, in aanmerking als een omstandigheid die de behoorlijk gewaarschuwde beklaagde bewust had moeten maken van de gevaren van overdreven snelheid in de bebouwde kom (1). (1) Zie Cass. 19 december 2023, AR P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 september 1993, AR nr. 6370, AC 1993, 675, nr. 334; Cass. 27 november 1991, AR 9133, AC 1991-92, nr. 163.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 163 Wetboek van Strafvordering

2 april 2025 P.24.1594.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.21** AC nr. ...

MISBRUIK VAN VERTROUWEN

- Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepasselijkheid

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens verduistering van activa omdat hij op de rekening-courant geopend tussen hem en de vennootschap waarvan hij de aandelen verwerft zonder over de nodige middelen te beschikken om de verkoopprijs van de aandelen te betalen, de prijs van de overdracht van die aandelen heeft geboekt, kunnen de overwegingen volgens welke de prijs van de overdracht werd geboekt op de debetzijde van de rekening-courant van de overnemer, de insolvabiliteit van laatstgenoemde op de datum van de overdracht niet is aangetoond en hij die aankoop zal kunnen betalen met de inkomsten van de overgedragen vennootschap, niet leiden tot de vaststelling dat de verduisterde activa regelmatig zijn vervangen door hun tegenwaarde (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1410.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.13** AC nr. ...

- Misbruik van vennootschapsgoederen - Voorwaarde - Materieel nadeel - Begrip

Voor het misdrijf misbruik van vennootschapsgoederen vereist de wet dat zowel de rechtspersoon als zijn schuldeisers of vennoten materiële schade moeten hebben geleden om te vermijden dat het enkele belang van de rechtspersoon als een abstract criterium in aanmerking zou worden genomen, terwijl de gevolgen van het verweten gedrag concreet moeten worden beoordeeld (1). (1) Parl. St., Kamer, gew. zitt. 1995-1996, Doc 330/24, 20-22; J. SPREUTELS, F. ROGGEN, E. ROGER FRANCE en J.-P. COLLIN, Brussel, Droit pénal des affaires, Brussel, Larcier, 2021, 625-626; A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Luik, Wolters Kluwer, 2018, 903-904.

- Art. 492bis Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1642.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.3** AC nr. ...

- Misbruik van vennootschapsgoederen - Voorwaarde - Betekenisvol schadelijk gebruik van de goederen of van het krediet van de rechtspersoon - Begrip

De kwalificatie van misbruik van vennootschapsgoederen kan niet in aanmerking worden genomen wanneer het gebruik van de goederen of van het krediet van de rechtspersoon de dader slechts een miniem, louter symbolisch of verwaarloosbaar voordeel oplevert; het bedrag van de geldopnemingen kan het betekenisvol karakter van de veroorzaakte schade aantonen en dit wordt beoordeeld als een relatieve waarde, dat wil zeggen door rekening te houden met de economische realiteit en de specifieke kenmerken van de rechtspersoon (1). (1) A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Luik, Wolters Kluwer, 2018, 904.

- Art. 492bis Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1642.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.3** AC nr. ...

- Misbruik van vennootschapsgoederen - Door een vennootschap aan haar zaakvoerders toegekende voorschotten - Niet-betaling van rente - Voorwerp - (Geen) fictieve rente die belastbaar is als voordeel van alle aard

De bedragen voortvloeiend uit de toepassing van de fictieve rente voor opname in debet van de rekening-courant maken geen deel uit van het vermogen van de rechtspersoon en kunnen bijgevolg niet worden beschouwd als een bestanddeel van het actief bedoeld in artikel 492bis Strafwetboek (1). (1) Zie gedeelt. andersl. concl. "in hoofdzaak" OM (maar niet wat dit beginsel betreft).Zoals de eiser aanvoert, is de als voordeel van alle aard belastbare fictieve rente in de regel aan niemand (de rechtspersoon, de Staat...) "verschuldigd", zodat ze niet is vervat in het vermogen of in het krediet van de rechtspersoon en kan ze bijgevolg geen misbruik van vennootschapsgoederen uitmaken.

Het arrest stelt evenwel vast dat de benadeelde vennootschappen (merkwaardig genoeg), onder leiding van hun zaakvoerders – de beklaagden –, hen die fictieve rente hebben aangerekend in de rekening-courant "bestuurder", dat de beklaagden zich ervan hebben onthouden deze van zichzelf op te eisen en ze, bijgevolg, te betalen, en dat die onthouding de vermogensbelangen van de vennootschappen en van hun schuldeisers op betekenisvolle wijze heeft benadeeld, net als de onthouding om in een overeengekomen rente te voorzien en ze op te eisen.Het OM leidt hieruit af dat het arrest aldus in essentie vaststelt dat die fictieve rente, doordat ze door de beklaagden werd geboekt in hun rekeningen-courant, werd omgezet in een schuldvordering, alsof het om een overeengekomen interest was gegaan.Het bestreden arrest herinnert eraan dat "het gebruik van de goederen of het krediet van een rechtspersoon in de omstandigheden en door de personen bedoeld in artikel 492bis Strafwetboek, niet enkel kan bestaan in een positieve daad, maar ook in een onthouding, wanneer die onthouding de uiting is van de doelgerichte wil om een bepaald resultaat te bereiken; er kan sprake zijn van een dergelijke onthouding wanneer de bestuurder van een handelsvennootschap een bedrag niet opeist waarop die vennootschap recht heeft, teneinde zichzelf een voordeel te verschaffen" (Cass. 17 maart 2015, AR P.14.0408.N, AC 2015, nr. 202). Het OM leidde hieruit af dat het arrest de aangevochten beslissing naar recht verantwoordt en dat, bijgevolg, het middel in dat opzicht niet leek te kunnen worden aangenomen.(M.N.B.)

- Art. 36 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

28 juni 2023 P.23.0352.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.7** AC nr. ...

MISDRIJF

ALGEMEEN. BEGRIP. MATERIEEL EN MOREEL BESTANDDEEL. EENHEID VAN OPZET

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering neemt de politierechtbank kennis van de wanbedrijven omschreven in de artikelen 418 tot 420 Strafwetboek wanneer de doding of verwondingen het gevolg zijn van een verkeersongeval en een verkeersongeval in de zin van artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering is een wegverkeersongeval waarbij voetgangers en dieren of middelen van vervoer te land betrokken zijn, die de openbare weg gebruiken, alsook een dergelijk ongeval dat zich voordoet op een terrein dat openstaat voor het publiek of op een niet-openbaar terrein dat evenwel voor een bepaald aantal personen openstaat; een ongeval dat zich voordoet op een privaat terrein dat niet openstaat voor een bepaald aantal personen is geen verkeersongeval in de zin van deze bepaling (1). (1) Cass. 25 oktober 2005, AR P.05.0663.N, VAV 2006/3, p. 534; Cass 25 mei 2004, AR P.04.0193.N, AC 2004, nr. 282; L. BREWAEYS, "Het begrip verkeersongeval: Blijvende bron van betwisting", VAV 2013/6, pp. 3-24.

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek
- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.22.0167.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Veinzing - Vervanging van schuldeiser - Wil tot uitdoving van de schuld - Mogelijkheid van schade - Insolvabiliteit van de in de plaats gestelde schuldenaar - Beoordelingscriterium

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken omdat hij een fictieve overeenkomst tot verwerving van aandelen heeft afgesloten terwijl hij niet over de nodige middelen beschikte om deze te verwerven, door zich in de plaats te stellen van een solvabele schuldenaar, namelijk een vennootschap van de overdrager, met als doel die schuldenaar te verlossen van een schuld die hij tegenover de overgedragen vennootschap had, worden noch het bestaan van de door de vervolgende partij aangevoerde veinzing noch de mogelijkheid van schade, veroorzaakt door het van valsheid betichte geschrift uitgesloten door de redenen volgens welke enkel de insolvabiliteit van de koper op de datum van de overeenkomsten en zijn onvermogen om de schuld op de rekening-courant terug te betalen objectieve en relevante feiten hadden kunnen vormen die de veinzing aantoonden, en volgens welke de overname van de schuld door de koper een vorm van betaling is die de overdracht van de aandelen mogelijk heeft gemaakt; enerzijds sluit de vervanging van een schuldenaar door een andere de wil om de schuldvordering daadwerkelijk te laten uitdoven op zich niet uit; anderzijds sluiten de omstandigheden dat de verweerder solvabel was op de datum van ondertekening van de overeenkomst of dat hij nog steeds in staat was om op eender welk ogenblik de op zijn rekening-courant geboekte geldsommen terug te betalen, evenmin uit dat hij niet, in samenspraak met de overdrager, de schuldvordering van de overgedragen vennootschap heeft willen neutraliseren (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1410.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.13** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Mensenhandel - Strafbaar gestelde gedragingen - Moreel bestanddeel - Strafbaar gestelde finaliteit - Uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten - Finaliteit die met eender welke van de strafbaar gestelde materiële handelingen gepaard moet gaan - Draagwijdte

Krachtens artikel 433quinquies, § 1, eerste lid, Strafwetboek, levert het misdrijf mensenhandel op, de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid; het moreel bestanddeel van het misdrijf bestaat erin een van de hiervoor vermelde materiële handelingen te stellen met het oog op de strafbaar gestelde finaliteit, namelijk de uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten; die finaliteit kan met eender welke van die handelingen gepaard gaan en de wet vereist niet dat de uitbuiting van het slachtoffer in elk van die handelingen moet worden nagestreefd of dat de dader ze allemaal moet hebben gepleegd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 433quinquies, § 1, 3° Strafwetboek

14 mei 2025 P.25.0349.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.12** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Opzettelijk toebrengen van verwondingen - Oogmerk om een persoon aan te randen - Begrip - Beoordeling door de rechter

Volgens artikel 392 Strafwetboek wordt onder meer het toebrengen van letsel met het oogmerk om een bepaald persoon aan te randen, opzettelijk genoemd en dit oogmerk is aanwezig indien de dader het voornemen heeft om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen, dit is zowel wanneer hij het toebrengen van verwondingen bij het slachtoffer heeft beoogd, als wanneer hij dit bewust heeft aanvaard als een gevolg dat zich binnen het normaal te verwachten verloop van de gebeurtenissen zal voordoen of zou kunnen voordoen; de rechter die oordeelt dat de dader een handeling heeft gesteld waarbij hij bewust de fysieke integriteit van het slachtoffer in gevaar heeft gebracht en de gevolgen van zijn handeling kon voorzien en heeft aanvaard, stelt hierdoor wettig vast dat het opzet van de dader betrekking heeft op het toebrengen van slagen en verwondingen (1). (1) Cass. 6 november 2019, AR P.19.0651.F, AC 2019, nr. 572 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 2 oktober 2019, AR P.19.0579.F, AC 2019, nr. 495; Cass. 2 oktober 2018, AR P.18.0682.N, AC 2018, nr. 519.

- Art. 398 Strafwetboek
- Art. 392 Strafwetboek

29 april 2025 P.24.1033.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.27** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepassing

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens verduistering van activa omdat hij op de rekening-courant geopend tussen hem en de vennootschap waarvan hij de aandelen verwerft zonder over de nodige middelen te beschikken om de verkoopprijs van de aandelen te betalen, de prijs van de overdracht van die aandelen heeft geboekt, kunnen de overwegingen volgens welke de prijs van de overdracht werd geboekt op de debetzijde van de rekening-courant van de overnemer, de insolvabiliteit van laatstgenoemde op de datum van de overdracht niet is aangetoond en hij die aankoop zal kunnen betalen met de inkomsten van de overgedragen vennootschap, niet leiden tot de vaststelling dat de verduisterde activa regelmatig zijn vervangen door hun tegenwaarde (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1410.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.13** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Aard van het misdrijf - Verjaring van de strafvordering - Toepasselijke termijnen naargelang van de aard van het misdrijf - Wanbedrijf of overtreding - Tijdstip van bepaling

Om definitief te kunnen beoordelen of de strafvordering is verjaard volgens de voor wanbedrijven of overtredingen toepasselijke termijnen, moet men zich plaatsen op de datum van het vonnis: de aard van het misdrijf wordt niet bepaald volgens de toepasselijke straf maar volgens de opgelegde straf.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet -

Algemeen - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen) tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen) tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

RECHTVAARDIGING EN VERSCHONING

Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen) tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2 AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen) tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11 AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaarding - Noodtoestand - Wettige zelfverdediging - Onderscheid - Respectievelijke toepassingsgebieden

Hoewel wettige zelfverdediging een van de gevallen van noodtoestand is, kan die toestand niet worden beperkt tot de enige situatie waarin men zich tegen een onrechtvaardige agressie moet verdedigen; de noodzaak die elk misdadig karakter uitsluit, kan het gevolg zijn van een andere oorzaak dan de agressie en kan de dader ontslaan van vervolging voor andere misdrijven dan die welke de fysieke integriteit van personen aantasten.

- Artt. 71, 416 en 417 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1589.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.5 AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Verschoning - Strafuitsluitingsgrond - Familiale immuniteit - Informaticabedrog - Niet-toepassing - Vaststelling van ongrondwettigheid - Gevolg

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof van 20 oktober 2022 kan worden afgeleid dat de strafrechtelijke immuniteit, zoals bepaald in artikel 462, eerste lid, Strafwetboek, ten goede moet komen aan de dader die informaticabedrog heeft gepleegd in het nadeel van zijn echtgenoot, van een bloedverwant in opgaande lijn, van een bloedverwant in nederdalende lijn of van een aanverwant in dezelfde graad, ook al is dit niet in de wet bepaald en niettegenstaande het voorschrift van artikel 78 Strafwetboek, dat de strafrechter verbiedt andere dan de in de wet bepaalde verschoningsgronden in aanmerking te nemen; de door het Grondwettelijk Hof uitgesproken ongrondwettigheid wordt geacht steeds te hebben bestaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 78, 462, eerste lid, en 504quater Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1464.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.8** AC nr. ...

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaarding - Onoverkomelijke rechtsdwaling - Begrip - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

Rechtsdwaling kan wegens bepaalde omstandigheden door de rechter als onoverkomelijk worden beschouwd, op voorwaarde dat uit die omstandigheden kan worden afgeleid dat de beklaagde heeft gehandeld zoals elke redelijke en voorzichtige persoon dat zou hebben gedaan; onoverkomelijke dwaling komt de pleger van het misdrijf ten goede, op voorwaarde dat ze betrekking heeft op een van de bestanddelen ervan (1); de feitenrechter stelt op onaantastbare wijze de omstandigheden vast waarop hij zijn beslissing grondt, waarbij het Hof evenwel nagaat of hij uit die omstandigheden wettig het bestaan van een rechtvaardigingsgrond heeft kunnen afleiden (2). (1) Zie Cass. 22 december 2021, AR P.21.1311.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.6, met concl. OM; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, en de verw. in voetnoot; Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, dl.II: L'infraction pénale, 2de uitg., Larcier, 2020, nrs. 1504 e.v. [1515, 1519-1520]. (2) Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, met concl. OM; Cass. 29 mei 2002, AR P.01.1202.F, AC 2002, nr. 324.

- Art. 71 Strafwetboek

3 mei 2023 P.23.0353.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8** AC nr. ...

SOORTEN

Soorten - Allerlei - Onbetaald gebleven sociale zekerheidsbijdragen - Ambtshalve betaling van de onbetaalde socialezekerheidsbijdragen (art. 236 Sociaal Strafwetboek) - Maatregel die tot de strafvordering behoort - Burgerrechtelijke maatregel - Invloed - Niet-toepassing van het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf

De ambtshalve betaling op grond van artikel 236, Sociaal Strafwetboek is een burgerrechtelijke maatregel; zij is dus niet onderworpen aan het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf bedoeld in artikel 2, tweede lid, Strafwetboek; de omstandigheden dat die betaling tot de strafvordering behoort, omdat ze een gevolg is van de op die vordering gewezen veroordelende beslissing, en dat ze ambtshalve moet worden uitgesproken, betekenen dat het een bijzondere wijze van vergoeding betreft die evenwel de aard ervan niet aantast (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 49.1 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Soorten - Allerlei - Geen aangifte met verantwoording van het bedrag van de socialezekerheidsbijdragen door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (art. 223, § 1, eerste lid, 1°, Sociaal Strafwetboek) - Schuldenaar van de onbetaalde socialezekerheidsbijdragen (art. 236 Sociaal Strafwetboek) - Feitelijke werkgever - Begrip

Krachtens artikel 16, 3°, Sociaal Strafwetboek heeft de persoon die gezag over de werknemers uitoefent de hoedanigheid van werkgever; hij is bijgevolg de schuldenaar van de onbetaalde of gedeeltelijk onbetaalde bijdragen in de zin van artikel 236 van dat wetboek; wie het zwartwerk van zijn werknemers verbergt in het kader van een bedrieglijk systeem dat door hem en in zijn voordeel is ingericht, niet voor rekening maar door tussenkomst van vennootschappen die hij beheert, waarachter hij zich verschuilt en waarvan hij niet de aangestelde of lasthebber maar de feitelijke werkgever van het personeel is, kan in die hoedanigheid worden veroordeeld (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 223, § 1, eerste lid, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 16, 3° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Bewerking van bedrieglijk onvermogen - Aard van het misdrijf - Aflopend misdrijf - Voortgezet misdrijf - Voorwaarde

Het misdrijf dat wordt bestraft door artikel 490bis van het Strafwetboek is een aflopend misdrijf; het kan echter ook een voortgezet misdrijf zijn, wanneer de handelende persoon, door opeenvolgende handelingen die op zich strafbaar zijn, zijn vermogen met hetzelfde oogmerk blijft onttrekken aan het onderpand van zijn schuldeisers (1). (1) Zie Cass. 27 april 1993, AR 6074, AC 1993, nr. 202.

- Art. 490bis Strafwetboek

14 juni 2023 P.22.1347.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2 AC nr. ...

TOEREKENBAARHEID

Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Moreel bestanddeel van het misdrijf - Toerekenbaarheid - Algemeen onderzoek naar de feiten

Artikel 5 Strafwetboek sluit de rechtspersoon die in rechte of in feite wordt vertegenwoordigd door slechts één persoon niet uit van strafrechtelijke verantwoordelijkheid; bijgevolg kan ook bij een dergelijke rechtspersoon een autonoom schuldpatroon worden vastgesteld, ongeacht het feit dat daarvoor rekening wordt gehouden met de gedragingen of verzuimen van de enige vertegenwoordiger (1); de morele toerekenbaarheid van een als misdrijf omschreven feit aan een rechtspersoon moet niet steeds het voorwerp uitmaken van een specifiek onderzoek, maar kan blijken uit de gegevens opgeleverd door het algemeen onderzoek naar de feiten; de rechter bepaalt of de hem voorgelegde gegevens volstaan om met kennis van zaken te oordelen over de bedoelde toerekenbaarheid. (1) Cass. 3 maart 2015, AR P.13.1261.N, AC 2015, nr. 151; Cass. 30 april 2013, AR P.12.1290.N, AC 2013, nr. 270 en Cass. 20 april 2011, AR P.10.2026.F, AC 2011, nr. 269.

- Art. 5 Strafwetboek

8 februari 2022 P.21.1278.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5 AC nr. ...

VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN

Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Vereniging van misdadigers - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

Deelneming aan de leiding van een criminele onderneming kan worden afgeleid uit de daden waarmee de dader zijn medewerking verleent aan de organisatie, de nodige initiatieven neemt om de goede afloop van een verrichting te verzekeren, aan de activiteiten van de groep een eigen oriëntatie geeft om de doelen te bereiken die de organisatie zichzelf heeft gesteld; het bekleden, binnen de hiërarchie, van een hogere functie dan die van een gewoon lid kan ook worden afgeleid uit de omvang van de vermogensvoordelen die de verdachte heeft kunnen binnenrijven dankzij zijn deelneming aan de organisatie (1). (1) Zie Cass. 20 november 2024, AR P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15; Cass. 20 december 2023, AR P.23.0636.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

21 mei 2025 P.25.0298.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.4 AC nr. ...

MUNTEN EN BANKBILJETTEN

- Inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van bankbiljetten - Aanhoudingsbevel op grond van die inverdenkingstelling - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Conclusie van de inverdenkinggestelde die de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van bankbiljetten betwist - Gebrek aan antwoord - Gevolg

Wanneer de inverdenkinggestelde in zijn conclusie de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van in euro uitgedrukte bankbiljetten betwist door aan te voeren dat de biljetten, wegens de vermelding die hierop was aangebracht, niemand konden misleiden en bijgevolg ten aanzien van de eiser geen ernstige aanwijzingen van schuld aan de in artikel 173 Strafwetboek bedoelde misdaad van namaak konden uitmaken, dient de kamer van inbeschuldigingstelling op dat verweer te antwoorden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 173 Strafwetboek

26 april 2023 P.23.0587.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.30** AC nr. ...

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER

- Misdrijf - Verantwoording - Onoverkomelijke rechtsdwaling - Beoordeling door de feitenrechter - Toetsing van het Hof

Rechtsdwaling kan wegens bepaalde omstandigheden door de rechter als onoverkomelijk worden beschouwd, op voorwaarde dat uit die omstandigheden kan worden afgeleid dat de beklaagde heeft gehandeld zoals elke redelijke en voorzichtige persoon dat zou hebben gedaan; onoverkomelijke dwaling komt de pleger van het misdrijf ten goede, op voorwaarde dat ze betrekking heeft op een van de bestanddelen ervan (1); de feitenrechter stelt op onaantastbare wijze de omstandigheden vast waarop hij zijn beslissing grondt, waarbij het Hof evenwel nagaat of hij uit die omstandigheden wettig het bestaan van een rechtvaardigingsgrond heeft kunnen afleiden (2). (1) Zie Cass. 22 december 2021, AR P.21.1311.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.6, met concl. OM; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, en de verw. in voetnoot; Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, dl.II: L'infraction pénale, 2de uitg., Larcier, 2020, nrs. 1504 e.v. [1515, 1519-1520]. (2) Cass. 9 november 2021, AR P.21.0962.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.11, met concl. OM; Cass. 29 mei 2002, AR P.01.1202.F, AC 2002, nr. 324.

- Art. 71 Strafwetboek

3 mei 2023 P.23.0353.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering blijkt dat de wetgever de misbruiken van de verzetsprocedure heeft willen tegengaan door een beperking van de mogelijkheid om tegen een verstekbeslissing verzet aan te tekenen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het recht van de partijen om te worden gehoord als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, en aan de vereisten die ter zake worden gesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; uit diezelfde wetsgeschiedenis en de voormelde door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gegeven uitlegging van artikel 6 EVRM volgt dat het door artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering gehanteerde begrip "wettige reden van verschoning" die gevallen omvat die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht; die afstand of die wil zich te onttrekken kan niet alleen worden afgeleid uit een expliciete beslissing van de verzetdoende partij, maar ook uit het feit dat die partij zonder redelijke verantwoording niet is komen opdagen op de rechtszitting waarop zij behoorlijk was opgeroepen en voldoende de gevolgen kan inschatten van de beslissing om afwezig te blijven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 12 november 2024, AR P.24.0975.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241112.2N.12; Cass. 5 juni 2024, AR P.24.0345.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240605.2F.6 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM; Cass. 8 oktober 2019, AR P.19.0636.N, AC 2019, nr. 508; Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., NC 2019, 548, noot K. DE BACKER, JLMB 2019, 1337, noot F. KUTY; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2018, 309, noot E. DE ROOS, T. Strafr. 2018, 240, noot T.D.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2** AC nr. ...

- Betreding van een private plaats - Artikel 27, Wet Politieambt - Ernstige dreiging voor het leven of de integriteit van personen - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof van Cassatie

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of de voorwaarden voor de toepassing van artikel 27 Wet Politieambt dat de politieambtenaren bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel `s nachts als overdag, toestaat gebouwen, zelfs die welke niet voor het publiek toegankelijk zijn, bijgebouwen en vervoermiddelen te doorzoeken, zijn vervuld: het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgtrekkingen maakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

- Art. 27 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

5 april 2023 P.23.0451.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.18 AC nr. ...

- Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Feit - Fout

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij het bestaan van een fout afleidt, gaat het Hof na of de rechter zijn beslissing wettig uit de door hem vastgestelde feiten heeft afgeleid (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.22.0034.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.4 AC nr. ...

- Strafzaken - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel

De strafrechter beslist op onaantastbare wijze in feite of een vermogensvoordeel waarop de bijzondere verbeurdverklaring betrekking heeft, rechtstreeks uit een misdrijf werd verkregen; het Hof gaat na of de rechter, op grond van zijn onaantastbare beoordeling, het wettelijk begrip vermogensvoordeel niet heeft miskend (1). (1) Cass. 14 oktober 2014, AR P.13.1970.N, AC 2014, nr. 604.

- Art. 42, 3° Strafwetboek

29 november 2023 P.23.1062.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1 AC nr. ...

- Strafzaken - Vaststelling van het bedrag van de geldboete - Inaanmerkingneming van het bedrag van de door de beklaagde verhoopte of verkregen onrechtmatige inkomsten - Wettigheid

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze, binnen de grenzen van de wet, de maat van de straffen die hij in verhouding acht tot de zwaarte van het bewezen verklaarde misdrijf; wat betreft die strafmaat verbiedt geen enkele bepaling de rechter om rekening te houden met het bedrag van de onrechtmatige door de beklaagde verkregen of verhoopte inkomsten.

8 november 2023 P.23.0992.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3 AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepaling van artikel 5.3 EVRM, die beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld aangezien de ernstige aanwijzingen van schuld of de redelijke verdenking na verloop van tijd op zich niet meer volstaan om de hechtenis te blijven handhaven; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak onder meer wat betreft de aard en de complexiteit van de feiten, de houding van de inverdenkinggestelde en de houding van de met opsporing belaste instanties, het door artikel 5.3 EVRM gewaarborgde recht van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om binnen een redelijke termijn te worden berecht, is miskend en bij die beoordeling kan de rechter ook de aanwending van proceduremiddelen door andere beklaagden mee in overweging nemen, alsook het gegeven dat een afsplitsing van de zaak betreffende één beklaagde niet in het belang van een goede rechtsbedeling is.

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 april 2025 P.25.0606.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.32** AC nr. ...

- Terroristisch misdrijf - Misdrijf dat een land of een internationale organisatie schaadt - Bestaan van het vereiste bijzonder opzet - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter - Toezicht door het Hof

De feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze of het in artikel 137, § 2 en 3, Strafwetboek bepaalde misdrijf een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden en of het opzettelijk is gepleegd met een van de in de eerste paragraaf van dat artikel opgesomde doelen, waarbij het Hof enkel nagaat of de rechter, uit zijn vaststellingen, zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden.

- Art. 137 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.1218.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.5** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Beoordelingscriteria

De strafuitvoeringsrechtbank beoordeelt op onaantastbare wijze het ontbreken van tegenaanwijzingen die betrekking hebben op het gevaar om nieuwe ernstige misdrijven te plegen, dat door het opleggen van bijzondere voorwaarden, zoals bedoeld in artikel 47, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering, niet kan worden verholpen; de rechter kan bij die beoordeling met name rekening houden met de aard en met de ernst van de feiten die aan de basis van de veroordeling van de gedetineerde liggen.

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0510.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.8** AC nr. ...

- Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Schade - Materiële schade - Raming naar billijkheid - Bevoegdheden van de rechter - Voorwaarden

De rechter kan de schade naar billijkheid ramen, mits hij de redenen opgeeft waarom hij de door het slachtoffer voorgestelde berekeningswijze niet kan aannemen en tevens vaststelt dat het niet mogelijk is om de schade anders te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.6** AC nr. ...

- Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Schade - Materiële schade - Beoordeling in concreto

De rechter raamt in concreto de door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4 mei 2023 C.22.0448.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.6** AC nr. ...

- Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of hij aan wie een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod werd opgelegd, artikel 4 Wet Beroepsuitoefeningsverbod heeft overtreden door als feitelijk bestuurder van een vennootschap te handelen; de rechter kan bij die beoordeling wel degelijk betrekken dat de betrokkene gebruik maakt van roerende en onroerende goederen van de vennootschap, hij beschikt over een bankkaart van de vennootschap, hij het ontslag van een zaakvoerder van de vennootschap regelt en hij zich inlaat met het beheer van een bedrijvigheid van de vennootschap en de aanwending van financiële middelen die uit die bedrijvigheid voortkomen.

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen
- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

20 mei 2025 P.25.0201.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.19** AC nr. ...

- Douane en accijnzen - Uitoefening van de strafvordering - Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

Een rechtstreekse dagvaarding moet niet aan de hand van een bijzondere beschrijving van de aard en de redenen van de beschuldiging of op enige andere wijze vermelden waarom een beklaagde wordt vervolgd voor een feit dat hem niet is verweten in een tijdens het strafonderzoek opgesteld proces-verbaal en dat het proces-verbaal is opgesteld door de douane- en accijnsadministratie in het kader van een onderzoek naar inbreuken inzake douane en accijnzen, waarover die administratie de strafvordering uitoefent behoudens voor wat betreft de gevangenisstraf, dat het proces-verbaal bijzondere bewijswaarde geniet en dat de rechtstreekse dagvaarding of de veroordelende beslissing een verwijzing bevat naar vaststellingen opgenomen in dat proces-verbaal, doet daaraan geen afbreuk aangezien het niet dat proces-verbaal, maar wel de rechtstreekse dagvaarding is die de strafvordering voor de strafrechter aanhangig maakt en die zodoende de beschuldiging tegen de beklaagde bevat; de door de administratie in de loop van het onderzoek opgestelde processen-verbaal betreffen in dat verband enkel stukken van het strafdossier die de beklaagde, naast andere hem ter beschikking staande gegevens, kennis kunnen verschaffen van wat hem ten laste is gelegd en waarop hij zich in de loop van het proces kan verdedigen, zodat de inhoud van die processen-verbaal de navolgende strafvordering van de administratie dan ook niet beperkt; vereist is enkel dat de beklaagde met de informatie die hij met de dagvaarding verneemt en de overige gegevens waarover hij redelijkerwijze kan beschikken, in het bijzonder de stukken van het strafdossier, voldoende informatie heeft om zich naar behoren te kunnen verdedigen tegen de beschuldiging en de rechter oordeelt onaantastbaar of de beklaagde over die informatie beschikt waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

- Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor door politieambtenaren - Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Begrip - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

Een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is een geleide ondervraging over misdrijven die aan een in dat artikel bedoelde persoon ten laste kunnen worden gelegd door een daartoe bevoegde ambtenaar, geacteerd in een proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden maar dat artikel is niet van toepassing op spontane verklaringen of aanwijzingen van een persoon die op zijn gedrag of situatie wordt aangesproken door een daartoe bevoegde ambtenaar, wiens interpellatie enkel bedoeld is om zich een juist beeld van de vastgestelde feiten te vormen teneinde vervolgens een gepaste beslissing te kunnen nemen; dat de vastgestelde feiten kunnen wijzen op het bestaan van een misdrijf, dat de controle in het kader waarvan de feiten worden vastgesteld bewijs kan opleveren dat kan worden gebruikt in het kader van een strafvervolging of dat specifieke vragen worden gesteld, is daarbij niet doorslaggevend en de rechter oordeelt op grond van de hem concreet voorgelegde feiten, met inbegrip van de specifieke context waarin het gesprek en de eventueel daarin vervatte vraagstelling plaatsvond, onaantastbaar of er al dan niet sprake is van een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 9 mei 2023, AR P.21.0738.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.7, met concl. van advocaat–generaal B. DE SMET; Cass. 9 november 2021, AR P.21.1008.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10; Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566, RW 2020–21, 778, NC 2021, 416 /5 met noot J. DE SMEDT, "Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip 'verhoor' in artikel 47bis Sv.?"; Cass. 28 mei 2019, AR P.19.0127.N, AC 2019, nr. 330; zie M.–A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 431.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0305.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.23** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Detentieomstandigheden - Artikel 3 EVRM - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen maar het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolging ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM aangezien daarvoor een minimum aan zwaarwichtigheid vereist is; indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken en die rechter kan voor zover een schending van artikel 3 EVRM vaststaat, effectief rechtsherstel verlenen.; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt en de rechter dient bij die beoordeling rekening te houden met de actuele omstandigheden waarin de beklaagde is opgesloten maar het komt de rechter naar aanleiding van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling niet toe te oordelen over de omstandigheden waaronder de beklaagde in het verleden van zijn vrijheid werd beroofd maar die achterhaald zijn ingevolge een wijziging van zijn detentietoestand (1). (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; EHRM 10 april 2012, nr. 42732/12, Ananyev e.a. t. Rusland.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0701.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.28** AC nr. ...

- Onderzoeksgerecht - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0047.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.27** AC nr. ...

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole door het Hof - Draagwijdte

Voor de schuldigverklaring van het door artikel 30, § 1, 2°, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf is de vaststelling van de aanwezigheid van alcohol in geval van de vermelding “alcohol niet toegestaan” op het rijbewijs of het als zodanig geldend bewijs, niet afhankelijk van de schuldigverklaring aan een van de in artikel 34 Wegverkeerswet bedoelde misdrijven; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, grondt de rechter zijn overtuiging op alle regelmatig verkregen feitelijke gegevens van de zaak die aan de tegenspraak der partijen zijn onderworpen en gaat het Hof enkel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

- Wraking - Strafzaken - Dienstregeling houdende aanduiding van de rechter - Vraag van de beklaagde tot overmaking of publiekmaking van de dienstregeling - Voeging van de vraag bij de grond van de zaak - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens gewettigde verdenking en gewettigde verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen, maar die twijfel moet objectief gerechtvaardigd zijn; de rechter stelt onaantastbaar vast of er redenen zijn die een gewettigde verdenking objectief rechtvaardigen waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord, maar de enkele reden dat de rechter zijn beslissing over een voorafgaande vraag van de beklaagde om hem de dienstregeling, op grond waarvan die rechter werd aangeduid om te zetelen in de zaak, over te maken of deze publiek te maken, voegt bij de grond van de zaak, rechtvaardigt objectief gezien geen gewettigde twijfel bij de partijen en de publieke opinie over zijn geschiktheid om op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak aangezien de rechter zich in dat geval nog niet heeft uitgesproken over de aanspraak van de betrokken partij.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

29 april 2025 P.25.0475.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.21** AC nr. ...

- Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom

De borgsom, die bedoeld is om het vluchtgevaar tegen te gaan, moet worden vastgesteld met inachtneming van de financiële draagkracht van de inverdenkinggestelde maar ook, in voorkomend geval, overeenkomstig artikel 35, § 4, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, door rekening te houden met het bestaan van ernstige vermoedens dat uit het misdrijf verkregen geldsommen of waarden in het buitenland werden belegd of verborgen werden gehouden; de rechter kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde op onaantastbare wijze beoordeelt (1).
(1) Cass. 9 november 2022, AR P.22.1407.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.11.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

- Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom

Het ontbreken van een vermogensonderzoek is voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom niet van doorslaggevend belang, aangezien dat bedrag kan worden vastgesteld op grond van verschillende feitelijke gegevens die door de rechter op onaantastbare wijze worden beoordeeld.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

- Jacht - Schade - Verergering van de schade door een fout van het slachtoffer - Termijn om te handelen - Laattijdig handelen - Beoordeling

Hoewel de rechter op onaantastbare wijze de feiten beoordeelt waaruit hij het bestaan van een fout afleidt, gaat het Hof na of hij zijn beslissing wettig uit de vastgestelde feiten heeft afgeleid; het Hof onderzoekt met name of de eiser een fout heeft begaan die zijn schade heeft verergerd en die is afgeleid uit de reden dat hij de locatie vóór de indiening van het gedinginleidende verzoekschrift niet diende te onderhouden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

4 mei 2023 C.22.0350.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.3** AC nr. ...

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN

- Strafzaken - Inhoud van de dagvaarding - Kennisgeving aan de voorlopige bewindvoerder van de beklaagde - Opdracht van de bewindvoerder - Grens

De bewindvoerder van een beklaagde is geen persoon tegen wie een vervolging is ingesteld, zodat artikel 6.3.a EVRM op hem niet van toepassing is; evenmin vereist artikel 182, eerste lid, Wetboek van Strafvordering of het recht van verdediging van de beklaagde dat de feiten die aan deze laatste ten laste worden gelegd, eveneens worden vermeld in de dagvaarding van zijn bewindvoerder; wel is vereist, maar volstaat het, dat de bewindvoerder op grond van de gegevens die hem bij de dagvaarding ter kennis zijn gebracht, de informatie kan achterhalen die hem toelaat zijn wettelijke opdracht te vervullen ten behoeve van de persoon waaraan hij is toegevoegd; daarvoor volstaat de vermelding van de identiteit van die persoon, de rechtsmacht waarvoor deze is opgeroepen om zijn vordering te stellen of zijn verweer te voeren en de datum en plaats van de rechtszitting.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

ONDERWIJS

- Hogeschool - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Onderwijs- en examenreglement - Aard

De rechtsverhouding tussen het bestuur en de ingeschreven student, zoals vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement en in de rechtspositieregeling van de student, is van contractuele aard, behoudens de in artikel II.274 VCHO bepaalde uitzondering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. II.274 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs
- Art. II.273, § 1 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs

11 april 2025 C.23.0393.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.3** AC nr. ...

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN

ALGEMEEN

Algemeen - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid - (Geen) belang

Wanneer de door de beklaagde bekritiseerde bankvordering op geen enkel punt nietig is, heeft het geen enkel belang te onderzoeken of er al dan niet een noodzakelijk verband bestaat tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe ze zou hebben geleid.

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

Algemeen - Bepalingen die in de bijstand van een advocaat voorzien - Toepassingsgebied - (Geen) toepassing op de door een administratieve overheid genomen maatregel van vrijheidsberoving van een vreemdeling

De bepalingen die voorzien in de bijstand van een advocaat behoren tot de strafprocedure; ze beschermen de personen die ervan beschuldigd worden een misdrijf te hebben gepleegd en houden geen verband met een maatregel van vrijheidsberoving die door een administratieve overheid werd genomen om de doeltreffendheid te verzekeren van het bevel om het grondgebied te verlaten, dat werd uitgevaardigd tegen een persoon die de wettelijke voorwaarden van toegang tot dat grondgebied, het verblijf en de vestiging niet naleeft.

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

Algemeen - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

Een proces-verbaal is met name niet langer eerlijk wanneer het bewijs dat verkregen werd ondanks de onregelmatigheid ervan, het risico op een veroordeling inhoudt die op twijfelachtige gegevens is gegrond, terwijl de partij aan wie die gegevens wordt tegengeworpen niet in staat is ze met goed gevolg tegen te spreken en de waarheid te herstellen; de omstandigheid dat onderzoeksverrichtingen werden bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte, verplicht de rechter niet te besluiten tot de onmogelijkheid om een eerlijk proces te voeren, wanneer er geen twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de door die akte opgeleverde resultaten en de partij waartegen ze worden aangevoerd ze vrij en dienstig heeft kunnen tegenspreken (1). (1) Het OM, dat erop wijst dat het eerste bestreden arrest, in tegenstelling tot de eiser, oordeelt dat "de door de onderzoeksmagistraat opgemaakte beschikkingen tot huiszoeking die tot de litigieuze beslagen hebben geleid, geenszins gegrond zijn op de resultaten van het bankonderzoek", leidt hieruit af dat het middel, dat geheel berust op de kritiek van die beoordeling van de feiten, in geen van de onderdelen ontvankelijk is. (M.N.B.).

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

GERECHTELIJK ONDERZOEK

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing tot internering - Uitspraak in openbare rechtszitting - Geen vaststelling van de aanwezigheid van het openbaar ministerie - Gevolg

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de internering van de inverdenkinggestelde beveelt en over een tegen hem gerichte burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, doet ze uitspraak als vonnisgerecht en wordt haar arrest in openbare rechtszitting uitgesproken, wat, met toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, de aanwezigheid van het openbaar ministerie inhoudt; wanneer noch uit het bestreden arrest noch uit de rechtspleging blijkt dat de beslissing tot internering werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, moet dat arrest worden vernietigd met verwijzing (1). (1) Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 november 2023 P.23.0842.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Nieuwe bezwaren - Vordering van het openbaar ministerie - Moment van beoordeling van de nieuwe bezwaren - Vaststelling van de nieuwe bezwaren in een processtuk - Recht op tegenspraak - Voorwaarden

Uit de artikelen 246 en 247 Wetboek van Strafvordering, die ook van toepassing zijn op een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling, volgt dat deze beslissing niet verhindert dat indien lastens een inverdenkinggestelde nieuwe bezwaren zijn ingekomen, hij op vordering van het openbaar ministerie met een nieuwe beschikking alsnog naar de vonnisrechter wordt verwezen (1); de raadkamer beoordeelt het bestaan van nieuwe bezwaren op het ogenblik dat zij opnieuw is gevat om over de regeling van de rechtspleging te oordelen; niet vereist is dat zij de nieuwe bezwaren in de nieuwe beschikking zelf vaststelt (2); die vaststelling kan ook blijken uit andere aan tegenspraak onderworpen dossierstukken waarnaar de raadkamer in haar nieuwe beschikking verwijst. (1) Cass. 29 november 2016, AR P.15.0214.N, AC 2016, nr. 681. Zie R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 384; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 1023; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 995. (2) Cass. 2 februari 1994, AR P.93.0499.F, AC 1994, nr. 62; Cass. 9 oktober 1985, AR 4558, AC 1985-86, nr. 80; Cass. 7 september 1982, AR 7464, AC 1983, nr. 18; Cass. 8 maart 1965, Pas. 1965, I, 702 met concl. van advocaat-generaal P. MAHAUX; Cass. 29 juli 1954, AC 1954, 766. Zie R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 385; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 1024; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1000.

- Artt. 130, 246 en 247 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022 P.21.1330.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.2** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - (Niet) door een misdrijf veroorzaakte schade

De vergoedbare schade in de zin van de artikelen 1382 Oud Burgerlijk Wetboek en 3 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is niet de schade die de prestatieverlener verbindt aan een, in zijn ogen ontoereikende, taxatie van zijn kostenstaat; die schade veronderstelt immers een door het misdrijf veroorzaakte aantasting van een vooraf bestaand en bij wet beschermd subjectief recht van degene die deze schade aanvoert (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Onderzoeksverrichtingen - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Prestatieverlener - Kostenstaat - Betwisting - Bestaan van een rechtsmiddel - Gevolg

Artikel 6, § 1, eerste lid, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken bepaalt dat de prestatieverlener voor elke gevorderde prestatie een kostenstaat opstelt en artikel 6, § 1, eerste lid, voorziet in een administratief beroep in geval van verzet van de dienstverlener tegen de vermindering van zijn kostenstaat; de uitgaven die de prestatieverlener heeft gedaan om een gerechtelijke opdracht te vervullen, zijn onderworpen aan de door de Wet 23 maart 2019 ingevoerde taxatie- en vereffeningsprocedures en zijn, zelfs wanneer zij onvoldoende werden terugbbetaald, geen door het misdrijf veroorzaakte en naar gemeen recht vergoedbare schade (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, § 1 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - In het kader van het onderzoek bevolen beslag - Onlosmakelijk aan het beslag verbonden kosten - Gerechtskosten

Krachtens artikel 3, § 1, van de wet van 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken zijn gerechtskosten in strafzaken de kosten die ontstaan door de aanstelling van een prestatieverlener door een magistraat of een politiedienst, met name met het oog op de waarheidsvinding, en de kosten die door de Staat worden betaald of voorgeschoten met het oog op de terugvordering ervan bij een veroordeelde of een in het ongelijk gestelde burgerlijke partij; de kosten die onlosmakelijk verbonden zijn aan een in het kader van het voorbereidend onderzoek bevolen beslag, maken deel uit van de gerechtskosten (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 Wet 23 maart 2019 betreffende de gerechtskosten in strafzaken en gelijkgestelde kosten en tot invoering van een artikel 648 in het Wetboek van Strafvordering

10 mei 2023 P.23.0236.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.5** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Identificatie van de auteur van de handtekening - Modaliteit

De handtekening die wordt aangebracht onderaan de vordering waardoor de zaak bij de onderzoeksrechter aanhangig wordt gemaakt, moet kunnen worden geïdentificeerd, zonder welke er niet kan worden nagegaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om in rechte op te treden; de identiteit van de ondertekenaar kan zowel uit de vordering zelf als uit andere stukken van de rechtspleging blijken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Rechtszitting van de raadkamer - Slachtoffers die geen verklaring van benadeelde persoon of van burgerlijkepartijstelling hebben gedaan - Geen oproeping op de rechtszitting - Schending van de wet - (Geen) overmacht

De overmacht, die de feitenrechter in feite moet beoordelen, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de persoon die ze aanvoert; hiertoe is vereist dat die persoon die omstandigheid niet heeft kunnen voorzien of voorkomen; het gebrek aan kennis van het recht vormt geen overmacht.

- Art. 127, § 2 Wetboek van Strafvordering

8 november 2023 P.22.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.2** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid - Geen verhoor van de burgerlijke partij voor klachtbevestiging - Gevolg

De klacht met burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter stelt de strafvordering en de ermee gepaard gaande burgerlijke vordering in; het feit dat een klager na zijn burgerlijkepartijstelling niet meer kan worden verhoord, maakt de ingestelde strafvordering niet onontvankelijk.

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

8 april 2025 P.24.1036.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.12** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingslethoden - Gevolg - Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere inverdenkinggestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte

Wanneer de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de wraking wordt gevraagd zich ingevolge een eerste vordering van het openbaar ministerie met een arrest reeds hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie in een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde en zij geroepen worden ingevolge een nieuwe vordering van het openbaar ministerie met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing zich opnieuw uit te spreken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens andere inverdenkinggestelden, dan houdt dat in dat reeds werd geoordeeld over een vordering met een identiek voorwerp; de omstandigheid dat de door de kamer van inbeschuldigingstelling te maken beoordeling moet gebeuren na het horen, minstens het oproepen, van alle partijen en dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden is door wat met het eerste arrest is beslist, belet niet dat die magistraten over het geschil raad gegeven, gepleit of geschreven hebben in de zin van artikel 828, 9°, Gerechtelijk Wetboek, zonder dat één van de drie in die bepaling vermelde uitzonderingsgevallen van toepassing is en dat er wettige verdenking bestaat in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek, aangezien de partijen en derden mogen vrezen dat, gelet op de beslissing die de magistraten reeds hebben genomen met het eerste arrest , zij niet langer op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kunnen doen over de aanhangige vordering (1). (1) De gewraakte magistraten hadden in hun verklaring verwezen naar Cass. 21 maart 2000, AR P.00.0460.N, arrest niet gepubliceerd, waarbij werd beslist dat de medewerking van dezelfde leden van de kamer van inbeschuldigingstelling aan opeenvolgende uitspraken in eenzelfde gerechtelijk onderzoek geen miskenning oplevert van de onpartijdigheid van die leden. Dat arrest betrof het geval waarbij een raadsheer van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak deed over het hoger beroep tegen de afwijzing van een vraag om aanvullend onderzoek (art.61quinquies Wetboek van Strafvordering) en dan later geroepen werd de rechtspleging te regelen en die vraag om aanvullend onderzoek opnieuw aan bod kwam. Die hypothese lijkt mij verschillend van de voorliggende casus omdat het alsdan ging om twee verschillend te maken beoordelingen op een ander tijdstip. Het Hof besliste dat de beoordeling van het hoger beroep tegen een beslissing ex art. 61quinquies Wetboek van Strafvordering geen uitstaans heeft met de beslissing over de regeling van de rechtspleging (Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0803.F, AC 2001, nr. 322; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0457.N, AC 2000, nr. 196; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Vgl. Cass. 08 mei 2001, AR P.01.0666.N, AC 2001, nr. 263: het feit dat magistraten de regelmatigheid van de strafprocedure hebben onderzocht overeenkomstig art. 235bis Wetboek van Strafvordering belet niet dat zij uitspraak doen over een vraag om bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging, nu dit onderscheiden geschillen betreft. Het essentiële verschil met de voorliggende zaak is dat, zoals moge blijken uit de twee vorderingen van het openbaar ministerie, het hier klaarblijkelijk ging om zaken met een identiek voorwerp. AW

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

22 februari 2022 P.22.0139.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.25** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Voorlopig gezag van gewijsde - Draagwijdte

Een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling van een inverdenkinggestelde spreekt zich niet definitief uit over de strafvordering en heeft geen definitief gezag van gewijsde; deze beslissing stelt immers slechts vast dat het in de gegeven omstandigheden en met de beschikbare gegevens op een bepaald ogenblik niet verantwoord is de rechtspleging verder te zetten; dit oordeel kan aldus later nog wijzigen in het geval van andere omstandigheden en beschikbare gegevens.

8 februari 2022 P.21.1330.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.2** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Niet-geïdentificeerde auteur van de handtekening - Toetsing door het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen - Draagwijdte

Wanneer de inverdenkinggestelde aanvoert dat op de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek enkel een onleesbare handtekening is aangebracht en dat hij niet kan nagaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om de strafvordering in te stellen, dient het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen de nodige onderzoeken te doen uitvoeren om die identiteit te bewijzen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 21, § 4, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van een voorafgaande mededeling aan de onderzoeksrechter - Toelaatbaarheid

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 september 2022 P.22.0440.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Termijn voor inzage in het strafdossier en het indienen van een verzoek tot aanvullend onderzoek - Bepalen van de termijn door de onderzoeksrechter of voorzitter van de raadkamer - Onmiddellijk cassatieberoep - Geschil inzake bevoegdheid - Toelaatbaarheid

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling over de rechtsvraag of het aan de onderzoeksrechter dan wel aan de voorzitter van de raadkamer staat om de termijn bedoeld in artikel 127, § 3, Wetboek van Strafvordering te bepalen, is geen beslissing over een bevoegdheidsgeschil waartegen onmiddellijk cassatieberoep openstaat; deze rechtsvraag kan immers geen aanleiding geven tot een geschil over rechtsmacht zoals hier bedoeld, maar enkel tot een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling, die daarover in hoger beroep te oordelen heeft overeenkomstig haar bevoegdheid bepaald in artikel 61quinquies, § 4, Wetboek van Strafvordering; tegen die laatste beslissing staat enkel cassatieberoep open binnen de termijn voor het instellen van cassatieberoep tegen de eindbeslissing over de strafvordering.

- Artt. 61quinquies, § 4, 127, § 3, en 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.1165.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Tergend en roekeloos hoger beroep - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

Het instellen van hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling kan tergend en roekeloos zijn wanneer zij het recht om dit rechtsmiddel aan te wenden uitoefent op een wijze die kennelijk de grenzen van de normale uitoefening ervan door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon overschrijdt (1); het enkele gegeven dat een kamer van inbeschuldigingstelling een beslissing van de raadkamer over de toepasselijke verjaringstermijn wijzigt, sluit niet uit dat er sprake kan zijn van procesmisbruik; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar, op grond van het geheel van de omstandigheden van de zaak, of er sprake is van een tergend en roekeloos hoger beroep; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig het bestaan van proceduremisbruik heeft kunnen afleiden. (1) Cass. 20 december 2017, AR P.17.0426.F, AC 2017, nr. 722, RW 2018-19, 1502 noot S. VAN OVERBEKE, "De beklaagde of inverdenkinggestelde als eiser tot schadeloosstelling in de strafprocedure: een reeds oude eend in de strafrechtelijke bijt" (1504-1508); Cass. 13 januari 2015, AR P.14.1163.N, AC 2015, nr. 33; K.I. Gent 23 april 2020, RABG 2021, 107 noot F. VAN VOLSEM, "Hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling: appelleren is riskeren", 107-115. Zie ook R. VERSTRAETEN en J. HUYSMANS, "Ruimte voor een theorie van rechtsmisbruik in het strafprocesrecht?", in Liber amicorum Marc De Swaef, Intersentia, 2012, 509-526.

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.0995.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.10 AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Termijn voor inzage in het strafdossier en het indienen van een verzoek tot aanvullend onderzoek - Bepalen van de termijn door een rechter of griffier - Onmiddellijk cassatieberoep - Geschil inzake bevoegdheid - Toelaatbaarheid

Er kan geen geschil inzake bevoegdheid bestaan tussen een rechter en een griffier, noch tussen griffiers onderling; het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van een rechter of griffier om de termijn te bepalen voor het vragen van bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de rechtspleging is voorbarig en bijgevolg niet ontvankelijk.

30 november 2021 P.21.1165.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.13** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

De burgerlijke partijstelling, die door de onderzoeksmagistraat, zijn griffier en de verschijnende partij wordt ondertekend, vermeldt dat ze gericht is tegen een bij naam genoemde persoon of tegen onbekenden; uit de omstandigheid dat de klacht tevens een niet-geïdentificeerde derde bij de zaak betrekt, volgt, bij gebrek aan een uitdrukkelijke verklaring in die zin, niet dat de burgerlijke partij zich ook tegen hem burgerlijke partij heeft gesteld (1). (1) Zie Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.0769.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

Krachtens artikel 66 Wetboek van Strafvordering worden de klagers alleen dan als burgerlijke partij beschouwd indien zij het uitdrukkelijk verklaren, hetzij bij de klacht, hetzij bij een latere akte, of indien zij bij een van die akten een conclusie tot schadevergoeding nemen; een schriftelijke conclusie waarin aan een welbepaalde persoon aanwijzingen van schuld ten laste worden gelegd die zijn verwijzing naar het vonnisgerecht verantwoorden, is dus geen akte van burgerlijke partijstelling tegen die persoon (1). (1) Zie Cass. 2 december 2008, AR P.08.1082.N, AC 2008, nr. 689; Cass. 30 mei 2023, AR P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4

- Art. 67 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

OPSPORINGSONDERZOEK

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor door politieambtenaren - Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Begrip - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

Een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is een geleide ondervraging over misdrijven die aan een in dat artikel bedoelde persoon ten laste kunnen worden gelegd door een daartoe bevoegde ambtenaar, geacteerd in een proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden maar dat artikel is niet van toepassing op spontane verklaringen of aanwijzingen van een persoon die op zijn gedrag of situatie wordt aangesproken door een daartoe bevoegde ambtenaar, wiens interpellatie enkel bedoeld is om zich een juist beeld van de vastgestelde feiten te vormen teneinde vervolgens een gepaste beslissing te kunnen nemen; dat de vastgestelde feiten kunnen wijzen op het bestaan van een misdrijf, dat de controle in het kader waarvan de feiten worden vastgesteld bewijs kan opleveren dat kan worden gebruikt in het kader van een strafvervolging of dat specifieke vragen worden gesteld, is daarbij niet doorslaggevend en de rechter oordeelt op grond van de hem concreet voorgelegde feiten, met inbegrip van de specifieke context waarin het gesprek en de eventueel daarin vervatte vraagstelling plaatsvond, onaantastbaar of er al dan niet sprake is van een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 9 mei 2023, AR P.21.0738.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.7, met concl. van advocaat–generaal B. DE SMET; Cass. 9 november 2021, AR P.21.1008.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10; Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566, RW 2020–21, 778, NC 2021, 416 /5 met noot J. DE SMEDT, "Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip 'verhoor' in artikel 47bis Sv.?"; Cass. 28 mei 2019, AR P.19.0127.N, AC 2019, nr. 330; zie M.–A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 431.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0305.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.23** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Betreding van een private plaats - Artikel 27, Wet Politieambt - Ernstige dreiging voor het leven of de integriteit van personen - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof van Cassatie

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of de voorwaarden voor de toepassing van artikel 27 Wet Politieambt dat de politieambtenaren bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel `s nachts als overdag, toestaat gebouwen, zelfs die welke niet voor het publiek toegankelijk zijn, bijgebouwen en vervoermiddelen te doorzoeken, zijn vervuld: het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgtrekkingen maakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

- Art. 27 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

5 april 2023 P.23.0451.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.18** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van een voorafgaande toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Vaststelling door de verbalisanten - Wegverkeer - Vaststelling van de toestand van alcoholintoxicatie of dronkenschap bij het besturen van een voertuig op een openbare plaats - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring wegens het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie in de zin van artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet of het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een staat van dronkenschap in de zin van artikel 35 Wegverkeerswet vereist niet dat de verbalisanten die toestand van intoxicatie of dronkenschap op de openbare plaats zelf hebben vastgesteld; dat een bestuurder een voertuig op een openbare plaats heeft bestuurd in een door artikel 34, § 2, 1°, en 35 Wegverkeerswet bedoelde toestand kan ook blijken uit latere buiten die openbare plaats gedane vaststellingen (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1382.N, AC 2016, nr. 264.

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1433.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.13** AC nr. ...

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor - Bijstand van de advocaat - Verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Begrip - Interpellatie van een illegaal verblijvende vreemdeling - Gestandaardiseerde vragenlijst

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, dat op algemene wijze voorziet in de mogelijkheid om tijdens een verhoor te worden bijgestaan door een advocaat, volgt dat het begrip “verhoor” moet worden verstaan als een geleide ondervraging over misdrijven die ten laste kunnen worden gelegd en die door een daartoe bevoegde persoon wordt opgetekend in een proces-verbaal in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); de gestandaardiseerde vragenlijsten waarin beperkte informatie wordt gevraagd door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of aan te vullen rubrieken, zoals in geval van de interpellatie van een illegaal verblijvende vreemdeling, zijn geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566. (2) Zie Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

ONDERZOEKSGERECHTEN

- Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing tot

internering - Uitspraak in openbare rechtszitting - Geen vaststelling van de aanwezigheid van het openbaar ministerie - Gevolg

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de internering van de inverdenkinggestelde beveelt en over een tegen hem gerichte burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, doet ze uitspraak als vonnisgerecht en wordt haar arrest in openbare rechtszitting uitgesproken, wat, met toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, de aanwezigheid van het openbaar ministerie inhoudt; wanneer noch uit het bestreden arrest noch uit de rechtspleging blijkt dat de beslissing tot internering werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, moet dat arrest worden vernietigd met verwijzing (1). (1) Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 november 2023 P.23.0842.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

Krachtens artikel 66 Wetboek van Strafvordering worden de klagers alleen dan als burgerlijke partij beschouwd indien zij het uitdrukkelijk verklaren, hetzij bij de klacht, hetzij bij een latere akte, of indien zij bij een van die akten een conclusie tot schadevergoeding nemen; een schriftelijke conclusie waarin aan een welbepaalde persoon aanwijzingen van schuld ten laste worden gelegd die zijn verwijzing naar het vonnisgerecht verantwoorden, is dus geen akte van burgerlijke partijstelling tegen die persoon (1). (1) Zie Cass. 2 december 2008, AR P.08.1082.N, AC 2008, nr. 689; Cass. 30 mei 2023, AR P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4

- Art. 67 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

- Vreemdeling - Administratieve maatregel - Vrijheidsberoving - Voorwaarde - Subsidiariteit - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Motivering - Draagwijdte

Wanneer het toezicht op de omstandigheden die de titel van vrijheidsberoving van de vreemdeling verantwoorden, voldoet aan de verplichting van de rechter om de naleving van die subsidiariteitsvoorwaarde te toetsen, bepaald in artikel 15 Terugkeerrichtlijn en artikel 7 Vreemdelingenwet, dient het onderzoeksgerecht niet bovendien de redenen op te geven waarom een andere, minder dwingende maatregel, zoals een thuishechtenis, zou hebben volstaan om de verwijdering van de vreemdeling te verzekeren (1). (1) Zie Cass. 3 juli 2019, AR P.19.0645.F (niet gepubliceerd, dat een soortgelijk middel verwerpt dat zich eveneens beroept op HvJ 5 juni 2014, C-146/14, Mahdi) ; Cass. 20 juni 2018, AR P.18.0567.F, AC 2018, nr. 402; Cass. 16 maart 2016, AR P.16.0281.F, AC 2016, nr. 185; Cass. 12 november 2014, AR P.14.1562.F, AC 2014, nr. 689; Cass. 16 mei 2012, AR P.12.0749.F, AC 2012, nr. 312.

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

28 juni 2023 P.23.0870.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.10** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolgingstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Tergend en roekeloos hoger beroep - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

Het instellen van hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een beschikking van de raadkamer tot buitenvervolgingstelling kan tergend en roekeloos zijn wanneer zij het recht om dit rechtsmiddel aan te wenden uitoefent op een wijze die kennelijk de grenzen van de normale uitoefening ervan door een bedachtzaam en zorgvuldig persoon overschrijdt (1); het enkele gegeven dat een kamer van inbeschuldigingstelling een beslissing van de raadkamer over de toepasselijke verjaringstermijn wijzigt, sluit niet uit dat er sprake kan zijn van procesmisbruik; de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt onaantastbaar, op grond van het geheel van de omstandigheden van de zaak, of er sprake is van een tergend en roekeloos hoger beroep; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig het bestaan van proceduremisbruik heeft kunnen afleiden. (1) Cass. 20 december 2017, AR P.17.0426.F, AC 2017, nr. 722, RW 2018-19, 1502 noot S. VAN OVERBEKE, "De beklaagde of inverdenkinggestelde als eiser tot schadeloosstelling in de strafprocedure: een reeds oude eend in de strafrechtelijke bijt" (1504-1508); Cass. 13 januari 2015, AR P.14.1163.N, AC 2015, nr. 33; K.I. Gent 23 april 2020, RABG 2021, 107 noot F. VAN VOLSEM, "Hoger beroep door een burgerlijke partij tegen een buitenvervolgingstelling: appelleren is riskeren", 107-115. Zie ook R. VERSTRAETEN en J. HUYSMANS, "Ruimte voor een theorie van rechtsmisbruik in het strafprocesrecht?", in Liber amicorum Marc De Swaef, Intersentia, 2012, 509-526.

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

30 november 2021 P.21.0995.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.10** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Rechtszitting van de raadkamer - Slachtoffers die geen verklaring van benadeelde persoon of van burgerlijkepartijstelling hebben gedaan - Geen oproeping op de rechtszitting - Schending van de wet - (Geen) overmacht

De overmacht, die de feitenrechter in feite moet beoordelen, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de persoon die ze aanvoert; hiertoe is vereist dat die persoon die omstandigheid niet heeft kunnen voorzien of voorkomen; het gebrek aan kennis van het recht vormt geen overmacht.

- Art. 127, § 2 Wetboek van Strafvordering

8 november 2023 P.22.1318.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.2** AC nr. ...

- Regeling van de rechtspleging - Door de raadkamer bevolen opschorting van de veroordeling - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

20 mei 2025 P.25.0047.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.27** AC nr. ...

- Vasthoudingsmaatregel ten aanzien van een vreemdeling - Wettigheidstoezicht - Beslissing van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Gezag van gewijsde t.a.v. de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de wettigheid van de vasthoudingsmaatregel - Geen gelijkheid van voorwerp en oorzaak - Gevolg

Er is geen gelijkheid van oorzaak en voorwerp tussen, enerzijds, het beroep waardoor de vreemdeling de beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen die zijn verzoek om internationale bescherming verwerpt, aan het wettigheidstoezicht van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen onderwerpt en, anderzijds, het beroep van de Belgische Staat tegen de beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid van de beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats, genomen op grond van artikel 74/6, § 1, Vreemdelingenwet.

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

5 april 2023 P.23.0409.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15 AC nr. ...

- Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere inverdenkinggestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de wraking wordt gevraagd zich ingevolge een eerste vordering van het openbaar ministerie met een arrest reeds hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie in een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde en zij geroepen worden ingevolge een nieuwe vordering van het openbaar ministerie met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing zich opnieuw uit te spreken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens andere inverdenkinggestelden, dan houdt dat in dat reeds werd geoordeeld over een vordering met een identiek voorwerp; de omstandigheid dat de door de kamer van inbeschuldigingstelling te maken beoordeling moet gebeuren na het horen, minstens het oproepen, van alle partijen en dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden is door wat met het eerste arrest is beslist, belet niet dat die magistraten over het geschil raad gegeven, gepleit of geschreven hebben in de zin van artikel 828, 9°, Gerechtelijk Wetboek, zonder dat één van de drie in die bepaling vermelde uitzonderingsgevallen van toepassing is en dat er wettige verdenking bestaat in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek, aangezien de partijen en derden mogen vrezen dat, gelet op de beslissing die de magistraten reeds hebben genomen met het eerste arrest , zij niet langer op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kunnen doen over de aanhangige vordering (1). (1) De gewraakte magistraten hadden in hun verklaring verwezen naar Cass. 21 maart 2000, AR P.00.0460.N, arrest niet gepubliceerd, waarbij werd beslist dat de medewerking van dezelfde leden van de kamer van inbeschuldigingstelling aan opeenvolgende uitspraken in eenzelfde gerechtelijk onderzoek geen miskenning oplevert van de onpartijdigheid van die leden. Dat arrest betrof het geval waarbij een raadsheer van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak deed over het hoger beroep tegen de afwijzing van een vraag om aanvullend onderzoek (art.61quinquies Wetboek van Strafvordering) en dan later geroepen werd de rechtspleging te regelen en die vraag om aanvullend onderzoek opnieuw aan bod kwam. Die hypothese lijkt mij verschillend van de voorliggende casus omdat het alsdan ging om twee verschillend te maken beoordelingen op een ander tijdstip. Het Hof besliste dat de beoordeling van het hoger beroep tegen

een beslissing ex art. 61quinquies Wetboek van Strafvordering geen uitstaans heeft met de beslissing over de regeling van de rechtspleging (Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0803.F, AC 2001, nr. 322; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0457.N, AC 2000, nr. 196; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Vgl. Cass. 08 mei 2001, AR P.01.0666.N, AC 2001, nr. 263: het feit dat magistraten de regelmatigheid van de strafprocedure hebben onderzocht overeenkomstig art. 235bis Wetboek van Strafvordering belet niet dat zij uitspraak doen over een vraag om bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging, nu dit onderscheiden geschillen betreft. Het essentiële verschil met de voorliggende zaak is dat, zoals moge blijken uit de twee vorderingen van het openbaar ministerie, het hier klaarblijkelijk ging om zaken met een identiek voorwerp. AW

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

22 februari 2022 P.22.0139.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.25** AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Handhaving - Geactualiseerd en individueel onderzoek - Motivering over de noodzaak van de voorlopige hechtenis - Redenen die kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis - Toelaatbaarheid

Het onderzoeksgerecht kan de met feitelijke gegevens gestaafde betwistingen betreffende het gevaar voor recidive en collusie beantwoorden en verwerpen door met verwijzing naar concrete dossiergegevens uit het gerechtelijk onderzoek vast te stellen dat die gevaren wel degelijk bestaan; de redenen die worden aangenomen ter staving van het actueel karakter van het recidive- en collusiegevaar mogen niet dermate algemeen zijn dat ze kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis.

- Artt. 16, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

6 september 2022 P.22.1159.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.22** AC nr. ...

- Uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

Indien een van zijn vrijheid beroofde persoon voor het onderzoeksgerecht aanvoert dat zijn detentieomstandigheden een inbreuk inhouden op artikel 3 EVRM, het onderzoeksgerecht daarover oordeelt dat die aanvoering niet onaannemelijk is maar verder onderzoek behoeft en daarom aan de betrokkene vraagt of hij instemt met een uitstel van de behandeling van de zaak om dit onderzoek mogelijk te maken, en de betrokkene aangeeft geen uitstel te willen, dan geeft hij hiermee te kennen dat de detentieomstandigheden niet nader moeten worden onderzocht, wat de beoordeling van de door hem aangevoerde schending van artikel 3 EVRM onmogelijk maakt; in dat geval mag het onderzoeksgerecht gelet op de houding van de betrokkene aan die aanvoering voorbijgaan (1). (1) Zie andersluidende concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25 AC nr. ...

- Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

De verplichting de raadsman van de verdachte bericht te geven van de rechtszitting zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van de procedure van handhaving van de voorlopige hechtenis; de verdachte, aan wiens raadsman geen bericht werd gegeven zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, kan op de rechtszitting afstand doen van het recht op bijstand van zijn raadsman; het staat aan het onderzoeksgerecht onaantastbaar te oordelen of de verdachte in dat geval vrijwillig en weloverwogen afstand heeft gedaan van het recht op bijstand van een raadsman (1). (1) Cass. 29 maart 2023, AR P.23.0437.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19, noot M.N.B.

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0485.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.28 AC nr. ...

- Uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Zie gelijkluidende concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25 AC nr. ...

- Handhaving van de voorlopige hechtenis - Eerste verschijning - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Niet-geïdentificeerde auteur van de handtekening - Toetsing door het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel

uitspraak moet doen - Draagwijdte

Wanneer de inverdenkinggestelde aanvoert dat op de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek enkel een onleesbare handtekening is aangebracht en dat hij niet kan nagaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om de strafvordering in te stellen, dient het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen de nodige onderzoeken te doen uitvoeren om die identiteit te bewijzen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 21, § 4, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

ONDERZOEKSRECHTER

- Aanhangigmaking - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Niet-geïdentificeerde auteur van de handtekening - Toetsing door het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen - Draagwijdte

Wanneer de inverdenkinggestelde aanvoert dat op de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek enkel een onleesbare handtekening is aangebracht en dat hij niet kan nagaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om de strafvordering in te stellen, dient het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen de nodige onderzoeken te doen uitvoeren om die identiteit te bewijzen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 21, § 4, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

De burgerlijke partijstelling, die door de onderzoeksmagistraat, zijn griffier en de verschijnende partij wordt ondertekend, vermeldt dat ze gericht is tegen een bij naam genoemde persoon of tegen onbekenden; uit de omstandigheid dat de klacht tevens een niet-geïdentificeerde derde bij de zaak betrekt, volgt, bij gebrek aan een uitdrukkelijke verklaring in die zin, niet dat de burgerlijke partij zich ook tegen hem burgerlijke partij heeft gesteld (1). (1) Zie Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.0769.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

- Aanhangigmaking - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Identificatie van de auteur van de handtekening - Modaliteit

De handtekening die wordt aangebracht onderaan de vordering waardoor de zaak bij de onderzoeksrechter aanhangig wordt gemaakt, moet kunnen worden geïdentificeerd, zonder welke er niet kan worden nagegaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om in rechte op te treden; de identiteit van de ondertekenaar kan zowel uit de vordering zelf als uit andere stukken van de rechtspleging blijken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

- Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Bevoegdheid van de procureur des Konings - Tenuitvoerlegging in een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Regelmatigheid - Invloed

Overeenkomstig artikel 28 Wetboek van Strafvordering wordt het bevel tot aanhouding, als beschikking van de onderzoeksrechter, ten uitvoer gelegd door toedoen van de procureur des Konings (1); de overbrenging van de inverdenkinggestelde, krachtens artikel 19, § 5, Voorlopige Hechteniswet, naar een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel, heeft geen weerslag op de regelmatigheid van die beschikking (2). (1) Cass. 22 september 1993, AR P.93.1303.F, AC 1993, nr. 369. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 9de uitg., 2021, 1236.

- Art. 19, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28 Wetboek van Strafvordering

21 mei 2025 P.25.0727.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.17** AC nr. ...

- Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in het huis van arrest dat is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Onmogelijkheid - Invloed

Hoewel de onderzoeksrechter, met toepassing van artikel 19, § 3, Voorlopige Hechteniswet, het huis van arrest kan aanwijzen van de plaats waar het onderzoek wordt gevoerd of van het arrondissement waar de inverdenkinggestelde is gevonden, verbiedt die bepaling hem niet om het aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen in een andere instelling dan die welke door de onderzoeksmagistraat is aangewezen, voor het geval dat de tenuitvoerlegging van de beslissing onmogelijk zou blijken (1). (1) Zie Brussel (KI), 17 april 2012, J.T., 2012, 370.

- Art. 19, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

21 mei 2025 P.25.0727.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.17** AC nr. ...

- Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

Krachtens artikel 66 Wetboek van Strafvordering worden de klagers alleen dan als burgerlijke partij beschouwd indien zij het uitdrukkelijk verklaren, hetzij bij de klacht, hetzij bij een latere akte, of indien zij bij een van die akten een conclusie tot schadevergoeding nemen; een schriftelijke conclusie waarin aan een welbepaalde persoon aanwijzingen van schuld ten laste worden gelegd die zijn verwijzing naar het vonnisgerecht verantwoorden, is dus geen akte van burgerlijke partijstelling tegen die persoon (1). (1) Zie Cass. 2 december 2008, AR P.08.1082.N, AC 2008, nr. 689; Cass. 30 mei 2023, AR P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4

- Art. 67 Wetboek van Strafvordering
- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

23 april 2025 P.25.0044.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8** AC nr. ...

OPENBAAR MINISTERIE

- Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht

De schriftelijke vordering die de procureur-generaal neemt ter gelegenheid van het hoger beroep tegen een beslissing inzake de handhaving van de voorlopige hechtenis is geen conclusie, waardoor de kamer van inbeschuldigingstelling niet moet antwoorden op daarin opgenomen middelen ter staving van de vordering van de procureur-generaal (1).
(1) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1289.N, AC 2020, nr. 795.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0486.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.27** AC nr. ...

- Strafzaken - Vordering strekkende tot een uitspraak van de KI op basis van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens een inverdenkinggestelde - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Nieuwe vordering met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing lastens andere inverdenkinggestelden - Zelfde magistraten die geroepen zijn uitspraak te doen over de nieuwe vordering - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de wraking wordt gevraagd zich ingevolge een eerste vordering van het openbaar ministerie met een arrest reeds hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie in een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde en zij geroepen worden ingevolge een nieuwe vordering van het openbaar ministerie met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing zich opnieuw uit te spreken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens andere inverdenkinggestelden, dan houdt dat in dat reeds werd geoordeeld over een vordering met een identiek voorwerp; de omstandigheid dat de door de kamer van inbeschuldigingstelling te maken beoordeling moet gebeuren na het horen, minstens het oproepen, van alle partijen en dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden is door wat met het eerste arrest is beslist, belet niet dat die magistraten over het geschil raad gegeven, gepleit of geschreven hebben in de zin van artikel 828, 9°, Gerechtelijk Wetboek, zonder dat één van de drie in die bepaling vermelde uitzonderingsgevallen van toepassing is en dat er wettige verdenking bestaat in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek, aangezien de partijen en derden mogen vrezen dat, gelet op de beslissing die de magistraten reeds hebben genomen met het eerste arrest , zij niet langer op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kunnen doen over de aanhangige vordering (1). (1) De gewraakte magistraten hadden in hun verklaring verwezen naar Cass. 21 maart 2000, AR P.00.0460.N, arrest niet gepubliceerd, waarbij werd beslist dat de medewerking van dezelfde leden van de kamer van inbeschuldigingstelling aan opeenvolgende uitspraken in eenzelfde gerechtelijk onderzoek geen miskenning oplevert van de onpartijdigheid van die leden. Dat arrest betrof het geval waarbij een raadsheer van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak deed over het hoger beroep tegen de afwijzing van een vraag om aanvullend onderzoek (art.61quinquies Wetboek van Strafvordering) en dan later geroepen werd de rechtspleging te regelen en die vraag om aanvullend onderzoek opnieuw aan bod kwam. Die hypothese lijkt mij verschillend van de voorliggende casus omdat het alsdan ging om twee verschillend te maken beoordelingen op een ander tijdstip. Het Hof besliste dat de beoordeling van het hoger beroep tegen een beslissing ex art. 61quinquies Wetboek van Strafvordering geen uitstaans heeft met de beslissing over de regeling van de rechtspleging (Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0803.F, AC 2001, nr. 322; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0457.N, AC 2000, nr. 196; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Vgl. Cass. 08 mei 2001, AR P.01.0666.N, AC 2001, nr. 263: het feit dat magistraten de regelmatigheid van de strafprocedure hebben onderzocht overeenkomstig art. 235bis Wetboek van Strafvordering belet niet dat zij uitspraak doen over een vraag om bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging, nu dit onderscheiden geschillen betreft. Het essentiële verschil met de voorliggende zaak is dat, zoals moge blijken uit de twee vorderingen van het openbaar ministerie, het hier klaarblijkelijk ging om zaken met een identiek voorwerp. AW

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

22 februari 2022 P.22.0139.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.25** AC nr. ...

- Strafzaken - Hoger beroep - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve opwerping van een grief van openbare orde - Grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering - Horen van de

partijen over het ambtshalve opgeworpen middel - Draagwijdte

Bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering kan de appelrechter ambtshalve een grief van openbare orde opwerpen binnen de perken van zijn saisine die door de verklaringen van hoger beroep en de grievenformulieren wordt bepaald en een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering is zo een grief; wanneer de appelrechter ambtshalve een grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering opwerpt waarover geen van de appellanten een grief heeft aangevoerd in het verzoekschrift met grieven of het grievenformulier dat op straffe van verval van het hoger beroep op grond van artikel 204 Wetboek van Strafvordering moet worden neergelegd ter griffie, dient hij bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering de partijen te verzoeken om zich uit te spreken over het aldus ambtshalve opgeworpen middel en ook het openbaar ministerie dient in dat geval in de gelegenheid te worden gesteld hierover een standpunt in te nemen (1). (1) Cass. 24 oktober 2018, AR P.18.0764.N, AC 2018, nr. 585.

- Art. 210, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.21.1448.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.12** AC nr. ...

- Afsluiting van het onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing tot internering - Uitspraak in openbare rechtszitting - Geen vaststelling van de aanwezigheid van het openbaar ministerie - Gevolg

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de internering van de inverdenkinggestelde beveelt en over een tegen hem gerichte burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, doet ze uitspraak als vonnisgerecht en wordt haar arrest in openbare rechtszitting uitgesproken, wat, met toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, de aanwezigheid van het openbaar ministerie inhoudt; wanneer noch uit het bestreden arrest noch uit de rechtspleging blijkt dat de beslissing tot internering werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, moet dat arrest worden vernietigd met verwijzing (1). (1) Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 november 2023 P.23.0842.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4** AC nr. ...

- Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat "het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]". Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde."Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt". (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat "wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is".(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

- Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

- Strafzaken - Bewijslast - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de

geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0186.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.11** AC nr. ...

OPLICHTING

- Listige kunstgreep - Aannemer - Vraag om betaling van facturen - Modaliteiten

De rechter kan wettig oordelen dat het gedrag van de aannemer die zich niet ertoe heeft beperkt de betaling van zijn facturen te vorderen ter ondersteuning van zijn facturering, maar die de opdrachtgevers heeft doen geloven dat de gevorderde bedragen dienden om de bouwstoffen te verwerven en de leveranciers te betalen die van essentieel belang waren voor de voortzetting van de werf, terwijl hij wist dat zijn vennootschap de prestaties waartoe ze zich had verbonden, niet had verricht, en dat ze niet in staat was dit te doen door haar financiële situatie, een listige kunstgreep vormt in de zin van artikel 496 van het Strafwetboek (1). (1) Zie de op dit punt andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 496 Strafwetboek

14 juni 2023 P.22.1347.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.2** AC nr. ...

- Bestanddelen - Moreel bestanddeel (bijzonder opzet) - Nastreven van een onrechtmatig voordeel voor zichzelf of voor een ander

Het misdrijf 'oplichting' vereist met name de wil om zich de overhandigde zaak toe te eigenen; dit bedrieglijk opzet vereist niet dat de dader een onrechtmatig voordeel voor zichzelf heeft willen verkrijgen; het nastreven van een onrechtmatig voordeel voor een ander is ook strafbaar (1). (1) Zie Cass. 21 januari 2014, AR P.12.1840.N, AC 2014, nr. 47, § 10; Cass. 26 juni 1973, AC 1973, 1053; Cass. 23 januari 1956, AC 1956, 406; H. D. BOSLY en D. DILLENBOURG, "L'escroquerie", in Les infractions – vol. 1: les infractions contre les biens, 2de uitg., Larcier, Brussel, 2016, o.l.v. H. D. BOSLY en C. DE VALKENEER, 313; A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1189.

3 mei 2023 P.23.0099.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.6** AC nr. ...

ORDONNANTIES [ZIE: 527 WETTEN. DECRETEN. ORDONNANT

- Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Artikelen 7, 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet - Draagwijdte - Gevolg

Aangezien uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat de grootouder die aan de jeugdrechter een contact vraagt met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd, niet de hoedanigheid heeft van een partij in de procedure voor het jeugdgerecht en op grond van artikel 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet enkel de partijen en hun advocaat kennis kunnen nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 van die wet vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd, volgt hieruit dat door de weigering van inzage in het jeugdbeschermingsdossier het recht van verdediging van de grootouder niet kan worden miskend en dat deze grootouder ook op geen andere rechtsgrond in de hoedanigheid van partij in de procedure voor het jeugdgerecht kennis kan nemen van dit dossier, zodat de jeugdrechtbank niet moet antwoorden op zijn ter zake gevoerd verweer (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, “Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag”; F. VROMAN, ‘Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet’, in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 51 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

- Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Afwezigheid van overeenkomst tussen de partijen - Bevoegdheid van de familierechtbank - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat, hoewel artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek deel uitmaakt van boek I, titel IX van het oud Burgerlijk Wetboek, het in dat artikel bedoelde grootouderlijk omgangsrecht niet onder de bevoegdheid van de jeugdrechtbank valt (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

- Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 - Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Kind dat zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft

Het Verdrag van Den Haag van 19 oktober 1996 (1) laat krachtens zijn artikel 52 internationale regelingen onverlet waarbij de verdragsluitende Staten partij zijn en die bepalingen bevatten over in dit Verdrag geregelde onderwerpen, en laat de mogelijkheid onverlet dat een of meer verdragsluitende Staten overeenkomsten sluiten die ten aanzien van kinderen die hun gewone verblijfplaats hebben in een van de staten die partij zijn bij dergelijke overeenkomsten bepalingen bevatten over bij het Verdrag geregelde onderwerpen; overeenkomstig artikel 97, § 1, verordening Brussel IIter is, wat de verhouding tot het Verdrag van Den Haag betreft, de verordening van toepassing, behoudens het bepaalde in het tweede lid, indien het betrokken kind zijn gewone verblijfplaats op het grondgebied van een lidstaat heeft (2). (1) Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gesloten te Den Haag op 19 oktober 1996, in werking getreden op 1 september 2014 voor België en op 1 oktober 2010 voor Luxemburg. (2) Zie ook de artikelen 1, 7, 12 en 13 van de voormelde verordening "Brussel IIter".

- Art. 97 Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering
- Art. 52 Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen, gedaan te 's-Gravenhage op 19 oktober 1996

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

- Verordening (EG) 2201/2003 ("Brussel IIter") - Toepassingssfeer - Plaatsing van een kind buiten zijn gezin op grond van de regels inzake kinderbescherming

Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie moet artikel 1, § 1, verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003, de zogenaamde “verordening Brussel IIbis”, aldus worden uitgelegd dat een beslissing waarbij de onmiddellijke ondertoezichtstelling en de plaatsing van een kind buiten zijn eigen gezin worden bevolen, onder het begrip "burgerlijke zaken" in de zin van die bepaling valt wanneer die beslissing is genomen op grond van de regels inzake kinderbescherming (1). (1) Cass. 29 januari 2020, AR P.19.1003.F, AC 2020, nr. 85, met concl. “in hoofdzaak” van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.Zie HvJ 2 april 2009, zaak C-523/07 betreffende de verordening (EG) 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (de zogenaamde “verordening Brussel IIbis), waarvan de Verordening (EU) 2019/1111 van de Raad van 25 juni 2019 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en betreffende internationale kinderontvoering (de zogenaamde “verordening Brussel IIter”) de herschikking vormt.De zevende considerans van die zogenaamde “verordening Brussel IIter” bepaalt: “Teneinde de gelijke behandeling van alle kinderen te waarborgen dient deze verordening van toepassing te zijn op alle beslissingen betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, inclusief maatregelen ter bescherming van het kind (...)”.

Artikel 2.2 van de verordening omschrijft met name de in artikel 1 bedoelde “ouderlijke verantwoordelijkheid” als “alle rechten en verplichtingen die ingevolge een beslissing, van rechtswege of bij een rechtsgeldige overeenkomst aan een natuurlijke persoon of aan een rechtspersoon zijn toegekend met betrekking tot de persoon of het vermogen van een kind, met inbegrip van het gezagsrecht en het omgangsrecht”, en, de “persoon die de ouderlijke verantwoordelijkheid draagt” als “elke persoon of instantie die, of elk orgaan dat de ouderlijke verantwoordelijkheid voor een kind draagt”.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN)

- Grondwet - Artikel 159 - Bevoegdheden van de hoven en rechtbanken - Toewijzing van een overheidsopdracht - Toetsing van de externe en interne wettigheid van de rechtshandeling - Intrekking - Vordering tot schadevergoeding - Bevoegdheden van de rechter

Hoewel de hoven en rechtbanken krachtens artikel 159 van de Grondwet bevoegd en verplicht zijn de interne en externe wettigheid na te gaan van elke administratieve handeling waarop een vordering, een verweer of een exceptie gegrond is, alvorens hieraan uitwerking te verlenen, dienen ze ook, wanneer ze kennisnemen van een vordering tot schadevergoeding die gegrond is op de onwettigheid van de toewijzing van de overheidsopdracht, uitspraak te doen over de toepassingsvoorwaarden van artikel 15, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993, en van de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

12 januari 2023 C.21.0486.F **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20230112.1F.6** AC nr. ...

PENSIOEN

WERKNEMERS

Werknemers - Gerechtigdheid - Uitbetaling - Beroepsarbeid - Vergoeding niet-concurrentiebeding - Gevolg

De betaling van de bij artikel 65, § 2, vijfde lid, 4°, Arbeidsovereenkomstenwet bedoelde forfaitaire compensatoire vergoeding vergoedt niet de uitoefening van een bezigheid, maar integendeel compenseert de verplichting om zich ervan te onthouden een bepaalde bezigheid uit te oefenen; hieruit volgt, enerzijds, dat ongeacht de grondslag waarop deze forfaitaire compensatoire vergoeding fiscaal wordt belast, zij niet van een uitoefening van een door artikel 64, § 1, eerste lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen bedoelde bezigheid doet blijken en, anderzijds, dat die vergoeding van een andere aard is dan een opzeggingsvergoeding, afscheidsvergoeding of een ontslagvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel zoals bedoeld in artikel 64, § 1, derde lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 64, § 1, derde lid KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
- Art. 65, § 2, vijfde lid, 4° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

5 mei 2025 S.21.0036.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250505.3N.8** AC nr. ...

POLITIE

- Politieambtenaar - Betreding van een private plaats - Artikel 27, Wet Politieambt - Ernstige dreiging voor het leven of de integriteit van personen - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof van Cassatie

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of de voorwaarden voor de toepassing van artikel 27 Wet Politieambt dat de politieambtenaren bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel `s nachts als overdag, toestaat gebouwen, zelfs die welke niet voor het publiek toegankelijk zijn, bijgebouwen en vervoermiddelen te doorzoeken, zijn vervuld: het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgtrekkingen maakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

- Art. 27 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

5 april 2023 P.23.0451.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.18 AC nr. ...

- Autonoom politioneel onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van de mededeling van informatie door de onderzoeksrechter en toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 september 2022 P.22.0440.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12 AC nr. ...

- Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie - Gebruik van dwang - Voorwaarden

Uit artikel 37 Wet Politieambt volgt dat elk lid van het operationeel kader bij het vervullen van zijn opdrachten van gerechtelijke politie, rekening houdend met de risico's die zulks meebrengt, dwang kan gebruiken mits de volgende voorwaarden worden nageleefd: het nagestreefde doel is wettig; het kan niet op een andere wijze worden bereikt; het gebruik van dwang is redelijk en in verhouding tot het nagestreefde doel; aan het gebruik ervan gaat een waarschuwing vooraf (1). (1) Zie I. Bruggeman, Véhicules prioritaires, in Postal Mémorialis. Lexique du droit pénal et des lois spéciales, juni 2014, V 35/18-V 35/20.

- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Art. 15, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

26 maart 2025 P.25.0009.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.3** AC nr. ...

- Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

Politionele informatie omvat in essentie alle ter kennis van politieambtenaren gekomen gegevens die, zonder zelf bewijs te vormen, aanleiding kunnen geven tot nadere opsporing of nader onderzoek; daartoe kunnen gegevens behoren over een vermoedelijk te plegen misdrijf, die politieambtenaren vernemen ingevolge hun medewerking aan een telefoniemaatregel bevolen in een gerechtelijk onderzoek naar andere feiten; politieambtenaren kunnen dergelijke gegevens meedelen aan andere politieambtenaren opdat deze laatsten dat misdrijf zouden kunnen verijdelen of vaststellen, zonder dat de op basis van die gegevens gedane vaststellingen daardoor nietig zijn of de strafvordering niet-ontvankelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

- Politionele informatie - Begrip

Politionele informatie omvat in essentie alle ter kennis van politieambtenaren gekomen gegevens die, zonder zelf bewijs te vormen, aanleiding kunnen geven tot nadere opsporing of nader onderzoek; daartoe kunnen gegevens behoren over een vermoedelijk te plegen misdrijf, die politieambtenaren vernemen ingevolge hun medewerking aan een telefoniemaatregel bevolen in een gerechtelijk onderzoek naar andere feiten; politieambtenaren kunnen dergelijke gegevens meedelen aan andere politieambtenaren opdat deze laatsten dat misdrijf zouden kunnen verijdelen of vaststellen, zonder dat de op basis van die gegevens gedane vaststellingen daardoor nietig zijn of de strafvordering niet-ontvankelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

PREJUDICIEEL GESCHIL

- Hof van Justitie van de Europese Unie - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

- Grondwettelijk Hof - Verplichting om een prejudiciële vraag te stellen - Weigering - Wettigheid - Voorwaarde

Wanneer in een conclusie de ongrondwettigheid van een wetsbepaling wegens een discriminatie wordt aangevoerd, dient het arrest zijn weigering om aan het Grondwettelijk Hof de voorgestelde prejudiciële vraag te stellen in de regel met redenen te omkleden; dit is niet het geval wanneer het arrest oordeelt dat het aangevoerde verschil in behandeling niet bestaat.

- Art. 29 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

10 november 2023 C.21.0398.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231110.1F.3** AC nr. ...

- Grondwettelijk Hof - Verplichting om de vraag te stellen - Cassatiemiddel dat verzoekt om een prejudiciële vraag te stellen - Antwoord op de vraag dat geen invloed heeft op de wettigheid van het bestreden arrest - Gevolg

Wanneer een middel verzoekt om het Grondwettelijk Hof een prejudiciële vraag te stellen, dient de vraag niet te worden gesteld wanneer het antwoord op die vraag geen invloed kan hebben op de wettigheid van het bestreden arrest (1). (1) Zie Cass. 19 december 2017, AR P.17.0385.N, AC 2017, nr. 719.

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

8 november 2023 P.22.1318.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.2 AC nr. ...

- Hof van Justitie van de Europese Unie - Markt van de niet-automatische weegwerktuigen - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassingsgebied - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2 AC nr. ...

- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Tenuitvoerlegging vóór het einde van de hoofdstraf - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Verschillende procedures - Verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen - (Geen) prejudicieel geschil

De procedure van tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, vermeld in de artikelen 95/3 en volgende Wet Strafuitvoering beoogt de toestand waarin de strafuitvoeringsrechtbank, vóór het einde van de hoofdstraf, een oordeel moet vellen; die procedure houdt geen verband met de ambtshalve jaarlijkse controle van diezelfde rechtbank bepaald in de artikelen 95/21 e.v., die betrekking heeft op de toestand van een opgesloten veroordeelde, welke uitsluitend gegrond is op de beslissing ten gevolge van de terbeschikkingsstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; het verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen waarin die bepalingen respectievelijk voorzien (2), heeft geen betrekking op een door de wet gemaakt onderscheid tussen personen of partijen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zouden zijn, maar een onderscheid tussen personen die zich in verschillende juridische toestanden bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zijn; bijgevolg dient er dienaangaande geen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld. (2) In tegenstelling tot de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/21, vierde lid, en 95/23, §1 (cfr. supra) wordt de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/3 en volgende bestraft door de onmogelijkheid om de bijkomende straf van terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank ten uitvoer te leggen (zie Cass 17 september 2013, AR P.13.1504.N, AC 2013, nr. 457, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.1581.N, AC 2012, nr. 559, met concl. van advocaat-generaal TIMPERMAN). In dezelfde zin heeft de minister van Justitie in dit opzicht overwogen dat “de strafuitvoeringsrechtbank geen keuze heeft: ze moet haar beslissing nemen vóór de hoofdstraf is afgelopen.” (Verslag Commissie voor de Justitie, Parl.St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/4, 13). In dat geval volgt uit de parlementaire voorbereiding immers dat het doel van de maatregel, namelijk de bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke delinquenten, een ononderbroken samenhang tussen de doeltreffende tenuitvoerlegging van de hoofdstraf en de tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling oplegt (zie voormelde concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM). Het gaat dus om verschillende juridische toestanden aangezien de beslissing in dit geval betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van deze maatregel en niet op het toezicht erop in de loop van de tenuitvoerlegging ervan. In dit laatste geval kan de sanctie voor de niet-naleving van de wettelijke termijnen niet erin bestaan dat de rechtbank geen beslissing meer kan nemen (cfr. infra). (MNB)

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10** AC nr. ...

- Europese Unie - Hof van Justitie van de Europese Unie - Nationaal rechtscollege - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

Wanneer de EU-rechtsregel zo evident is dat ze geen enkele uitlegging vereist, bestaat er geen grond om aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag te stellen (1). (1) Zie Cass. 11 september 2024, AR P.24.0105.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240911.2F.8; Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en de noot M.N.B.

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

7 mei 2025 P.25.0109.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8** AC nr. ...

- Europese Unie - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

Wanneer het middel tot staving van het cassatieberoep verworpen wordt om redenen die geen verband houden met de voorgestelde prejudiciële vraag, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie geen prejudiciële vraag te worden gesteld (1). (1) Zie Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0516.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200527.2F.5 , AC 2020, nr. 326 (tweede middel), waaruit volgt dat wanneer het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie geen invloed kan hebben op de oplossing van het cassatieberoep, de voorgestelde vraag niet relevant is; HvJ 6 oktober 1982, Cilfit e.a. t. Ministero della Sanità, nr. 283/81, Rec., p. 3415 e.v., raadpl. 10 [p. 3429].

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

7 mei 2025 P.25.0109.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8** AC nr. ...

RACISME - XENOFOBIE

- Misdrijf van aanzetting tot haat of geweld - Bestanddeel - (Geen) vereiste kennisneming door de geviseerde groep

Het feit dat de groep, de gemeenschap of de leden van die groep of gemeenschap kennis hebben van de aanzetting tot haat of geweld jegens hen, is geen bestanddeel van het misdrijf bedoeld in artikel 20, 4°, van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden; het is voldoende dat dit gedrag werd vertoond in een van de in artikel 444 Strafwetboek vermelde omstandigheden.

- Art. 20 Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenophobie ingegeven daden

8 november 2023 P.23.1218.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.5** AC nr. ...

RECHT VAN VERDEDIGING

ALLERLEI

Allerlei - Jeugdzaken - Artikelen 7 , 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Draagwijdte - Gevolg

Aangezien uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat de grootouder die aan de jeugdrechter een contact vraagt met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd, niet de hoedanigheid heeft van een partij in de procedure voor het jeugdgerecht en op grond van artikel 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet enkel de partijen en hun advocaat kennis kunnen nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 van die wet vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd, volgt hieruit dat door de weigering van inzage in het jeugdbeschermingsdossier het recht van verdediging van de grootouder niet kan worden miskend en dat deze grootouder ook op geen andere rechtsgrond in de hoedanigheid van partij in de procedure voor het jeugdgerecht kennis kan nemen van dit dossier, zodat de jeugdrechtbank niet moet antwoorden op zijn ter zake gevoerd verweer (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Recht op tegenspraak - Vrije beoordeling van de bewijzen - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert - Grenzen - Feiten waarover de partijen geen tegenspraak hebben gevoerd - Draagwijdte

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Kennisgeving van de dagvaarding aan de voorlopige bewindvoerder - Vermeldingen in de dagvaarding - Voorwaarden

De bewindvoerder van een beklaagde is geen persoon tegen wie een vervolging is ingesteld, zodat artikel 6.3.a EVRM op hem niet van toepassing is; evenmin vereist artikel 182, eerste lid, Wetboek van Strafvordering of het recht van verdediging van de beklaagde dat de feiten die aan deze laatste ten laste worden gelegd, eveneens worden vermeld in de dagvaarding van zijn bewindvoerder; wel is vereist, maar volstaat het, dat de bewindvoerder op grond van de gegevens die hem bij de dagvaarding ter kennis zijn gebracht, de informatie kan achterhalen die hem toelaat zijn wettelijke opdracht te vervullen ten behoeve van de persoon waaraan hij is toegevoegd; daarvoor volstaat de vermelding van de identiteit van die persoon, de rechtsmacht waarvoor deze is opgeroepen om zijn vordering te stellen of zijn verweer te voeren en de datum en plaats van de rechtszitting.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

Strafzaken - Conclusie - Conclusietermijnen - Verstrijken - Ontdekking van een nieuw stuk of feit - Begrip - (Geen) wijziging van de omschrijving

Krachtens artikel 152, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering weert de rechter ambtshalve de conclusies die niet vóór het verstrijken van de overeenkomstig het eerste en het tweede lid van dit artikel vastgestelde termijnen op de griffie zijn neergelegd en aan de andere partijen zijn meegedeeld uit het debat; overeenkomstig artikel 152, § 2, kunnen conclusies worden neergelegd na het verstrijken van die termijnen, met name bij ontdekking van een nieuw en ter zake dienend stuk of feit dat nieuwe besluiten verantwoordt maar de aan een beklaagde gegeven waarschuwing betreffende een mogelijke wijziging van de omschrijving vormt geen ontdekking van een nieuw stuk of feit dat een afwijking van de met toepassing van artikel 152, § 1, eerste en tweede lid 1, vastgestelde conclusiekalender verantwoordt.

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1686.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Sanctie - (Geen) invrijheidstelling

Noch uit enige bepaling, noch uit de beginselen van rechtszekerheid, van het recht van verdediging of van het recht op een eerlijk proces volgt dat de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank niet meer ten uitvoer kan worden gelegd en de ter schikking gestelde veroordeelde bijgevolg in vrijheid moet worden gesteld indien hij niet om een andere reden is opgesloten, wanneer de strafuitvoeringsrechtbank haar beslissing niet heeft gewezen binnen de termijn bepaald in de artikelen 95/21, 95/23 en 95/25 Wet Strafuitvoering (1). (1) De wet voorziet niet in een sanctie in geval van niet-naleving van de voormelde termijnen en uit de parlementaire voorbereiding volgt niet dat de wetgever dit zou hebben gewild (zie memorie van toelichting en verslag van de Commissie voor de Justitie, Parl. St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/1, 13 en 17 in fine-18, en 3-2054/4, 13).

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Illegaal verblijf - Verhoor van de vreemdeling - Bijstand van de advocaat - Gestandaardiseerde vragenlijst - (Geen) verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, dat op algemene wijze voorziet in de mogelijkheid om tijdens een verhoor te worden bijgestaan door een advocaat, volgt dat het begrip “verhoor” moet worden verstaan als een geleide ondervraging over misdrijven die ten laste kunnen worden gelegd en die door een daartoe bevoegde persoon wordt opgetekend in een proces-verbaal in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); de gestandaardiseerde vragenlijsten waarin beperkte informatie wordt gevraagd door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of aan te vullen rubrieken, zoals in geval van de interpellatie van een illegaal verblijvende vreemdeling, zijn geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566. (2) Zie Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Vasthoudingsmaatregel ten aanzien van een vreemdeling - Recht om te worden gehoord met de bijstand van een advocaat - Handvest Grondrechten EU - Artikel 41 - Toepassing

Artikel 41 Handvest Grondrechten EU, krachtens hetwelk eenieder het recht heeft dat zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen, organen en instanties van de Unie worden behandeld, waarbij dat recht met name ook het recht voor eenieder inhoudt om te worden gehoord voordat er jegens hem een voor hem nadelige individuele maatregel wordt genomen, legt geen verplichtingen op aan de lidstaten maar enkel aan de instellingen, organen en instanties van de Unie; die bepaling kan bijgevolg niet als grondslag dienen voor het recht om door de administratieve overheid van een lidstaat te worden gehoord vóór de beslissing tot vasthouding voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van het bevel om het grondgebied te verlaten en, a fortiori, voor het recht om met de bijstand van een advocaat te worden gehoord (1). (1) Cass. 21 september 2016, AR P.16.0939.F, AC 2016, nr. 516.

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Overmacht die de neerlegging van de memorie binnen de wettelijke termijn van twee maanden verhindert - Gevolg

Wanneer overmacht de eiser in cassatie verhindert om een memorie met zijn middelen, in te dienen binnen de termijn van twee maanden bepaald in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, verantwoordt die overmacht het ingaan van een nieuwe termijn niet, maar wordt voornoemde wettelijke termijn met de duur ervan verlengd (1). (Impliciete oplossing). (1) "Behoudens overmacht kan de termijn van twee maanden voor het indienen van memories of stukken, volgend op de verklaring van cassatieberoep, niet worden verlengd" (Cass. 29 oktober 2019, AR P.19.0697.N, AC 2019, nr. 554, en verwijzingen in voetnoot). Zie, wat betreft de schorsing van de termijn voor de neerlegging van de memorie in geval van overmacht, Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en voetnoot M.N.B; D. VANDERMEERSCH en M. NOLET DE BRAUWERE, "La Procédure en cassation en matière pénale", in M. GREGOIRE (uitg.), Le point sur les procédures de cassation (M. GRÉGOIRE, coörd.), 2016, 32 en voetnoot 118; Cass. 14 september 2016, AR P.16.0936.F, AC 2016, nr. 492 met concl. "in hoofdzaak" OM (laattijdige oproeping).In dit geval komt de aangevoerde overmacht voort uit de omstandigheid dat een technische storing in de dossierkast van de griffie van het Hof het veertien dagen lang onmogelijk had gemaakt om op de griffie van het Hof inzage van het dossier te verkrijgen.Er werd echter geen enkele memorie met de middelen neergelegd binnen de met de duur van deze verhindering verlengde wettelijke termijn.Het OM heeft daaruit afgeleid dat het middel faalde naar recht in zoverre dat het aanvoerde dat die omstandigheid hetzij de cassatie van het bestreden arrest verantwoordde, hetzij de opening van een nieuwe termijn "van een even lange duur als de voornoemde ontoegankelijkheid", vanaf een, door de eiser overigens niet gepreciseerde, datum na het einde van de wettelijke termijn. (M.N.B.)

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Verweer dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert - Verplichting om hierop te antwoorden - Omvang

Zelfs wanneer de appelrechters hebben opgegeven waarom de bewijzen à charge, ondanks het verstrijken van de tijd, hun bewijswaarde hadden behouden, dienen zij, alvorens het misdrijf bewezen te verklaren, in te gaan op het verweer van de beklaagde dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert.

26 april 2023 P.22.1641.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.14 AC nr. ...

Strafzaken - Dagvaarding - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Ontbreken van de betekening van de dagvaarding aan de voorlopige bewindvoerder - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Gevolg

Uit niets blijkt dat de verplichting om de dagvaarding eveneens te betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de voorlopige bewindvoerder van een partij een vormvoorschrift bevat waarvan de niet-naleving zonder meer wordt gesanctioneerd met de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, de nietigheid van de akte van aanhangigmaking of de ongeldigheid van het veroordelend vonnis; het staat integendeel aan de correctionele rechter, eventueel in hoger beroep, na te gaan of het verzuim om aan dat voorschrift te voldoen het recht van verdediging van de beklaagde onherstelbaar heeft aangetast en, indien dit niet het geval is, dat verzuim recht te zetten; aldus belet het enkele feit dat de dagvaarding van de beschermde persoon niet eveneens is gedaan aan zijn bewindvoerder, de appelrechter niet om kennis te nemen van de strafvordering of de redenen van het beroepen vonnis over te nemen.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5 AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Aanhoudingsbevel - Vormvereisten - Betekening - Overhandiging van een afschrift van de processen-verbaal van verhoor - Doel - Niet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste

De verplichting om aan de inverdenkinggestelde een afschrift van de processen-verbaal van zijn verhoren te overhandigen, zodra hem een aanhoudingsbevel werd betekend, werd opgelegd om de betrokkene in staat te stellen zijn verdediging beter voor te bereiden, zijn advocaat in te lichten en om een debat op tegenspraak mogelijk te maken bij de eerste verschijning voor de raadkamer; die vormvereiste is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven en de sanctie voor de miskenning ervan wordt beoordeeld in het licht van de daadwerkelijke uitoefening van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12 AC nr. ...

Strafzaken - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0186.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.11** AC nr. ...

Strafzaken - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Strafzaken - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

Een proces-verbaal is met name niet langer eerlijk wanneer het bewijs dat verkregen werd ondanks de onregelmatigheid ervan, het risico op een veroordeling inhoudt die op twijfelachtige gegevens is gegrond, terwijl de partij aan wie die gegevens wordt tegengeworpen niet in staat is ze met goed gevolg tegen te spreken en de waarheid te herstellen; de omstandigheid dat onderzoeksverrichtingen werden bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte, verplicht de rechter niet te besluiten tot de onmogelijkheid om een eerlijk proces te voeren, wanneer er geen twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de door die akte opgeleverde resultaten en de partij waartegen ze worden aangevoerd ze vrij en dienstig heeft kunnen tegenspreken (1). (1) Het OM, dat erop wijst dat het eerste bestreden arrest, in tegenstelling tot de eiser, oordeelt dat "de door de onderzoeksmagistraat opgemaakte beschikkingen tot huiszoeking die tot de litigieuze beslagen hebben geleid, geenszins gegrond zijn op de resultaten van het bankonderzoek", leidt hieruit af dat het middel, dat geheel berust op de kritiek van die beoordeling van de feiten, in geen van de onderdelen ontvankelijk is. (M.N.B.).

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

7 mei 2025 P.23.1731.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7** AC nr. ...

Strafzaken - Bepalingen die in de bijstand van een advocaat voorzien - Toepassingsgebied - (Geen) toepassing op de door een administratieve overheid genomen maatregel van vrijheidsberoving van een vreemdeling

De bepalingen die voorzien in de bijstand van een advocaat behoren tot de strafprocedure; ze beschermen de personen die ervan beschuldigd worden een misdrijf te hebben gepleegd en houden geen verband met een maatregel van vrijheidsberoving die door een administratieve overheid werd genomen om de doeltreffendheid te verzekeren van het bevel om het grondgebied te verlaten, dat werd uitgevaardigd tegen een persoon die de wettelijke voorwaarden van toegang tot dat grondgebied, het verblijf en de vestiging niet naleeft.

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Cassatieberoep - Onmogelijkheid tot inzage van het dossier ter griffie van het Hof - Aanvoering van miskenning van het recht van verdediging tijdens de rechtspleging voor het Hof - (Niet-) ontvankelijkheid van het middel

Een middel dat geen enkele grief tegen de bestreden beslissing vermeldt, is niet ontvankelijk (1); aldus is het middel niet-ontvankelijk wanneer het aanvoert dat het recht van verdediging van de eiser tijdens de rechtspleging voor het Hof werd miskend, doordat hij gedurende een gedeelte van de termijn van twee maanden om een memorie in te dienen geen inzage van het dossier ter griffie heeft kunnen krijgen, aangezien het middel enkel betrekking heeft op de rechtspleging voor het Hof en het niet kan leiden tot de vaststelling van enige onwettigheid van het bestreden arrest (2). (1) Zie Cass. 23 december 2020, AR P.20.1196.F, AC 2020, nr. 790, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; R. DECLERCQ, " Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 676 en verw. in voetnoten 2372 en 2373. (2) Het is inderdaad in het kader van het onderzoek van de ontvankelijkheid van het cassatieberoep, en niet van een middel, dat deze omstandigheid kan worden aangevoerd (cf. infra).

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7 AC nr. ...

Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Vormvereisten - Bevel tot aanhouding - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Voorafgaand verhoor door de politie

Hoewel het aan de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel voorafgaand verhoor van de inverdenkinggestelde door de onderzoeksrechter een substantiële vormvereiste is die verband houdt met de eerbiediging van het recht van verdediging en met het recht op de persoonlijke vrijheid, bepaalt de wet niet dat de betrokkene vóór zijn inverdenkingstelling en vóór zijn plaatsing in voorlopige hechtenis ook door de politie moet worden verhoord (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12 AC nr. ...

RECHTBANKEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Proceshandeling - Rechtsvordering in naam van een rechtspersoon - Regelmatige lastgeving - Wettelijk vermoeden - Voorwaarde

Het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek vastgelegde vermoeden dat de advocaat als gevolmachtigde optreedt, is niet onweerlegbaar en een partij mag aanvoeren dat de beslissing om de proceshandeling te stellen niet werd toegestaan door de organen van de rechtspersoon en niet van laatstgenoemde uitgaat, maar de rechter kan een dergelijke betwisting niet ambtshalve opwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 440, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

22 juni 2023 C.22.0411.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen - Taak van de rechter - Gevolg

Het essentieel vormelijke karakter van de herroeping van het testament en de uitzonderlijke aard van de wettelijk bepaalde gevallen van stilzwijgende herroeping sluiten uit dat de rechter een zekere en vaststaande wilsverandering van de erflater afleidt uit elk geval waarin hij na de totstandkoming van zijn testament handelingen stelt die niet verenigbaar zijn met de inhoud van de gift.

- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek

19 mei 2025 C.24.0272.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.6** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Algemeen - Vrije beoordeling van de bewijzen - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert - Grenzen - Feiten waarover de partijen geen

tegenspraak hebben gevoerd - Draagwijdte

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Subsidies, vergoedingen en toelagen - Ambtshalve teruggave - (Geen) bewijs van schade

De teruggave van de subsidies die werden aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor ze zijn verkregen, wordt niet bevolen krachtens artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek maar krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen; die bepaling stelt de door de rechter ambtshalve te bevelen teruggave niet afhankelijk van het bewijs van schade die persoonlijk werd geleden door de organisatie of instelling die de onverschuldigde betaling heeft verricht (1). (1) Zie Cass. 27 januari 2009, AR P.08.1639.N, AC 2009, nr. 68.

- Art. 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

23 april 2025 P.25.0067.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.5** AC nr. ...

RECHTEN VAN DE MENS

ALLERLEI

Allerlei - Kinderrechtenverdrag - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de rechten van het kind

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

INTERNATIONAAL VERDRAG BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN

International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

20 mei 2025 P.25.0288.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25** AC nr. ...

International verdrag burgerrechten en politieke recht - Draagwijdte - Gevolg - Artikel 14 - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

20 mei 2025 P.25.0288.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25** AC nr. ...

VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Verzet - Onverantwoorde afwezigheid van de eiser tijdens de verstekprocedure - Procedure in hoger beroep - Veroordeling in eerste aanleg met bevel tot onmiddellijke aanhouding - Afwezigheid na aanwezigheid van de advocaat van de beklaagde op de inleidende terechtzitting - Criteria voor het ongedaan verzet - Beoordeling

Uit het enkele feit dat een partij aanwezig was bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg en ook in hoger beroep vertegenwoordigd was door een raadsman op de inleidingszitting, waarop er conclusietermijnen en een rechtsdag werden bepaald, volgt niet dat zij op het ogenblik dat zij afwezig bleef en verstek liet gaan bij de behandeling van de zaak in hoger beroep, niet de wens kan hebben gehad afstand te doen van haar recht te verschijnen en zich te verdedigen of zich te onttrekken aan het gerecht (1); wanneer de rechter vaststelt dat de verzetdoende partij geen gewag maakt van overmacht of van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van haar verstek bij de bestreden rechtspleging, kan hij daaruit afleiden dat de afwezigheid van die partij was ingegeven door haar wens zich te onttrekken aan het gerecht. (1) Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N. ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Beoordeling - Minimum van zwaarwichtigheid - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Opdracht van het vonnisgerecht

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen; het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolging ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM; daarvoor is een minimum aan zwaarwichtigheid vereist (1); indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt. (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0412.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0493.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.29** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Wegverkeerswet - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van kennisname van de vraag om inlichtingen door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon van de kentekenplaathouder vertegenwoordigt - Aannemelijk maken van niet-ontvangst van de vraag om inlichtingen - Voorwaarden

Artikel 6.2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld verzetten zich niet ertegen dat de rechter uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen daadwerkelijk werd verstuurd, afleidt dat die vraag ook daadwerkelijk is ontvangen door de kentekenplaathouder dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder, mits de kentekenplaathouder of de natuurlijke persoon die hem in rechte vertegenwoordigt, gelet op de zware sanctie die zij kunnen oplopen, over een daadwerkelijke mogelijkheid beschikken om dit vermoeden van ontvangst of nalatigheid voor het niet-ontvangen te weerleggen (1); dit veronderstelt dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de zetel van kentekenplaathouder of aan de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt; de rechter die uit het enkele gegeven dat een vraag om inlichtingen is verstuurd naar de zetel van de kentekenplaathouder-rechtspersoon het vermoeden afleidt dat de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt daardoor alleen kennis heeft van de vraag om inlichtingen of dat hij die kennisname zelf onmogelijk heeft gemaakt en die op grond daarvan oordeelt dat het hem dan ook toekomt aannemelijk te maken dat hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en dat hij niet nalatig is geweest, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (2). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, AC 2019, nr. 465; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F, AC 2019, nr. 41 noot M.N.B; Cass. 29 april 2014, AR P.13.1977.N, AC 2014, nr. 302. Ph. TRAEST, Topis verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 18. (2) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.0909.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van de rechtspleging - Beoordeling over alleen de burgerlijke rechtsvordering wegens verval van de strafvordering - Verantwoordelijkheid van de rechtspersoon - Aanstelling van de lasthebber ad hoc van de rechtspersoon - Mogelijkheid van de lasthebber ad hoc om bewijs à décharge te verzamelen - Beoordeling van de overschrijding van de redelijke termijn op het recht van verdediging - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

De strafrechter oordeelt onaantastbaar of de overschrijding van de redelijke termijn de bewijsvoering en het recht van verdediging van de beklaagde zo ernstig en onherstelbaar heeft aangetast dat geen eerlijke beoordeling van de aan die beklaagde verweten feiten meer mogelijk is en de op die feiten gesteunde burgerlijke rechtsvordering bijgevolg niet-ontvankelijk moet worden verklaard; bij die beoordeling houdt de rechter rekening met alle dienstige omstandigheden, zoals het al dan niet bestaan van de mogelijkheid voor een beklaagde rechtspersoon om in de periode vóór de aanstelling van een lasthebber ad hoc bewijs à décharge te verzamelen of bij te houden; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0179.F, AC 2017, nr. 323; Cass. 15 september 2010, AR P.10.0572.F, AC 2010, nr. 524; GwH 29 juli 2010, nr. 92/2010. Zie M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 58-59.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.1278.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Risico van onbetrouwbaarheid van de mondelinge getuigenis - Beoordeling - Grens

De strafrechter die na het verval van de strafvordering enkel nog te beslissen heeft over de burgerlijke rechtsvordering, oordeelt onaantastbaar of het door een partij voorgestelde getuigenverhoor dienstig is voor het bewijs van de onrechtmatige daad; de strafrechter dient daarbij echter het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging te eerbiedigen (1); het Hof gaat na of de strafrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen heeft afgeleid die met die rechten niet in overeenstemming te brengen zijn; de strafrechter kan oordelen dat het herverhoor van getuigen ingevolge het tijdsverloop niet meer dienstig is wegens het risico van onbetrouwbaarheid; daarvoor moet die rechter niet eerst de getuigen horen. (1) Cass. 4 mei 2021, AR P.21.0101.N, , ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.6 met concl. OM, RW 2021-2022, 781.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.1278.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Kennis van de ingebrachte beschuldigingen - Tenlastegelegde feiten en kwalificatie - Vorm van deze kennisgeving - Rechtstreekse dagvaarding - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 6.3.a EVRM bepaalt dat eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, het recht heeft onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de redenen van de tegen hem ingestelde beschuldiging en deze bepaling bedoelt met “de redenen” de tenlastgelegde strafbare feiten en met “de aard” de juridische kwalificatie van die feiten en geen enkele verdrags- of wetsbepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel onderwerpt de wijze waarop de vervolgde partij op de hoogte moet worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging aan enig bijzonder vormvereiste, zodat een rechtstreekse dagvaarding een beklaagde niet tot in de details moet inlichten over de redenen van een tegen hem ingebrachte beschuldiging noch vereist is dat die dagvaarding per beklaagde een beschrijving bevat van de concrete feitelijke gedragingen waarop elke tegen hem uitgebrachte telastlegging steunt (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toegang tot de rechter - Geïnterneerde - Kwetsbare positie - Vordering tot schadevergoeding - Tijdstip - Verjaring

Het vormt voor een geïnterneerde persoon een buitensporige procedurele last om een vordering in schadevergoeding te moeten instellen vóór het einde van de periode waarin hij van zijn vrijheid is beroofd in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 5 EVRM; een dergelijke vereiste houdt geen rekening met de kwetsbaarheid van de geïnterneerde persoon als gevolg van zijn geestelijke gezondheidstoestand en zijn vrijheidsberoving, noch met het feit dat een geïnterneerde persoon gedurende zijn vrijheidsberoving in omstandigheden strijdig met artikel 5 EVRM - voornamelijk ernaar streeft om deze omstandigheden te doen evolueren door om een overplaatsing naar een aangepaste instelling of een invrijheidsstelling te verzoeken (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) EHRM, 6 april 2021, Venken e.a. t. België.

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

7 november 2022 C.21.0243.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.6** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkenning van de feiten - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0186.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.11** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Voorlopige hechtenis - Detentieomstandigheden - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen maar het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolging ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM aangezien daarvoor een minimum aan zwaarwichtigheid vereist is; indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken en die rechter kan voor zover een schending van artikel 3 EVRM vaststaat, effectief rechtsherstel verlenen.; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt en de rechter dient bij die beoordeling rekening te houden met de actuele omstandigheden waarin de beklaagde is opgesloten maar het komt de rechter naar aanleiding van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling niet toe te oordelen over de omstandigheden waaronder de beklaagde in het verleden van zijn vrijheid werd beroofd maar die achterhaald zijn ingevolge een wijziging van zijn detentietoestand (1). (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; EHRM 10 april 2012, nr. 42732/12, Ananyev e.a. t. Rusland.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0701.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.28 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht van verdediging - Overmacht die de neerlegging van de memorie binnen de wettelijke termijn van twee maanden verhindert - Gevolg

Wanneer overmacht de eiser in cassatie verhindert om een memorie met zijn middelen, in te dienen binnen de termijn van twee maanden bepaald in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, verantwoordt die overmacht het ingaan van een nieuwe termijn niet, maar wordt voornoemde wettelijke termijn met de duur ervan verlengd (1). (Impliciete oplossing). (1) "Behoudens overmacht kan de termijn van twee maanden voor het indienen van memories of stukken, volgend op de verklaring van cassatieberoep, niet worden verlengd" (Cass. 29 oktober 2019, AR P.19.0697.N, AC 2019, nr. 554, en verwijzingen in voetnoot). Zie, wat betreft de schorsing van de termijn voor de neerlegging van de memorie in geval van overmacht, Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en voetnoot M.N.B; D. VANDERMEERSCH en M. NOLET DE BRAUWERE, "La Procédure en cassation en matière pénale", in M. GREGOIRE (uitg.), Le point sur les procédures de cassation (M. GRÉGOIRE, coörd.), 2016, 32 en voetnoot 118; Cass. 14 september 2016, AR P.16.0936.F, AC 2016, nr. 492 met concl. "in hoofdzaak" OM (laattijdige oproeping).In dit geval komt de aangevoerde overmacht voort uit de omstandigheid dat een technische storing in de dossierkast van de griffie van het Hof het veertien dagen lang onmogelijk had gemaakt om op de griffie van het Hof inzage van het dossier te verkrijgen.Er werd echter geen enkele memorie met de middelen neergelegd binnen de met de duur van deze verhindering verlengde wettelijke termijn.Het OM heeft daaruit afgeleid dat het middel faalde naar recht in zoverre dat het aanvoerde dat die omstandigheid hetzij de cassatie van het bestreden arrest verantwoordde, hetzij de opening van een nieuwe termijn "van een even lange duur als de voornoemde ontoegankelijkheid", vanaf een, door de eiser overigens niet gepreciseerde, datum na het einde van de wettelijke termijn. (M.N.B.)

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

25 oktober 2023 P.23.1072.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.7 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Draagwijdte - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld zoals dit ook wordt gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, houdt niet in dat de rechter elke aanvoering van een beklaagde voor waar moet aannemen en dat het hem zou ontzegd zijn de aannemelijkheid van die aanvoering te toetsen en bij die beoordeling mag de rechter het tijdstip betrekken waarop een bepaalde aanvoering werd geformuleerd en het gegeven of de inhoud van die aanvoering wordt bevestigd door objectieve en onafhankelijke gegevens.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0172.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.24 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Redelijke termijn - Voorlopige hechtenis - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepaling van artikel 5.3 EVRM, die beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld aangezien de ernstige aanwijzingen van schuld of de redelijke verdenking na verloop van tijd op zich niet meer volstaan om de hechtenis te blijven handhaven; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak onder meer wat betreft de aard en de complexiteit van de feiten, de houding van de inverdenkinggestelde en de houding van de met opsporing belaste instanties, het door artikel 5.3 EVRM gewaarborgde recht van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om binnen een redelijke termijn te worden berecht, is miskend en bij die beoordeling kan de rechter ook de aanwending van proceduremiddelen door andere beklaagden mee in overweging nemen, alsook het gegeven dat een afsplitsing van de zaak betreffende één beklaagde niet in het belang van een goede rechtsbedeling is.

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 april 2025 P.25.0606.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.32 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0186.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.11 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Invrijheidstelling tegen borgstelling - In aanmerking te nemen bestaansmiddelen voor de vaststelling van het bedrag van de borgsom

De voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom in aanmerking te nemen bestaansmiddelen zijn niet enkel die welke de inverdenkinggestelde verkrijgt uit een regelmatig uitgeoefende activiteit, maar ook die welke de criminaliteit waarvan hij wordt verdacht hem zouden hebben opgebracht indien de feiten bewezen waren; uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde geen enkel duidelijk teken van rijkdom vertoont, volgt niet dat de borgsom moet worden vastgesteld door de aanwijzingen betreffende een niet-aangegeven, want onrechtmatige, winstgevende activiteit voor onbestaande te houden (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM, dat geconcludeerd heeft tot cassatie.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke of vernederende behandeling - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Vrijspraak van de beklaagde - Mogelijkheid voor het slachtoffer om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht - Voorwaarden

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt het slachtoffer van een wanbedrijf de mogelijkheid niet om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht, mits de rechter die van dit geschil heeft kennisgenomen, geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van de aan die beklaagde toegeschreven fout en geen twijfel uit over zijn schuld aan de feiten waarvan hij werd vrijgesproken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Zie gelijkluidende concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Kennis van de ingebrachte beschuldigingen - Rechtstreekse dagvaarding - Vervolging voor feiten die de beklaagde in het proces-verbaal opgesteld tijdens het strafonderzoek niet werden verweten - Strafvordering uitgaande van de administratie van douane en accijnzen - Draagwijdte - Noodzakelijke informatie in de dagvaarding - Gevolg - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof

Een rechtstreekse dagvaarding moet niet aan de hand van een bijzondere beschrijving van de aard en de redenen van de beschuldiging of op enige andere wijze vermelden waarom een beklaagde wordt vervolgd voor een feit dat hem niet is verweten in een tijdens het strafonderzoek opgesteld proces-verbaal en dat het proces-verbaal is opgesteld door de douane- en accijnsadministratie in het kader van een onderzoek naar inbreuken inzake douane en accijnzen, waarover die administratie de strafvordering uitoefent behoudens voor wat betreft de gevangenisstraf, dat het proces-verbaal bijzondere bewijswaarde geniet en dat de rechtstreekse dagvaarding of de veroordelende beslissing een verwijzing bevat naar vaststellingen opgenomen in dat proces-verbaal, doet daaraan geen afbreuk aangezien het niet dat proces-verbaal, maar wel de rechtstreekse dagvaarding is die de strafvordering voor de strafrechter aanhangig maakt en die zodoende de beschuldiging tegen de beklaagde bevat; de door de administratie in de loop van het onderzoek opgestelde processen-verbaal betreffen in dat verband enkel stukken van het strafdossier die de beklaagde, naast andere hem ter beschikking staande gegevens, kennis kunnen verschaffen van wat hem ten laste is gelegd en waarop hij zich in de loop van het proces kan verdedigen, zodat de inhoud van die processen-verbaal de navolgende strafvordering van de administratie dan ook niet beperkt; vereist is enkel dat de beklaagde met de informatie die hij met de dagvaarding verneemt en de overige gegevens waarover hij redelijkerwijze kan beschikken, in het bijzonder de stukken van het strafdossier, voldoende informatie heeft om zich naar behoren te kunnen verdedigen tegen de beschuldiging en de rechter oordeelt onaantastbaar of de beklaagde over die informatie beschikt waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736. met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Niet-terugwerkende kracht van de straf - Ambtshalve betaling van de onbetaalde socialezekerheidsbijdragen (art. 236 Sociaal Strafwetboek) - Maatregel die tot de strafvordering behoort - Burgerrechtelijke maatregel - Invloed

De ambtshalve betaling op grond van artikel 236, Sociaal Strafwetboek is een burgerrechtelijke maatregel; zij is dus niet onderworpen aan het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf bedoeld in artikel 2, tweede lid, Strafwetboek; de omstandigheden dat die betaling tot de strafvordering behoort, omdat ze een gevolg is van de op die vordering gewezen veroordelende beslissing, en dat ze ambtshalve moet worden uitgesproken, betekenen dat het een bijzondere wijze van vergoeding betreft die evenwel de aard ervan niet aantast (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 49.1 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Recht op ongestoorde eigendom - Douanewetgeving - Strafbepalingen - Ratio legis van de strafbepalingen - Geldboeten - Draagwijdte - Gevolg

De strafbepalingen vervat in de bepalingen van de artikelen 45 en 48 Accijnswet en 220, 221 en 281/2 AWDA maken deel uit van het bijzonder douanestrafrecht, waarmee de wetgever via een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging de omvang en de frequentie van de fraude wil bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie die mede grotendeels door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst, waarbij de bestraffing van de inbreuken op de douane- en accijnswetgeving vaak bemoeilijkt wordt door het hoge aantal personen dat bij de handel is betrokken en door de mobiliteit van de goederen waarop de rechten zijn verschuldigd; deze inbreuken worden voornamelijk gepleegd wegens de enorme winsten die ermee kunnen worden gerealiseerd, dit ten nadele van verschillende overheden en om die redenen, en in het bijzonder om dit type criminaliteit te ontraden, bestraft de wetgever douane- en accijnsmisdrijven met geldboeten die zeer zwaar kunnen zijn omdat zij worden berekend op grond van de douanerechten of accijnzen die de daders ontduiken of wilden ontduiken en het ontradend effect van de geldboeten kan enkel uitwerking krijgen wanneer voor het berekenen van die geldboeten niet alleen de gerealiseerde winst, maar ook de verhoopte winst in rekening wordt gebracht en ook artikel 42 DWU bepaalt dat de sancties die door de lidstaten worden vastgesteld voor het niet naleven van de douanewetgeving effectief, proportioneel en afschrikkend moeten zijn; dat geldboeten inzake douane en accijnzen de financiële draagkracht van de veroordeelde redelijkerwijze overstijgen, houdt niet in dat die misdrijven op een onevenredige of een discriminerende wijze worden bestraft, ook niet wanneer zij de door de daders verhoopte winst niet hebben opgeleverd omdat zij tijdig zijn ontdekt en de omstandigheid dat de door een beklaagde gepleegde feiten zo ernstig zijn dat de geldboete redelijkerwijze niet kan worden herleid tot een bedrag dat de beklaagde wel zal kunnen betalen omdat een dergelijk bedrag in generlei verhouding staat tot de feiten, leidt er evenmin toe dat de rechter die beklaagde geen of maar een beperkte hoofdgevangenisstraf kan opleggen, zodat binnen de voormelde perken de rechter onaantastbaar de sanctie vaststelt die hij in verhouding acht met de zwaarte van de bewezen verklaarde inbreuk en de persoonlijkheid van de dader waarbij het Hof nagaat of uit de vaststellingen en redenen van de bestreden beslissing niet blijkt dat er werd geoordeeld met schending van die verdragsbepalingen.

- Artt. 220, 221 en 281/2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Artt. 45 en 48 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 42 Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie
- Art. 49.3 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

20 mei 2025 P.25.0288.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Recht op bijstand van een tolk - Grens

Artikel 6 EVRM bepaalt niet dat in de fase van het vooronderzoek of van het gerechtelijk onderzoek het psychiatrisch deskundigenonderzoek steeds moet plaatsvinden in aanwezigheid van een tolk (1). (1) Cass. 7 februari 2012, AR P.11.1732.N, AC 2012, nr. 89, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Zie M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 851.

- Artt. 5, 6, 7 en 8 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 6.1 en 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Milieurecht - Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19") - Beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet - (Geen) Toepassing

De bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 betreffende de tijdelijke opschorting van dwingende termijnen en termijnen voor het indienen van beroepen vastgesteld in de gezamenlijke Waalse wetgeving en reglementering (...) en nr. 20 van 18 april 2020 tot verlenging van die termijnen stellen geen feit strafbaar dat dit niet was toen het werd gepleegd en verergeren de straf van een bestaand misdrijf niet, maar schorten enkel de termijn op, na het verstrijken waarvan de sanctionerend ambtenaar noch een administratieve geldboete noch het herstel van de plaats in de vorige staat nog kan opleggen aan de overtreder (1); het voorwerp van die besluiten houdt geen verband met artikel 7.1 EVRM, waarin het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet is vastgelegd (2). (1) Zie AGwH 4 april 2019, nr. 54/2019, § B.5.1. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, I, 224-225.

- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling tegen borgstelling - Niet-betaling - (geen) Weerslag op de wettigheid van de vaststelling van het bedrag van de borgsom

Uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde de voor zijn invrijheidstelling vereiste borg niet betaalt, vloeit niet noodzakelijk voort dat de borgsom werd vastgesteld zonder rekening te houden met zijn financiële draagkracht (1). (1) Zie Cass. 7 juni 2023, AR P.23.0805.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering blijkt dat de wetgever de misbruiken van de verzetsprocedure heeft willen tegengaan door een beperking van de mogelijkheid om tegen een verstekbeslissing verzet aan te tekenen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het recht van de partijen om te worden gehoord als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, en aan de vereisten die ter zake worden gesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; uit diezelfde wetsgeschiedenis en de voormelde door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gegeven uitlegging van artikel 6 EVRM volgt dat het door artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering gehanteerde begrip "wettige reden van verschoning" die gevallen omvat die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht; die afstand of die wil zich te onttrekken kan niet alleen worden afgeleid uit een expliciete beslissing van de verzetdoende partij, maar ook uit het feit dat die partij zonder redelijke verantwoording niet is komen opdagen op de rechtszitting waarop zij behoorlijk was opgeroepen en voldoende de gevolgen kan inschatten van de beslissing om afwezig te blijven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 12 november 2024, AR P.24.0975.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241112.2N.12; Cass. 5 juni 2024, AR P.24.0345.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240605.2F.6 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM; Cass. 8 oktober 2019, AR P.19.0636.N, AC 2019, nr. 508; Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., NC 2019, 548, noot K. DE BACKER, JLMB 2019, 1337, noot F. KUTY; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2018, 309, noot E. DE ROOS, T. Strafr. 2018, 240, noot T.D.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Cass. 1 april 2025, AR P.25.0417.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.28; Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0493.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.29** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

De rechter kan als feitelijke grond die de afwezigheid kan verantwoorden van een getuige op de rechtszitting, in aanmerking nemen dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven en de impact die dit verhoor op de psychische toestand van het slachtoffer kan hebben, mede in acht genomen de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven en de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR

P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

De rechter kan als feitelijke grond die de afwezigheid kan verantwoorden van een getuige op de rechtszitting, in aanmerking nemen dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven en de impact die dit verhoor op de psychische toestand van het slachtoffer kan hebben, mede in acht genomen de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven en de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR

P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van getuigen op de terechtzitting

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolging in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf; uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen (1).
(1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende

compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossierelementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met de voormelde vereisten (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.e - Recht op bijstand van een tolk - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Grens

Artikel 6 EVRM bepaalt niet dat in de fase van het vooronderzoek of van het gerechtelijk onderzoek het psychiatrisch deskundigenonderzoek steeds moet plaatsvinden in aanwezigheid van een tolk (1). (1) Cass. 7 februari 2012, AR P.11.1732.N, AC 2012, nr. 89, met concl. van advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Zie M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 851.

- Artt. 5, 6, 7 en 8 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Artt. 6.1 en 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.1186.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

Een proces-verbaal is met name niet langer eerlijk wanneer het bewijs dat verkregen werd ondanks de onregelmatigheid ervan, het risico op een veroordeling inhoudt die op twijfelachtige gegevens is gegrond, terwijl de partij aan wie die gegevens wordt tegengeworpen niet in staat is ze met goed gevolg tegen te spreken en de waarheid te herstellen; de omstandigheid dat onderzoeksverrichtingen werden bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte, verplicht de rechter niet te besluiten tot de onmogelijkheid om een eerlijk proces te voeren, wanneer er geen twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de door die akte opgeleverde resultaten en de partij waartegen ze worden aangevoerd ze vrij en dienstig heeft kunnen tegenspreken (1). (1) Het OM, dat erop wijst dat het eerste bestreden arrest, in tegenstelling tot de eiser, oordeelt dat “de door de onderzoeksmagistraat opgemaakte beschikkingen tot huiszoeking die tot de litigieuze beslagen hebben geleid, geenszins gegrond zijn op de resultaten van het bankonderzoek”, leidt hieruit af dat het middel, dat geheel berust op de kritiek van die beoordeling van de feiten, in geen van de onderdelen ontvankelijk is. (M.N.B.).

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

7 mei 2025 P.23.1731.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.7 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het recht te zwijgen en het recht zichzelf niet te beschuldigen - Verhoor van een in vrijheid gelaten verdachte zonder deze verwittiging - Verhoren afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, §6 Wetboek van Strafvordering - Gebruik van de verklaringen als steunbewijs - Toelaatbaarheid

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in de arresten van 14 oktober 2010 (Brusco t/Frankrijk, nr. 14066/07) en 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met deze vereisten; de omstandigheid dat voor de schuldigverklaring van een beklaagde niet op doorslaggevende wijze op die verklaringen wordt gesteund, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) EHRM 14 oktober 2010, Brusco t/Frankrijk en EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. Zie eveneens de verwijzingen in de concl. OM in de zaak Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1286.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Vreemdelingen - Onwettig verblijf - Handhaving met het oog op de verwijdering - Wederopsluiting van de vreemdeling die zijn repatriëring vermijdt of verhindert - Autonome titel - Verenigbaarheid

Noch artikel 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn (1), noch de artikelen 7 en 72 Vreemdelingenwet, 5.4 EVRM en 47 Handvest Grondrechten EU verbieden de lidstaten van de Europese Unie een nieuw dwangbevel uit te vaardigen om de verwijdering te verzekeren van een vreemdeling, wiens aanhoudend onwettig verblijf deze maatregel vereist en die zijn repatriëring belemmert; dat nieuwe bevel, genomen met toepassing van artikel 27 Vreemdelingenwet, maakt een autonome titel uit (2) en moet voldoen aan artikel 15.1 Terugkeerrichtlijn. (1) Zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0229.F, AC 2020, nr. 215; Cass. 11 december 2019, AR P.19.1157.F, AC 2019, nr. 661; Cass. 27 mei 2015, AR P.15.0647.F, AC 2015, nr. 347. (2) Zie Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0355.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.12 en voetnoot M.N.B.

- Art. 27, § 3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

25 oktober 2023 P.23.1406.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.11** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddelijke inning - Waarschuwing

De inaanmerkingneming bij de straftoemeting van de betaling van meerdere onmiddellijke inningen miskent niet het vermoeden van onschuld als de rechter aan die betaling geen andere draagwijdte toekent dan die van een waarschuwing; zonder dat het vonnis oordeelt dat de snelheidsovertredingen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde inningen bewezen zijn en dat de betaling ervan een schulderkenning zou inhouden, neemt het die betaling zelf, en niet de feiten die daartoe hebben geleid, in aanmerking als een omstandigheid die de behoorlijk gewaarschuwde beklaagde bewust had moeten maken van de gevaren van overdreven snelheid in de bebouwde kom (1). (1) Zie Cass. 19 december 2023, AR P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 september 1993, AR nr. 6370, AC 1993, 675, nr. 334; Cass. 27 november 1991, AR 9133, AC 1991-92, nr. 163.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 163 Wetboek van Strafvordering

2 april 2025 P.24.1594.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.21** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven - Inmenging - Voorwaarden

Het onderzoek, in het licht van artikel 8 EVRM, van de noodzaak van de inmenging in het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, impliceert dat er, in het licht van de feitelijke gegevens van de zaak, in hun geheel beschouwd, moet worden nagegaan of er relevante en voldoende redenen zijn die de mogelijke maatregel verantwoorden; dit onderzoek vereist een afweging van de belangen van het kind en van die van zijn ouders en er kan, in dit opzicht, bijzondere aandacht worden besteed aan het belang van het kind dat, naargelang van de aard en het ernstige karakter ervan, op dat van zijn ouders voorrang kan krijgen; met het oog hierop voert de rechter een concrete analyse uit van de toestand van de betrokkenen op grond van geactualiseerde gegevens, zonder dat hiervoor een medisch of psychologisch verslag vereist is (1). (1) Zie EHRM, Guide sur 1'article 8 de la Convention européenne des droits de 1'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt op 31 augustus 2022, [inz. §324, §343 en §368 tot §379]; Ivana ROAGNA, La protection du droit au respect de la vie privée et familiale par la Convention europeenne des droits de l'homme, Série des précis droits de l'homme du Conseil de l'Europe, 2012; Cass. 20 oktober 2021, AR 21.1041.F, arrest niet gepubliceerd.; Cass. 30 september 1993, AR 9686, AC 1993, nr. 388.

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

25 oktober 2023 P.23.1105.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.5** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

Indien een van zijn vrijheid beroofde persoon voor het onderzoeksgerecht aanvoert dat zijn detentieomstandigheden een inbreuk inhouden op artikel 3 EVRM, het onderzoeksgerecht daarover oordeelt dat die aanvoering niet onaannemelijk is maar verder onderzoek behoeft en daarom aan de betrokkene vraagt of hij instemt met een uitstel van de behandeling van de zaak om dit onderzoek mogelijk te maken, en de betrokkene aangeeft geen uitstel te willen, dan geeft hij hiermee te kennen dat de detentieomstandigheden niet nader moeten worden onderzocht, wat de beoordeling van de door hem aangevoerde schending van artikel 3 EVRM onmogelijk maakt; in dat geval mag het onderzoeksgerecht gelet op de houding van de betrokkene aan die aanvoering voorbijgaan (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossierelementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §150 en 166, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

Uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt niet dat de rechter noodzakelijk een confrontatie moet bevelen van de personen die een belastende verklaring hebben afgelegd met de verklaringen en de vragen van de beklaagde en dat enkel een dergelijke confrontatie de rechter en de partijen in staat stelt de betrouwbaarheid van de getuige te beoordelen; uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk een tegensprekelijk deskundigenonderzoek moet bevelen met het oog op een geloofwaardigheidsonderzoek van de verklaringen van de personen die niet op de rechtszitting onder eed worden gehoord (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de

geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. In dezelfde zin EHRM 11 mei 2021, De Veirman en Amnad t/België en EHRM 14 september 2021, Brus t/België, www.echr.coe.int, NC 2021, 495. Zie ook Cass. 24 februari 2021, AR P.20.1180.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.1; Cass. 21 mei 2019, AR P.19.0045.N, AC 2019, nr. 304.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, alsook dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereisten gelden eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, alsook dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereisten gelden eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Verwittiging van het zwijgrecht - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Verdachte die zich tijdens het verhoor bevindt in een bijzonder kwetsbare positie - Verhoren van de verdachte afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering - Gevolg

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in het arrest van 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte bijstand van een advocaat wordt verleend tijdens zijn verhoor door de politie indien hij zich in een bijzonder kwetsbare positie bevindt, wat onder meer het geval is wanneer hij van zijn vrijheid is beroofd, die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. In dezelfde zin EHRM 11 mei 2021, De Veirman en Amnad t/België en EHRM 14 september 2021, Brus t/België, www.echr.coe.int, NC 2021, 495. Zie ook Cass. 24 februari 2021, AR P.20.1180.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.1; Cass. 21 mei 2019, AR P.19.0045.N, AC 2019, nr. 304.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossierelementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met de voormelde vereisten (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1190.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van getuigen op de terechtzitting

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolging in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf; uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen (1).
(1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale

context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §137-138, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Autonoom politioneel onderzoek - Gebruik van gegevens uit een gerechtelijk onderzoek als politionele informatie - Uitwisseling van gegevens tussen diensten van de federale politie in verschillende arrondissementen - Ontbreken van de mededeling van informatie door de onderzoeksrechter en toelating van de procureur des Konings - Toelaatbaarheid

De artikelen 28bis, §1, derde lid, 28bis, 3, tweede lid, 28ter, §2 en §4, tweede lid, 56, §1, zesde lid, en 57, §1 van het Wetboek van Strafvordering houden verband met de leiding, het gezag en de verantwoordelijkheid inzake het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, de daaruit voor politieambtenaren, leden van het openbaar ministerie en onderzoeksrechters volgende informatieverplichtingen en het geheim van het gerechtelijk onderzoek; daaruit volgt niet dat de vermelde informatieverplichtingen substantieel zijn of zijn voorgeschreven op straffe van nietigheid, noch dat door de enkele niet-naleving ervan artikel 6 EVRM wordt geschonden of het recht van verdediging wordt miskend; de vermelde bepalingen staan evenmin eraan in de weg dat de politiediensten die bij het vervullen van hun opdrachten stoten op aanwijzingen van het plegen van een misdrijf, in het kader van hun algemene opdracht van gerechtelijke politie autonoom optreden teneinde, overeenkomstig artikel 15, eerste lid, 1°, Wet Politieambt, de misdrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te vatten, te arresteren en ter beschikking te stellen van de bevoegde overheid op de wijze en in de vormen bepaald door de wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 15, eerste lid, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Artt. 28bis, § 1, derde lid, 28bis, § 3, tweede lid, 28ter, §§ 2 en 4, tweede lid, 56, § 1, zesde lid, en 57, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht

op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

Uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt niet dat de rechter noodzakelijk een confrontatie moet bevelen van de personen die een belastende verklaring hebben afgelegd met de verklaringen en de vragen van de beklaagde en dat enkel een dergelijke confrontatie de rechter en de partijen in staat stelt de betrouwbaarheid van de getuige te beoordelen; uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk een tegensprekelijk deskundigenonderzoek moet bevelen met het oog op een geloofwaardigheidsonderzoek van de verklaringen van de personen die niet op de rechtszitting onder eed worden gehoord (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM

27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM , 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0002.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8** AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Inhoud en doel van deze waarborg - Beperking van de waarborg wegens dwingende redenen - Voorwaarden

Het recht van toegang tot de advocaat houdt in dat vanaf het ogenblik van de vrijheidsberoving de verdachte contact kan hebben met een advocaat en er vertrouwelijke aanwijzingen kunnen worden gegeven, alsook dat de advocaat bij de verhoren tijdens het vooronderzoek fysiek mag aanwezig zijn, wat moet toelaten een effectieve en concrete bijstand te verlenen en erop toe te zien dat het recht van verdediging niet wordt miskend; dit recht van toegang tot de advocaat kan een verdachte enkel worden ontzegd indien daartoe dwingende redenen zijn; dat zal slechts uitzonderlijk het geval zijn, die redenen hebben noodzakelijk een tijdelijk karakter en ze kunnen slechts worden aangenomen op grond van een specifieke beoordeling van de omstandigheden van de zaak, zoals de dringende noodzaak om in een bepaalde zaak een ernstige aantasting van het leven, de vrijheid of de fysieke integriteit te voorkomen; een beperking van het recht van toegang op een wettelijke en dus algemene, verplichte en systematische basis vormt als dusdanig geen dwingende reden (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §137-138, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op bijstand van een advocaat tijdens elk verhoor - Criteria vooropgesteld in het arrest Beuze van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 november 2018 - Toepassing van de criteria op verhoren afgenomen vóór het arrest Beuze - Beoordeling

Een beperking van het recht van toegang tot de advocaat leidt bij afwezigheid van dwingende redenen niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat aan de rechter te onderzoeken of in het licht van de omstandigheden van de zaak de beperking van het recht van toegang tot de raadsman de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossierelementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) EHRM 9 november 2018, Beuze t/België, §150 en 166, www.echr.coe.int. Zie ook de verwijzingen aangehaald in de concl. OM in de zaken Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N., ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1205.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.9 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Rechtsmiddelen - Recht op een beoordeling van de zaak op tegenspraak - Voorwaarden

Uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat een partij die in haar afwezigheid werd veroordeeld, de mogelijkheid moet hebben om de zaak opnieuw en ditmaal in haar aanwezigheid te laten beoordelen, tenzij vaststaat dat zij heeft verzaakt aan het recht om te verschijnen en zich te verdedigen of zij de intentie had zich te onttrekken aan het gerecht.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2 AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces -

Verwittiging van het recht te zwijgen en het recht zichzelf niet te beschuldigen - Verhoor van een in vrijheid gelaten verdachte zonder deze verwittiging - Verhoren afgenomen vóór de inwerkingtreding van artikel 47bis, §6 Wetboek van Strafvordering - Gebruik van de verklaringen als steunbewijs - Toelaatbaarheid

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM en in het bijzonder uitgelegd door het EHRM in de arresten van 14 oktober 2010 (Brusco t/Frankrijk, nr. 14066/07) en 9 november 2018 (Beuze t/ België, nr. 71409/10) vereist dat aan een verdachte die niet van zijn vrijheid is beroofd, voorafgaand aan zijn verhoor voldoende uitdrukkelijk mededeling wordt gedaan dat hij het recht heeft om te zwijgen en dat hij niet verplicht kan worden zichzelf te beschuldigen; die vereiste geldt eveneens in het geval dergelijk verhoor plaatsvond voorafgaand aan de inwerkingtreding van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering; tegen een beklaagde kan geen veroordeling worden uitgesproken die geheel of gedeeltelijk is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met deze vereisten; de omstandigheid dat voor de schuldigverklaring van een beklaagde niet op doorslaggevende wijze op die verklaringen wordt gesteund, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) EHRM 14 oktober 2010, Brusco t/Frankrijk en EHRM 9 november 2018, Beuze t/België; www.echr.coe.int. Zie eveneens de verwijzingen in de concl. OM in de zaak Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1190.N-P.21.1222.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.8.

- Art. 442quinquies Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6.1 en 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1 februari 2022 P.21.1286.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.12** AC nr. ...

RECHTERLIJK GEWIJSDE

GEZAG VAN GEWIJSDE

Gezag van gewijsde - Strafzaken - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Algemeen - Beroep voor de beslagrechter tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

Wanneer de administratieve geldboete gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een regel bedoeld in artikel 134 Grondwet, die vervolgens werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof, staat het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest de betrokkene toe de in de artikelen 10 tot 18 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde rechtsmiddelen aan te wenden, met name de administratieve of rechterlijke beroepen tegen de handelingen van de administratieve overheden, overeenkomstig artikel 18, alsook het beroep tot intrekking van een arrest van de Raad van State, bepaald in artikel 17, maar de vernietiging van de bepaling heeft geen weerslag op de wettigheid en de regelmatigheid, en met name het actueel karakter, van het dwangbevel dat werd uitgevaardigd wegens niet-betaling van de geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

12 mei 2025 C.22.0182.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6** AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Vrijspraak van de

beklaagde - Mogelijkheid voor het slachtoffer om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht - Voorwaarden

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt het slachtoffer van een wanbedrijf de mogelijkheid niet om van de vrijgesproken beklaagde de vergoeding van zijn schade te vorderen overeenkomstig het burgerlijke aansprakelijkheidsrecht, mits de rechter die van dit geschil heeft kennisgenomen, geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van de aan die beklaagde toegeschreven fout en geen twijfel uit over zijn schuld aan de feiten waarvan hij werd vrijgesproken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Belastingzaken - Successierechten - Dwangbevel - Bekrachtiging - Vonnis - Gezag van gewijsde - Latere afstand van het dwangbevel - Uitvaardiging van een nieuw dwangbevel - Uitwerking

Noch de artikelen 47 en 142-1 Wetboek Successierechten noch de artikelen 219, vierde lid, 220 en 221 Wetboek Registratierechten wijken af van de artikelen 23 tot 26 Gerechtelijk Wetboek, die betrekking hebben op het gezag van gewijsde; wanneer een vonnis een dwangbevel bekrachtigt door het daartegen aangetekende verzet niet-gegrond te verklaren, belet het gezag van gewijsde van dat vonnis de belastingadministratie bijgevolg om van dat dwangbevel afstand te doen en een nieuw dwangbevel uit te vaardigen met het oog op de invordering van de rechten die op dezelfde oorzaak berusten en dezelfde belastingplichtigen als die uit het eerste dwangbevel treffen (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 219, vierde lid, 220 en 221 Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten
- Artt. 47 en 142-1, eerste lid Wetboek van Successierechten

1 juni 2023 F.17.0020.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.6** AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Strafzaken - Gezag van gewijsde in strafzaken - Omvang - Hoger beroep van de beklaagde beperkt tot de burgerrechtelijke beschikkingen - Geen hoger beroep tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg voor de berechting van de burgerlijke rechtsvordering in hoger beroep

Op het hoger beroep van de beklaagde dat werd beperkt tot de burgerlijke beschikkingen van het beroepen vonnis, is de appelrechter gebonden door de beslissing van de eerste rechter die over de strafvordering uitspraak doet en die het feit bewezen verklaart dat als grondslag dient voor de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering, waarbij die beslissing wat dat betreft gezag van gewijsde heeft (1); hoewel de appelrechter in een dergelijk geval niet gebonden is door het oordeel van de eerste rechter over de hoogte van het bedrag dat nodig is om het schadeverwekkende feit te vergoeden, is hij daarentegen wel gebonden door de in kracht van gewijsde gegane beslissing over de schuld van de beklaagde en door de strafwaardigheid van het feit, aangezien die schuld niet kan worden losgekoppeld van het voorwerp van het bewezen verklaarde misdrijf. (1) Cass. 10 januari 2007, AR P.06.0988.F, AC 2007, nr. 17.

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.22.1635.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.4 AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Strafzaken - Gezag van gewijsde in strafzaken t.a.v. de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt - Draagwijdte

Aangezien de beslissing over de strafvordering bindend is voor de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt, kan hij zich over de vorderingen van de burgerlijke partij niet in een andere zin uitspreken dan die welke werd gevolgd in de beslissing die het misdrijf bewezen heeft verklaard (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH EN M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. I, 363-367, wat betreft het gezag van gewijsde in strafzaken op de burgerlijke rechtsvordering, zoals het besloten ligt in artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering (Cass. 19 juni 2014, AR F.13.0070.N, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140619.7, AC 2014, nr. 447), binnen de grenzen van artikel 23 Gerechtelijk Wetboek (zie Cass. 12 december 2007, AR P.07.0979.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071212.5, AC 2007, nr. 629, met concl. van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas.ECLI:BE:CASS:2007:CONC.20071212.5).

7 mei 2025 P.25.0109.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8 AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Handelszaken - Staat van faillissement - Bepaling van de datum van staking van betaling door de strafrechter - Uitspraak van de ondernemingsrechtbank - Invloed

Krachtens artikel 489quater Strafwetboek wordt de strafvordering ter zake van de in de artikelen 489, 489bis en 489ter omschreven strafbare feiten vervolgd los van enige vordering die bij de ondernemingsrechtbank mocht zijn ingesteld; nochtans kan de staat van faillissement niet voor de strafrechter worden betwist wanneer die staat is vastgesteld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing van de ondernemingsrechtbank of van het hof van beroep aan het einde van een procedure waarin de beklaagde hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger van de gefailleerde onderneming is opgetreden als partij; hieruit volgt dat, met uitzondering van de staat van faillissement die vastgesteld wordt in de omstandigheden bedoeld in voormeld artikel 489quater, een vonnis van de ondernemingsrechtbank geen gezag van gewijsde in strafzaken heeft en de strafrechter kan beslissen dat de staat van staking van betaling op een eerdere datum is bereikt dan die welke uit het faillissementsvonnis blijkt (1). (1) Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1412.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.5; Cass. 8 februari 1994, AR 7175, AC 1994, nr. 73.

- Art. 489quater Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1428.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.12 AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Algemeen - Beslissing van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Gezag van gewijsde t.a.v. de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de wettigheid van de vasthoudingsmaatregel - Geen gelijkheid van voorwerp en oorzaak - Gevolg

Er is geen gelijkheid van oorzaak en voorwerp tussen, enerzijds, het beroep waardoor de vreemdeling de beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen die zijn verzoek om internationale bescherming verwerpt, aan het wettigheidstoezicht van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen onderwerpt en, anderzijds, het beroep van de Belgische Staat tegen de beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid van de beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats, genomen op grond van artikel 74/6, § 1, Vreemdelingenwet.

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

5 april 2023 P.23.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15** AC nr. ...

Gezag van gewijsde - Algemeen - Gezag van gewijsde van de beslissingen van de administratieve rechtscollege - Voorwaarden

Het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde van de beslissingen van de administratieve rechtscolleges onderwerpt dat gezag aan de gelijkheid van oorzaak, partijen en voorwerp; de gevorderde zaak moet dezelfde zijn, moet tussen dezelfde partijen bestaan en door hen en tegen hen in dezelfde hoedanigheid zijn ingesteld.

5 april 2023 P.23.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15** AC nr. ...

RECHTERLIJKE ORGANISATIE

STRAFZAKEN

Strafzaken - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat “het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]”. Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde.“Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt”. (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat “wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is”.(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt de uitoefening van twee verschillende rechterlijke ambten in dezelfde zaak (1); de magistraat die aanwezig is op de zetel van het hof van assisen en verslag uitbrengt voor de raadkamer, verricht taken die door een rechter in de rechtbank van eerste aanleg worden vervuld, zodat hij niet twee verschillende rechterlijke ambten uitoefent in de zin van die bepaling. (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. I, 22-23.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

Indien een beklaagde die voor de eerste rechter om een taalwijziging heeft verzocht en dit verzoek werd afgewezen en het door hem bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken bedoelde hoger beroep eveneens werd afgewezen, in de appelprocedure voor de correctionele rechtbank afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklaagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolging werd behandeld in de taal van de rechtspleging (1); daaruit volgt dat die beklaagde geen belang heeft bij het cassatieberoep dat hij instelt tegen het afwijzend vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken zetelend in verenigde vergadering dat op zijn hoger beroep is gewezen bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken. (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200526.2N.13

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

13 mei 2025 P.25.0331.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13 AC nr. ...

Strafzaken - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

De rechter in de rechtbank van eerste aanleg die verslag heeft uitgebracht voor de raadkamer die belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, ter vervanging van de verhinderde onderzoeksrechter, heeft in de zaak zodoende niet het ambt van onderzoeksrechter uitgeoefend in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek, dat hem zou verbieden om in dezelfde zaak vervolgens als assessor in het hof van assisen zitting te houden (1). (Impliciete oplossing) (1) Uit artikel 127 Gerechtelijk Wetboek volgt dat "de magistraten die als onderzoeksrechter of openbaar ministerie zijn opgetreden (...), op straffe van nietigheid noch de assisen mogen voorzitten noch als assessor mogen optreden" (zie F. KUTY, L'impartialité du juge en procédure pénale, Brussel, Larcier, 2005, 416-418).Die bepaling wordt niet vermeld in het bestreden arrest, maar het OM heeft voorgesteld om een ambtshalve middel met de schending ervan aan te voeren.Volgens het OM moet de onderzoeksrechter ingaan op de inhoud van het dossier wanneer hij verslag uitbrengt op grond van artikel 21, § 1, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, al was het ter vervanging van een verhinderde confrater,.Hieruit heeft het OM afgeleid dat die tussenkomst geen bijkomstig karakter heeft, waardoor ze niet zou kunnen worden beschouwd als een handeling waarmee die magistraat in de zaak het ambt van onderzoeksrechter heeft vervuld in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek. (zie Cass. 27 oktober 2021, AR P.21.0854.F, AC 2021, nr. 684: "het bijkomstig karakter van de enige tussenkomt van een onderzoeksrechter die, toen hij zijn collega, titularis van het dossier, verving, de vraag heeft ingewilligd van een notaris om het niet beslagen saldo van de opbrengst van een verkoop bij hem ter studie vast te houden, laat niet toe om die tussenkomst te beschouwen als een handeling waarmee deze magistraat voorafgaandelijk zou hebben kennisgenomen van de zaak zoals bedoeld in artikel 292 Gerechtelijk Wetboek; het gaat evenmin om een tussenkomst waarvan de betekenis van die aard is dat ze van een mening of een begin van vooringenomenheid kan doen blijken die de onafhankelijkheid van de betrokkene in het gedrang zou kunnen brengen uit vrees om een beslissing te herroepen").(M.N.B.)

- Art. 127 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4 AC nr. ...

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE)

- Recht op een eerlijk proces - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

- Gezag van gewijsde - Gezag van gewijsde van de beslissingen van de administratieve rechtscollege - Voorwaarden

Het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde van de beslissingen van de administratieve rechtscolleges onderwerpt dat gezag aan de gelijkheid van oorzaak, partijen en voorwerp; de gevorderde zaak moet dezelfde zijn, moet tussen dezelfde partijen bestaan en door hen en tegen hen in dezelfde hoedanigheid zijn ingesteld.

5 april 2023 P.23.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15** AC nr. ...

- Bewijskracht van de akten - Bestaan

Het middel dat de beslissing verwijt de bewijskracht van een stuk uit het dossier te miskennen en de miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoert, dat geen algemeen rechtsbeginsel is, maar geen enkele wettelijke bepaling als geschonden aanwijst, is niet ontvankelijk (1). (1) Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de miskenning van de bewijskracht van de akten (zie, in die zin, Cass. 29 april 1994, AC 1994, nr. 209). De inhoud ervan volgt uit de wettelijke bepalingen op grond waarvan de zaak bij het Hof van Cassatie aanhangig kan worden gemaakt (artt. 8.16, 8.17 en 8.18 Burgerlijk Wetboek).

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

1 juni 2023 F.22.0156.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.3** AC nr. ...

- Strafzaken - Algemeen beginsel van het recht van verdediging - Recht op tegenspraak - Vrije beoordeling van de bewijzen - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert - Grenzen - Feiten waarover de partijen geen tegenspraak hebben gevoerd - Draagwijdte

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING

- Strafzaken - Ambtshalve karakter

In strafzaken vereist de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding niet noodzakelijk een vordering van de partij die op die vergoeding is gerechtigd.

- Art. 1 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

6 september 2022 P.22.0507.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.4** AC nr. ...

- Richtlijn 93/13/EEG - Richtlijnconforme interpretatie - Procedure om het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Partijen die wederzijds gelijk en ongelijk krijgen - Taak van de rechter bij de verdeling van de gedingkosten

Een richtlijnconforme uitlegging van artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, in een context van consumentenbescherming en meer bepaald een procedure teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren, brengt mee dat de nationale rechter, die de partijen wederzijds gelijk en ongelijk geeft, bij de beoordeling van de gedingkosten moet nagaan of deze kosten aan de zijde van de consument hem niet zouden hebben tegengehouden of ontmoedigd; zo moet de rechter nagaan of de gedingkosten aan de zijde van de consument redelijkerwijze in verhouding staan tot zijn gedeeltelijke gelijk, met dien verstande dat de uiteindelijke kostenveroordeling van de consument niet dermate hoog mag zijn dat ze hem zou hebben tegengehouden of ontmoedigd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1017, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

2 mei 2025 C.24.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4** AC nr. ...

- Tarief Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 2, tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding moet voor een in geld waardeerbare vordering het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in beginsel worden bepaald op het bedrag van de vordering zoals vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 Gerechtelijk Wetboek, waarbij het in aanmerking te nemen bedrag dit is van de vordering in de inleidende akte of in de laatste conclusie; de rechtsplegingsvergoeding moet in hoger beroep voor een in geld waardeerbare vordering worden bepaald op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte of de laatste appelconclusie en de loutere omstandigheid dat de beklaagde na een laatste appelconclusie een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding heeft voldaan, verplicht het appelgerecht niet daarmee bij de berekening van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding rekening te houden.

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 april 2025 P.25.0150.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.10 AC nr. ...

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN

ALGEMEEN

Algemeen - Strafzaken - Recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Anonieme getuigenissen afgelegd buiten het kader van de artikelen 47decies, 75bis, 75ter en 86bis tot 86quinquies Wetboek van Strafvordering - Bewijswaarde - Voorwaarden

Het recht getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, gewaarborgd door artikel 6.3.d EVRM, alsmede het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces houden in dat de beklaagde alle bewijsmiddelen in openbare rechtszitting tegensprekelijk moet kunnen betwisten; die rechten worden in de regel miskend wanneer een veroordeling op beslissende wijze steunt op de verklaring van een anonieme getuige die de beklaagde niet heeft kunnen doen ondervragen en waarvan hij de geloofwaardigheid niet heeft kunnen toetsen maar diezelfde rechten zijn evenwel niet miskend wanneer de schuldigverklaring gesteund is op de regelmatig aan de rechter voorgelegde gegevens die de partijen hebben kunnen tegenspreken en de anonieme getuigenis slechts een steunbewijs is die niet beslissend bijdraagt tot de vorming van de overtuiging van de rechter (1). (1) Cass. 23 juni 2015, AR P.14.0406.N, AC 2015, nr. 426.

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Algemeen - Vrije beoordeling van de bewijzen - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert - Grenzen - Feiten waarover de partijen geen tegenspraak hebben gevoerd - Draagwijdte

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

Algemeen - Vonnis - Motiveringsplicht - Hof van Cassatie - Wettigheidstoezicht - Redenen die een dergelijk toezicht moeten toelaten

Hoewel de verplichting om de vonnissen met redenen te omkleden een vormvereiste is die geen verband houdt met de inhoud van de redenen waarmee de rechter zijn beslissing moet omkleden, moeten die redenen niettemin, om aan het voorschrift van artikel 149 Grondwet te voldoen, het Hof in staat stellen het hem opgedragen wettigheidstoezicht uit te oefenen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

9 maart 2023 C.22.0332.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230309.1F.4** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Jeugdzaken - Artikelen 7 , 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Draagwijdte - Gevolg

Aangezien uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat de grootouder die aan de jeugdrechter een contact vraagt met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd, niet de hoedanigheid heeft van een partij in de procedure voor het jeugdgerecht en op grond van artikel 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet enkel de partijen en hun advocaat kennis kunnen nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 van die wet vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd, volgt hieruit dat door de weigering van inzage in het jeugdbeschermingsdossier het recht van verdediging van de grootouder niet kan worden miskend en dat deze grootouder ook op geen andere rechtsgrond in de hoedanigheid van partij in de procedure voor het jeugdgerecht kennis kan nemen van dit dossier, zodat de jeugdrechtbank niet moet antwoorden op zijn ter zake gevoerd verweer (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie– en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHELDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen– en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek

20 mei 2025 P.25.0278.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12** AC nr. ...

GEEN CONCLUSIE

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Weigering om deze toe te kennen - Motivering - Omvang

Geen enkele bepaling van de Wet Strafuitvoering legt de strafuitvoeringsrechtbank de verplichting op afzonderlijk te motiveren waarom geen bijzondere voorwaarden kunnen worden opgelegd die tegemoetkomen aan de tegenaanwijzing die ze in aanmerking neemt; die redenen kunnen blijken uit de redenen die het vonnis vermeldt om de verzochte modaliteit te weigeren of toe te kennen (1). (1) Cass. 23 mei 2012, AR P.12.0793.F, AC 2012, nr. 330.

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 mei 2023 P.23.0563.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.7 AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Modaliteit van elektronisch toezicht - Weigering - Limitatieve lijst van tegenaanwijzingen - Gunstig verloop van de modaliteit van beperkte detentie - Voorwaarden

Artikel 47, § 1, Wet Strafuitvoering bepaalt dat de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht aan de veroordeelde wordt toegekend voor zover er geen tegenaanwijzingen bestaan waaraan niet kan worden tegemoet gekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; de tegenaanwijzingen zijn op limitatieve wijze in deze bepaling opgesomd: 1) de afwezigheid van vooruitzichten op sociale reclassering van de veroordeelde; 2) het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten; 3) het risico dat de veroordeelde de slachtoffers zou lastig vallen; 4) de houding van de veroordeelde ten aanzien van de slachtoffers van de misdrijven die tot zijn veroordeling hebben geleid; 5) de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partij te vergoeden, rekening houdend met zijn vermogenssituatie zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld; de strafuitvoeringsrechtbank kan de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht voor een veroordeelde die aan de vorm- en tijdsvoorwaarden voldoet enkel afwijzen indien zij ondubbelzinnig het bestaan vaststelt van één of meerdere van deze tegenaanwijzingen (1); de strafuitvoeringsrechtbank kan bij de beoordeling van de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht in aanmerking nemen of de strafuitvoeringsmodaliteit van de beperkte detentie gunstig is verlopen (2); die beoordelingsbevoegdheid ontslaat de strafuitvoeringsrechtbank evenwel niet van de verplichting aan te geven op grond van welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen het verzoek om elektronisch toezicht wordt afgewezen en op welke feitelijke elementen zij daarvoor steunt. (1) Cass. 9 november 2021, AR P.21.1290.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.15; Cass. 9 maart 2021, AR P.21.0225.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.12; Cass. 5 maart 2019, AR P.19.0138.N, AC 2019, nr. 142; Cass. 5 februari 2014, AR P.14.0058.F, AC 2014, nr. 96; Cass. 15 oktober 2013, AR P.13.1575.N, AC 2013, nr. 524; Cass. 13 september 2011, AR P.11.1510.N, AC 2011, nr. 466, RABG 2012, 89 noot F. VAN VOLSEM; Cass. 26 augustus 2008, AR P.08.1251.N, AC 2008, nr. 435, RABG 2009, 10 noot Y. VAN DEN BERGE. (2) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1226.N, AC 2020, nr. 794.

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 november 2021 P.21.1398.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.18 AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld zoals dit ook wordt gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, houdt niet in dat de rechter elke aanvoering van een beklaagde voor waar moet aannemen en dat het hem zou ontzegd zijn de aannemelijkheid van die aanvoering te toetsen en bij die beoordeling mag de rechter het tijdstip betrekken waarop een bepaalde aanvoering werd geformuleerd en het gegeven of de inhoud van die aanvoering wordt bevestigd door objectieve en onafhankelijke gegevens.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0172.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.24** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht - Grens

De schriftelijke vordering die de procureur-generaal neemt ter gelegenheid van het hoger beroep tegen een beslissing inzake de handhaving van de voorlopige hechtenis is geen conclusie, waardoor de kamer van inbeschuldigingstelling niet moet antwoorden op daarin opgenomen middelen ter staving van de vordering van de procureur-generaal (1). (1) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1289.N, AC 2020, nr. 795.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0486.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.27** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting om de niet-toekenning van een werkstraf met redenen te omkleden - Draagwijdte

Krachtens artikel 37quinquies, § 3, tweede lid, Strafwetboek moet de rechter die weigert een werkstraf uit te spreken zijn beslissing met redenen omkleden; wanneer geen enkele overweging van het bestreden arrest de beklaagde in staat stelt de reden te begrijpen waarom haar de werkstraf werd geweigerd, terwijl de appelrechters de gegevens eigen aan haar persoonlijkheid hadden opgegeven waaruit bleek dat ze al meerdere jaren haar inschakeling in het beroepsleven heeft nagestreefd, omkleedt het hof van beroep niet met redenen waarom het weigert die door de beklaagde gevraagde straf toe te kennen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Bijzondere voorwaarden die aan die tegenaanwijzingen niet kunnen tegemoetkomen - Motiveringsplicht - Omvang

Behoudens een conclusie in die zin, verplicht noch enige bepaling van de Wet Strafuitvoering noch enige andere bepaling de strafuitvoeringsrechtbank die het bestaan van tegenaanwijzingen in aanmerking neemt zoals bedoeld in artikel 47, §2, van die wet, om bovendien vast te stellen dat het opleggen van bijzondere voorwaarden niet aan die tegenaanwijzingen kan tegemoetkomen.

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0510.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.8** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de keuze en het bedrag van de geldboete - Draagwijdte

Overeenkomstig artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering vermeldt het vonnis of het arrest, op een wijze die beknopt maar nauwkeurig moet zijn, de redenen waarom de rechter, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, een dergelijke straf uitspreekt, waarbij de rechter bovendien de maat van elke opgelegde straf dient te verantwoorden; wanneer de rechter tot een geldboete veroordeelt, houdt hij bij het vaststellen van het bedrag ervan rekening met de door de beklaagde aangevoerde gegevens over zijn sociale toestand.

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of hij aan wie een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod werd opgelegd, artikel 4 Wet Beroepsuitoefeningsverbod heeft overtreden door als feitelijk bestuurder van een vennootschap te handelen; de rechter kan bij die beoordeling wel degelijk betrekken dat de betrokkene gebruik maakt van roerende en onroerende goederen van de vennootschap, hij beschikt over een bankkaart van de vennootschap, hij het ontslag van een zaakvoerder van de vennootschap regelt en hij zich inlaat met het beheer van een bedrijvigheid van de vennootschap en de aanwending van financiële middelen die uit die bedrijvigheid voortkomen.

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen
- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

20 mei 2025 P.25.0201.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.19** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Grief van tegenstrijdigheid - Begrip - (Geen) tegenstrijdigheid tussen twee arresten die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen

De met toepassing van artikel 149 van de Grondwet verboden tegenstrijdigheid is, ofwel een tegenstrijdigheid tussen de redenen of tussen de redenen en het beschikkend gedeelte van eenzelfde beslissing, ofwel tussen de beschikkingen van die beslissing onderling, en niet de tegenstrijdigheid die tussen twee arresten kan bestaan die achtereenvolgens in dezelfde zaak zijn gewezen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Tegenstrijdigheid tussen de beslissing over de onmiddellijke aanhouding en de veroordelende beslissing - (Geen) grief van tegenstrijdigheid

De veroordeling van de beklaagde en de beslissing over zijn onmiddellijke aanhouding die door twee verschillende zetels zijn uitgesproken, vormen elk een afzonderlijke beslissing; de grief van tegenstrijdigheid kan aldus niet op een tegenstrijdigheid tussen die twee beslissingen van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM, volgens welke het niet anders is (a contrario) wanneer die beslissingen door eenzelfde zetel zijn gewezen.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Gevolg

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze en binnen de grenzen van de wet de straffen en maatregelen evenals de strafmaat die nodig zijn om de doelstellingen van de straf te verwezenlijken; die doelstellingen kunnen met name bestaan uit: het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, het beschermen van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader (1); het is het appelgerecht dat de ouderdom van de feiten waarmee de eerste rechter geen rekening heeft gehouden, in aanmerking neemt, niet verboden de straf te verzwaren. (1) Zie artikel 27 Strafwetboek van 29 februari 2024.

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1686.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Voorlopige invrijheidstelling tegen storting van een door de raadkamer besliste borgsom - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Door de inverdenkinggestelde voorgesteld onvoldoende bevonden bedrag - Motivering van de beslissing tot handhaving van de hechtenis - Voorwaarden

Noch uit artikel 35, §§ 1, eerste lid, 2, 4, eerste lid, en 5 Voorlopige Hechteniswet, noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling, wanneer zij oordeelt dat het bedrag dat door de inverdenkinggestelde is voorgesteld of dat door de raadkamer is vastgesteld onvoldoende is en noch in staat is de openbare veiligheid te waarborgen, noch een of meerdere gevaren, vermeld in artikel 16, § 1, van die wet af te wenden, in haar beslissing moet opgeven welk hoger bedrag voldoende zou zijn om de openbare veiligheid te waarborgen en de vastgestelde gevaren af te wenden.

- Art. 35, § 1, eerste lid, §§ 2 en 4, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 augustus 2023 P.23.1189.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAC.4** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Weigering om deze toe te kennen - Bepaling van de datum voor het indienen van een nieuw

verzoek - Motivering - Omvang

De vermelding van de datum waarop de veroordeelde een nieuw verzoek kan indienen, is onlosmakelijk verbonden aan de beslissing om een strafuitvoeringsmodaliteit niet toe te kennen en aan de motivering van die beslissing; bij gebrek aan een specifieke conclusie betreffende dit punt verplicht de Wet Strafuitvoering de rechtbank niet om de termijn, die ze binnen de in artikel 57, eerste lid, Wet Strafuitvoering gestelde grenzen bepaalt, met bijzondere redenen te omkleden.

- Art. 57, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 mei 2023 P.23.0563.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.7** AC nr. ...

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Zwijgrecht - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

20 mei 2025 P.25.0288.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25** AC nr. ...

OP CONCLUSIE

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de schuldigverklaring - Verweer dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert - Verplichting om hierop te antwoorden - Omvang

Zelfs wanneer de appelrechters hebben opgegeven waarom de bewijzen à charge, ondanks het verstrijken van de tijd, hun bewijswaarde hadden behouden, dienen zij, alvorens het misdrijf bewezen te verklaren, in te gaan op het verweer van de beklaagde dat het teloorgaan van de bewijzen à décharge aanvoert.

26 april 2023 P.22.1641.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.14 AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering - Vordering tot schadevergoeding opgenomen in alleen de motieven van een conclusie - Beschikkingsbeginsel - Beoordeling van de conclusie in haar geheel

Een conclusie moet in haar geheel worden gelezen; een vordering die is opgenomen in de motieven van een conclusie is regelmatig aan de rechter voorgelegd, zelfs wanneer zij niet herhaald wordt in het dictum van de conclusie (1). (1) Cass. 5 februari 2004, AR C.01.0372.N, AC 2004, nr. 59; Cass. 30 september 1996, AR S.95.0055.F, AC 1996, nr. 337.

- Art. 1138, 2° Gerechtelijk Wetboek

6 september 2022 P.22.0601.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.5 AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek om opschorting van de veroordeling - Weigering - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Krachtens artikel 3, vierde lid, Probatiewet moet de beslissing waarbij de opschorting van de veroordeling wordt toegestaan of geweigerd met redenen worden omkleed overeenkomstig de bepalingen van artikel 195 Wetboek van Strafvordering; hieruit volgt dat de rechter die de hem gevraagde opschorting van de uitspraak weigert, de redenen van die beslissing moet opgeven, op een wijze die desnoods beknopt maar nauwkeurig moet zijn; uit het feit dat er een effectieve straf wordt opgelegd en de redenen hiervoor worden opgegeven, kunnen eveneens de redenen voor de weigering van die maatregel blijken (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.16.1258.N, AC 2018, nr. 63.

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

26 april 2023 P.21.1460.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.2 AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting om een middel te beantwoorden - Middel - Begrip

Een middel dat beantwoord moet worden, bestaat voor een partij in de aanwijzing van de feiten en van het recht om een vordering in te stellen, dan wel om een verweer of exceptie aan te voeren (1); wanneer de bewering waarop niet geantwoord wordt, in het procedurestuk waarin zij voorkomt geen enkele toelichting bevat die van aard is haar te verduidelijken en haar te rechtvaardigen en bij gebrek aan een juridische redenering die toestaat het gevolg te verbinden aan het feit dat de beklaagde inroept, is bij de beroepsrechters geen verweer of een exceptie aanhangig gemaakt waarop geantwoord moet worden. (1) Zie M. GREGOIRE, « La procédure en cassation en matière civile », in Le point sur les procédures de cassation, Brussel, Bruylant, 2016, p. 102.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

21 juni 2023 P.23.0446.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.9 AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld - Conclusie van de inverdenkinggestelde die de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van bankbiljetten betwist - Gebrek aan antwoord - Gevolg

Wanneer de inverdenkinggestelde in zijn conclusie de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van in euro uitgedrukte bankbiljetten betwist door aan te voeren dat de biljetten, wegens de vermelding die hierop was aangebracht, niemand konden misleiden en bijgevolg ten aanzien van de eiser geen ernstige aanwijzingen van schuld aan de in artikel 173 Strafwetboek bedoelde misdaad van namaak konden uitmaken, dient de kamer van inbeschuldigingstelling op dat verweer te antwoorden (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 173 Strafwetboek

26 april 2023 P.23.0587.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.30** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Conclusie van de inverdenkinggestelde die het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld betwist - Verplichting tot antwoord

Krachtens de artikelen 23, 4°, en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet moet de kamer van inbeschuldigingstelling antwoorden op de conclusies van de partijen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 april 2023 P.23.0587.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.30** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Omvang

De rechter moet enkel antwoorden op de conclusie van een partij in zoverre ze middelen bevat, dat wil zeggen de opgave van een feit, een handeling of een tekst waaruit die partij, via een juridische redenering, de gegrondheid van een vordering, een verweer of een exceptie beweert te kunnen afleiden; hij hoeft de gronden van zijn eigen redengeving niet op te geven en die partij evenmin omstandig in haar argumentatie te volgen; aldus hoeft de rechter niet te antwoorden op een conclusie die enkel een feit vermeldt zonder een juridische redenering aan te voeren, zodat een dergelijke vermelding slechts een argument vormt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verkeerszaken - Motiveringsplicht - Toepasselijke wetsbepaling - Antwoord op een verweer over een facultatieve geldboete - Grens

Door artikel 4 van de wet van 19 december 2023 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen werden tussen het eerste en het tweede lid van artikel 195 Wetboek van Strafvordering drie leden ingevoegd; artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het tweede lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het vonnis nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen vermeldt voor de straffen en maatregelen die de rechter uitspreekt en die de wet aan zijn vrije beoordeling overlaat, alsook dat het de maat van elke uitgesproken straf of maatregel rechtvaardigt; artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het zevende lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het tweede lid van dit artikel niet van toepassing is als de rechtbank uitspraak doet in hoger beroep, behalve wanneer zij een verval van het recht tot het besturen van een voertuig uitspreekt; uit de samenlezing van die bepalingen en de wetswijziging met de voormelde wet van 19 december 2023 volgt dat de verwijzing in artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering naar het tweede lid van dit artikel moet worden gelezen als een verwijzing naar het vijfde lid; daaruit volgt dat de correctionele rechtbank die uitspraak doet in hoger beroep enkel de keuze en de maat voor de bijkomende straf van de vervallenverklaring van het recht tot sturen bijzonder moet motiveren; dit appelgerecht heeft dan ook niet de verplichting de keuze voor een facultatieve geldboete nauwkeurig te motiveren (1). (1) Over de beperkte motiveringsplicht inzake de straftoemeting in verkeerszaken in hoger beroep zie ook Cass. 20 december 2022, AR P.22.1332.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.26; P. HOET, “Het Hof van Cassatie, de motivering en de strafdoelen”, in Het Hof van Cassatie in dialoog. Liber amicorum Beatrijs Deconinck en André Henkes, Larcier, 2024, 521.

- Art. 195, vijfde en tiende lid Wetboek van Strafvordering

8 april 2025 P.25.0133.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.9** AC nr. ...

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep van de beklaagde - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Termijn - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Overmacht - Beoordeling

Overmacht die de ontvankelijkheid van een laattijdig ingesteld hoger beroep verantwoordt, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; het appelgerecht kan het bestaan van overmacht uitsluiten op grond van de vaststelling dat de appellant niet de nodige voorzorgen heeft genomen om de toestand die hij als overmacht aanvoert, te vermijden; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of de aangevoerde omstandigheden bij het instellen van hoger beroep een geval van overmacht uitmaken (1). (1) Cass. 12 januari 2022, AR P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0937.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.3; Cass. 25 november 2020, AR P.20.0760.F, AC 2020, nr. 17; Cass. 24 april 2019, AR P.19.0114.F, AC 2019, nr. 243; Cass. 12 februari 2013, AR P.12.0685.N, AC 2013, nr. 98; Cass. 8 april 2009, AR P.08.1907.F, AC 2009, nr. 248, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.. Zie R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 1222; D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, 187; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1420; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1728.

- Artt. 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022	P.21.1447.N	**ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.10**	AC nr. ...

REGELING VAN RECHTSGEBIED

STRAFZAKEN

Strafzaken - Algemeen - Doelstelling

De regeling van rechtsgebied heeft tot doel te voorkomen dat twee rechtscolleges die niet tot hetzelfde rechtsgebied behoren maar waarbij dezelfde zaak of samenhangende zaken aanhangig zijn gemaakt, strijdige beslissingen wijzen over de bevoegdheid, waardoor zij de rechtsgang opschorten (1). (1) Cass. 12 mei 2010, AR P.10.0657.F, AC 2010, nr. 335.

- Artt. 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0400.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.16** AC nr. ...

Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Algemeen - Arrest van onbevoegdverklaring - Ongegrond verklaard cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied - Voorwaarde

Wanneer het Hof uitspraak moet doen over een cassatieberoep dat het niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart, kan het, na verwerping van het cassatieberoep, ambtshalve overgaan tot regeling van rechtsgebied wanneer het de stand van de rechtspleging in aanmerking heeft kunnen nemen (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering
- Art. 525 Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen enkel over de kwalificatie van de feiten - Opdracht van het Hof

Wanneer de tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen geen betrekking heeft op de feiten maar enkel op de kwalificatie die eraan moet worden gegeven, is het Hof van Cassatie bevoegd om de aard van die feiten te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Onopzettelijke slagen en verwondingen ten gevolge van een verkeersongeval - Verwijzing naar de politierechtbank - Begrip verkeersongeval - Bevoegdheid van de politierechtbank - Artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering neemt de politierechtbank kennis van de wanbedrijven omschreven in de artikelen 418 tot 420 Strafwetboek wanneer de doding of verwondingen het gevolg zijn van een verkeersongeval en een verkeersongeval in de zin van artikel 138.6°bis Wetboek van Strafvordering is een wegverkeersongeval waarbij voetgangers en dieren of middelen van vervoer te land betrokken zijn, die de openbare weg gebruiken, alsook een dergelijk ongeval dat zich voordoet op een terrein dat openstaat voor het publiek of op een niet-openbaar terrein dat evenwel voor een bepaald aantal personen openstaat; een ongeval dat zich voordoet op een privaat terrein dat niet openstaat voor een bepaald aantal personen is geen verkeersongeval in de zin van deze bepaling (1). (1) Cass. 25 oktober 2005, AR P.05.0663.N, VAV 2006/3, p. 534; Cass 25 mei 2004, AR P.04.0193.N, AC 2004, nr. 282; L. BREWAEYS, "Het begrip verkeersongeval: Blijvende bron van betwisting", VAV 2013/6, pp. 3-24.

- Artt. 418 en 420 Strafwetboek
- Artt. 138.6°bis en 525 e.v. Wetboek van Strafvordering

22 februari 2022 P.22.0167.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.27** AC nr. ...

Strafzaken - Algemeen - Kamers of afdelingen van dezelfde rechtbank die van samenhangende zaken kennisgenomen hebben - Geen bevoegdheidsgeschil - Gevolg

De bewering volgens welke bij twee kamers of twee afdelingen van dezelfde rechtbank rechtsplegingen aanhangig werden of zullen worden gemaakt die onderling met elkaar verband houden, betekent niet dat er een geschil over rechtsmacht bestaat dat door de artikelen 525 en volgende van het Wetboek van Strafvordering wordt geregeld; wanneer een incident in verband met de verdeling van de zaken onder de afdelingen, secties, kamers of rechters van dezelfde rechtbank wordt opgeworpen, wordt een dergelijk incident geregeld op de wijze bepaald in artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek, en kan het niet voor het eerst voor het Hof worden opgeworpen (1). (1) Cass. 12 mei 2010, AR P.10.0657.F, AC 2010, nr. 335.

- Artt. 525 e.v. Wetboek van Strafvordering
- Art. 88, § 2 Gerechtelijk Wetboek

5 april 2023 P.23.0400.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.16** AC nr. ...

SAMENHANG

- Burgerlijke zaken - Vorderingen hangende voor rechtscolleges van verschillende rang - Gevolg

De door artikel 565, tweede lid, 1°, 2°, 4° tot 8°, Gerechtelijk Wetboek opgelegde voorrang veronderstelt dat de vorderingen hangende zijn voor rechtscolleges van dezelfde rang; er kan geen sprake zijn van samenhang tussen vorderingen wanneer de ene hangende is voor een rechtscollege dat in eerste aanleg uitspraak moet doen en de andere voor een rechtscollege dat in hoger beroep uitspraak moet doen; in dat geval moeten de zaken gescheiden blijven en door hun respectieve rechter worden berecht (1).
(1) Cass. 20 maart 2015, AR C.14.0298.N, AC 2015, nr. 210.

- Art. 565, tweede lid, 1° en 2° en 4° tot 8° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 30 Gerechtelijk Wetboek

15 juni 2023 C.23.0013.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230615.1F.5** AC nr. ...

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN

- Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen - Taak van de rechter - Gevolg

Het essentieel vormelijke karakter van de herroeping van het testament en de uitzonderlijke aard van de wettelijk bepaalde gevallen van stilzwijgende herroeping sluiten uit dat de rechter een zekere en vaststaande wilsverandering van de erflater afleidt uit elk geval waarin hij na de totstandkoming van zijn testament handelingen stelt die niet verenigbaar zijn met de inhoud van de gift.

- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek

19 mei 2025 C.24.0272.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.6** AC nr. ...

- Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen

De herroeping van een testament dient in beginsel uitdrukkelijk te gebeuren in een plechtige rechtshandeling, zoals bepaald in artikel 1035 Oud Burgerlijk Wetboek, en kan slechts uitzonderlijk, in de gevallen bepaald in de artikelen 1036 en 1038 Oud Burgerlijk Wetboek, stilzwijgend plaatsvinden; in deze gevallen leidt de wetgever uit welomschreven daden van de erflater, namelijk het maken van een latere wilsbeschikking die met de vroegere strijdig of onverenigbaar is of de vervreemding van het gelegateerde goed, het vermoeden af van een zekere en vaststaande wilsverandering van de erflater.

- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek

19 mei 2025 C.24.0272.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.6** AC nr. ...

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN

ONOPZETTELIJK TOEBRENGEN VAN VERWONDINGEN EN ONOPZETTELIJK DODEN

Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Vervolging wegens het wanbedrijf onopzettelijke doding ten gevolge van een verkeersongeval - Opleggen van een geldboete toepasselijk voor een overtreding - Verjaringstermijn - Gevolg

Volgens artikel 21, eerste lid, 5°, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering verjaart de strafvordering voor een wanbedrijf dat in een overtreding is omgezet door verloop van één jaar te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf is gepleegd; er is stuiting van de verjaring van de strafvordering door daden van onderzoek of vervolging verricht binnen die termijn; wanneer voor de telastlegging van het in de artikelen 418 en 419, tweede lid, Strafwetboek bedoelde wanbedrijf van onopzettelijke doding slechts een geldboete wordt opgelegd van 25,00 euro, zijnde overeenkomstig artikel 38, eerste lid, Strafwetboek een geldboete wegens overtreding, volgt dat het met deze telastlegging geviseerde misdrijf een wanbedrijf is dat is omgezet in een overtreding en geacht wordt steeds een overtreding te zijn geweest, waarvoor een verjaringstermijn van één jaar geldt.

- Art. 21, eerste lid, 5° Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 38, eerste lid, 418 en 419, tweede lid Strafwetboek

30 november 2021 P.21.0743.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.12** AC nr. ...

OPZETTELIJK TOEBRENGEN VAN VERWONDINGEN EN OPZETTELIJK DODEN

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijk toebrengen van verwondingen - Oogmerk om een persoon aan te randen - Begrip - Beoordeling door de rechter

Volgens artikel 392 Strafwetboek wordt onder meer het toebrengen van letsel met het oogmerk om een bepaald persoon aan te randen, opzettelijk genoemd en dit oogmerk is aanwezig indien de dader het voornemen heeft om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen, dit is zowel wanneer hij het toebrengen van verwondingen bij het slachtoffer heeft beoogd, als wanneer hij dit bewust heeft aanvaard als een gevolg dat zich binnen het normaal te verwachten verloop van de gebeurtenissen zal voordoen of zou kunnen voordoen; de rechter die oordeelt dat de dader een handeling heeft gesteld waarbij hij bewust de fysieke integriteit van het slachtoffer in gevaar heeft gebracht en de gevolgen van zijn handeling kon voorzien en heeft aanvaard, stelt hierdoor wettig vast dat het opzet van de dader betrekking heeft op het toebrengen van slagen en verwondingen (1). (1) Cass. 6 november 2019, AR P.19.0651.F, AC 2019, nr. 572 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 2 oktober 2019, AR P.19.0579.F, AC 2019, nr. 495; Cass. 2 oktober 2018, AR P.18.0682.N, AC 2018, nr. 519.

- Art. 398 Strafwetboek
- Art. 392 Strafwetboek

29 april 2025 P.24.1033.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.27** AC nr. ...

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Bestanddeel - Overlijden van het slachtoffer - Vereist oorzakelijk verband tussen het

gedrag van de dader en het overlijden van het slachtoffer - Draagwijdte

De kwalificatie doodslag vereist een oorzakelijk verband tussen het gedrag van de dader en het overlijden van het slachtoffer; de daden van de dader moeten de doorslaggevende of doeltreffende oorzaak van het doden hebben gevormd; het is evenwel niet vereist dat het gedrag van de dader de enige oorzaak van het overlijden is geweest; het is voldoende dat dit gedrag noodzakelijk is gebleken, wat wil zeggen dat het de kiem van die noodlottige mogelijkheid bevat en hierin een – al was het maar gedeeltelijke of onrechtstreekse – scheppende rol vervult (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 393 Strafwetboek

30 april 2025 P.25.0197.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.4** AC nr. ...

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Invaliditeit en arbeidsongeschiktheid - Begrippen - Weerslag in geval van een tijdelijke invaliditeit geconsolideerd na afloop van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid

Invaliditeit is een medisch begrip dat duidt op een vermindering van anatomische of functionele aard die een weerslag heeft op de handelingen van het dagelijkse leven van het slachtoffer, los van de weerslag op zijn winstgevende activiteiten; de arbeidsongeschiktheid wijst van haar kant op de hoegrootheid van die weerslag (1); hieruit volgt dat een tijdelijke invaliditeit kan consolideren na de periode van tijdelijke arbeidsongeschiktheid en dat ze kan bestaan nadat die ongeschiktheid is geëindigd (2). (1) Zie P. COLSON, La réparation des préjudices corporels en droit de la responsabilité extracontractuelle. La spécificité des dommages résultant d'une atteinte a l'intégrité physique ou psychique, Brussel, Larcier, 2022, 560. Zie Cass. 3 januari 2018, RG P.17.0786.F, Pas. 2018, nr. 2, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH: “De ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid bestaat in de ongeschiktheid van het slachtoffer tot het verrichten van enige lichamelijke arbeid, ongeacht de sociale status van het slachtoffer of diens gewoonlijke en professionele arbeid.”. (2) Zie Cass. 14 november 2006, AR P.06.0852.N, AC 2006, nr. 557: “De omstandigheid dat slagen slechts een tijdelijke en niet een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid ten gevolge hebben gehad, sluit niet uit dat die slagen niettemin een blijvende invaliditeit tot gevolg kunnen hebben.”. Aangezien het OM geconcludeerd heeft tot de niet-ontvankelijkheid van de memorie (cf. supra), heeft het geen antwoord op het middel voorgesteld.

15 november 2023 P.23.0993.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.6** AC nr. ...

SMAAD [ZIE: 053 BELEDIGING EN SMAAD]

- Begrip

Het in artikel 276 Strafwetboek bedoelde begrip ‘smaad’ is van toepassing op elke uiting van minachting die van dergelijke aard is dat ze het eerbied van de burgers voor het gezag van de persoon en de waardigheid van de persoon aantast (1); smaad wordt niet enkel door woorden gepleegd maar ook door daden, gebaren of bedreigingen die het door artikel 276 bestrafte wanbedrijf kunnen uitmaken, zonder dat de exacte inhoud van de uitspraken van de beklaagde dient te worden weergegeven (2). (1) A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 254. (2) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

3 mei 2023 P.23.0273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.5** AC nr. ...

SOCIALE ZEKERHEID

WERKNEMERS

Werknemers - Sociale zekerheidsbijdragen - Deeltijdse werknemers - Vermoeden van het verrichten van voltijdse prestaties - Sociale documenten - Arbeidsovereenkomst - Uurrooster - Bewaarplaats

Uit de artikelen 22ter, tweede lid RSZ-wet, 157 Wet Deeltijdse Arbeid en 15, eerste en tweede lid Arbeidsreglementenwet volgt dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters bedoeld in artikel 157 Wet Deeltijdse Arbeid moet worden bewaard op elke plaats waar de werknemers worden tewerkgesteld en bijgevolg ook op de plaatsen van tewerkstelling die niet de bedrijfszetel of exploitatiezetel van de werkgever zijn; uit die bepalingen volgt evenwel niet dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters ook moet worden bewaard buiten de plaats van tewerkstelling waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden, noch dat elke plaats waar de werknemer werkend wordt aangetroffen een plaats van tewerkstelling is waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden.

- Art. 15, eerste en tweede lid Wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen
- Art. 157 Programmawet 22 december 1989
- Art. 22ter, tweede lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

19 mei 2025 S.23.0056.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.5** AC nr. ...

Werknemers - Geen aangifte met verantwoording van het bedrag van de socialezekerheidsbijdragen door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber (art. 223, § 1, eerste lid, 1°, Sociaal Strafwetboek) - Schuldenaar van de onbetaalde socialezekerheidsbijdragen (art. 236 Sociaal Strafwetboek) - Feitelijke werkgever - Begrip

Krachtens artikel 16, 3°, Sociaal Strafwetboek heeft de persoon die gezag over de werknemers uitoefent de hoedanigheid van werkgever; hij is bijgevolg de schuldenaar van de onbetaalde of gedeeltelijk onbetaalde bijdragen in de zin van artikel 236 van dat wetboek; wie het zwartwerk van zijn werknemers verbergt in het kader van een bedrieglijk systeem dat door hem en in zijn voordeel is ingericht, niet voor rekening maar door tussenkomst van vennootschappen die hij beheert, waarachter hij zich verschuilt en waarvan hij niet de aangestelde of lasthebber maar de feitelijke werkgever van het personeel is, kan in die hoedanigheid worden veroordeeld (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 223, § 1, eerste lid, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 16, 3° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Werknemers - Onbetaalde socialezekerheidsbijdragen - Ambtshalve betaling (art.

236 Sociaal Strafwetboek) - Maatregel die tot de strafvordering behoort - Burgerrechtelijke maatregel - Invloed - Niet-toepassing van het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf

De ambtshalve betaling op grond van artikel 236, Sociaal Strafwetboek is een burgerrechtelijke maatregel; zij is dus niet onderworpen aan het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf bedoeld in artikel 2, tweede lid, Strafwetboek; de omstandigheden dat die betaling tot de strafvordering behoort, omdat ze een gevolg is van de op die vordering gewezen veroordelende beslissing, en dat ze ambtshalve moet worden uitgesproken, betekenen dat het een bijzondere wijze van vergoeding betreft die evenwel de aard ervan niet aantast (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 49.1 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Werknemers - Onderwerping - KUNSTENAARS - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars om de afgifte van deze kaart te weigeren - Uitwerking

Wanneer de commissie kunstenaars een sociaal verzekerde de kunstenaarskaart weigert omdat hij geen prestaties levert en geen kunstwerken vervaardigt, en laatstgenoemde die administratieve beslissing betwist, ontstaat er tussen de eiser en de sociaal verzekerde een geschil over de toepassing van het socialezekerheidsstelsel voortvloeiend uit artikel 17sexies Uitvoeringsbesluit RSZ-wet (1). (1) Zie concl. OM. .

- Art. 172, § 1 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 17sexies, §§ 2 en 3 KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 1bis, § 1, eerste lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

Werknemers - Bijdrageplicht - Toepassingsgebied - Verruiming - Verenigingen en organisaties - Lasthebber - Begrip - Vennootschapsvorm - Gevolg

Opdat een persoon lasthebber zou kunnen zijn in de zin van artikel 3, 1° Uitvoeringsbesluit RSZ-wet is niet vereist dat er een rechtstreekse contractuele betrekking bestaat tussen de lasthebber en de persoon die als werkgever wordt beschouwd; het is voldoende dat een persoon in het kader van contractuele betrekkingen feitelijk zijn voornaamste bedrijvigheid wijdt aan het dagelijks beheer of aan de dagelijkse leiding van een in de bepaling bedoelde vereniging of organisatie tegen een ander loon dan kost en inwoning; de rechtsbetrekking die aan die voorwaarden voldoet, wordt enkel voor de toepassing van de RSZ-wet gelijkgesteld met een rechtsbetrekking die voortvloeit uit een arbeidsovereenkomst, zonder dat de betrokkene werkt in een band van ondergeschiktheid; deze gelijkstelling raakt niet aan de bestaande rechtsverhouding tussen de partijen.

- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

19 mei 2025 S.23.0006.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.10** AC nr. ...

Werknemers - Plaats van onderwerping aan de sociale zekerheid - A1-verklaring (artikel 19.2 Verordening (EG) nr. 987/2009) - Verzoek om intrekking - Verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure in te leiden (artikel 76.6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van 29 april 2004) - Doel

De verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure op te starten, zoals bedoeld in artikel 76.6 van de Verordening (EU) nr. 883/2004 van het Europees parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, heeft tot doel de uitvaardigende lidstaat in staat te stellen de terechte afgifte van de A1-verklaringen opnieuw te onderzoeken in het licht van de concrete gegevens die door de bevoegde instelling van de lidstaat van ontvangst werden voorgelegd en die doen vermoeden dat die verklaringen op bedrieglijke wijze werden verkregen of aangevoerd (1). (1) De kwestie van de door de verweerster (de RSZ) aangegeven sociale fraude staat centraal in dit dossier.Het middel is gericht tegen de beslissing over de cruciale vraag van de plaats waar de verschillende vrachtwagenbestuurders onderworpen zijn aan de sociale zekerheid.Artikel 19.2 van de Verordening (EG) nr. 987/2009 van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels bepaalt wat volgt: “Op verzoek van de betrokkene of de werkgever verstrekt het bevoegde orgaan van de lidstaat waarvan de wetgeving op grond van een bepaling van titel II van de basisverordening van toepassing is, een verklaring dat die wetgeving van toepassing is en vermeldt het eventueel tot welke datum en onder welke voorwaarden”.In dit geval heeft de bevoegde Slovaakse overheid, overeenkomstig die bepaling, “A1-verklaringen” afgegeven die bevestigen dat de betrokken werknemers onderworpen zijn aan de Slovaakse sociale zekerheid.De beschikking die op 23 november 2023 werd gewezen door het Hof van Justitie van de Europese Unie in antwoord op de prejudiciële vraag van het hof van beroep te Luik, verwijst naar de punten 68 en 82 alsook het dictum van arrest C-410/21 van 2 maart 2023 van datzelfde gerecht.Het OM heeft op het derde onderdeel van het middel geconcludeerd tot cassatie met verwijzing: volgens hem beantwoordt het bestreden arrest de conclusie in hoger beroep van de eiser niet, in zoverre hij hierin betwistte dat het verzoek om intrekking van de A1-verklaringen “onverwijld” was gericht aan de Slovaakse overheden, overeenkomstig de voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, aangezien de (Belgische) sociale inspectie vermoedelijk reeds op 13 augustus 2014 kennis had van het belang van die stukken, dus 21 maanden vóór de brief die de verweerster op 12 mei 2016 naar de Slovaakse overheden had verstuurd, dan nog in de veronderstelling dat die brief wel een dergelijk verzoek vormt.De eiser leidde hieruit af dat de dialoog- en verzoeningsprocedure bedoeld in artikel 76.6 van de voormelde Verordening 883/2004 niet onverwijld is opgestart, dat de A1-verklaringen derhalve nog steeds kunnen worden tegengeworpen aan de strafvordering (en aan de rechtsvordering van de verweerster) en dat, bijgevolg, “de vrijlating (lees: “de vrijspraak”) zich opdringt”.Volgens het OM ging het hier om een middel dat beantwoord moest worden, dit wil zeggen dat het “de aanvoering door een partij van een feit, een handeling of een tekst” betrof “waaruit zij via een juridische redenering de gegrondheid van een verzoek, een verweer of een exceptie

meent te kunnen afleiden".(M.N.B.)

- Art. 19, § 2 Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels
- Art. 76, § 6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

7 mei 2025 P.25.0109.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8** AC nr. ...

Werknemers - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

Geen enkele bepaling van verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels regelt de gevolgen die, op het vlak van de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten, verbonden moeten worden aan een vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart.

7 mei 2025 P.25.0109.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250507.2F.8** AC nr. ...

Werknemers - Onderwerping - KUNSTENAARS - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars - Betwisting - Bevoegdheid

De arbeidsrechtbank is bevoegd om uitspraak te doen over een geschil tussen de eiser en de sociaal verzekerde over de toepassing van het socialezekerheidsstelsel voortvloeiend uit artikel 17sexies Uitvoeringsbesluit RSZ-wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 580, 19° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 580,19° Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

STEDENBOUW

ALLERLEI

Allerlei - Herstelmaatregel - Ontvankelijk cassatieberoep - Miskenning van de bewijskracht van de akten - Ambtshalve aangevoerd middel

Wanneer een ontvankelijk cassatieberoep wordt gericht tegen de beslissing die een herstelmaatregel inzake stedenbouw beveelt, kan het Hof, in dit kader, ambtshalve een middel van miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoeren (1). (Impliciete oplossing). (1) Wat betreft deze grief en de ambtshalve aangevoerde middelen, zie resp. R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nrs. 473 e.v. [inz. 480 en noot 1701] en 852.

- Art. 307 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

HERSTEL VAN PLAATS IN DE VORIGE STAAT. BETALING VAN EEN MEERWAARDE

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Definitieve veroordeling op strafgebied - Uitstel van behandeling voor het ramen van de meerwaarde die het goed verkreeg door het misdrijf - Verzoek tot gedinghervatting - Heropening van de debatten - Bepalen van conclusietermijnen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

De beslissing die oordeelt dat een strafrechtelijke veroordeling wegens een stedenbouwmisdrijf definitief is, een tijdig ingestelde herstelvordering niet is verjaard, een verzoek tot gedinghervatting van de Stedenbouwkundig inspecteur voor het ramen van de meerwaarde ontvankelijk is, een vordering tot vervanging van een gerechtsdeskundige ongegrond is op grond van regels van het Handhavingsbesluit Ruimtelijke Ordening over het bepalen van de meerwaarde, die de partijen uitnodigt om relevante stukken voor te leggen om de meerwaarde te bepalen die een onroerend goed heeft verkregen door een misdrijf van stedenbouw en het debat heropent met vaststelling van conclusietermijnen, is geen eindbeslissing noch een beslissing waartegen ingevolge art. 420 Wetboek van Strafvordering cassatieberoep openstaat.

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

6 september 2022 P.22.0023.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.6** AC nr. ...

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Misdrijf - Vernietiging van het bestreden arrest in zoverre het uitspraak doet over de door de gemachtigd ambtenaar ingestelde herstelvordering - Vernietiging beperkt tot die beslissing

Wanneer de onwettigheid van het bestreden arrest een invloed heeft op de beslissing over de herstelvordering die door de gemachtigd ambtenaar inzake stedenbouw werd ingesteld, is de vernietiging beperkt tot die beslissing (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie R. DECLERCQ, o.c., nr. 954, p. 643 en verw. in noot 4039; Cass. 14 september 2022, AR P.22.0398.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220914.2F.2, met concl. OM.

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelvordering - Positief advies van de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid - Inlichtingen verstrekt door het lokaal bestuur - Gevolg

Met het oog op het verlenen van het advies, bedoeld in artikel 6.1.7 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zoals hier van toepassing, thans artikel 6.3.10, § 1, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, kan de Hoge Raad inlichtingen opvragen bij de handhavende besturen en zijn advies op die inlichtingen baseren.

- Artt. 6.1.7 en 6.3.10, § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

6 september 2022 P.22.0008.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.3** AC nr. ...

STRAF

ABDERE STRAFFEN

Andere straffen - Werkstraf - Weigering - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Krachtens artikel 37quinquies, § 3, tweede lid, Strafwetboek moet de rechter die weigert een werkstraf uit te spreken zijn beslissing met redenen omkleden; wanneer geen enkele overweging van het bestreden arrest de beklaagde in staat stelt de reden te begrijpen waarom haar de werkstraf werd geweigerd, terwijl de appelrechters de gegevens eigen aan haar persoonlijkheid hadden opgegeven waaruit bleek dat ze al meerdere jaren haar inschakeling in het beroepsleven heeft nagestreefd, omkleedt het hof van beroep niet met redenen waarom het weigert die door de beklaagde gevraagde straf toe te kennen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 37quinquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Andere straffen - Werkstraf - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting - Aanvullende bestraffing - Werkstraf - Toelaatbaarheid

Artikel 7, vierde lid, Strafwetboek bepaalt dat een werkstraf niet samen mag worden toegepast met een hoofdgevangenisstraf, daaruit volgt dat indien de rechter bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek van oordeel is dat voor het geheel van eensdeels de reeds bestrafte feiten en anderdeels de door hem bewezen verklaarde feiten, de reeds voor die eerste feiten opgelegde bestraffing waaronder een gevangenisstraf, niet volstaat maar bijkomend een bestraffing noodzakelijk is, de werkstraf niet als bijkomende straf kan worden opgelegd (1). (1) Cass. 7 november 2017, AR P.17.0584.N, AC 2017, nr. 618, T. Strafr. 2018, 237 noot T. DECAIGNY; Cass. 5 november 2014, AR P.14.1046.F, AC 2014, nr. 667, RDPC 2015, 381 noot O. BASTYNS, RW 2015-16, 1342; Cass. 13 februari 2013, AR P.12.1634.F, AC 2013, nr. 106, RDPC 2013, 763, RW 2013-14, 860; Cass. 12 oktober 2010, AR P.10.1168.N, AC 2010, nr. 590. Zie ook S. VANDROMME, "Werkstraf", in Comm. Sr. 2004, nr. 38; A. MONSIEURS, "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, Het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", NC 2008, 231-232. De strafbare feiten waarvoor eiseres C. in deze zaak (P.21.1527.N) werd vervolgd situeren zich in tussen 1 april 2016 en 27 juli 2016 (A), op 31 januari 2017 (B), tussen 1 september 2016 en 20 januari 2018 (C), tussen 26 juli 2016 en 26 januari 2018 (D), tussen 1 april 2016 en 26 januari 2018 (E, F en G) (Zaak II). Eiseres C. werd op 7 februari 2019 veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar voor gelijkaardige strafbare feiten met als incriminatieperiode 1 april 2016 tot 26 januari 2018 (Zaak I), waarbij deze correctionele veroordeling kracht van gewijsde had op moment van het bestreden arrest in zaak II. Het bestreden arrest in zaak II heeft, op basis van de enkele grief 'strafmaat' van eiseres, vastgesteld dat de thans voorliggende feiten (Zaak II) en de feiten die het voorwerp zijn van de in kracht van gewijsde getreden correctionele veroordeling (Zaak I) samen de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, zodat in toepassing van art. 65, tweede lid, Strafwetboek moet worden rekening gehouden met de reeds uitgesproken straffen. De appelrechters oordeelden dat de eerder opgelegde gevangenisstraf van 2 jaar onvoldoende was als bestraffing voor het geheel van de feiten en hebben in zaak II een bijkomende effectieve gevangenisstraf opgelegd van 15 maanden. (BDS).

- Artt. 7, vierde lid, en 65, tweede lid Strafwetboek

8 februari 2022 P.21.1527.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.9** AC nr. ...

ALGEMEEN. STRAF EN MAATREGEL. WETTIGHEID

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Gevolg

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze en binnen de grenzen van de wet de straffen en maatregelen evenals de strafmaat die nodig zijn om de doelstellingen van de straf te verwezenlijken; die doelstellingen kunnen met name bestaan uit: het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, het beschermen van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader (1); het is het appelgerecht dat de ouderdom van de feiten waarmee de eerste rechter geen rekening heeft gehouden, in aanmerking neemt, niet verboden de straf te verzwaren. (1) Zie artikel 27 Strafwetboek van 29 februari 2024.

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1686.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Verplicht ondergeschikt aan het slagen voor examens en onderzoeken - Verzuim van de rechter om dit op te leggen - Vernietiging - Omvang

De verplichting om voor een of meer examens en onderzoeken te slagen met het oog op het herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel; wanneer die maatregel verplicht moet worden opgelegd en de rechter dit heeft verzuimd en de schuldigverklaring en de wegens de bewezen verklaarde telastleggingen uitgesproken straffen zelf niet worden vernietigd, is de vernietiging beperkt tot het ontbreken van die veiligheidsmaatregel (1). (1) Zie Cass. 15 november 2000, AR P.00.1271.F, AC 2000, nr. 625; Cass. 22 december 2021, AR P.21.1265.F, arrest niet gepubliceerd ("Vernietigt het bestreden vonnis in zoverre het uitspraak doet over de voorwaarden die aan het herstel van de verweerder in het recht tot sturen zijn verbonden").

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddelijke inning - Waarschuwing

De inaanmerkingneming bij de straftoemeting van de betaling van meerdere onmiddellijke inningen miskent niet het vermoeden van onschuld als de rechter aan die betaling geen andere draagwijdte toekent dan die van een waarschuwing; zonder dat het vonnis oordeelt dat de snelheidsovertredingen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde inningen bewezen zijn en dat de betaling ervan een schulderkenning zou inhouden, neemt het die betaling zelf, en niet de feiten die daartoe hebben geleid, in aanmerking als een omstandigheid die de behoorlijk gewaarschuwde beklaagde bewust had moeten maken van de gevaren van overdreven snelheid in de bebouwde kom (1). (1) Zie Cass. 19 december 2023, AR P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 september 1993, AR nr. 6370, AC 1993, 675, nr. 334; Cass. 27 november 1991, AR 9133, AC 1991-92, nr. 163.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 163 Wetboek van Strafvordering

2 april 2025 P.24.1594.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.21 AC nr. ...

Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Vluchtmisdrijf gepleegd naar aanleiding van een ongeval met gewonden - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Ondergeschikt aan het slagen voor het theoretisch examen, praktisch examen en psychologisch onderzoek - Verplicht karakter - Gevolg

Artikel 33, §2, Wegverkeerswet bestraft de dader van een vluchtmisdrijf dat naar aanleiding van een ongeval met gewonden werd gepleegd met name met een verval van het recht tot sturen, en het derde lid van dat artikel bepaalt dat het herstel van het recht tot sturen afhankelijk is van het slagen voor het theoretisch examen, het praktisch examen en het psychologisch onderzoek bedoeld in artikel 38, § 3, eerste lid, van die wet; de rechter kan bijgevolg niet beslissen dat die telastlegging voldoende wordt bestraft door de opgelegde geldboete en vervallenverklaring, zonder dat de beklaagde de verplichting moet worden opgelegd, wegens de ouderdom van de feiten en de afwezigheid van gerechtelijke antecedenten, om die examens opnieuw af te leggen en zich aan dat onderzoek te onderwerpen (1). (1) Het Hof stelt aldus impliciet vast dat het derde (oorspronkelijk tweede) lid van art. 33, § 2, betrekking heeft op zowel het eerste lid (ongeval met gewonden) als het huidige tweede lid (dodelijk ongeval). Uit de memorie van toelichting (Parl.St. Kamer, nr. 54-2868/001, 21-22) van de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid, die het oorspronkelijke eerste lid heeft opgesplitst, blijkt overigens geenszins dat de wetgever de verplichting om te slagen voor de examens en onderzoeken in het eerste geval zou hebben willen schrappen. (M.N.B.)

- Art. 38, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 33, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Niet-terugwerkende kracht - Ambtshalve betaling van de onbetaalde socialezekerheidsbijdragen (art. 236 Sociaal Strafwetboek) - Maatregel die tot de strafvordering behoort - Burgerrechtelijke maatregel - Invloed

De ambtshalve betaling op grond van artikel 236, Sociaal Strafwetboek is een burgerrechtelijke maatregel; zij is dus niet onderworpen aan het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de straf bedoeld in artikel 2, tweede lid, Strafwetboek; de omstandigheden dat die betaling tot de strafvordering behoort, omdat ze een gevolg is van de op die vordering gewezen veroordelende beslissing, en dat ze ambtshalve moet worden uitgesproken, betekenen dat het een bijzondere wijze van vergoeding betreft die evenwel de aard ervan niet aantast (1). (1) Zie concl. OM; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25, wat betreft de autonome uitlegging, door de strafrechter, van de begrippen werkgever, aangestelde en lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek.

- Art. 49.1 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 236 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

29 november 2023 P.23.0952.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.4** AC nr. ...

Allerlei - Uitspraak van de straf - Verjaring van de strafvordering - Uitspraak

Uit artikel 1 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering dat de strafvordering omschrijft als de rechtsvordering tot toepassing van de straffen, volgt dat zowel de uitspraak van de straf als de schuldigverklaring moeten plaatsvinden vóór de verjaring is ingetreden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0066.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.14** AC nr. ...

ANDERE STRAFFEN

Andere Straffen - Allerlei - Elektronisch toezicht - Voorwaarden - Maximumstraf van een jaar - Straf overwogen door de rechter (in concreto) - (Geen) wettelijk maximum (in abstracto)

De gevangenisstraf van ten hoogste één jaar die de voorwaarde vormt voor de toekenning van de straf onder elektronisch toezicht, is die welke de rechter voor de jegens de beklaagde bewezen verklaarde feiten zou opleggen en niet die welke de wet voor dat misdrijf oplegt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 37ter, eerste lid Strafwetboek

28 juni 2023 P.23.0206.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.8** AC nr. ...

Andere Straffen - Allerlei - Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of hij aan wie een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod werd opgelegd, artikel 4 Wet Beroepsuitoefeningsverbod heeft overtreden door als feitelijk bestuurder van een vennootschap te handelen; de rechter kan bij die beoordeling wel degelijk betrekken dat de betrokkene gebruik maakt van roerende en onroerende goederen van de vennootschap, hij beschikt over een bankkaart van de vennootschap, hij het ontslag van een zaakvoerder van de vennootschap regelt en hij zich inlaat met het beheer van een bedrijvigheid van de vennootschap en de aanwending van financiële middelen die uit die bedrijvigheid voortkomen.

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen
- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

20 mei 2025 P.25.0201.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.19** AC nr. ...

Andere Straffen - Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Sanctie - (Geen) invrijheidstelling

Noch uit enige bepaling, noch uit de beginselen van rechtszekerheid, van het recht van verdediging of van het recht op een eerlijk proces volgt dat de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank niet meer ten uitvoer kan worden gelegd en de ter schikking gestelde veroordeelde bijgevolg in vrijheid moet worden gesteld indien hij niet om een andere reden is opgesloten, wanneer de strafuitvoeringsrechtbank haar beslissing niet heeft gewezen binnen de termijn bepaald in de artikelen 95/21, 95/23 en 95/25 Wet Strafuitvoering (1). (1) De wet voorziet niet in een sanctie in geval van niet-naleving van de voormelde termijnen en uit de parlementaire voorbereiding volgt niet dat de wetgever dit zou hebben gewild (zie memorie van toelichting en verslag van de Commissie voor de Justitie, Parl. St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/1, 13 en 17 in fine-18, en 3-2054/4, 13).

- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10** AC nr. ...

Andere Straffen - Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Tenuitvoerlegging vóór het einde van de hoofdstraf - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Verschillende procedures - Verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen - (Geen) prejudicieel geschil

De procedure van tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, vermeld in de artikelen 95/3 en volgende Wet Strafuitvoering beoogt de toestand waarin de strafuitvoeringsrechtbank, vóór het einde van de hoofdstraf, een oordeel moet vellen; die procedure houdt geen verband met de ambtshalve jaarlijkse controle van diezelfde rechtbank bepaald in de artikelen 95/21 e.v., die betrekking heeft op de toestand van een opgesloten veroordeelde, welke uitsluitend gegrond is op de beslissing ten gevolge van de terbeschikkingsstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; het verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen waarin die bepalingen respectievelijk voorzien (2), heeft geen betrekking op een door de wet gemaakt onderscheid tussen personen of partijen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zouden zijn, maar een onderscheid tussen personen die zich in verschillende juridische toestanden bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zijn; bijgevolg dient er dienaangaande geen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld. (2) In tegenstelling tot de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/21, vierde lid, en 95/23, §1 (cfr. supra) wordt de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/3 en volgende bestraft door de onmogelijkheid om de bijkomende straf van terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank ten uitvoer te leggen (zie Cass 17 september 2013, AR P.13.1504.N, AC 2013, nr. 457, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.1581.N, AC 2012, nr. 559, met concl. van advocaat-generaal TIMPERMAN). In dezelfde zin heeft de minister van Justitie in dit opzicht overwogen dat “de strafuitvoeringsrechtbank geen keuze heeft: ze moet haar beslissing nemen vóór de hoofdstraf is afgelopen.” (Verslag Commissie voor de Justitie, Parl.St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/4, 13). In dat geval volgt uit de parlementaire voorbereiding immers dat het doel van de maatregel, namelijk de bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke delinquenten, een ononderbroken samenhang tussen de doeltreffende tenuitvoerlegging van de hoofdstraf en de tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling oplegt (zie voormelde concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM). Het gaat dus om verschillende juridische toestanden aangezien de beslissing in dit geval betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van deze maatregel en niet op het toezicht erop in de loop van de tenuitvoerlegging ervan. In dit laatste geval kan de sanctie voor de niet-naleving van de wettelijke termijnen niet erin bestaan dat de rechtbank geen beslissing meer kan nemen (cfr. infra). (MNB)

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10** AC nr. ...

AUTRES PEINES

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring van het voorwerp van het misdrijf - Witwassen - Verplicht karakter - Ratio legis

Uit de tekst van artikel 505, zesde lid, Strafwetboek, zoals gewijzigd door artikel 2, 7°, van de wet van 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming, en uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever met het oog op een meer accurate bestraffing van het financieel onderdeel van de zware criminaliteit heeft beslist om de rechter te verplichten de in artikel 505, eerste lid, 3° en 4°, Strafwetboek bedoelde witgewassen vermogensvoordelen verbeurd te verklaren ten aanzien van alle daders, mededaders en medeplichtigen van het witwasmisdrijf, en dat indien die vermogensvoordelen niet meer in het vermogen van de veroordeelden kunnen worden aangetroffen, de verbeurdverklaring bij equivalent moet worden uitgesproken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen - Beperking - Vermindering van het door de rechter verbeurd verklaarde bedrag - Draagwijdte

Uit de tekst van artikel 505, zesde lid, Strafwetboek, zoals gewijzigd door artikel 2, 7°, van de wet van 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming, en uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de wetgever heeft geoordeeld dat wanneer het voorwerp van het witwassen niet meer in het vermogen van de veroordeelden kan worden aangetroffen, de rechter het verbeurd verklaarde bedrag moet kunnen verminderen om de veroordeelde niet aan een straf te onderwerpen die zijn vermogen al te zeer zou doen slinken, rekening houdend met de omvang van dat vermogen en met het gepleegde misdrijf; wat dat betreft verduidelijkt de parlementaire voorbereiding dat het, met het oog op het billijkheidsbeginsel, voor zich spreekt dat de tenuitvoerlegging van het geheel van de verbeurdverklaringen die tegen elk van de daders van het witwasmisdrijf werden uitgesproken, de omvang van het voordeel dat het oorspronkelijke misdrijf opleverde nooit kan overschrijden, wat betekent dat de met de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaringen belaste overheid die verbeurdverklaringen niet ten uitvoer mag leggen tot beloop van een waarde die hoger is dan die van de witgewassen vermogensvoordelen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen - Meerdere daders - Verbeurdverklaring uitgesproken tegen elk van de daders - Vermindering van de door de rechter verbeurd verklaarde bedragen - Beperking van het bedrag van de verbeurdverklaringen

Noch uit artikel 505, zesde lid, Strafwetboek noch uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming volgt dat wanneer de rechter, bij het bepalen van het bedrag van de veroordeling bij equivalent, van zijn matigingsbevoegdheid gebruikmaakt en tegen een dader, mededader of medeplichtige van het witwasmisdrijf dus de verbeurdverklaring bij equivalent uitspreekt van een geldsom die lager is dan de geraamde geldwaarde van het voorwerp van het witwasmisdrijf, het bedrag van de tegen elke veroordeelde dader, mededader of medeplichtige uitgesproken verbeurdverklaringen die raming niet te boven mag gaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

10 mei 2023 P.21.0876.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring van de uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Inaanmerkingneming van de verbeurdverklaring voor de vermindering van het bedrag van de gedboete - (Geen) verplichting

Aangezien de geldboete en de verbeurdverklaring twee onderscheiden straffen zijn, is de rechter niet verplicht het bedrag van de geldboete te verminderen omdat de rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen worden verbeurdverklaard.

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 39 Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.0992.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3 AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensvoordeel - Begrip - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

Het oorzakelijk verband tussen het misdrijf en de hierdoor opgeleverde winst moet op concrete wijze worden beoordeeld en niet op grond van een veronderstelling die geen verband houdt met de zaak; het uitsluiten van het delictueel vermogensvoordeel uit de verbeurdverklaring omdat de beklaagde dezelfde winst op een andere manier dan door zijn delinquentie had kunnen verkrijgen, komt erop neer te eisen dat geen enkel ander feit, buiten het delict, het voordeel kan opleveren; een dergelijk oordeel is onwettig: voor de toepassing van artikel 42, 3°, Strafwetboek is het immers voldoende dat de winst werd verkregen uit het gepleegde misdrijf (1). (1) Het arrest oordeelt dat, om het bedrag van dat door de verweerder, beklaagde, verkregen voordeel te ramen, “de huurwaarde in aanmerking [moet] worden genomen die zijn goed zou hebben gehad indien hij het als een eengezinswoning had verhuurd, wat hij althans het recht had te doen”.Naast de suggestie om ambtshalve een middel van miskenning van de bewijskracht van de stedenbouwkundige vergunning aan te voeren, heeft het OM mondeling, met toepassing van artikel 442 Wetboek van Strafvordering, de vernietiging in het belang van de wet van het arrest gevorderd, zonder verwijzing, in zoverre dat arrest uitspraak doet over de uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen.Het voert wat dat betreft aan dat artikel 42, 3° Strafwetboek “doelt op elke winst die door het plegen van het misdrijf wordt verkregen; de raming van die winst vereist niet dat het nettobedrag ervan wordt bepaald” (Cass. 14 mei 2008, AR P.08.0188.F, AC 2008, nr. 294, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; zie Cass. 9 mei 2007, AR P.06.1673.F, Pas. 2007, nr. 239, met concl. “in hoofdzaak” van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 27 september 2006, AR P.06.0739.F, AC 2006, nr. 441, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH; F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, Bruylant, 2015, 26 tot 32), onverminderd de mogelijkheid die artikel 43bis, laatste lid, Strafwetboek aan de rechter biedt om “zo nodig het bedrag [van die verbeurdverklaring te verminderen] om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen”.Voorbeelden van dergelijke voordelen zijn “het loon van een huurdoder, het product (in de gebruikelijke betekenis van het woord) van wapen- of drughandel, de prijs van de corruptie, losgeld dat voor een ontvoering wordt betaald, winsten uit de onrechtmatige exploitatie van een activiteit die aan een administratieve toelating is

onderworpen, inkomsten uit een loterij of slijterij zonder vergunning, of nog, huurgelden ontvangen ten gevolge van een milieumisdrijf" (concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, vóór Cass. 27 september 2006, voormeld).Zou, volgens de logica van de appelrechters, de rechter het bedrag dat jegens de drugsdealer bij wijze van uit zijn handel verkregen vermogensvoordelen moet worden verbeurdverklaard, niet in mindering moeten brengen van het bedrag van het hypothetisch loon dat hij had kunnen ontvangen indien hij het criminele pad niet had bewandeld?(M.N.B.)

- Art. 42, 3° Strafwetboek

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Geleden nadeel wegens de schade die werd toegebracht aan een zaak waarvan de beklaagde op het ogenblik van de feiten de eigenaar was - Verbeurdverklaring van die zaak - (Geen) tegenstrijdigheid

Aangezien de eigendom van de verbeurdverklaarde zaak slechts aan de Staat toevalt vanaf het ogenblik waarop de beslissing tot verbeurdverklaring in kracht van gewijsde is gegaan, is het niet tegenstrijdig om enerzijds te beslissen dat de beklaagde nadeel heeft kunnen lijden wegens de schade die werd toegebracht aan de zaak waarvan hij op het ogenblik van de feiten nog steeds de eigenaar was en om anderzijds de verbeurdverklaring van die zaak te bevelen.

17 mei 2023 P.22.1631.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.1** AC nr. ...

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter - Toezicht door het Hof

De strafrechter beslist op onaantastbare wijze in feite of een vermogensvoordeel waarop de bijzondere verbeurdverklaring betrekking heeft, rechtstreeks uit een misdrijf werd verkregen; het Hof gaat na of de rechter, op grond van zijn onaantastbare beoordeling, het wettelijk begrip vermogensvoordeel niet heeft miskend (1). (1) Cass. 14 oktober 2014, AR P.13.1970.N, AC 2014, nr. 604.

- Art. 42, 3° Strafwetboek

29 november 2023 P.23.1062.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.1** AC nr. ...

GELDBOETE EN OPDECIEMEN

Geldboete en opdeciemen - Veroordeling tot een geldboete - Opdeciemen - Vermelding in het vonnis

De beslissing die een geldboete oplegt, moet het aantal opdeciemen vermelden waarmee die geldboete wordt verhoogd, evenals het uit die verhoging resulterende cijfer (1). (1) Cass. 9 november 1999, AR P.97.1058.N, Pas. 1999, nr. 596; zie concl. "In hoofdzaak" OM.

- Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten

3 mei 2023 P.23.0273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.5** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Vaststelling van het bedrag van de geldboete - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Inaanmerkingneming van het bedrag van de door de beklaagde verhoopte of verkregen onrechtmatige inkomsten -

Wettigheid

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze, binnen de grenzen van de wet, de maat van de straffen die hij in verhouding acht tot de zwaarte van het bewezen verklaarde misdrijf; wat betreft die strafmaat verbiedt geen enkele bepaling de rechter om rekening te houden met het bedrag van de onrechtmatige door de beklaagde verkregen of verhoopte inkomsten.

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Vaststelling van het bedrag van de geldboete - Verbeurdverklaring van de uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Inaanmerkingneming van de verbeurdverklaring voor de vermindering van het bedrag van de gedboete - (Geen) verplichting

Aangezien de geldboete en de verbeurdverklaring twee onderscheiden straffen zijn, is de rechter niet verplicht het bedrag van de geldboete te verminderen omdat de rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen worden verbeurdverklaard.

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 39 Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Veroordeling tot een geldboete - Opdeciemen - Onwettigheid - Cassatie - Omvang

Wanneer het Hof een beslissing vernietigt die aangetast is door een onwettigheid betreffende de opdeciemen, is de cassatie beperkt tot dat dictum (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM, dat vaststelt dat het arrest geen enkele dubbelzinnigheid bevat over het bedrag van de geldboeten die ze oplegt (vóór de toepassing van de opdeciemen), zodat het OM hieruit afleidt dat het enkel moest worden vernietigd in zoverre het verzuimt die geldboeten te verhogen met de opdeciemen.Het Hof heeft het bestreden arrest niettemin vernietigd in zoverre het uitspraak doet over de geldboeten. (M.N.B.)

- Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten

3 mei 2023 P.23.0273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.5** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Niet betaling van de geldboete - Gevolg

Uit de bepalingen van de artikelen 40 en 41 Strafwetboek volgt dat de veroordeelde niet de keuze heeft om de geldboete niet te betalen en in de plaats daarvan de vervangende gevangenisstraf te ondergaan (1). (1) G. MARLIER G en J. DE METS, "De vervangende gevangenisstraf: ook bij een geldboete met uitstel", noot onder Gent 28 oktober 2018, T.Strafr. 2019/4, p. 222-225 (p. 223); P. ARNOU, "De vervangende straf" in Strafrecht als roeping: liber Amicorum Lieven Dupont, F. Verbruggen, R. Verstraeten, D. Van Daele en B. Spriet (eds.), Universitaire Pers Leuven, 2005, 265-285 (nr. 43).

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Motivering van de keuze en het bedrag van de geldboete - Draagwijdte

Overeenkomstig artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering vermeldt het vonnis of het arrest, op een wijze die beknopt maar nauwkeurig moet zijn, de redenen waarom de rechter, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, een dergelijke straf uitspreekt, waarbij de rechter bovendien de maat van elke opgelegde straf dient te verantwoorden; wanneer de rechter tot een geldboete veroordeelt, houdt hij bij het vaststellen van het bedrag ervan rekening met de door de beklaagde aangevoerde gegevens over zijn sociale toestand.

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

8 november 2023 P.23.0992.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.3** AC nr. ...

Geldboete en opdeciemen - Verkeerszaken - Motiveringsplicht - Toepasselijke wetsbepaling - Antwoord op een verweer over een facultatieve geldboete - Grens

Door artikel 4 van de wet van 19 december 2023 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen werden tussen het eerste en het tweede lid van artikel 195 Wetboek van Strafvordering drie leden ingevoegd; artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het tweede lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het vonnis nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen vermeldt voor de straffen en maatregelen die de rechter uitspreekt en die de wet aan zijn vrije beoordeling overlaat, alsook dat het de maat van elke uitgesproken straf of maatregel rechtvaardigt; artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het zevende lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het tweede lid van dit artikel niet van toepassing is als de rechtbank uitspraak doet in hoger beroep, behalve wanneer zij een verval van het recht tot het besturen van een voertuig uitspreekt; uit de samenlezing van die bepalingen en de wetswijziging met de voormelde wet van 19 december 2023 volgt dat de verwijzing in artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering naar het tweede lid van dit artikel moet worden gelezen als een verwijzing naar het vijfde lid; daaruit volgt dat de correctionele rechtbank die uitspraak doet in hoger beroep enkel de keuze en de maat voor de bijkomende straf van de vervallenverklaring van het recht tot sturen bijzonder moet motiveren; dit appelgerecht heeft dan ook niet de verplichting de keuze voor een facultatieve geldboete nauwkeurig te motiveren (1). (1) Over de beperkte motiveringsplicht inzake de straftoemeting in verkeerszaken in hoger beroep zie ook Cass. 20 december 2022, AR P.22.1332.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.26; P. HOET, "Het Hof van Cassatie, de motivering en de strafdoelen", in Het Hof van Cassatie in dialoog. Liber amicorum Beatrijs Deconinck en André Henkes, Larcier, 2024, 521.

- Art. 195, vijfde en tiende lid Wetboek van Strafvordering

8 april 2025 P.25.0133.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.9** AC nr. ...

SAMENLOOP

Samenloop - Gescheiden berechting - Eenheid van opzet - In kracht van gewijsde gegane veroordeling - Aanhangige feiten die aan de veroordeling voorafgaan - Straftoemeting - Aanvullende bestraffing - Werkstraf - Toelaatbaarheid

Artikel 7, vierde lid, Strafwetboek bepaalt dat een werkstraf niet samen mag worden toegepast met een hoofdgevangenisstraf, daaruit volgt dat indien de rechter bij toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek van oordeel is dat voor het geheel van eensdeels de reeds bestrafte feiten en anderdeels de door hem bewezen verklaarde feiten, de reeds voor die eerste feiten opgelegde bestraffing waaronder een gevangenisstraf, niet volstaat maar bijkomend een bestraffing noodzakelijk is, de werkstraf niet als bijkomende straf kan worden opgelegd (1). (1) Cass. 7 november 2017, AR P.17.0584.N, AC 2017, nr. 618, T. Strafr. 2018, 237 noot T. DECAIGNY; Cass. 5 november 2014, AR P.14.1046.F, AC 2014, nr. 667, RDPC 2015, 381 noot O. BASTYNS, RW 2015-16, 1342; Cass. 13 februari 2013, AR P.12.1634.F, AC 2013, nr. 106, RDPC 2013, 763, RW 2013-14, 860; Cass. 12 oktober 2010, AR P.10.1168.N, AC 2010, nr. 590. Zie ook S. VANDROMME, "Werkstraf", in Comm. Sr. 2004, nr. 38; A. MONSIEURS, "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, Het Grondwettelijk Hof en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", NC 2008, 231-232. De strafbare feiten waarvoor eiseres C. in deze zaak (P.21.1527.N) werd vervolgd situeren zich in tussen 1 april 2016 en 27 juli 2016 (A), op 31 januari 2017 (B), tussen 1 september 2016 en 20 januari 2018 (C), tussen 26 juli 2016 en 26 januari 2018 (D), tussen 1 april 2016 en 26 januari 2018 (E, F en G) (Zaak II). Eiseres C. werd op 7 februari 2019 veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar voor gelijkaardige strafbare feiten met als incriminatieperiode 1 april 2016 tot 26 januari 2018 (Zaak I), waarbij deze correctionele veroordeling kracht van gewijsde had op moment van het bestreden arrest in zaak II. Het bestreden arrest in zaak II heeft, op basis van de enkele grief 'strafmaat' van eiseres, vastgesteld dat de thans voorliggende feiten (Zaak II) en de feiten die het voorwerp zijn van de in kracht van gewijsde getreden correctionele veroordeling (Zaak I) samen de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, zodat in toepassing van art. 65, tweede lid, Strafwetboek moet worden rekening gehouden met de reeds uitgesproken straffen. De appelrechters oordeelden dat de eerder opgelegde gevangenisstraf van 2 jaar onvoldoende was als bestraffing voor het geheel van de feiten en hebben in zaak II een bijkomende effectieve gevangenisstraf opgelegd van 15 maanden. (BDS).

- Artt. 7, vierde lid, en 65, tweede lid Strafwetboek

8 februari 2022 P.21.1527.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.9** AC nr. ...

VERVANGENDE GEVANGENISSTRAF

Vervangende gevangenisstraf - Geldboete - Niet-betaling - Gevolg

Uit de bepalingen van de artikelen 40 en 41 Strafwetboek volgt dat de veroordeelde niet de keuze heeft om de geldboete niet te betalen en in de plaats daarvan de vervangende gevangenisstraf te ondergaan (1). (1) G. MARLIER G en J. DE METS, "De vervangende gevangenisstraf: ook bij een geldboete met uitstel", noot onder Gent 28 oktober 2018, T.Strafr. 2019/4, p. 222-225 (p. 223); P. ARNOU, "De vervangende straf" in Strafrecht als roeping: liber Amicorum Lieven Dupont, F. Verbruggen, R. Verstraeten, D. Van Daele en B. Spriet (eds.), Universitaire Pers Leuven, 2005, 265-285 (nr. 43).

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

VERZACHTENDE OMSTANDIGHEDEN. VERSCHONINGSGRONDEN

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen)

tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Schending van een verordenende bepaling - Moreel bestanddeel - Vaststelling van bedrog - (Geen) tegenstrijdigheid - Weerslag op de verschoningsgrond bepaald in artikel 5, tweede lid, Strafwetboek

Een schending van een verordenende bepaling of een nalatigheid die op zich al strafbaar is door de verwezenlijking van het niet-gerechtvaardigde materiële feit, kan doelbewust en opzettelijk zijn gepleegd (1); het is bijgevolg niet tegenstrijdig te oordelen dat het moreel bestanddeel van de zowel aan de natuurlijke personen als aan de rechtspersoon ten laste gelegde misdrijven bestaan in een nalatigheid, zodat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid enkel door overmacht of door een onoverkomelijke dwaling kan worden afgewend, en vervolgens het voordeel van de verschoningsgrond van het oude artikel 5, tweede lid, Strafwetboek te weigeren, op grond dat de beklaagden, de natuurlijke personen, wetens en willen hebben gehandeld (2). (1) Zie, wat betreft het begrip "fout", F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T. II : l'infraction pénale, 2de uitg., Larcier 2020, nrs. 1106 e.v. (2) Tot de inwerkingtreding, op 30 juli 2018, van de wet van 11 juli 2018 tot wijziging van het Strafwetboek en de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wat de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen betreft, bepaalde artikel 5, tweede lid, van dit wetboek wat volgt: "Wanneer de rechtspersoon verantwoordelijk gesteld wordt uitsluitend wegens het optreden van een geïdentificeerde natuurlijke persoon, kan enkel degene die de zwaarste fout heeft begaan worden veroordeeld. Indien de geïdentificeerde natuurlijke persoon de fout wetens en willens heeft gepleegd kan hij samen met de verantwoordelijke rechtspersoon worden veroordeeld".

- Art. 5 Strafwetboek

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

ZWAARSTE STRAF

Zwaarste straf - Rechtspleging in hoger beroep - Vereiste eenstemmigheid - Verzwaring van de toestand van de beklaagde - In aanmerking te nemen criterium

Het is de hoofdstraf, en niet de bijkomende straf of de veiligheidsmaatregel, die in aanmerking moet worden genomen om te bepalen of het gerecht in hoger beroep de toestand van de beklaagde heeft verzwaard in de zin van artikel 211bis Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0083.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.2** AC nr. ...

STRAFUITVOERING

- Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Beoordelingscriteria

De strafuitvoeringsrechtbank beoordeelt op onaantastbare wijze het ontbreken van tegenaanwijzingen die betrekking hebben op het gevaar om nieuwe ernstige misdrijven te plegen, dat door het opleggen van bijzondere voorwaarden, zoals bedoeld in artikel 47, § 2, 2°, Wet Strafuitvoering, niet kan worden verholpen; de rechter kan bij die beoordeling met name rekening houden met de aard en met de ernst van de feiten die aan de basis van de veroordeling van de gedetineerde liggen.

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0510.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.8** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechter - Veroordeeld tot een vrijheidsstraf van minder dan drie jaar - Veroordeling bij verstek - Verstrijken van de gewone verzettermijn - Uitwerking - Voorlopige kracht van gewijsde - Door de veroordeelde ingediend verzoek om toekenning van het elektronisch toezicht - Ontvankelijkheid

Gelet op de voorlopige kracht van gewijsde dat een veroordelend verstekvonnis verkrijgt na het verstrijken van de gewone verzettermijn, kan de strafuitvoeringsrechter die kennisneemt van een verzoek om toekenning van het elektronisch toezicht in het kader van de tenuitvoerlegging van die veroordeling, het verzoek om die strafuitvoeringsmodaliteit, bij gebrek aan een beslissing die het verzet van de veroordeelde ontvankelijk verklaart, niet onontvankelijk verklaren (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 187, § 2, tweede lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0518.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.9** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Weigering om deze toe te kennen - Motivering - Omvang

Geen enkele bepaling van de Wet Strafuitvoering legt de strafuitvoeringsrechtbank de verplichting op afzonderlijk te motiveren waarom geen bijzondere voorwaarden kunnen worden opgelegd die tegemoetkomen aan de tegenaanwijzing die ze in aanmerking neemt; die redenen kunnen blijken uit de redenen die het vonnis vermeldt om de verzochte modaliteit te weigeren of toe te kennen (1). (1) Cass. 23 mei 2012, AR P.12.0793.F, AC 2012, nr. 330.

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 mei 2023 P.23.0563.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.7** AC nr. ...

- Artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering - Toepassingsgebied - In vrijheid gestelde veroordeelde

Hoewel de tekst van artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering niet verduidelijkt dat deze ook betrekking heeft op de veroordeelde in vrijheid, beantwoordt deze voorwaarde niettemin aan de wil van de wetgever zoals deze uit de parlementaire voorbereiding van de wet blijkt (1). (1) Zie de vordering van het OM, hernomen in het arrest onder I.De - zelfs onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - gedetineerde veroordeelde die een verzoek tot beperkte hechtenis en/of elektronisch toezicht indient, geniet de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf op grond van deze bepaling niet.

- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 november 2023 P.23.1016.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.7** AC nr. ...

- Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Gedeelte van de nog te ondergane vrijheidsstraf - Periode van de proeftijd die goed is verlopen - Verband van evenredigheid - Beoordeling door de strafuitvoeringsrechtbank - Beoordelingscriterium

Krachtens artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafuitvoering, moet de strafuitvoeringsrechtbank, indien ze de voorwaardelijke invrijheidstelling herroept, het gedeelte van de vrijheidsstraf bepalen dat de veroordeelde nog moet ondergaan, rekening houdend met de periode van de proeftijd die goed is verlopen; om rekening te houden met de periode van de proeftijd die goed is verlopen, kan de rechter die periode in verband brengen met de totaalduur van de proeftijd, zodat hij tussen beide een verband van evenredigheid legt (1). (1) Zie Cass. 30 oktober 2012, AR P.12.1602.N, AC 2012, nr. 579; Cass. 13 mei 2008, AR P.08.0608.N, AC 2008, nr. 290; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg. Limal, Anthemis, 2023, 388.

- Art. 68, § 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

21 mei 2025 P.25.0640.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.14** AC nr. ...

- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Sanctie - (Geen) invrijheidstelling

Noch uit enige bepaling, noch uit de beginselen van rechtszekerheid, van het recht van verdediging of van het recht op een eerlijk proces volgt dat de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank niet meer ten uitvoer kan worden gelegd en de ter schikking gestelde veroordeelde bijgevolg in vrijheid moet worden gesteld indien hij niet om een andere reden is opgesloten, wanneer de strafuitvoeringsrechtbank haar beslissing niet heeft gewezen binnen de termijn bepaald in de artikelen 95/21, 95/23 en 95/25 Wet Strafuitvoering (1). (1) De wet voorziet niet in een sanctie in geval van niet-naleving van de voormelde termijnen en uit de parlementaire voorbereiding volgt niet dat de wetgever dit zou hebben gewild (zie memorie van toelichting en verslag van de Commissie voor de Justitie, Parl. St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/1, 13 en 17 in fine-18, en 3-2054/4, 13).

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Weigering om deze toe te kennen - Bepaling van de datum voor het indienen van een nieuw verzoek - Motivering - Omvang

De vermelding van de datum waarop de veroordeelde een nieuw verzoek kan indienen, is onlosmakelijk verbonden aan de beslissing om een strafuitvoeringsmodaliteit niet toe te kennen en aan de motivering van die beslissing; bij gebrek aan een specifieke conclusie betreffende dit punt verplicht de Wet Strafuitvoering de rechtbank niet om de termijn, die ze binnen de in artikel 57, eerste lid, Wet Strafuitvoering gestelde grenzen bepaalt, met bijzondere redenen te omkleden.

- Art. 57, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

10 mei 2023 P.23.0563.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.7 AC nr. ...

- Voorwaardelijke invrijheidstelling - Strafuitvoeringsmodaliteit - Bijzondere voorwaarde - Toestemming om het grondgebied van het Rijk te verlaten - Periode - Inlichting van het openbaar ministerie - (Geen) verblijfplaats in het buitenland

Krachtens artikel 40, § 2, Wet Strafuitvoering moet de strafuitvoeringsrechter, indien hij beslist dat de veroordeelde het grondgebied van het Rijk mag verlaten, de maximumperiode waarvoor de veroordeelde dit kan doen en de frequentie ervan bepalen; bovendien moet het vonnis in voorkomend geval vermelden of en op welke wijze de veroordeelde het openbaar ministerie hierover moet inlichten vóór hij het grondgebied van het Rijk verlaat; het vonnis dat geen enkele limiet stelt op de aan de veroordeelde toegekende mogelijkheid om zijn hoofdverblijfplaats in Frankrijk te vestigen en er onbeperkt te verblijven tot de afloop van zijn strafuitvoeringsmaatregel, is in strijd met voormeld artikel 40, § 2, aangezien die beslissing een belemmering vormt voor het toezicht op de activiteiten van de veroordeelde die de wet opdraagt aan het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank en aan de politie-overheden van de staat waar die rechtbank is gevestigd (1). (1) Zie wetsontwerp houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, Parl. St. Kamer, gew. zitt., 2018-2019, nr. 54-3515-001, 244; Wetsontwerp om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II., memorie van toelichting, Parl. St.. Kamer, gew. zitt., 2021-2022, nr. 55-2774-001, 65; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg., Limal, Anthemis, 2023, 355.

- Art. 40, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

23 april 2025 P.25.0508.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.12 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

Uit de bepalingen van de artikelen 28, §§ 1 en 2 en 36 van de Interneringswet volgt dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij de uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied slechts kan toekennen indien vaststaat dat de geïnterneerde instemt met aan die modaliteit verbonden algemene voorwaarden.

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de interning
- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de interning

29 april 2025 P.25.0548.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.28 AC nr. ...

- Terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank - Tenuitvoerlegging vóór het einde van de hoofdstraf - Ambtshalve jaarlijkse controle - Niet-naleving van de wettelijke termijnen - Verschillende procedures - Verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen - (Geen) prejudicieel geschil

De procedure van tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank, vermeld in de artikelen 95/3 en volgende Wet Strafuitvoering beoogt de toestand waarin de strafuitvoeringsrechtbank, vóór het einde van de hoofdstraf, een oordeel moet vellen; die procedure houdt geen verband met de ambtshalve jaarlijkse controle van diezelfde rechtbank bepaald in de artikelen 95/21 e.v., die betrekking heeft op de toestand van een opgesloten veroordeelde, welke uitsluitend gegrond is op de beslissing ten gevolge van de terbeschikkingsstelling van de strafuitvoeringsrechtbank; het verschil in bestraffing van de niet-naleving van de termijnen waarin die bepalingen respectievelijk voorzien (2), heeft geen betrekking op een door de wet gemaakt onderscheid tussen personen of partijen die zich in dezelfde juridische toestand bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zouden zijn, maar een onderscheid tussen personen die zich in verschillende juridische toestanden bevinden en waarop verschillende regels van toepassing zijn; bijgevolg dient er dienaangaande geen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld. (2) In tegenstelling tot de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/21, vierde lid, en 95/23, §1 (cfr. supra) wordt de niet-naleving van de termijnen voorzien bij de artikelen 95/3 en volgende bestraft door de onmogelijkheid om de bijkomende straf van terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank ten uitvoer te leggen (zie Cass 17 september 2013, AR P.13.1504.N, AC 2013, nr. 457, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.1581.N, AC 2012, nr. 559, met concl. van advocaat-generaal TIMPERMAN). In dezelfde zin heeft de minister van Justitie in dit opzicht overwogen dat “de strafuitvoeringsrechtbank geen keuze heeft: ze moet haar beslissing nemen vóór de hoofdstraf is afgelopen.” (Verslag Commissie voor de Justitie, Parl.St. Senaat, 2006-2007, 3-2054/4, 13). In dat geval volgt uit de parlementaire voorbereiding immers dat het doel van de maatregel, namelijk de bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke delinquenten, een ononderbroken samenhang tussen de doeltreffende tenuitvoerlegging van de hoofdstraf en de tenuitvoerlegging van de terbeschikkingstelling oplegt (zie voormelde concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM). Het gaat dus om verschillende juridische toestanden aangezien de beslissing in dit geval betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van deze maatregel en niet op het toezicht erop in de loop van de tenuitvoerlegging ervan. In dit laatste geval kan de sanctie voor de niet-naleving van de wettelijke termijnen niet erin bestaan dat de rechtbank geen beslissing meer kan nemen (cfr. infra). (MNB)

- Art. 95/25 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 95/23 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/21 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 95/3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

25 oktober 2023 P.23.1390.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.10** AC nr. ...

- Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Verzoek om elektronisch toezicht - Procedure bepaald in artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering - Veroordeelde die zijn dossier zelf moet samenstellen - Dossier niet in staat - (Geen) verplichting om de behandeling van de zaak uit te stellen

Noch artikel 34, § 2, Wet Strafuitvoering, dat de strafuitvoeringsrechter de mogelijkheid biedt de behandelingstermijn van een verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit te verlengen wanneer het dossier niet in staat is, noch enige andere bepaling verplichten die magistraat om het onderzoek van de zaak uit te stellen teneinde de veroordeelde in staat te stellen stukken voor te leggen die hij al eerder tot staving van zijn verzoek had moeten voorleggen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 34, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0509.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.7** AC nr. ...

- Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Weigering tot toekenning van het elektronisch toezicht - Beslissing gewezen na afloop van een schriftelijke procedure - Cassatieberoep - Termijn om cassatieberoep in te stellen - Geen mededeling van het gewezen vonnis aan de veroordeelde binnen de vierentwintig uur - Gevolg

Wanneer de veroordeelde niet van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter in kennis werd gesteld op de wijze bedoeld in artikel 46, § 1, derde lid, Wet Strafuitvoering, is het cassatieberoep ontvankelijk als het meer dan vijf dagen na de uitspraak van het vonnis maar daags na de kennisname ervan is ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 46, § 1, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0509.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.7** AC nr. ...

- Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Vraag om elektronisch toezicht - Procedure bepaald in artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering - Veroordeelde die zijn dossier zelf moet samenstellen - Veroordeelde die de dienstige stukken niet meedeelt - Gevolg

Wanneer de strafuitvoeringsrechter vaststelt dat de veroordeelde die zijn verzoek om elektronisch toezicht heeft ingediend overeenkomstig artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering, zijn inlichtingenfiche niet heeft meegedeeld en geen enkel stuk of document heeft neergelegd dat de rechter over zijn verzoek kan inlichten, zodat laatstgenoemde het bestaan van mogelijke tegenaanwijzingen niet kan onderzoeken en oordeelt dat de beslissing over dat verzoek weliswaar kan worden uitgesteld om bijkomende onderzoekingen te verrichten maar dat, in dit geval, het dossier niet onvolledig is, wat een dergelijk uitstel had kunnen verantwoorden, maar onbestaande is, kan de strafuitvoeringsrechter het verzoek om elektronisch toezicht verwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 34, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0509.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.7** AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Strafuitvoeringsmodaliteit - Modaliteit van elektronisch toezicht - Weigering - Limitatieve lijst van tegenaanwijzingen - Gunstig verloop van de modaliteit van beperkte detentie - Voorwaarden

Artikel 47, § 1, Wet Strafuitvoering bepaalt dat de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht aan de veroordeelde wordt toegekend voor zover er geen tegenaanwijzingen bestaan waaraan niet kan worden tegemoet gekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; de tegenaanwijzingen zijn op limitatieve wijze in deze bepaling opgesomd: 1) de afwezigheid van vooruitzichten op sociale reclassering van de veroordeelde; 2) het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten; 3) het risico dat de veroordeelde de slachtoffers zou lastig vallen; 4) de houding van de veroordeelde ten aanzien van de slachtoffers van de misdrijven die tot zijn veroordeling hebben geleid; 5) de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partij te vergoeden, rekening houdend met zijn vermogenssituatie zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld; de strafuitvoeringsrechtbank kan de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht voor een veroordeelde die aan de vorm- en tijdsvoorwaarden voldoet enkel afwijzen indien zij ondubbelzinnig het bestaan vaststelt van één of meerdere van deze tegenaanwijzingen (1); de strafuitvoeringsrechtbank kan bij de beoordeling van de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht in aanmerking nemen of de strafuitvoeringsmodaliteit van de beperkte detentie gunstig is verlopen (2); die beoordelingsbevoegdheid ontslaat de strafuitvoeringsrechtbank evenwel niet van de verplichting aan te geven op grond van welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen het verzoek om elektronisch toezicht wordt afgewezen en op welke feitelijke elementen zij daarvoor steunt. (1) Cass. 9 november 2021, AR P.21.1290.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.15; Cass. 9 maart 2021, AR P.21.0225.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.12; Cass. 5 maart 2019, AR P.19.0138.N, AC 2019, nr. 142; Cass. 5 februari 2014, AR P.14.0058.F, AC 2014, nr. 96; Cass. 15 oktober 2013, AR P.13.1575.N, AC 2013, nr. 524; Cass. 13 september 2011, AR P.11.1510.N, AC 2011, nr. 466, RABG 2012, 89 noot F. VAN VOLSEM; Cass. 26 augustus 2008, AR P.08.1251.N, AC 2008, nr. 435, RABG 2009, 10 noot Y. VAN DEN BERGE. (2) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1226.N, AC 2020, nr. 794.

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een

vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 november 2021 P.21.1398.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.18 AC nr. ...

- Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Bijzondere voorwaarden die aan die tegenaanwijzingen niet kunnen tegemoetkomen - Motiveringsplicht - Omvang

Behoudens een conclusie in die zin, verplicht noch enige bepaling van de Wet Strafuitvoering noch enige andere bepaling de strafuitvoeringsrechtbank die het bestaan van tegenaanwijzingen in aanmerking neemt zoals bedoeld in artikel 47, §2, van die wet, om bovendien vast te stellen dat het opleggen van bijzondere voorwaarden niet aan die tegenaanwijzingen kan tegemoetkomen.

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

30 april 2025 P.25.0510.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.8 AC nr. ...

- Artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering - Toekenning van de opschorting van de tenuitvoerlegging door de strafuitvoeringsrechter - Cassatieberoep in het belang van de wet - Ontvankelijkheid - (Geen) verwijzing in het geval van vernietiging

De beslissing van de strafuitvoeringsrechter die een verzoek tot opschorting van de straf op grond van artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering gegrond verklaart, kan het voorwerp uitmaken van een cassatieberoep in het belang van de wet; de eventuele vernietiging vindt zonder verwijzing plaats omdat ze met toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering wordt uitgesproken en de veroordeelde dus niet kan benadelen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie o.m, wat betreft voornoemd beginsel, Cass. 13 september 2023, P.23.0953.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7.

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 november 2023 P.23.1016.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.7 AC nr. ...

STRAFVORDERING

- Recht van verdediging - Voorlopig bewind voor de beklaagde - Ontbreken van de betekening van de dagvaarding aan de voorlopige bewindvoerder - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Gevolg

Uit niets blijkt dat de verplichting om de dagvaarding eveneens te betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de voorlopige bewindvoerder van een partij een vormvoorschrift bevat waarvan de niet-naleving zonder meer wordt gesanctioneerd met de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, de nietigheid van de akte van aanhangigmaking of de ongeldigheid van het veroordelend vonnis; het staat integendeel aan de correctionele rechter, eventueel in hoger beroep, na te gaan of het verzuim om aan dat voorschrift te voldoen het recht van verdediging van de beklaagde onherstelbaar heeft aangetast en, indien dit niet het geval is, dat verzuim recht te zetten; aldus belet het enkele feit dat de dagvaarding van de beschermde persoon niet eveneens is gedaan aan zijn bewindvoerder, de appelrechter niet om kennis te nemen van de strafvordering of de redenen van het beroepen vonnis over te nemen.

- Art. 182, derde lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 6.1 en 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

30 november 2021 P.21.0989.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.5** AC nr. ...

- Eenparigheid van stemmen - Vervangende gevangenisstraf opgelegd door de eerste rechter - Geen vervangende gevangenisstraf in hoger beroep - Draagwijdte

De appelrechter die de beklaagde veroordeelt tot een geldboete, maar geen vervangende gevangenisstraf uitspreekt indien die geldboete niet tijdig wordt betaald, legt aan de beklaagde geen zwaardere straf op dan de eerste rechter die deze vervangende gevangenisstraf wel aan de beklaagde heeft opgelegd.

22 februari 2022 P.21.1267.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.10** AC nr. ...

- Verjaring - Algemeen - Toepassingsgebied - Toepassing op de uitspraak van de straf

Uit artikel 1 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering dat de strafvordering omschrijft als de rechtsvordering tot toepassing van de straffen, volgt dat zowel de uitspraak van de straf als de schuldigverklaring moeten plaatsvinden vóór de verjaring is ingetreden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0066.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.14** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Strafvordering - Ontvankelijkheid - (Niet) ondergeschikt aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de ontvankelijkheid van de strafvordering, ingesteld wegens een schending van dat wetboek, afhankelijk zou zijn aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal waarin een schending van dat wetboek wordt vastgesteld (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11 AC nr. ...

- Verval - Overlijden van de beklaagde vóór de uitspraak van de bestreden beslissing - Gevolg

Het verval van de strafvordering vóór het in kracht van gewijsde gaan van de bestreden beslissing, zorgt ervoor dat die beslissing zonder uitwerking blijft (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.22.1564.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.4 AC nr. ...

- Verjaring - Termijnen - Toepasselijke termijnen naargelang van de aard van het misdrijf - Wanbedrijf of overtreding - Hoger beroep tegen de beslissing op de strafvordering - Berekening van de verjaring door de appelrechters - Contraventionalisering door de eerste rechter - Gevolg voor de beslissing van de appelrechter

De appelrechter is bij het berekenen van de verjaring niet gebonden door de in eerste aanleg uitgesproken straf; het is de straf die hijzelf, in laatste aanleg, voor het misdrijf passend acht die de aard en dus de toepasselijke verjaringstermijn bepaalt (1). (1) P. E. TROUSSE, Les principes généraux du droit pénal positif belge, Les Novelles, Droit pénal, I, vol. 1, Brussel, Larcier, 1959, 319.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10 AC nr. ...

- Verjaring - Schorsing - Schorsing van de verjaring tijdens het cassatiegeding - Tijdstip waarop de schorsing eindigt

In geval van cassatie met verwijzing die wordt beperkt tot de gehele straf of tot een van de in de bestreden beslissing uitgesproken straffen, begint de verjaring van de strafvordering dus opnieuw te lopen vanaf het arrest van het Hof (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0066.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.14 AC nr. ...

- Verjaring - Termijnen - Toepasselijke termijnen naargelang van de aard van het misdrijf - Wanbedrijf of overtreding - Tijdstip van bepaling

Om definitief te kunnen beoordelen of de strafvordering is verjaard volgens de voor wanbedrijven of overtredingen toepasselijke termijnen, moet men zich plaatsen op de datum van het vonnis: de aard van het misdrijf wordt niet bepaald volgens de toepasselijke straf maar volgens de opgelegde straf.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10 AC nr. ...

- Gegevens over een vermoedelijk te plegen misdrijf ontdekt tijdens een gerechtelijk onderzoek - Mededeling van die gegevens aan andere politiediensten om het misdrijf te verijdelen of vast te stellen - Toelaatbaarheid van die gegevens als start van een strafrechtelijk onderzoek

Politionele informatie omvat in essentie alle ter kennis van politieambtenaren gekomen gegevens die, zonder zelf bewijs te vormen, aanleiding kunnen geven tot nadere opsporing of nader onderzoek; daartoe kunnen gegevens behoren over een vermoedelijk te plegen misdrijf, die politieambtenaren vernemen ingevolge hun medewerking aan een telefoniemaatregel bevolen in een gerechtelijk onderzoek naar andere feiten; politieambtenaren kunnen dergelijke gegevens meedelen aan andere politieambtenaren opdat deze laatsten dat misdrijf zouden kunnen verijdelen of vaststellen, zonder dat de op basis van die gegevens gedane vaststellingen daardoor nietig zijn of de strafvordering niet-ontvankelijk maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 15, 4°, 40, 44/1 en 44/2 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Strafvordering - Ontvankelijkheid - (Niet) ondergeschikt aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de ontvankelijkheid van de strafvordering, ingesteld wegens een schending van dat wetboek, afhankelijk zou zijn aan de toezending, aan de procureur des Konings, van een proces-verbaal waarin een schending van dat wetboek wordt vastgesteld (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Strafvordering - Instellen van de strafvordering door burgerlijkepartijstelling

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de strafvordering, wegens een schending van dat wetboek, enkel kan worden ingesteld door burgerlijkepartijstelling (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.11** AC nr. ...

- Verkeerszaken - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Plaats van de inbreuk - Gevolg

Artikel 58bis, § 3/1, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de zaak wordt aangebracht bij de politierechtbank die territoriaal bevoegd is voor de plaats waar het voertuig werd geïmmobiliseerd; uit een letterlijke lezing van deze bepaling kan niet worden afgeleid dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van stalling van het geïmmobiliseerde voertuig; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan evenmin worden afgeleid dat de wetgever voor het criterium van de plaats van stalling, die kan wijzigen, heeft geopteerd; uit de tekst van deze bepaling, het feit dat het bevelen van de beveiligingsmaatregel afhankelijk is van vaststellingen betreffende welbepaalde inbreuken op de Wegverkeerswet en de rol van de bevoegde procureur des Konings ter zake, volgt dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van de inbreuk of inbreuken die de grondslag vormen voor het bevelen van de beveiligingsmaatregel van de immobilisering (1). (1) Wetsvoorstel van 10 juni 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, ingediend door Dhr. J. Van den Bergh (c.s.), Parl. St. Kamer 2022-03, Doc 55-2750/001 en 55-2750/003.

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 april 2025 P.25.0131.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.3** AC nr. ...

- Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Strafvordering - Instellen van de strafvordering door burgerlijkepartijstelling

Uit de artikelen D.160 en D.162 van het Waals Milieuwetboek volgt niet dat de strafvordering, wegens een schending van dat wetboek, enkel kan worden ingesteld door burgerlijkepartijstelling (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM (cf. wat betreft de gepubliceerde middelen).

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D160 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

7 juni 2023 P.23.0056.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230517.2F.2** AC nr. ...

SUCCESSIERECHTEN

- Erfbelasting Vlaams Gewest - Levensverzekeringscontract - Overdracht reserves zonder uitbetaling - Afkoop - Begrip

Afkoop van het levensverzekeringscontract in de zin van artikel 2.7.1.0.6, § 1, tweede lid, 1°, Vlaamse Codex Fiscaliteit, houdt in dat het levensverzekeringscontract is beëindigd en de begunstigde vrij kan beschikken over de opgebouwde reserves; niet vereist is dat een uitbetaling plaatsvindt van de reserves; dat de begunstigde in plaats daarvan ervoor kiest om de reserves te herbeleggen en daarbij beperkt is tot de producten die hem in het kader van een reserveoverdracht door de verzekeraar worden aangeboden, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2.7.1.0.6 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

9 mei 2025 F.24.0007.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.6** AC nr. ...

- Verkrijging stiefouder - Stiefkind - Tarief in rechte lijn - Samenwoning en gemeenschappelijke huishouding - Termijnvereiste

Uit artikel 48, § 2, 2°, Wetboek Successierechten blijkt dat enkel personen die op de dag van het openvallen van de nalatenschap ten minste één jaar ononderbroken met de erflater samenwonen en die op die dag ten minste één jaar ononderbroken een gemeenschappelijke huishouding voeren met de erflater, als samenwonenden in de zin van deze bepaling worden beschouwd; de termijn van één jaar geldt bijgevolg zowel voor de voorwaarde van het samenwonen als voor de voorwaarde van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 48 Wetboek van Successierechten

9 mei 2025 F.23.0049.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.1** AC nr. ...

- Dwangbevel - Bekrachtiging - Vonnis - Gezag van gewijsde - Latere afstand van het dwangbevel - Uitvaardiging van een nieuw dwangbevel - Uitwerking

Noch de artikelen 47 en 142-1 Wetboek Successierechten noch de artikelen 219, vierde lid, 220 en 221 Wetboek Registratierechten wijken af van de artikelen 23 tot 26 Gerechtelijk Wetboek, die betrekking hebben op het gezag van gewijsde; wanneer een vonnis een dwangbevel bekrachtigt door het daartegen aangetekende verzet niet-gegrond te verklaren, belet het gezag van gewijsde van dat vonnis de belastingadministratie bijgevolg om van dat dwangbevel afstand te doen en een nieuw dwangbevel uit te vaardigen met het oog op de invordering van de rechten die op dezelfde oorzaak berusten en dezelfde belastingplichtigen als die uit het eerste dwangbevel treffen (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 219, vierde lid, 220 en 221 Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten
- Artt. 47 en 142-1, eerste lid Wetboek van Successierechten

1 juni 2023 F.17.0020.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.6** AC nr. ...

TAALGEBRUIK

GERECHTSZAKEN (WET 15 JUNI 1935)

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

Indien een beklaagde die voor de eerste rechter om een taalwijziging heeft verzocht en dit verzoek werd afgewezen en het door hem bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken bedoelde hoger beroep eveneens werd afgewezen, in de appelprocedure voor de correctionele rechtbank afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklaagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolging werd behandeld in de taal van de rechtspleging (1); daaruit volgt dat die beklaagde geen belang heeft bij het cassatieberoep dat hij instelt tegen het afwijzend vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken zetelend in verenigde vergadering dat op zijn hoger beroep is gewezen bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtszaken. (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200526.2N.13

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

13 mei 2025 P.25.0331.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.27** AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Internering - Psychiatrisch onderzoek van de inverdenkinggestelde - Noodzaak van bijstand van een tolk - Beheersing van de procestaal door de inverdenkinggestelde - Beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole door het Hof - Omvang

De rechter stelt onaantastbaar op basis van de hem voorgelegde gegevens vast dat de inverdenkinggestelde de taal van de rechtspleging, met inbegrip van de taal van het gerechtelijk psychiatrisch onderzoek, voldoende begrijpt; het Hof gaat wel na of de rechter zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden uit de feiten en gegevens die hij heeft vastgesteld.

30 november 2021 P.21.1186.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.16** AC nr. ...

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Betekening en tenuitvoerlegging - Strafzaken - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Buitengewone verzetstermijn - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

Het feit dat een Belgische burger de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is en aanvoert dat zijn onkunde van het Nederlands hem heeft belet de waarschuwing te begrijpen die hem in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis, vormt geen omstandigheid onafhankelijk van zijn wil die hij niet heeft kunnen voorzien of voorkomen en die de ontvankelijkheid van zijn laattijdig verzet zou verantwoorden (1). (1) Zie concl. van eerste advocaat-generaal. Nolet de Brauwere vóór Cass. 9 april 2025, AR P.24.1779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2.

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025	P.25.0163.F	**ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.2**	AC nr. ...

TERRORISME

- Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de fundamentele rechten

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 22bis De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

- Beding tot bescherming van de fundamentele rechten - Financiering van terrorisme - Kind dat deelneemt aan de activiteiten van een terroristische groep - Verstrekking van materiële middelen door een van de ouders - Tegen de ouder ingestelde vervolging - Verenigbaarheid met de fundamentele rechten

Noch artikel 141ter Strafwetboek noch artikel 8 EVRM, artikelen 2, 3 en 27.2 Kinderrechtenverdrag, artikelen 22 en 22bis Grondwet of artikel 203, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek hebben tot doel of tot gevolg dat zij de toepassing van artikel 140, § 1, Strafwetboek uitsluiten ten aanzien van de ouder die materiële middelen verstrekt om zijn kind te laten deelnemen aan de activiteiten van een terroristische groep of om die activiteiten te financieren.

- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 141ter Strafwetboek
- Art. 140, § 1 Strafwetboek
- Art. 27.2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 3 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 2 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989
- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

18 oktober 2023 P.23.0325.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.4** AC nr. ...

- Terroristisch misdrijf - Misdrijf dat een land of een internationale organisatie schaadt - Bestaan van het vereiste bijzonder opzet - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter - Toezicht door het Hof

De feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze of het in artikel 137, § 2 en 3, Strafwetboek bepaalde misdrijf een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden en of het opzettelijk is gepleegd met een van de in de eerste paragraaf van dat artikel opgesomde doelen, waarbij het Hof enkel nagaat of de rechter, uit zijn vaststellingen, zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden.

- Art. 137 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.1218.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.5 AC nr. ...

- Terroristisch misdrijf - Bedreiging met het plegen van moorden - (Geen) vereiste openbare verspreiding - Bijzonder opzet - Doel om een bevolking te intimideren - (Geen) vereiste verwezenlijking van het doel

Om een terroristisch misdrijf te kunnen uitmaken in de zin van artikel 137, § 1, Strafwetboek, dient de mondelinge bedreiging met het plegen van een of meerdere moorden niet noodzakelijkerwijs in het openbaar te zijn verspreid; dit artikel bepaalt immers niet dat, om het vereiste opzet aan te tonen, het nagestreefde doel, bijvoorbeeld het intimideren van een bevolking, ook daadwerkelijk moet zijn verwezenlijkt; het is vereist maar voldoende dat de dader, door de bedreiging te uiten, het opzet heeft gehad om dat doel te bereiken.

- Art. 137 Strafwetboek

8 november 2023 P.23.1218.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.5 AC nr. ...

UITLEVERING

- Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

Indien een van zijn vrijheid beroofde persoon voor het onderzoeksgerecht aanvoert dat zijn detentieomstandigheden een inbreuk inhouden op artikel 3 EVRM, het onderzoeksgerecht daarover oordeelt dat die aanvoering niet onaannemelijk is maar verder onderzoek behoeft en daarom aan de betrokkene vraagt of hij instemt met een uitstel van de behandeling van de zaak om dit onderzoek mogelijk te maken, en de betrokkene aangeeft geen uitstel te willen, dan geeft hij hiermee te kennen dat de detentieomstandigheden niet nader moeten worden onderzocht, wat de beoordeling van de door hem aangevoerde schending van artikel 3 EVRM onmogelijk maakt; in dat geval mag het onderzoeksgerecht gelet op de houding van de betrokkene aan die aanvoering voorbijgaan (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25** AC nr. ...

- Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0453.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.25** AC nr. ...

UITVOERBAARVERKLARING

- Bevoegdheid van de rechter - Verbod op een herziening ten gronde - Buitenlandse beslissing uitvoerbaar verklaard ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld - Voorwaarden

Het verbod voor de rechter om over te gaan tot een herziening ten gronde van de buitenlandse rechterlijke beslissing, belet niet dat hij ze uitvoerbaar kan verklaren ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld, wanneer de overdracht van de verplichtingen aan die persoon wordt vastgesteld door een rechterlijke beslissing waarvan hij aldus de uitwerking erkent (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 25 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht
- Art. 23 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht
- Art. 22, § 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

28 april 2025 C.24.0266.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.5** AC nr. ...

VAKBONDSAFVAARDIGING

- Sector van de grote kleinhandelszaken - Ontslagbescherming - Plaatsvervangende afgevaardigde

De ontslagbescherming, ingevoerd door de artikelen 26 en 28 van de collectieve arbeidsovereenkomst van 21 september 2015, gesloten in het paritair comité nr. 311 voor de grote kleinhandelszaken, strekt zich niet uit tot de plaatsvervangende afgevaardigde zolang hij geen effectieve afgevaardigde vervangt (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 6, 26 en 28 Collectieve arbeidsovereenkomst van 21 september 2015 tot wijziging van de gecoördineerde statuten van het waarborg- en sociaal fonds der textielnijverheid

15 mei 2023 S.22.0038.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.1** AC nr. ...

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN

- Valsheid in geschriften - Door de wet beschermd geschrift - Begrip

Een door de wet beschermd geschrift is een geschrift dat in zekere mate tot bewijs kan strekken, wat wil zeggen dat het zich aan het openbaar vertrouwen opdringt, zodat de overheid of particulieren die ervan kennisnemen of waaraan het wordt voorgelegd, overtuigd kunnen worden van de waarachtigheid van de rechtshandeling of van het rechtsfeit die door dat geschrift zijn vastgelegd of gerechtigd zijn daaraan geloof te hechten (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 193 Strafwetboek

26 april 2023 P.22.1641.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.14** AC nr. ...

- Veinzing - Vervanging van schuldeiser - Wil tot uitdoving van de schuld - Mogelijkheid van schade - Insolvabiliteit van de in de plaats gestelde schuldenaar - Beoordelingscriterium

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken omdat hij een fictieve overeenkomst tot verwerving van aandelen heeft afgesloten terwijl hij niet over de nodige middelen beschikte om deze te verwerven, door zich in de plaats te stellen van een solvabele schuldenaar, namelijk een vennootschap van de overdrager, met als doel die schuldenaar te verlossen van een schuld die hij tegenover de overgedragen vennootschap had, worden noch het bestaan van de door de vervolgende partij aangevoerde veinzing noch de mogelijkheid van schade, veroorzaakt door het van valsheid betichte geschrift uitgesloten door de redenen volgens welke enkel de insolvabiliteit van de koper op de datum van de overeenkomsten en zijn onvermogen om de schuld op de rekening-courant terug te betalen objectieve en relevante feiten hadden kunnen vormen die de veinzing aantoonden, en volgens welke de overname van de schuld door de koper een vorm van betaling is die de overdracht van de aandelen mogelijk heeft gemaakt; enerzijds sluit de vervanging van een schuldenaar door een andere de wil om de schuldvordering daadwerkelijk te laten uitdoven op zich niet uit; anderzijds sluiten de omstandigheden dat de verweerder solvabel was op de datum van ondertekening van de overeenkomst of dat hij nog steeds in staat was om op eender welk ogenblik de op zijn rekening-courant geboekte geldsommen terug te betalen, evenmin uit dat hij niet, in samenspraak met de overdrager, de schuldvordering van de overgedragen vennootschap heeft willen neutraliseren (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek

21 mei 2025 P.24.1410.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.13** AC nr. ...

- Valsheid in geschriften - E-mail die een onjuist rekeningnummer vermeldt waarop bedragen moeten worden gestort - Bestaansvoorwaarde voor valsheid in geschriften

Een, desgevallend elektronisch verstuurde, brief of schriftelijke mededeling kan valsheid in geschriften uitmaken wanneer de geadresseerde, in het sociaal leven en gelet op de omstandigheden waarin dat geschrift werd opgemaakt en gebruikt, redelijkerwijs geloof kan hechten aan de bewering die ze bevat, zonder de waarachtigheid of de oprechtheid hiervan te moeten onderzoeken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 193 Strafwetboek

26 april 2023 P.22.1641.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.14** AC nr. ...

VENNOOTSCHAPPEN

ALGEMEEN. GEMEENSCHAPPELIJKE REGELS

Algemeen - gemeenschappelijke regels - Ontbinding - Beoordeling voorwaarden - Tijdstip - Gevolg

Vermits de rechter de voorwaarden voor ontbinding beoordeelt op het ogenblik dat hij uitspraak doet, kan hij de vennootschap niet langer ontbinden op grond van artikel 333 Wetboek van Vennootschappen van zodra het WVV op haar van toepassing is, zelfs wanneer de vordering tot ontbinding voordien werd ingesteld.

- Art. 333 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999
- Art. 39, § 1, eerste en tweede lid, en § 2, eerste en tweede lid Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 34 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 5:3 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

19 mei 2025 C.22.0246.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.2** AC nr. ...

VERDELING

- Betwiste schuldvordering - Proces-verbaal van evenredige verdeling - Titel - Begrip

Met een betwiste schuldvordering waarvoor geen bewarend beslag werd gelegd, moet rekening worden gehouden in het proces-verbaal van evenredige verdeling wanneer deze schuldvordering blijkt uit een titel, dit is een geschrift waarin de schuldvordering is vastgesteld; een uitvoerbare titel is niet vereist (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1628 Gerechtelijk Wetboek

11 april 2025 C.24.0118.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.6** AC nr. ...

- Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffeningsrechter

Uit de centrale rol van de notaris als notaris-vereffenaar in een gerechtelijke vereffening-verdeling, volgt dat, zodra een vordering tot gerechtelijke vereffening-verdeling is ingesteld, geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling kunnen worden aangebracht en enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffeningsrechter kunnen worden aanhangig gemaakt; bijgevolg kunnen deelgenoten, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de rechter aanhangig maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek

11 april 2025 C.23.0425.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4** AC nr. ...

- Vereffening-verdeling - Aanspraak - Opmerkingen - Tijdstip - Gevolg

Een partij die geen opmerkingen formuleert met betrekking tot een aanspraak van een tegenpartij, kan behoudens akkoord van alle partijen of ontdekking van nieuwe feiten of nieuwe stukken van overwegend belang, geen bezwaar meer doen gelden tegen de toekenning van deze aanspraak in de staat van vereffening-verdeling (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1223, § 1, eerste en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220, § 1 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek

19 mei 2025 C.24.0085.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.7 AC nr. ...

- Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffeningsrechter - Uitzonderingen - Verwijzing mogelijk naar notaris-vereffenaar

De rechter kan deze vorderingen naar de notaris-vereffenaar verwijzen.

- Art. 1209, § 1 Gerechtelijk Wetboek

11 april 2025 C.23.0425.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4 AC nr. ...

- Betwiste schuldvordering - Behandeling zoals bewarend beslag - Consignatie

De schuldvordering wordt behandeld zoals een schuldvordering waarvoor bewarend beslag werd gelegd; de bedragen waarop de schuldvordering betrekking heeft, worden niet uitbetaald maar in consignatie gegeven totdat de betwisting is beslecht (1). (1) Zie concl. OM.

11 april 2025 C.24.0118.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.6 AC nr. ...

- Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffeningsrechter - Uitzondering voor termijngebonden, burgerlijke heling en vorderingen tot schadevergoeding

Een uitzondering op voormelde regel geldt voor termijngebonden vorderingen, die overeenkomstig artikel 2244, § 1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek een dagvaarding onderstellen teneinde de verjaring te stuiten; bijgevolg kunnen vorderingen van echtgenoten tot nietigverklaring van rechtshandelingen met toepassing van artikel 224, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek of artikel 1422 Oud Burgerlijk Wetboek, die krachtens artikel 224, § 2, Oud Burgerlijk Wetboek respectievelijk artikel 1423 Oud Burgerlijk Wetboek aan een vervaltermijn van één jaar zijn onderworpen, rechtstreeks bij de rechter worden aanhangig gemaakt; alsook voor de vordering op grond van burgerlijke heling in de zin van artikel 1448 Oud Burgerlijk Wetboek en de vordering tot schadevergoeding wegens heling wanneer die vorderingen samenhangen met termijngebonden vorderingen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2244, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1448 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1423 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 224, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek

11 april 2025 C.23.0425.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4 AC nr. ...

- Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Begrip

Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling zijn geschillen die een weerslag hebben op de omvang van de onverdeeldheid of de wijze van verdeling ervan (1). (1) Zie concl. OM.

11 april 2025 C.23.0425.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4 AC nr. ...

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE]

- Cannabishandel - Uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Witwassen - Vrijspraak van bepaalde beklaagden van het misdrijf van cannabishandel - Weerslag op het aan dezelfde beklaagden verweten witwasmisdrijf

De omstandigheid dat beklaagden werden vrijgesproken van de feiten van cannabishandel verbiedt de rechter niet te oordelen dat de handel evenwel door derden kon zijn gepleegd en de vermogensvoordelen heeft kunnen opleveren die het voorwerp uitmaken van de aan de beklaagden ten laste gelegde witwaspraktijken.

- Art. 505 Strafwetboek

10 mei 2023 P.23.0368.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.3** AC nr. ...

- Verzwarende omstandigheid - Vereniging van misdadigers - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

Deelneming aan de leiding van een criminele onderneming kan worden afgeleid uit de daden waarmee de dader zijn medewerking verleent aan de organisatie, de nodige initiatieven neemt om de goede afloop van een verrichting te verzekeren, aan de activiteiten van de groep een eigen oriëntatie geeft om de doelen te bereiken die de organisatie zichzelf heeft gesteld; het bekleden, binnen de hiërarchie, van een hogere functie dan die van een gewoon lid kan ook worden afgeleid uit de omvang van de vermogensvoordelen die de verdachte heeft kunnen binnenrijven dankzij zijn deelneming aan de organisatie (1). (1) Zie Cass. 20 november 2024, AR P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15; Cass. 20 december 2023, AR P.23.0636.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

21 mei 2025 P.25.0298.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.4** AC nr. ...

VERENIGING VAN MISDADIGERS

- Verdovende middelen - Verzwarende omstandigheid - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

Deelneming aan de leiding van een criminele onderneming kan worden afgeleid uit de daden waarmee de dader zijn medewerking verleent aan de organisatie, de nodige initiatieven neemt om de goede afloop van een verrichting te verzekeren, aan de activiteiten van de groep een eigen oriëntatie geeft om de doelen te bereiken die de organisatie zichzelf heeft gesteld; het bekleden, binnen de hiërarchie, van een hogere functie dan die van een gewoon lid kan ook worden afgeleid uit de omvang van de vermogensvoordelen die de verdachte heeft kunnen binnenrijven dankzij zijn deelneming aan de organisatie (1). (1) Zie Cass. 20 november 2024, AR P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15; Cass. 20 december 2023, AR P.23.0636.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3.

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

21 mei 2025 P.25.0298.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.4** AC nr. ...

VERJARING

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Schade - Verzwaring - Begrip

De verzwaring van de schade in de zin van artikel 2262bis, §1, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek bestaat in de onvoorziene toename van de schade die niet past binnen de redelijk voorzienbare evolutie van de aanvankelijke schade.

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

8 juni 2023 C.22.0261.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230608.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Stuiting - Buitencontractuele aansprakelijkheid - Vordering tot schadevergoeding - Stuiting - Aanvang

Alle rechtsvorderingen tot schadevergoeding op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2244 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding - Draagwijdte

Een dagvaarding stuit de verjaring voor de vordering die ze instelt en voor de vorderingen die daarin virtueel zijn begrepen; om te beoordelen of een vordering virtueel is begrepen in de oorspronkelijke vordering, moet het voorwerp hiervan in aanmerking worden genomen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 2262bis, § 1, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2244 Oud Burgerlijk Wetboek

17 november 2023 C.23.0123.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231117.1F.3** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Strafvordering - Algemeen - Toepassingsgebied - Toepassing op de uitspraak van de straf

Uit artikel 1 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering dat de strafvordering omschrijft als de rechtsvordering tot toepassing van de straffen, volgt dat zowel de uitspraak van de straf als de schuldigverklaring moeten plaatsvinden vóór de verjaring is ingetreden (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 april 2023 P.23.0066.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.14** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Toepasselijke termijnen naargelang van de aard van het misdrijf - Wanbedrijf of overtreding - Hoger beroep tegen de beslissing op de strafvordering - Berekening van de verjaring door de appelrechters -

Contraventionalisering door de eerste rechter - Gevolg voor de beslissing van de appelrechter

De appelrechter is bij het berekenen van de verjaring niet gebonden door de in eerste aanleg uitgesproken straf; het is de straf die hijzelf, in laatste aanleg, voor het misdrijf passend acht die de aard en dus de toepasselijke verjaringstermijn bepaalt (1). (1) P. E. TROUSSE, Les principes généraux du droit pénal positif belge, Les Novelles, Droit pénal, I, vol. 1, Brussel, Larcier, 1959, 319.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Toepasselijke termijnen naargelang van de aard van het misdrijf - Wanbedrijf of overtreding - Tijdstip van bepaling

Om definitief te kunnen beoordelen of de strafvordering is verjaard volgens de voor wanbedrijven of overtredingen toepasselijke termijnen, moet men zich plaatsen op de datum van het vonnis: de aard van het misdrijf wordt niet bepaald volgens de toepasselijke straf maar volgens de opgelegde straf.

- Art. 21, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 1 Strafwetboek

5 april 2023 P.22.1731.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Gecontraventionaliseerd wanbedrijf - Vervolging wegens het wanbedrijf onopzettelijke doding ten gevolge van een verkeersongeval - Opleggen van een geldboete toepasselijk voor een overtreding - Gevolg

Volgens artikel 21, eerste lid, 5°, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering verjaart de strafvordering voor een wanbedrijf dat in een overtreding is omgezet door verloop van één jaar te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf is gepleegd; er is stuiting van de verjaring van de strafvordering door daden van onderzoek of vervolging verricht binnen die termijn; wanneer voor de telastlegging van het in de artikelen 418 en 419, tweede lid, Strafwetboek bedoelde wanbedrijf van onopzettelijke doding slechts een geldboete wordt opgelegd van 25,00 euro, zijnde overeenkomstig artikel 38, eerste lid, Strafwetboek een geldboete wegens overtreding, volgt dat het met deze telastlegging geviseerde misdrijf een wanbedrijf is dat is omgezet in een overtreding en geacht wordt steeds een overtreding te zijn geweest, waarvoor een verjaringstermijn van één jaar geldt.

- Art. 21, eerste lid, 5° Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 38, eerste lid, 418 en 419, tweede lid Strafwetboek

30 november 2021 P.21.0743.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.12** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Schorsing van de verjaring tijdens het cassatiegeding - Tijdstip waarop de schorsing eindigt

In geval van cassatie met verwijzing die wordt beperkt tot de gehele straf of tot een van de in de bestreden beslissing uitgesproken straffen, begint de verjaring van de strafvordering dus opnieuw te lopen vanaf het arrest van het Hof (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERKEERSBELASTING OP MOTORRIJTUIGEN (MOTORRIJTUIGE

- Inschrijvingsbewijs - Gestolen identiteitsgegevens - Belastingplichtige - Gevolg

Uit de samenhang van de artikelen 2.2.2.0.1, § 1, en 2.2.2.0.1, § 2, eerste lid, eerste zin, Vlaamse Codex Fiscaliteit volgt dat, wanneer een voertuig vermeld in artikel 2.2.1.0.1 werd ingeschreven in het repertorium van het directoraat-generaal mobiliteit en verkeersveiligheid, de natuurlijke persoon of rechtspersoon die op het inschrijvingsbewijs vermeld staat, moet worden beschouwd als degene die dat voertuig aanwendt voor eigen gebruik of het exploiteert in de zin van artikel 2.2.2.0.1, § 1, en derhalve belastingplichtige is; noch uit de tekst van deze wetsbepalingen en hun wetsgeschiedenis, noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat deze regel niet geldt wanneer bij de inschrijving van een voertuig in het repertorium van het directoraat-generaal mobiliteit en verkeersveiligheid van gestolen identiteitsgegevens gebruik wordt gemaakt.

- Art. 2.2.2.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

9 mei 2025 F.23.0074.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.2** AC nr. ...

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER

GEWONE OPSCHORTING

Gewone opschorting - Verzoek om opschorting van de veroordeling - Weigering - Motiveringsplicht - Draagwijdte

Krachtens artikel 3, vierde lid, Probatiewet moet de beslissing waarbij de opschorting van de veroordeling wordt toegestaan of geweigerd met redenen worden omkleed overeenkomstig de bepalingen van artikel 195 Wetboek van Strafvordering; hieruit volgt dat de rechter die de hem gevraagde opschorting van de uitspraak weigert, de redenen van die beslissing moet opgeven, op een wijze die desnoods beknopt maar nauwkeurig moet zijn; uit het feit dat er een effectieve straf wordt opgelegd en de redenen hiervoor worden opgegeven, kunnen eveneens de redenen voor de weigering van die maatregel blijken (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.16.1258.N, AC 2018, nr. 63.

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

26 april 2023 P.21.1460.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.2** AC nr. ...

GEWOON UITSTEL

Gewoon uitstel - Toekenningsvoorwaarde - Instemming van de beklaagde - Geen instemming - Gevolg

Artikel 3, eerste lid, Probatiewet stelt de opschorting van de uitspraak van de veroordeling afhankelijk van de instemming van de beklaagde; deze – essentiële – instemming is in alle gevallen vereist en hieruit volgt dat de rechter die overweegt om de maatregel ambtshalve toe te kennen, zich niet kan ontslaan van de verplichting om te verifiëren of de betrokkene met die maatregel instemt.

- Art. 3, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

5 april 2023 P.22.1731.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.10** AC nr. ...

PROBATIEOPSCHORTING

Probatieopschorting - Door de raadkamer bevolen opschorting - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Probatieopschorting - Door de raadkamer bevolen opschorting - Hoger beroep van

het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

Probatieopschorting - Door de raadkamer bevolen opschorting - Hoger beroep van het openbaar ministerie - (Geen) verplichting om een grievenformulier neer te leggen

Het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering opgelegde grievenformulier is verbonden aan de in artikel 203 bedoelde verklaring van hoger beroep en moet, net als die verklaring, binnen dertig dagen na het beroepen vonnis worden ingediend; voormeld formulier, dat vereist is voor het hoger beroep dat binnen dertig dagen moet worden ingesteld, is dus niet vereist in geval van hoger beroep waarop een andere termijn van toepassing is, zoals het in artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet bepaalde hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Probatieopschorting - Door de raadkamer bevolen opschorting - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters

De nauwkeurige vermelding van de grieven, die het voorwerp en de draagwijdte van het rechtsmiddel afbakenen, heeft tot doel de grenzen te bepalen waarbinnen de zaak bij de appelrechters aanhangig wordt gemaakt; artikel 4, § 2, eerste lid, Probatiewet voorziet hier echter al in, aangezien het, op het hoger beroep van het openbaar ministerie, het rechtsmiddel dat geen ander voorwerp heeft dan een betwisting van de opschorting, op grond dat aan de toekenningsvoorwaarden niet is voldaan, bij de kamer van inbeschuldigingstelling aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 4, § 2, eerste lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

18 oktober 2023 P.23.0795.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.15** AC nr. ...

PROBATIEUITSTEL

Probatieuitstel - Voorwaarde verbonden aan de antecedenten - Afschaffing - Toepassing ratione temporis

Artikel 114 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht heeft het in artikel 8, § 1, eerste lid, Probatiewet, bedoelde verbod afgeschaft wanneer de beklaagde al eerder was veroordeeld tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie jaar; overeenkomstig artikel 2, tweede lid, Strafwetboek is artikel 114 van de wet van 2022 onmiddellijk van toepassing op de feiten die vóór de inwerkingtreding van die wet waren gepleegd maar op die datum nog niet definitief waren berecht (1). (1) Het OM heeft erop gewezen dat het in het arrest vermelde antecedent van de eiser, namelijk één jaar gevangenisstraf, wel als grondslag kan dienen voor de omstandigheid van wettelijke herhaling, maar niet in de weg staat aan de toekenning van het probatieuitstel op grond van artikel 8, § 1, eerste lid, Probatiewet, en dit niet alleen in de versie van die bepaling op de datum van het arrest (dus zoals gewijzigd door artikel 114 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, in werking getreden op 1 juni 2022 krachtens artikel 118 van diezelfde wet), maar ook in haar vorige versie.

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 2, tweede lid Strafwetboek

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

Probatieuitstel - Weigering - Onwettigheid - Vernietiging - Omvang - Uitgesproken straffen - Veroordeling tot betaling van een bijdrage aan het Slachtofferfonds

Wanneer het Hof de onwettigheid vaststelt van de onwettigheid van de beslissing die weigert het probatieuitstel voor de uitgesproken straf te verlenen, terwijl de schuldigverklaring zelf niet wordt vernietigd, wordt de vernietiging beperkt tot de uitgesproken straffen en tot de bijdrage aan het Slachtofferfonds (1). (1) Zie o.a. Cass. 6 september 2017, AR P.17.0061.F, AC 2017, nr. 447 (in geval van onwettigheid van de beslissing die het door de eerste rechter verleende uitstel beperkt); Cass. 13 oktober 2010, AR P.10.1208.F, AC 2010, nr. 597 (... "alsook de beslissing tot onmiddellijke aanhouding"); Cass. 16 januari 2002, AR P.01.0948.F, AC 2002, nr. 30 (in geval van onwettigheid van de beslissing die de opschorting van de uitspraak van de veroordeling weigert).

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 434, eerste lid Wetboek van Strafvordering

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

VERVOER

GOEDERENVERVOER

Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassing - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Inverkeerstelling van voertuigen die de toegestane maximummassa overschrijden - Toezicht - Niet-automatisch weegwerktuig - Richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 - Toepassing - Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

Om te bepalen of richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen en de Belgische norm waarin die richtlijn is omgezet van toepassing zijn op een toestand waarin het betrokken weegwerktuig werd gebruikt met het oog op de toepassing van een wet of reglement van strafrechtelijke aard en dus niet in het kader van een handelsactiviteit van de gebruiker, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld: "Zijn de artikelen 1, 2.3 en 3 van richtlijn 2014/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van niet-automatische weegwerktuigen van toepassing op het gebruik, door de justitiële of politiële autoriteiten, van niet-automatische weegwerktuigen met het oog op de bepaling van de massa van voertuigen voor de toepassing van nationale wetten of reglementen, die in strafrechtelijke sancties voorzien en die, zoals de artikelen 41, § 3, 1°, en 43, § 3, 1°, Wegvervoerswet, en artikel 21, eerste lid, 5°, en artikel 35, 4°, van het koninklijk besluit van 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg, de inverkeerstelling verbieden van voertuigen waarvan de gewogen massa de toegestane maximummassa overschrijdt?".

- Artt. 1, 2.3), en 3 Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG

4 december 2024 P.22.0563.F **ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241204.2F.2** AC nr. ...

VERWIJZING NA CASSATIE

STRAFZAKEN

Strafzaken - Cassatieberoep in het belang van de wet - Toekenning van de opschorting van de tenuitvoerlegging door de strafuitvoeringsrechter - (Geen) verwijzing in het geval van vernietiging

De beslissing van de strafuitvoeringsrechter die een verzoek tot opschorting van de straf op grond van artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering gegrond verklaart, kan het voorwerp uitmaken van een cassatieberoep in het belang van de wet; de eventuele vernietiging vindt zonder verwijzing plaats omdat ze met toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering wordt uitgesproken en de veroordeelde dus niet kan benadelen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie o.m, wat betreft voornoemd beginsel, Cass. 13 september 2023, P.23.0953.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230913.2F.7.

- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 november 2023 P.23.1016.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.7** AC nr. ...

VERZEKERING

LANDVERZEKERING

Landverzekering - Verzekeringsovereenkomst - Verplichting voor de verzekeraar om de schadegevallen te dekken die door de schuld, zelfs grove schuld, van de verzekerde zijn veroorzaakt - Grond tot vrijstelling van zijn verplichting voor de gevallen van grove schuld die uitdrukkelijk en limitatief zijn bepaald in de overeenkomst - Gevolg

Enkel de persoonlijke grove schuld van de verzekerde kan worden uitgesloten van de verzekeringsdekking en de verzekerde die zelf geen zware schuld treft, blijft de dekking genieten, zelfs als een andere verzekerde in hetzelfde schadegeval blijk heeft gegeven van grove schuld (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62, tweede lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

12 mei 2025 C.24.0398.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.3** AC nr. ...

WAM-VERZEKERING

WAM- verzekering - Ongeval - Vrijspraak van een van de beklaagden, ook burgerlijke partij - Beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied - Recht om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was

Het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld ontzegt de veroordeelde beklaagde en zijn verzekeraar, appellanten op burgerlijk gebied, het recht niet om zich te verdedigen tegen de burgerlijke rechtsvordering die tegen hen werd ingesteld door aan te voeren dat het ongeval, niettegenstaande de vrijspraak van hun tegenstrever, beklaagde en burgerlijke partij, uitsluitend aan zijn fouten te wijten was; hier anders over oordelen zou de verzekeraar het recht ontzeggen de beslissing die de verzekerde voor het ongeval aansprakelijk stelt, in hoger beroep met goed gevolg tegen te spreken, wat zijn recht op een eerlijk proces en op toegang tot de rechter ten onrechte zou beperken (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

31 mei 2023 P.22.1561.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.4** AC nr. ...

WAM- verzekering - Misdrijf van niet-verzekering - Voertuig dat niet voorzien is van een verzekering die met zijn categorie overeenstemt - Verplichting van de verzekeraar om de derde benadeelde te vergoeden - Invloed

Het misdrijf dat bestaat in de inverkeerstelling van een voertuig dat niet voorzien is van een verzekering die met zijn categorie overeenstemt, is niet uitgesloten op grond dat de verkeringsovereenkomst nog steeds bestaat en dat de verzekeraar, krachtens artikel 16 WAM, de derde benadeelde geen enkele exceptie of verval zou kunnen tegenwerpen die uit die overeenkomst voortvloeien; aldus kan uit de omstandigheid dat de verzekeraar de benadeelde nog steeds moet vergoeden, op zich niet worden afgeleid, wat betreft de rechtsverhouding tussen de verzekeraar en de verzekerde of de verzekeringnemer, dat de burgerlijke aansprakelijkheid waartoe het gebruik van een motorvoertuig op een van de bij wet bepaalde plaatsen aanleiding kan geven, gedekt is door een verzekering die aan de bepalingen van die wet voldoet.

- Art. 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 16 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

18 oktober 2023 P.22.1781.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.1** AC nr. ...

WAM- verzekering - Misdrijf van niet-verzekering - Voertuig dat niet voorzien is van een verzekering die met zijn categorie overeenstemt - Inverkeerstelling - Exceptie bepaald in artikel 22, § 1, tweede lid, WAM - Toepassingsgebied

Artikel 22, § 1, tweede lid, WAM is enkel van toepassing op de houder en op de bestuurder van het aan de verzekeringsplicht onderworpen voertuig en niet op de eigenaar van dat voertuig.

- Art. 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

18 oktober 2023 P.22.1781.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.1** AC nr. ...

WAM- verzekering - Deelname aan het verkeer - Draagwijdte - Voertuig dat ook als machine is ontworpen

De omstandigheid dat een motorrijtuig niet, of niet uitsluitend, is ontworpen om personen of zaken te vervoeren over wegen of terreinen maar al dan niet uitsluitend dient voor andere doeleinden dan een dergelijk vervoer en dat het voormelde motorrijtuig, op het ogenblik van het ongeval, tevens als machine wordt ingezet, neemt niet weg dat het als een deelnemer aan het wegverkeer kan worden aangemerkt; inzonderheid wanneer het motorrijtuig zich verplaatst op een openbare weg of op een terrein in de zin van artikel 2, § 1, van de wet, en schade veroorzaakt op een wijze die kenmerkend is voor de schade die veroorzaakt wordt door de motorrijtuigen in het wegverkeer, kan het feit dat het voertuig tegelijkertijd als machine wordt ingezet in de voormelde zin niet verhinderen dat geoordeeld kan worden dat de schade werd veroorzaakt in het wegverkeer (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 29bis, § 1, eerste lid Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

12 januari 2023 C.21.0379.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230112.1F.4** AC nr. ...

VERZET

- Verstekbeslissing - Artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Melding van de rechtsmiddelen, termijnen en vormvoorwaarden tegen een verstekvonnis - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 40, vierde lid, Wegverkeerswet wordt in geval van een veroordeling bij verstek bij de in het eerste lid van die bepaling bedoelde kennisgeving melding gemaakt van de rechtsmiddelen die openstaan tegen een verstekvonnis, van de termijnen om die aan te wenden en van de na te leven vormvoorwaarden, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die kennisgeving ook informatie bevat over rechtsmiddelen, de termijn binnen welke en de wijze waarop ze moeten worden ingesteld, die, gelet op de concrete situatie van de beklaagde, voor hem niet relevant is, kan niet worden afgeleid dat de beklaagde niet adequaat in kennis werd gesteld van de rechtsmiddelen die hij tegen de verstekbeslissing kan aanwenden (1). (1) Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.0906.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering blijkt dat de wetgever de misbruiken van de verzetsprocedure heeft willen tegengaan door een beperking van de mogelijkheid om tegen een verstekbeslissing verzet aan te tekenen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het recht van de partijen om te worden gehoord als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, en aan de vereisten die ter zake worden gesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; uit diezelfde wetsgeschiedenis en de voormelde door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gegeven uitlegging van artikel 6 EVRM volgt dat het door artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering gehanteerde begrip "wettige reden van verschoning" die gevallen omvat die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht; die afstand of die wil zich te onttrekken kan niet alleen worden afgeleid uit een expliciete beslissing van de verzetdoende partij, maar ook uit het feit dat die partij zonder redelijke verantwoording niet is komen opdagen op de rechtszitting waarop zij behoorlijk was opgeroepen en voldoende de gevolgen kan inschatten van de beslissing om afwezig te blijven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 12 november 2024, AR P.24.0975.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241112.2N.12; Cass. 5 juni 2024, AR P.24.0345.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240605.2F.6 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM; Cass. 8 oktober 2019, AR P.19.0636.N, AC 2019, nr. 508; Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., NC 2019, 548, noot K. DE BACKER, JLMB 2019, 1337, noot F. KUTY; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2018, 309, noot E. DE ROOS, T. Strafr. 2018, 240, noot T.D.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2** AC nr. ...

- Strafzaken - Buitengewone termijn - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Begrip van de waarschuwing - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

Het feit dat een Belgische burger de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is en aanvoert dat zijn onkunde van het Nederlands hem heeft belet de waarschuwing te begrijpen die hem in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis, vormt geen omstandigheid onafhankelijk van zijn wil die hij niet heeft kunnen voorzien of voorkomen en die de ontvankelijkheid van zijn laattijdig verzet zou verantwoorden (1). (1) Zie concl. van eerste advocaat-generaal. Nolet de Brauwere vóór Cass. 9 april 2025, AR P.24.1779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2.

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0163.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.2 AC nr. ...

- Verstekbeslissing - Artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

De kennisgeving die bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet door het openbaar ministerie wordt gedaan aan een bij verstek veroordeelde beklaagde, waarbij hem wordt meegedeeld dat hij door een welbepaalde verstekbeslissing op grond van welbepaalde bewezenverklaarde verkeersmisdrijven tot een verval van het recht tot sturen werd veroordeeld, stelt die laatste in staat om met de nodige kennis van zaken de opportuniteit te beoordelen om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden en hiertoe de nodige stappen te ondernemen en de omstandigheid dat in die kennisgeving, die uit haar aard betrekking heeft op een veroordeling op grond van de Wegverkeerswet, niet de precieze hoofdstraf wordt vermeld die door de verstekbeslissing werd opgelegd, doet hieraan geen afbreuk en heeft niet tot gevolg dat de beklaagde niet op een adequate wijze werd geïnformeerd en geen correcte inschatting kan maken van de noodzaak of de opportuniteit om een rechtsmiddel tegen die beslissing aan te wenden; wanneer een bij verstek veroordeelde beklaagde bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet in kennis wordt gesteld van een hem door een verstekbeslissing opgelegd verval van het recht tot sturen en in die kennisgeving wordt vermeld dat die verstekbeslissing op een welbepaalde datum aan zijn woonplaats werd betekend, dan kan de rechter daaruit afleiden dat de beklaagde vanaf het ogenblik van die kennisgeving ook kennis heeft gekregen van die betekening en dat vanaf dat ogenblik bijgevolg de in artikel 187, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde buitengewone termijn van verzet begint te lopen (1). (1) Cass. 17 december 2024, AR P.24.1233.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.18 met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 14 mei 2024, AR P.23.1032.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240514.2N.11; Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.0906.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.8 AC nr. ...

- Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Rechtsmiddelen - Recht op een beoordeling van de zaak op tegenspraak - Voorwaarden

Uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat een partij die in haar afwezigheid werd veroordeeld, de mogelijkheid moet hebben om de zaak opnieuw en ditmaal in haar aanwezigheid te laten beoordelen, tenzij vaststaat dat zij heeft verzaakt aan het recht om te verschijnen en zich te verdedigen of zij de intentie had zich te onttrekken aan het gerecht.

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2 AC nr. ...

- Strafzaken - Gewone verzettermijn - Schorsende werking - Verstrijken van de

gewone termijn - Uitwerking - Definitief karakter van de beslissing onder de ontbindende voorwaarde van een ontvankelijk en gedaan verklaard verzet binnen de buitengewone termijn

Hoewel de tenuitvoerlegging van het verstekvonnis wordt geschorst tijdens de gewone verzettermijn, is dit niet het geval tijdens de buitengewone verzettermijn; na het verstrijken van de gewone verzettermijn wordt de veroordeling definitief, onder de ontbindende voorwaarde van een ontvankelijk en gedaan verklaard verzet binnen de buitengewone termijn (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 187, § 2, tweede lid Wetboek van Strafvordering

30 april 2025 P.25.0518.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.9** AC nr. ...

- Ongedaan verzet - Hoger beroep tegen het vonnis van ongedaan verzet - Saisine van het appelgerecht - Omvang

Artikel 187, § 9, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat hoger beroep tegen de beslissing die het verzet als ongedaan beschouwt, inhoudt dat de grond van de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de rechter in hoger beroep, ook al is er geen hoger beroep ingesteld tegen het bij verstek gewezen vonnis; uit die bepaling volgt dat het hoger beroep tegen een vonnis dat het verzet ongedaan verklaart van rechtswege het geschil in zijn geheel ter beoordeling voorlegt aan het appelgerecht met als enige beperking de relatieve werking van het verzet; voor de bepaling van de saisine van het appelgerecht zijn de aanduiding van de grieven in het grievenformulier tegen het vonnis waartegen verzet is aangetekend of de afstand van dergelijke grieven zonder belang (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0471.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.18; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0618.N, AC 2018, nr. 127, JLMB 2019, 1336, NC 2019, 54, RDPC 2019, 836, RW 2017-18, 1657 noot S. VAN OVERBEKE, "Hoger beroep tegen een ongedaan verzet: het grievenstelsel buiten spel" (1658-1660); Cass. 11 januari 2017, AR P.16.1085.F, AC 2017, nr. 23 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; GwH 17 mei 2018, nr. 56/2018, www.const-court.be, NJW 2019, 119, noot F. COUVREUR; Gent 1 juni 2018, RW 2018-19, 1185. Zie ook A. WINANTS, "Potpourri II: de nieuwe regels inzake verstek en verzet in strafzaken", NC 2016, 336; M.-A BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1689.

- Art. 187, § 9 Wetboek van Strafvordering

8 februari 2022 P.21.1677.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.7** AC nr. ...

- Ongedaan verzet - Onverantwoorde afwezigheid van de eiser tijdens de verstekprocedure - Procedure in hoger beroep - Veroordeling in eerste aanleg met bevel tot onmiddellijke aanhouding - Afwezigheid na aanwezigheid van de advocaat van de beklaagde op de inleidende terechtzitting - Criteria voor het ongedaan verzet - Beoordeling

Uit het enkele feit dat een partij aanwezig was bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg en ook in hoger beroep vertegenwoordigd was door een raadsman op de inleidingszitting, waarop er conclusietermijnen en een rechtsdag werden bepaald, volgt niet dat zij op het ogenblik dat zij afwezig bleef en verstek liet gaan bij de behandeling van de zaak in hoger beroep, niet de wens kan hebben gehad afstand te doen van haar recht te verschijnen en zich te verdedigen of zich te onttrekken aan het gerecht (1); wanneer de rechter vaststelt dat de verzetdoende partij geen gewag maakt van overmacht of van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van haar verstek bij de bestreden rechtspleging, kan hij daaruit afleiden dat de afwezigheid van die partij was ingegeven door haar wens zich te onttrekken aan het gerecht. (1) Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N. ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0204.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.2** AC nr. ...

VOEDINGSMIDDELEN

- Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

De rechter mag de verhogingen die betrekking hebben op de heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria en voortvloeien uit artikel 11, §1, eerste en derde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, niet matigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

2 mei 2025 C.24.0224.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.8** AC nr. ...

VONNISSEN EN ARRESTEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Schriftelijke procedure - COVID-19 - Rechtszitting - Beslissing - Rechtsmiddelen

Tegen de beslissingen van de rechter bedoeld in artikel 2, § 2, vijfde lid, van het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020 kan geen rechtsmiddel worden aangewend.

- Art. 2, § 6 KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

8 juni 2023 C.20.0569.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230608.1F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Vordering tot intrekking van een beschikking wegens veranderde omstandigheden - Rechter die deze vordering toewijst - Gevolgen van de intrekking - Tijdstip

Wanneer de rechter de vordering van de verzoeker tot intrekking van een beschikking wegens veranderde omstandigheden toewijst, brengt de intrekking van de beschikking geen gevolgen teweeg op de datum van de uitspraak van de ingetrokken beschikking maar op de datum waarop de omstandigheden zijn veranderd.

- Art. 1032 Gerechtelijk Wetboek

11 mei 2023 C.22.0263.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.3** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Sociaal procesrecht - Kunstenaarskaart - Beslissing van de commissie kunstenaars om de afgifte van deze kaart te weigeren - Betwisting - Beroep - Bevoegdheid van de rechter - Omvang - Grens

De arbeidsrechtbank oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit over de beslissingen van de commissie kunstenaars; mits het recht van verdediging wordt nageleefd en de door de partijen vastgestelde grenzen van het geding niet worden overschreden, valt alles wat tot de beoordelingsbevoegdheid van de commissie behoort onder het toezicht van de arbeidsrechtbank, tenzij een bijzondere bepaling de commissie uitdrukkelijk de discretionaire bevoegdheid verleent om een beslissing te nemen, in welk geval de rechter de commissie haar beoordelingsbevoegdheid niet mag ontzeggen en zich niet in haar plaats mag stellen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 17sexies KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

12 juni 2023 S.22.0044.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.15** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Schriftelijke procedure - COVID-19 - Inberaadneming zonder mondeling pleidooi

Overeenkomstig artikel 2, § 2, vijfde lid, van het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken, bekrachtigd door artikel 3, § 1, van de wet van 20 december 2020 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II), doet de rechter, indien geen enkele of ten minste een, maar niet alle partijen bezwaar maken, uitspraak op stukken; hij kan de rechtszitting laten doorgaan, eventueel via videoconferentie, de zaak uitstellen op onbepaalde of bepaalde datum, ofwel de zaak in beraad nemen zonder mondeling pleidooi.

- Art. 2, § 2, vijfde lid KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

8 juni 2023 C.20.0569.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230608.1F.4** AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Beslissing die over een geschilpunt uitspraak doet in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen - Onduidelijke of dubbelzinnige beslissing - Bevoegdheid van de rechter

De rechter die in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen een beslissing heeft gewezen over een geschilpunt dat bij hem aanhangig was gemaakt, heeft zijn rechtsmacht over dat geschilpunt geheel uitgeoefend en kan de uitlegging die hij van zijn beslissing kan geven indien deze onduidelijk of ondubbelzinnig is, de hierin vastgelegde rechten niet wijzigen (1). (1) Cass. 18 juni 2021, AR C.20.0001.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.6.

- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- ARt. 19, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

11 mei 2023 C.22.0343.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230511.1F.7** AC nr. ...

STRAFZAKEN

Strafzaken - Strafvordering - Conclusie - Conclusietermijnen - Verstrijken - Ontdekking van een nieuw stuk of feit - Begrip - (Geen) wijziging van de omschrijving

Krachtens artikel 152, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering weert de rechter ambtshalve de conclusies die niet vóór het verstrijken van de overeenkomstig het eerste en het tweede lid van dit artikel vastgestelde termijnen op de griffie zijn neergelegd en aan de andere partijen zijn meegedeeld uit het debat; overeenkomstig artikel 152, § 2, kunnen conclusies worden neergelegd na het verstrijken van die termijnen, met name bij ontdekking van een nieuw en ter zake dienend stuk of feit dat nieuwe besluiten verantwoordt maar de aan een beklaagde gegeven waarschuwing betreffende een mogelijke wijziging van de omschrijving vormt geen ontdekking van een nieuw stuk of feit dat een afwijking van de met toepassing van artikel 152, § 1, eerste en tweede lid 1, vastgestelde conclusiekalender verantwoordt.

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

26 maart 2025 P.24.1686.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Voorafgaande schulderkenning - Procedure tot

bekrachtiging van de overeenkomst - Vonnis dat de bekrachtiging weigert - Beslissing vatbaar voor hoger beroep - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Aangezien de partijen bij de overeenkomst hoger beroep kunnen instellen tegen een vonnis dat oordeelt dat er geen grond bestaat tot bekrachtiging van de voorafgaande erkenning van schuld en dat het dossier ter beschikking stelt van het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 216, § 4, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, is het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, die niet in laatste aanleg is gewezen, niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 216, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 418 Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0699.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Veroordeling tot een geldboete - Opdeciemen - Vermelding in het vonnis

De beslissing die een geldboete oplegt, moet het aantal opdeciemen vermelden waarmee die geldboete wordt verhoogd, evenals het uit die verhoging resulterende cijfer (1). (1) Cass. 9 november 1999, AR P.97.1058.N, Pas. 1999, nr. 596; zie concl. “In hoofdzaak” OM.

- Art. 1 Wet 5 maart 1952, betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten

3 mei 2023 P.23.0273.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.5** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Voorafgaande schulderkenning - Procedure tot bekrachtiging van de overeenkomst - Vonnis dat de bekrachtiging weigert - Beslissing vatbaar voor hoger beroep

Krachtens artikel 216, § 4, vierde lid, Wetboek van Strafvordering spreekt de rechtbank, indien ze de tussen het openbaar ministerie en de verdachte of de beklaagde gesloten overeenkomst bekrachtigt, de voorgestelde straffen uit en wijst ze daartoe een vonnis waarvan de strafbepalingen voor geen enkel rechtsmiddel vatbaar zijn; tegen de beslissing tot weigering van de bekrachtiging kan daarentegen hoger beroep worden ingesteld overeenkomstig het gemeen recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 216, § 4 Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0699.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolging zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering.Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat “het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]”. Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde.“Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt”. (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71).Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat “wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is”.(M.N.B.)

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklaagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

14 mei 2025 P.25.0253.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Beslissing tot internering - Kamer van inbeschuldigingstelling - Uitspraak in openbare rechtszitting - Geen vaststelling van de aanwezigheid van het openbaar ministerie - Gevolg

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de internering van de inverdenkinggestelde beveelt en over een tegen hem gerichte burgerlijke rechtsvordering uitspraak doet, doet ze uitspraak als vonnisgerecht en wordt haar arrest in openbare rechtszitting uitgesproken, wat, met toepassing van artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, de aanwezigheid van het openbaar ministerie inhoudt; wanneer noch uit het bestreden arrest noch uit de rechtspleging blijkt dat de beslissing tot internering werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, moet dat arrest worden vernietigd met verwijzing (1). (1) Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

- Art. 13, § 4 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

8 november 2023 P.23.0842.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Vrije beoordeling van de bewijzen - Elementen waarop de rechter zijn beslissing baseert - Grenzen - Feiten waarover de partijen geen tegenspraak hebben gevoerd - Draagwijdte

Behoudens de feiten die algemeen bekend zijn of op algemene ervaring berusten en daarom steeds tot het debat behoren, verbiedt het recht van verdediging, waaronder het recht op tegenspraak, de rechter zijn beslissing te baseren op feiten die niet voortkomen uit de gegevens van het strafdossier of uit het onderzoek ter rechtszitting, maar die hij slechts door eigen vaststellingen of persoonlijke ervaring buiten het debat heeft vernomen, zodat de partijen hierover geen tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Cass. 13 september 2016, AR P.16.0396.N, AC 2016, nr. 484; zie Cass. 13 februari 2007, AR P.06.1533.N, AC 2007, nr. 84, en de verw. in voetnoot.

28 juni 2023 P.23.0610.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.6** AC nr. ...

Strafzaken - Strafvordering - Artikel 780, eerste lid, 2°, Gerechtelijk Wetboek - Toepassing - Verplichte vermeldingen in het vonnis - Aanduiding van de partijen - Draagwijdte

Artikel 780, eerste lid, 2°, Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing in strafzaken, aangezien de wet noch uitdrukkelijk noch op straffe van nietigheid voorschrijft dat de beslissing de naam, de voornaam en de woonplaats van een partij moet vermelden; het is voldoende dat uit de aanduiding van de partij in de beslissing kan worden opgemaakt op wie ze van toepassing is (1). (1) Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0179.F, AC 2017, nr. 32.

- Art. 780, eerste lid, 2° Gerechtelijk Wetboek

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

VOORLOPIGE HECHTENIS

AANHOUDING

Aanhouding - Arrestatie buiten de ontdekking op heterdaad - Betwisting van de wettigheid van de aanhouding tijdens de procedure ten gronde - Geldigheid van het bewijs dat voortvloeit uit de arrestatie

In beginsel houdt de eventuele onwettigheid van de arrestatie van een verdachte geen verband met de beoordeling van de gegrondheid van de tegen hem ingestelde strafvordering of met de regelmatigheid van de opsporing van of het onderzoek naar het feit waarvoor de betrokkene werd gearresteerd (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Artt. 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

6 september 2022 P.22.0440.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.12** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Modaliteit van elektronisch toezicht - Veroordeling - Tenuitvoerlegging - Artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering - (Geen) Toepassing

Hoewel de tekst van artikel 29, § 2/1, Wet Strafuitvoering niet verduidelijkt dat deze ook betrekking heeft op de veroordeelde in vrijheid, beantwoordt deze voorwaarde niettemin aan de wil van de wetgever zoals deze uit de parlementaire voorbereiding van de wet blijkt (1). (1) Zie de vordering van het OM, hernomen in het arrest onder I.De - zelfs onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - gedetineerde veroordeelde die een verzoek tot beperkte hechtenis en/of elektronisch toezicht indient, geniet de opschorting van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf op grond van deze bepaling niet.

- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

15 november 2023 P.23.1016.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.7** AC nr. ...

BEVEL TOT AANHOUDING

Bevel tot aanhouding - Regelmatigheid - Toezicht door het onderzoeksgerecht - Aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter - Vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek - Handtekening - Niet-geïdentificeerde auteur van de handtekening - Toetsing door het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen - Draagwijdte

Wanneer de inverdenkinggestelde aanvoert dat op de vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek enkel een onleesbare handtekening is aangebracht en dat hij niet kan nagaan of de auteur van de vordering de hoedanigheid heeft om de strafvordering in te stellen, dient het onderzoeksgerecht dat over de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel uitspraak moet doen de nodige onderzoeken te doen uitvoeren om die identiteit te bewijzen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 21, § 4, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 61 Wetboek van Strafvordering

26 april 2023 P.23.0545.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.19** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging - Bevoegdheid van de procureur des Konings - Tenuitvoerlegging in een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Regelmatigheid - Invloed

Overeenkomstig artikel 28 Wetboek van Strafvordering wordt het bevel tot aanhouding, als beschikking van de onderzoeksrechter, ten uitvoer gelegd door toedoen van de procureur des Konings (1); de overbrenging van de inverdenkinggestelde, krachtens artikel 19, § 5, Voorlopige Hechteniswet, naar een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel, heeft geen weerslag op de regelmatigheid van die beschikking (2). (1) Cass. 22 september 1993, AR P.93.1303.F, AC 1993, nr. 369. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 9de uitg., 2021, 1236.

- Art. 19, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28 Wetboek van Strafvordering

21 mei 2025 P.25.0727.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.17** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Vormvereisten - Betekening - Overhandiging van een afschrift van de processen-verbaal van verhoor - Doel - Niet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereiste - Recht van verdediging

De verplichting om aan de inverdenkinggestelde een afschrift van de processen-verbaal van zijn verhoren te overhandigen, zodra hem een aanhoudingsbevel werd betekend, werd opgelegd om de betrokkene in staat te stellen zijn verdediging beter voor te bereiden, zijn advocaat in te lichten en om een debat op tegenspraak mogelijk te maken bij de eerste verschijning voor de raadkamer; die vormvereiste is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven en de sanctie voor de miskenning ervan wordt beoordeeld in het licht van de daadwerkelijke uitoefening van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 18, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Vormvereisten - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Voorafgaand verhoor door de politie

Hoewel het aan de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel voorafgaand verhoor van de inverdenkinggestelde door de onderzoeksrechter een substantiële vormvereiste is die verband houdt met de eerbiediging van het recht van verdediging en met het recht op de persoonlijke vrijheid, bepaalt de wet niet dat de betrokkene vóór zijn inverdenkingstelling en vóór zijn plaatsing in voorlopige hechtenis ook door de politie moet worden verhoord (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12** AC nr. ...

Bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in het huis van arrest dat is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Onmogelijkheid - Invloed

Hoewel de onderzoeksrechter, met toepassing van artikel 19, § 3, Voorlopige Hechteniswet, het huis van arrest kan aanwijzen van de plaats waar het onderzoek wordt gevoerd of van het arrondissement waar de inverdenkinggestelde is gevonden, verbiedt die bepaling hem niet om het aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen in een andere instelling dan die welke door de onderzoeksmagistraat is aangewezen, voor het geval dat de tenuitvoerlegging van de beslissing onmogelijk zou blijken (1). (1) Zie Brussel (KI), 17 april 2012, J.T., 2012, 370.

- Art. 19, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

21 mei 2025 P.25.0727.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.17** AC nr. ...

CASSATIEBEROEP

Cassatieberoep - Bevel tot gevangenneming - Modaliteit van elektronisch toezicht - Omzetting naar de modaliteit van uitvoering in de gevangenis - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

Er staat geen rechtsmiddel open tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij de modaliteit van het elektronisch toezicht van een bevel tot gevangenneming, uitgevaardigd tegen een inverdenkinggestelde die naar het hof van assisen is verwezen, wordt omgezet naar de modaliteit van uitvoering in de gevangenis wegens nieuwe omstandigheden die voldoende ernstig en noodzakelijk zijn; bijgevolg is het cassatieberoep ertegen niet-ontvankelijk.

- Artt. 24bis, 26, § 3, en 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

30 november 2021 P.21.1483.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.23** AC nr. ...

Cassatieberoep - Onder elektronisch toezicht aangehouden beklaagde - Verzoek van de beklaagde tot wijziging van het adres waar het elektronisch toezicht wordt uitgeoefend - Beslissing over dit verzoek - Voorziening van de beklaagde - (Niet-)ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de beklaagde tegen de beslissing die uitspraak doet over zijn verzoek tot wijziging van het adres waar het elektronisch toezicht wordt uitgeoefend (1), is niet ontvankelijk wanneer de eiser zich krachtens een andere beslissing in voorlopige hechtenis bevindt. (1) Uit de artt. 24bis en 27, § 1, 1° en 5° Voorlopige Hechteniswet volgt respectievelijk dat, wanneer de raadkamer de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen en de handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht heeft bevolen (overeenkomstig artikel 26, § 3, tweede lid), het bodemgerecht, uitsluitend op vordering van het openbaar ministerie, of de kamer van inbeschuldigingstelling, voor de duur van het cassatiegeding, bevoegd zijn om te bevelen dat die hechtenis voortaan zal worden uitgevoerd in de gevangenis.Artikel 24bis, § 1, derde lid, bepaalt dat tegen de beschikking die beslist dat het aanhoudingsbevel of de beschikking of het arrest tot handhaving van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht vanaf dat ogenblik in de gevangenis zal worden uitgevoerd, geen rechtsmiddel kan worden aangewend. Die bepalingen doen er echter het zwijgen toe wat betreft het verzoek tot wijziging van het adres waar het elektronisch toezicht wordt uitgeoefend. (M.N.B.)

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0861.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.13 AC nr. ...

Cassatieberoep - Dossier dat aan het Hof moet worden bezorgd - Procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling - Ontbrekend proces-verbaal van de rechtszitting - Gevolg

Krachtens artikel 31, § 3, Voorlopige Hechteniswet moet aan het Hof van Cassatie een volledig dossier worden bezorgd; wanneer uit de door de raadsman van de eiser neergelegde stukken blijkt dat er een proces-verbaal van de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling werd opgemaakt en dat dit proces-verbaal niet in het aan het Hof voorgelegde dossier voorkomt, is het Hof niet in staat zijn toezicht uit te oefenen.

- Art. 31, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

10 mei 2023 P.23.0657.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.16 AC nr. ...

HANDHAVING

Handhaving - Geactualiseerd en individueel onderzoek - Motivering over de noodzaak van de voorlopige hechtenis - Redenen die kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis - Toelaatbaarheid

Het onderzoeksgerecht kan de met feitelijke gegevens gestaafde betwistingen betreffende het gevaar voor recidive en collusie beantwoorden en verwerpen door met verwijzing naar concrete dossiergegevens uit het gerechtelijk onderzoek vast te stellen dat die gevaren wel degelijk bestaan; de redenen die worden aangenomen ter staving van het actueel karakter van het recidive- en collusiegevaar mogen niet dermate algemeen zijn dat ze kunnen gelden ter verantwoording van om het even welke voorlopige hechtenis.

- Artt. 16, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

6 september 2022 P.22.1159.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.22 AC nr. ...

Handhaving - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

De rechter in de rechtbank van eerste aanleg die verslag heeft uitgebracht voor de raadkamer die belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, ter vervanging van de verhinderde onderzoeksrechter, heeft in de zaak zodoende niet het ambt van onderzoeksrechter uitgeoefend in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek, dat hem zou verbieden om in dezelfde zaak vervolgens als assessor in het hof van assisen zitting te houden (1). (Impliciete oplossing) (1) Uit artikel 127 Gerechtelijk Wetboek volgt dat "de magistraten die als onderzoeksrechter of openbaar ministerie zijn opgetreden (...), op straffe van nietigheid noch de assisen mogen voorzitten noch als assessor mogen optreden" (zie F. KUTY, L'impartialité du juge en procédure pénale, Brussel, Larcier, 2005, 416-418).Die bepaling wordt niet vermeld in het bestreden arrest, maar het OM heeft voorgesteld om een ambtshalve middel met de schending ervan aan te voeren.Volgens het OM moet de onderzoeksrechter ingaan op de inhoud van het dossier wanneer hij verslag uitbrengt op grond van artikel 21, § 1, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, al was het ter vervanging van een verhinderde confrater,.Hieruit heeft het OM afgeleid dat die tussenkomst geen bijkomstig karakter heeft, waardoor ze niet zou kunnen worden beschouwd als een handeling waarmee die magistraat in de zaak het ambt van onderzoeksrechter heeft vervuld in de zin van artikel 127 Gerechtelijk Wetboek. (zie Cass. 27 oktober 2021, AR P.21.0854.F, AC 2021, nr. 684: "het bijkomstig karakter van de enige tussenkomt van een onderzoeksrechter die, toen hij zijn collega, titularis van het dossier, verving, de vraag heeft ingewilligd van een notaris om het niet beslagen saldo van de opbrengst van een verkoop bij hem ter studie vast te houden, laat niet toe om die tussenkomst te beschouwen als een handeling waarmee deze magistraat voorafgaandelijk zou hebben kennisgenomen van de zaak zoals bedoeld in artikel 292 Gerechtelijk Wetboek; het gaat evenmin om een tussenkomst waarvan de betekenis van die aard is dat ze van een mening of een begin van vooringenomenheid kan doen blijken die de onafhankelijkheid van de betrokkene in het gedrang zou kunnen brengen uit vrees om een beslissing te herroepen").(M.N.B.)

- Art. 127 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4** AC nr. ...

Handhaving - Rechter in de rechtbank van eerste aanleg - Tussenkomsten in dezelfde zaak als vervanger van de onderzoeksrechter voor de raadkamer die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis en vervolgens als assessor in het hof van assisen - (Geen) bij artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verboden cumulatie van ambten

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt de uitoefening van twee verschillende rechterlijke ambten in dezelfde zaak (1); de magistraat die aanwezig is op de zetel van het hof van assisen en verslag uitbrengt voor de raadkamer, verricht taken die door een rechter in de rechtbank van eerste aanleg worden vervuld, zodat hij niet twee verschillende rechterlijke ambten uitoefent in de zin van die bepaling. (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. I, 22-23.

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

3 mei 2023 P.23.0160.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.4** AC nr. ...

Handhaving - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

Uit de bepaling van artikel 5.3 EVRM, die beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld aangezien de ernstige aanwijzingen van schuld of de redelijke verdenking na verloop van tijd op zich niet meer volstaan om de hechtenis te blijven handhaven; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak onder meer wat betreft de aard en de complexiteit van de feiten, de houding van de inverdenkinggestelde en de houding van de met opsporing belaste instanties, het door artikel 5.3 EVRM gewaarborgde recht van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om binnen een redelijke termijn te worden berecht, is miskend en bij die beoordeling kan de rechter ook de aanwending van proceduremiddelen door andere beklaagden mee in overweging nemen, alsook het gegeven dat een afsplitsing van de zaak betreffende één beklaagde niet in het belang van een goede rechtsbedeling is.

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

29 april 2025 P.25.0606.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.32** AC nr. ...

Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld - Conclusie van de inverdenkinggestelde die de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van bankbiljetten betwist - Gebrek aan antwoord - Gevolg

Wanneer de inverdenkinggestelde in zijn conclusie de inverdenkingstelling van namaak of van vervalsing van in euro uitgedrukte bankbiljetten betwist door aan te voeren dat de biljetten, wegens de vermelding die hierop was aangebracht, niemand konden misleiden en bijgevolg ten aanzien van de eiser geen ernstige aanwijzingen van schuld aan de in artikel 173 Strafwetboek bedoelde misdaad van namaak konden uitmaken, dient de kamer van inbeschuldigingstelling op dat verweer te antwoorden (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 173 Strafwetboek

26 april 2023 P.23.0587.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.30** AC nr. ...

Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Omvang

De rechter moet enkel antwoorden op de conclusie van een partij in zoverre ze middelen bevat, dat wil zeggen de opgave van een feit, een handeling of een tekst waaruit die partij, via een juridische redenering, de gegrondheid van een vordering, een verweer of een exceptie beweert te kunnen afleiden; hij hoeft de gronden van zijn eigen redengeving niet op te geven en die partij evenmin omstandig in haar argumentatie te volgen; aldus hoeft de rechter niet te antwoorden op een conclusie die enkel een feit vermeldt zonder een juridische redenering aan te voeren, zodat een dergelijke vermelding slechts een argument vormt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

18 oktober 2023 P.23.1383.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.12** AC nr. ...

Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Tweemaandelijks toezicht - Hechtenis van veertien maanden - Motivering van de handhaving - Herhaling van de in eerdere beslissingen vermelde redenen - Geen actualisering - Gevolg

Wanneer de vrijheidsberoving van de inverdenkinggestelde na veertien maanden onderzoek wordt bevestigd om de redenen die bij aanvang van de procedure werden aangevoerd en een van de redenen die volgens het bestreden arrest blijven bestaan, de opsomming is van de vele nog uit te voeren opdrachten, terwijl het onderzoek volgens diezelfde beslissing nagenoeg voltooid is, geeft een dergelijke motivering blijk van een bij wet verboden gebrek aan actualisering.

- Artt. 16, §§ 1 en 2, 22, vijfde en zesde lid, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, §§ 1 en 2, 22, vijfde en zesde lid en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 april 2023 P.23.0567.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.22** AC nr. ...

Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Tweemaandelijks toezicht - Motivering - Omvang - Herhaling van de in eerdere beslissingen vermelde redenen - Wettigheid - Voorwaarde

Om de vrijheidsberoving te verlengen, kan het onderzoeksgerecht de redenen van een of meerdere eerdere in de zaak gewezen beslissingen overnemen, op voorwaarde evenwel dat die redenen op het ogenblik van zijn uitspraak nog voorhanden zijn en voor zover de motivering, door verwijzing, geen automatisme doet ontstaan dat onverenigbaar is met het evolutief karakter en de noodzakelijke individualisering van de voorlopige hechtenis; de verlenging van de voorlopige hechtenis vereist een motivering die evenredig is aan de opoffering van het vermoeden van onschuld die de duur van die verlenging inhoudt (1). (1) Cass. 6 maart 2018, AR P.18.0220.N, AC 2018, nr. 155.

- Artt. 16, §§ 1 en 2, 22, vijfde en zesde lid, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, §§ 1 en 2, 22, vijfde en zesde lid en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 april 2023 P.23.0567.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.22** AC nr. ...

Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Conclusie van de inverdenkinggestelde die het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld betwist - Verplichting tot antwoord

Krachtens de artikelen 23, 4°, en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet moet de kamer van inbeschuldigingstelling antwoorden op de conclusies van de partijen (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM.

- Artt. 23, 4°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

26 april 2023 P.23.0587.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230426.2F.30** AC nr. ...

HOGER BEROEP

Hoger beroep - Vonnisgerecht - Herroeping van de hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Beslissing van de correctionele rechtbank - Arrest dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Wettigheid

Uit de samenhang van §§ 1, derde lid, en 3 van artikel 24bis Voorlopige Hechteniswet volgt dat er geen beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing die uitspraak doet over de vordering van het openbaar ministerie genomen met toepassing van artikel 24bis, § 3 van die wet; de appelrechters die het hoger beroep van de aangehouden beklaagde tegen de beschikking waardoor de correctionele rechtbank het elektronisch toezicht heeft herroepen niet-ontvankelijk verklaren, verantwoorden hun beslissing aldus naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24bis, § 1, derde lid, en § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 augustus 2023 P.23.1181.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAC.2** AC nr. ...

Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht - Grens

De schriftelijke vordering die de procureur-generaal neemt ter gelegenheid van het hoger beroep tegen een beslissing inzake de handhaving van de voorlopige hechtenis is geen conclusie, waardoor de kamer van inbeschuldigingstelling niet moet antwoorden op daarin opgenomen middelen ter staving van de vordering van de procureur-generaal (1). (1) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1289.N, AC 2020, nr. 795.

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0486.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.27** AC nr. ...

Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

De verplichting de raadsman van de verdachte bericht te geven van de rechtszitting zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van de procedure van handhaving van de voorlopige hechtenis; de verdachte, aan wiens raadsman geen bericht werd gegeven zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, kan op de rechtszitting afstand doen van het recht op bijstand van zijn raadsman; het staat aan het onderzoeksgerecht onaantastbaar te oordelen of de verdachte in dat geval vrijwillig en weloverwogen afstand heeft gedaan van het recht op bijstand van een raadsman (1). (1) Cass. 29 maart 2023, AR P.23.0437.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19, noot M.N.B.

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

8 april 2025 P.25.0485.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.28** AC nr. ...

INVRIJHEIDSTELLING ONDER VOORWAARDEN

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling tegen borgstelling - Niet-betaling - (geen) Weerslag op de wettigheid van de vaststelling van het bedrag van de borgsom

Uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde de voor zijn invrijheidstelling vereiste borg niet betaalt, vloeit niet noodzakelijk voort dat de borgsom werd vastgesteld zonder rekening te houden met zijn financiële draagkracht (1). (1) Zie Cass. 7 juni 2023, AR P.23.0805.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden,

ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8 AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorlopige invrijheidstelling tegen storting van een door de raadkamer besliste borgsom - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Door de inverdenkinggestelde voorgesteld onvoldoende bevonden bedrag - Motivering van de beslissing tot handhaving van de hechtenis - Voorwaarden

Noch uit artikel 35, §§ 1, eerste lid, 2, 4, eerste lid, en 5 Voorlopige Hechteniswet, noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling, wanneer zij oordeelt dat het bedrag dat door de inverdenkinggestelde is voorgesteld of dat door de raadkamer is vastgesteld onvoldoende is en noch in staat is de openbare veiligheid te waarborgen, noch een of meerdere gevaren, vermeld in artikel 16, § 1, van die wet af te wenden, in haar beslissing moet opgeven welk hoger bedrag voldoende zou zijn om de openbare veiligheid te waarborgen en de vastgestelde gevaren af te wenden.

- Art. 35, § 1, eerste lid, §§ 2 en 4, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 augustus 2023 P.23.1189.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAC.4 AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom - Criteria

De borgsom, die bedoeld is om het vluchtgevaar tegen te gaan, moet worden vastgesteld met inachtneming van de financiële draagkracht van de inverdenkinggestelde maar ook, in voorkomend geval, overeenkomstig artikel 35, § 4, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, door rekening te houden met het bestaan van ernstige vermoedens dat uit het misdrijf verkregen geldsommen of waarden in het buitenland werden belegd of verborgen werden gehouden; de rechter kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde op onaantastbare wijze beoordeelt (1).
(1) Cass. 9 november 2022, AR P.22.1407.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221109.2F.11.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22 AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling onder borgsom - Vaststelling van het bedrag van de borgsom - Onaantastbare beoordeling van de rechter - Geen vermogensonderzoek - Invloed

Het ontbreken van een vermogensonderzoek is voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom niet van doorslaggevend belang, aangezien dat bedrag kan worden vastgesteld op grond van verschillende feitelijke gegevens die door de rechter op onaantastbare wijze worden beoordeeld.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22 AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling onder borgsom - Bedrag van de borgsom - Buitensporig karakter - Stukken die de precaire financiële situatie

aannemelijk maken - Niet-betaling van het bedrag van de eerder vastgestelde borgsom - Invloed

Uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde stukken voorlegt die zijn precaire financiële situatie aannemelijk maken en dat hij het bedrag van de eerder vastgestelde borgsom niet betaalt, volgt op zich niet dat de rechter moet erkennen dat die borgsom buitensporig zou zijn of dat hij zich aan een bijzondere motiveringsplicht moet houden om de bewijswaarde van de neergelegde stukken te verwerpen.

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

7 juni 2023 P.23.0805.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.22** AC nr. ...

Invrijheidstelling onder voorwaarden - Invrijheidstelling tegen borgstelling - In aanmerking te nemen bestaansmiddelen voor de vaststelling van het bedrag van de borgsom

De voor het vaststellen van het bedrag van een borgsom in aanmerking te nemen bestaansmiddelen zijn niet enkel die welke de inverdenkinggestelde verkrijgt uit een regelmatig uitgeoefende activiteit, maar ook die welke de criminaliteit waarvan hij wordt verdacht hem zouden hebben opgebracht indien de feiten bewezen waren; uit de omstandigheid dat de inverdenkinggestelde geen enkel duidelijk teken van rijkdom vertoont, volgt niet dat de borgsom moet worden vastgesteld door de aanwijzingen betreffende een niet-aangegeven, want onrechtmatige, winstgevende activiteit voor onbestaande te houden (1). (1) Zie concl. “in hoofdzaak” OM, dat geconcludeerd heeft tot cassatie.

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

14 juni 2023 P.23.0817.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230614.2F.8** AC nr. ...

ONMIDDELLIJKE AANHOUDING

Onmiddellijke aanhouding - Tegenstrijdigheid met de veroordelende beslissing - (Geen) grief van tegenstrijdigheid

De veroordeling van de beklaagde en de beslissing over zijn onmiddellijke aanhouding die door twee verschillende zetels zijn uitgesproken, vormen elk een afzonderlijke beslissing; de grief van tegenstrijdigheid kan aldus niet op een tegenstrijdigheid tussen die twee beslissingen van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM, volgens welke het niet anders is (a contrario) wanneer die beslissingen door eenzelfde zetel zijn gewezen.

- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

15 november 2023 P.23.0682.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231115.2F.3** AC nr. ...

VONNISGERECHT

Vonnisgerecht - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Cass. 1 april 2025, AR P.25.0417.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.28; Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0493.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.29** AC nr. ...

Vonnisgerecht - Herroeping van de hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Beslissing van de correctionele rechtbank - Arrest dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Wettigheid

Uit de samenhang van §§ 1, derde lid, en 3 van artikel 24bis Voorlopige Hechteniswet volgt dat er geen beroep kan worden ingesteld tegen de beslissing die uitspraak doet over de vordering van het openbaar ministerie genomen met toepassing van artikel 24bis, § 3 van die wet; de appelrechters die het hoger beroep van de aangehouden beklaagde tegen de beschikking waardoor de correctionele rechtbank het elektronisch toezicht heeft herroepen niet-ontvankelijk verklaren, verantwoorden hun beslissing aldus naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24bis, § 1, derde lid, en § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

22 augustus 2023 P.23.1181.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAC.2** AC nr. ...

Vonnisgerecht - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Beoordeling - Minimum van zwaarwichtigheid - Voorwaarde

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen; het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolging ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM; daarvoor is een minimum aan zwaarwichtigheid vereist (1); indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt. (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0412.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 april 2025 P.25.0493.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.29** AC nr. ...

VOORLOPIGE INVRIJHEIDSTELLING

Voorlopige invrijheidstlling - Verzoekschrift - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Detentieomstandigheden - Artikel 3 EVRM - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen maar het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolging ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM aangezien daarvoor een minimum aan zwaarwichtigheid vereist is; indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken en die rechter kan voor zover een schending van artikel 3 EVRM vaststaat, effectief rechtsherstel verlenen.; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt en de rechter dient bij die beoordeling rekening te houden met de actuele omstandigheden waarin de beklaagde is opgesloten maar het komt de rechter naar aanleiding van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling niet toe te oordelen over de omstandigheden waaronder de beklaagde in het verleden van zijn vrijheid werd beroofd maar die achterhaald zijn ingevolge een wijziging van zijn detentietoestand (1). (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; EHRM 10 april 2012, nr. 42732/12, Ananyev e.a. t. Rusland.

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0701.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.28** AC nr. ...

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN

ALLERLEI

Allerlei - Collectieve schuldenregeling - Schorsing van de loop van de interest - Schuld van de verzoeker - Zakelijke zekerheid - Derde-hypotheekgever - Uitwerking

Uit artikel 1675/7 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de loop van de interest wordt geschorst ten aanzien van de personen die een zakelijke zekerheid hebben verstrekt om een schuld van de verzoeker te waarborgen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1675/7, § 1, eerste lid, en § 4 Gerechtelijk Wetboek

27 oktober 2023 C.22.0136.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.4** AC nr. ...

BIJZONDER VOORRECHT

Bijzonder voorrecht - Voorrecht van de onderaannemer - Recht van voorrang - Grondslag - Voorwaarde voor de uitoefening van het recht

De grondslag van het recht van voorrang dat aan de onderaannemer is toegekend, moet blijven bestaan tot de preferentiële toewijzing van die activa (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 12° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

27 oktober 2023 C.23.0071.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.5** AC nr. ...

Bijzonder voorrecht - Door het voorrecht van de verhuurder gewaarborgde schuldvordering - Continuïteit van de onderneming - Buitengewone schuldvorderingen in de opschorting - Begrip - Voorrecht van de verhuurder - Omschrijving

Het voorrecht van de verhuurder op alles wat de verhuurde woning stoffeert, vastgelegd in artikel 20, 1°, Hypotheekwet, is een zakelijke zekerheid in de zin van artikel I.23, 14°, WER (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. I.22, 14° Wetboek van economisch recht

15 mei 2023 C.22.0415.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230515.3F.4** AC nr. ...

Bijzonder voorrecht - Voorrecht van de onderaannemer - Recht van voorrang - Grondslag - Omvang en grens

Het recht van voorrang dat aan de onderaannemer wordt toegekend voor de betaling van zijn schuldvordering tegen de hoofdaannemer, wordt enkel uitgeoefend op en tot beloop van de schuldvordering, ontstaan uit de uitvoering van de werken, die deze aannemer op de opdrachtgever heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 20, 12° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

27 oktober 2023 C.23.0071.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231027.1F.5** AC nr. ...

HYPOTHEKEN

Hypotheken - Gevolgen van het vonnis van faillietverklaring - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Vernieuwing van de inschrijving

Wanneer de geldigheidstermijn van de hypothecaire inschrijving van een schuldeiser verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring van de schuldenaar, moet die schuldeiser zijn inschrijving vernieuwen om zijn recht van voorrang te behouden tot het wordt overgedragen op de prijs van het gehypothekeerde goed (1). Zie concl. OM.

- Art. 90 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet
- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

Hypotheken - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

Hoewel het vonnis van faillietverklaring de buitenbezitstelling van de schuldenaar tot gevolg heeft en een samenloop van de schuldeisers doet ontstaan, zijn enkel de rechten van de gewone en de algemene bevoorrechte schuldeisers gekristalliseerd op de datum van het faillissement (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

28 april 2025 C.22.0419.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3** AC nr. ...

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING

- Strafuitvoering - Strafuitvoeringsmodaliteit - Bijzondere voorwaarde - Toestemming om het grondgebied van het Rijk te verlaten - Periode - Inlichting van het openbaar ministerie - (Geen) verblijfplaats in het buitenland

Krachtens artikel 40, § 2, Wet Strafuitvoering moet de strafuitvoeringsrechter, indien hij beslist dat de veroordeelde het grondgebied van het Rijk mag verlaten, de maximumperiode waarvoor de veroordeelde dit kan doen en de frequentie ervan bepalen; bovendien moet het vonnis in voorkomend geval vermelden of en op welke wijze de veroordeelde het openbaar ministerie hierover moet inlichten vóór hij het grondgebied van het Rijk verlaat; het vonnis dat geen enkele limiet stelt op de aan de veroordeelde toegekende mogelijkheid om zijn hoofdverblijfplaats in Frankrijk te vestigen en er onbeperkt te verblijven tot de afloop van zijn strafuitvoeringsmaatregel, is in strijd met voormeld artikel 40, § 2, aangezien die beslissing een belemmering vormt voor het toezicht op de activiteiten van de veroordeelde die de wet opdraagt aan het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank en aan de politie-overheden van de staat waar die rechtbank is gevestigd (1). (1) Zie wetsontwerp houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, Parl. St. Kamer, gew. zitt., 2018-2019, nr. 54-3515-001, 244; Wetsontwerp om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II., memorie van toelichting, Parl. St.. Kamer, gew. zitt., 2021-2022, nr. 55-2774-001, 65; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg., Limal, Anthemis, 2023, 355.

- Art. 40, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

23 april 2025 P.25.0508.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.12** AC nr. ...

- Herroeping - Strafuitvoering - Gedeelte van de nog te ondergane vrijheidsstraf - Periode van de proeftijd die goed is verlopen - Verband van evenredigheid - Beoordeling door de strafuitvoeringsrechtbank - Beoordelingscriterium

Krachtens artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafuitvoering, moet de strafuitvoeringsrechtbank, indien ze de voorwaardelijke invrijheidstelling herroept, het gedeelte van de vrijheidsstraf bepalen dat de veroordeelde nog moet ondergaan, rekening houdend met de periode van de proeftijd die goed is verlopen; om rekening te houden met de periode van de proeftijd die goed is verlopen, kan de rechter die periode in verband brengen met de totaalduur van de proeftijd, zodat hij tussen beide een verband van evenredigheid legt (1). (1) Zie Cass. 30 oktober 2012, AR P.12.1602.N, AC 2012, nr. 579; Cass. 13 mei 2008, AR P.08.0608.N, AC 2008, nr. 290; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg. Limal, Anthemis, 2023, 388.

- Art. 68, § 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

21 mei 2025 P.25.0640.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.14** AC nr. ...

VORDERING IN RECHTE

- Samenhang - Vorderingen hangende voor rechtscolleges van verschillende rang - Gevolg

De door artikel 565, tweede lid, 1°, 2°, 4° tot 8°, Gerechtelijk Wetboek opgelegde voorrang veronderstelt dat de vorderingen hangende zijn voor rechtscolleges van dezelfde rang; er kan geen sprake zijn van samenhang tussen vorderingen wanneer de ene hangende is voor een rechtscollege dat in eerste aanleg uitspraak moet doen en de andere voor een rechtscollege dat in hoger beroep uitspraak moet doen; in dat geval moeten de zaken gescheiden blijven en door hun respectieve rechter worden berecht (1). (1) Cass. 20 maart 2015, AR C.14.0298.N, AC 2015, nr. 210.

- Art. 565, tweede lid, 1° en 2° en 4° tot 8° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 30 Gerechtelijk Wetboek

15 juni 2023 C.23.0013.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230615.1F.5** AC nr. ...

- Vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

De ontvankelijkheid van de vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling is aan geen andere voorwaarden onderworpen dan dat de eiser aan de vereisten van de artikelen 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek voldoet en dat, ter zake van een nieuwe vordering die in ondergeschikte orde is ingesteld, deze aan de vereisten van artikel 807 van dat wetboek voldoet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/14, § 2, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/12, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/11 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/7, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

28 april 2025 S.24.0028.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.1** AC nr. ...

- Vordering tot vrijwaring - Begrip

De vordering tot vrijwaring wordt omschreven als de rechtsvordering die door de verweerder in een proces wordt ingesteld tegen een derde om hem te vrijwaren voor de gevolgen van dat proces (1). (1) Zie concl. OM.

4 mei 2023 C.22.0431.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230504.1F.4** AC nr. ...

- Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffeningsrechter

Uit de centrale rol van de notaris als notaris-vereffenaar in een gerechtelijke vereffening-verdeling, volgt dat, zodra een vordering tot gerechtelijke vereffening-verdeling is ingesteld, geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling kunnen worden aangebracht en enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffeningsrechter kunnen worden aanhangig gemaakt; bijgevolg kunnen deelgenoten, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de rechter aanhangig maken (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek

11 april 2025 C.23.0425.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4** AC nr. ...

- Belang bij hoger beroep - Belangenschade bij beroepen beslissing

In burgerlijke zaken kan een partij hoger beroep instellen indien haar belangen worden geschaad door de beroepen beslissing.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

- Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

Een partij die voor de eerste rechter verzuimd heeft de niet-ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij te vorderen, kan op ontvankelijke wijze hoger beroep instellen tegen de beslissing van de eerste rechter waarbij de vordering van de tegenpartij ontvankelijk werd verklaard.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

- Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep - Geen verworven recht hervorming - Nieuwe beoordeling appelrechter

Daarentegen heeft die partij geen verworven recht op de hervorming van het vonnis van de eerste rechter wat betreft de ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij. Uit de devolutieve werking van het hoger beroep volgt immers dat de appelrechter de ontvankelijkheid van de tegenvordering zoals ze voor hem wordt hernomen, opnieuw moet beoordelen en zich niet mag beperken tot de beoordeling of de tegenvordering in eerste aanleg ontvankelijk was (1). (1) Zie concl. OM.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

- Hoedanigheid en belang tot handelen - Hoedanigheid en belang van de verweerder - Vordering tot wijziging van de wijze van verdeling van de lasten - Vereniging van mede-eigenaars

Artikel 577-9, § 1, tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, in de toepasselijke versie voortvloeiend uit de wet van 2 juni 2010 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde de werking van de mede-eigendom te moderniseren en transparanter te maken, is van toepassing op de vorderingen tot wijziging van de wijze van verdeling van de lasten, bedoeld in artikel 577-9, § 6, 2°, zodat die vorderingen gericht kunnen worden tegen de vereniging van mede-eigenaars die de vereiste hoedanigheid en het vereiste belang heeft om zichzelf daartegen te verdedigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 577-9, § 1, eerste lid, en § 6, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

1 juni 2023 C.22.0155.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230601.1F.4** AC nr. ...

- Belang bij hoger beroep - Begrip

Een dergelijk belang is voorhanden wanneer het hoger beroep strekt tot het herstel van een vergissing of een verzuim of tot de aanvulling van rechtsgronden die hadden kunnen leiden tot een andersluidende, voor deze partij gunstige beslissing van de eerste rechter.

11 april 2025 C.24.0043.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.9** AC nr. ...

VREEMDE WET

- Toepassing - Uitlegging - Rol van het Hof van Cassatie

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

- Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

VREEMDELINGEN

- Vasthoudingsmaatregel - Recht om vooraf te worden gehoord door de administratieve overheid - Recht om te worden gehoord met de bijstand van een advocaat - Handvest Grondrechten EU - Artikel 41 - Toepassing

Artikel 41 Handvest Grondrechten EU, krachtens hetwelk eenieder het recht heeft dat zijn zaken onpartijdig, billijk en binnen een redelijke termijn door de instellingen, organen en instanties van de Unie worden behandeld, waarbij dat recht met name ook het recht voor eenieder inhoudt om te worden gehoord voordat er jegens hem een voor hem nadelige individuele maatregel wordt genomen, legt geen verplichtingen op aan de lidstaten maar enkel aan de instellingen, organen en instanties van de Unie; die bepaling kan bijgevolg niet als grondslag dienen voor het recht om door de administratieve overheid van een lidstaat te worden gehoord vóór de beslissing tot vasthouding voor de tijd die strikt noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van het bevel om het grondgebied te verlaten en, a fortiori, voor het recht om met de bijstand van een advocaat te worden gehoord (1).
(1) Cass. 21 september 2016, AR P.16.0939.F, AC 2016, nr. 516.

- Art. 41 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

- Bepalingen die in de bijstand van een advocaat voorzien - Toepassingsgebied - (Geen) toepassing op de door een administratieve overheid genomen maatregel van vrijheidsberoving van een vreemdeling

De bepalingen die voorzien in de bijstand van een advocaat behoren tot de strafprocedure; ze beschermen de personen die ervan beschuldigd worden een misdrijf te hebben gepleegd en houden geen verband met een maatregel van vrijheidsberoving die door een administratieve overheid werd genomen om de doeltreffendheid te verzekeren van het bevel om het grondgebied te verlaten, dat werd uitgevaardigd tegen een persoon die de wettelijke voorwaarden van toegang tot dat grondgebied, het verblijf en de vestiging niet naleeft.

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

- Terugkeerrichtlijn - Vluchtgevaar - Vrijheidsberoving - Alternatief - Minder dwingende maatregel - Begrip

Het alternatief voor de vrijheidsberoving van een vreemdeling met het oog op zijn verwijdering van het grondgebied, dat gezocht moet worden in het licht van de artikelen 7 Vreemdelingenwet en 15.1 Terugkeerrichtlijn 2008/115/EG, beperkt zich niet tot het opleggen van een als zodanig minder dwingende maatregel: volgens de bewoordingen zelf van die bepalingen moet het gaan om een maatregel die, ondanks zijn minder dwingend karakter, een even hoge graad van doeltreffendheid waarborgt; die maatregel moet afdoende zijn, wat betekent dat hij het doel moet kunnen verzekeren waarvoor hij werd opgelegd, namelijk de verwijdering.

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

28 juni 2023 P.23.0870.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.10 AC nr. ...

- Vrijheidsberovende maatregel - Maatregel tot verlenging - Beroep - Verzoek van de Belgische Staat - Wachttijd - Toepassing

De in artikel 71, vierde lid, Vreemdelingenwet bedoelde wachttijd is niet van toepassing wanneer de vreemdeling beroep instelt op grond van artikel 71, eerste lid, om de wettigheid te betwisten van een titel die niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een onderzoeksprocedure die krachtens artikel 74 werd ingeleid op verzoek van de Belgische Staat.

- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71, vierde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

8 augustus 2023 P.23.1060.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230808.VAC.4 AC nr. ...

- Onwettig verblijf - Handhaving met het oog op de verwijdering - Wederopsluiting van de vreemdeling die zijn repatriëring vermijdt of verhindert - Autonome titel - Verenigbaarheid met verschillende bepalingen

Noch artikel 15.5 en 15.6 Terugkeerrichtlijn (1), noch de artikelen 7 en 72 Vreemdelingenwet, 5.4 EVRM en 47 Handvest Grondrechten EU verbieden de lidstaten van de Europese Unie een nieuw dwangbevel uit te vaardigen om de verwijdering te verzekeren van een vreemdeling, wiens aanhoudend onwettig verblijf deze maatregel vereist en die zijn repatriëring belemmert; dat nieuwe bevel, genomen met toepassing van artikel 27 Vreemdelingenwet, maakt een autonome titel uit (2) en moet voldoen aan artikel 15.1 Terugkeerrichtlijn. (1) Zie Cass. 25 maart 2020, AR P.20.0229.F, AC 2020, nr. 215; Cass. 11 december 2019, AR P.19.1157.F, AC 2019, nr. 661; Cass. 27 mei 2015, AR P.15.0647.F, AC 2015, nr. 347. (2) Zie Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0355.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.12 en voetnoot M.N.B.

- Art. 27, § 3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007
- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

25 oktober 2023 P.23.1406.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231025.2F.11 AC nr. ...

- Beslissing van een administratief rechtscollege - Gezag van gewijsde - Voorwaarden

Het algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde van de beslissingen van de administratieve rechtscolleges onderwerpt dat gezag aan de gelijkheid van oorzaak, partijen en voorwerp; de gevorderde zaak moet dezelfde zijn, moet tussen dezelfde partijen bestaan en door hen en tegen hen in dezelfde hoedanigheid zijn ingesteld.

5 april 2023 P.23.0409.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15 AC nr. ...

- Europese Unie - Europese richtlijn 2008/115/EG - Asielaanvraag - Verwerping -

Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

Artikel 6.4 van de richtlijn 2008/115/EG verzet zich niet tegen een reglementering van een lidstaat volgens welke, wanneer aan een onderdaan van een derde land die illegaal op zijn grondgebied verblijft, wegens de ontvankelijkheid van een aanvraag tot verblijfsvergunning om een van de in die bepaling vermelde redenen, een verblijfsrecht wordt toegekend in afwachting van een beslissing over die aanvraag, de toekenning van dat recht leidt tot de impliciete intrekking van de eerdere terugkeerbeslissing die jegens die onderdaan werd genomen ten gevolge van de verwerping van zijn verzoek om internationale bescherming (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, §§ 1 en 3 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

- Europese Unie - Europese richtlijn 2008/115/EG - Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

Artikel 6.4 van de richtlijn 2008/115/EG verzet zich niet tegen een reglementering van een lidstaat volgens welke, wanneer aan een onderdaan van een derde land die illegaal op zijn grondgebied verblijft, wegens de ontvankelijkheid van een aanvraag tot verblijfsvergunning om een van de in die bepaling vermelde redenen, een verblijfsrecht wordt toegekend in afwachting van een beslissing over die aanvraag, de toekenning van dat recht leidt tot de impliciete intrekking van de eerdere terugkeerbeslissing die jegens die onderdaan werd genomen ten gevolge van de verwerping van zijn verzoek om internationale bescherming (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 6, §§ 1 en 3 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

- Vrijheidsberovende maatregel - Maatregel tot verlenging - Beroep - Verzoek van de Belgische Staat - Wachttijd - Toepassing

De in artikel 71, vierde lid, Vreemdelingenwet bedoelde wachttijd is niet van toepassing wanneer de vreemdeling beroep instelt op grond van artikel 71, eerste lid, om de wettigheid te betwisten van een titel die niet het voorwerp heeft uitgemaakt van een onderzoeksprocedure die krachtens artikel 74 werd ingeleid op verzoek van de Belgische Staat.

- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71, vierde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

8 augustus 2023 P.23.1060.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230808.VAC.4** AC nr. ...

- Illegaal verblijf - Verhoor van de vreemdeling - Bijstand van de advocaat -

Gestandaardiseerde vragenlijst - (Geen) verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering, dat op algemene wijze voorziet in de mogelijkheid om tijdens een verhoor te worden bijgestaan door een advocaat, volgt dat het begrip “verhoor” moet worden verstaan als een geleide ondervraging over misdrijven die ten laste kunnen worden gelegd en die door een daartoe bevoegde persoon wordt opgetekend in een proces-verbaal in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); de gestandaardiseerde vragenlijsten waarin beperkte informatie wordt gevraagd door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of aan te vullen rubrieken, zoals in geval van de interpellatie van een illegaal verblijvende vreemdeling, zijn geen verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566. (2) Zie Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

7 juni 2023 P.23.0737.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230607.2F.10** AC nr. ...

- Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

De afgifte van het attest van immatriculatie, bepaald in artikel 7, § 2, van het koninklijk besluit van 17 mei 2007, wijst erop dat de eisers gemachtigd zijn tot een, zij het tijdelijk en precair, verblijf en houdt bijgevolg de impliciete intrekking in van het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten, waarmee het niet verenigbaar is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 57, § 2, vierde lid Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn
- Art. 7, tweede lid KB 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 9ter Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

- Beginsel van behoorlijk bestuur - Onttrekking aan de bevelen om het grondgebied te verlaten - Nieuw bevel om het grondgebied te verlaten - (Geen) buitensporige uitoefening door de administratieve overheid van haar beoordelingsbevoegdheid

De overhandiging van een nieuw bevel om het grondgebied te verlaten aan een vreemdeling die zich aan de bevelen tot verwijdering onttrekt, wijst op zich niet op een buitensporige uitoefening van de beoordelingsbevoegdheid van de administratieve overheid (1). (1) De eiser voerde aan dat het derde bevel om het grondgebied te verlaten dat jegens hem was uitgevaardigd, het beginsel van behoorlijk bestuur miskende omdat het vergeleken met de twee eerdere bevelen geen nieuwe gegevens vermeldde (cf. Parl. St. Kamer, 54 2215/001, 7, 10 en 11).Hij wees er ook op dat het Hof van Justitie van de Europese Unie een derde bevel om het grondgebied te verlaten had veroordeeld omdat het was uitgevaardigd "zonder de noodzaak ervan te verantwoorden" (HvJ (Gr. K.) 15 februari 2016, C-601/15 PPU). Hij heeft echter niet aangevoerd dat dit ook hier het geval zou zijn. (M.N.B.)

28 juni 2023 P.23.0870.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.10** AC nr. ...

- Administratieve maatregel - Vrijheidsberoving - Voorwaarde - Subsidiariteit - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Motivering - Draagwijdte

Wanneer het toezicht op de omstandigheden die de titel van vrijheidsberoving van de vreemdeling verantwoorden, voldoet aan de verplichting van de rechter om de naleving van die subsidiariteitsvoorwaarde te toetsen, bepaald in artikel 15 Terugkeerrichtlijn en artikel 7 Vreemdelingenwet, dient het onderzoeksgerecht niet bovendien de redenen op te geven waarom een andere, minder dwingende maatregel, zoals een thuishechtenis, zou hebben volstaan om de verwijdering van de vreemdeling te verzekeren (1). (1) Zie Cass. 3 juli 2019, AR P.19.0645.F (niet gepubliceerd, dat een soortgelijk middel verwerpt dat zich eveneens beroept op HvJ 5 juni 2014, C-146/14, Mahdi) ; Cass. 20 juni 2018, AR P.18.0567.F, AC 2018, nr. 402; Cass. 16 maart 2016, AR P.16.0281.F, AC 2016, nr. 185; Cass. 12 november 2014, AR P.14.1562.F, AC 2014, nr. 689; Cass. 16 mei 2012, AR P.12.0749.F, AC 2012, nr. 312.

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

28 juni 2023 P.23.0870.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.10** AC nr. ...

- Asielaanvraag - Verwerping - Bevel om het grondgebied te verlaten - Aanvraag tot verblijfsvergunning om medische redenen ontvankelijk - Afgifte van een attest van immatriculatie - Gevolgen voor het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten

De afgifte van het attest van immatriculatie, bepaald in artikel 7, § 2, van het koninklijk besluit van 17 mei 2007, wijst erop dat de eisers gemachtigd zijn tot een, zij het tijdelijk en precair, verblijf en houdt bijgevolg de impliciete intrekking in van het eerdere bevel om het grondgebied te verlaten, waarmee het niet verenigbaar is (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 57, § 2, vierde lid Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 7, tweede lid KB 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 9ter Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

12 juni 2023 S.17.0054.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.1** AC nr. ...

- Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Beslissing van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Gezag van gewijsde t.a.v. de beslissing van het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de wettigheid van de vasthoudingsmaatregel - Geen gelijkheid van voorwerp en oorzaak - Gevolg

Er is geen gelijkheid van oorzaak en voorwerp tussen, enerzijds, het beroep waardoor de vreemdeling de beslissing van de commissaris-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen die zijn verzoek om internationale bescherming verwerpt, aan het wettigheidstoezicht van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen onderwerpt en, anderzijds, het beroep van de Belgische Staat tegen de beschikking van de raadkamer die uitspraak doet over de wettigheid van de beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats, genomen op grond van artikel 74/6, § 1, Vreemdelingenwet.

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

5 april 2023 P.23.0409.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.15** AC nr. ...

WEGVERKEER

ALLERLEI

Allerlei - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Inaanmerkingneming van een onmiddelijke inning - Waarschuwing

De inaanmerkingneming bij de straftoemeting van de betaling van meerdere onmiddellijke inningen miskent niet het vermoeden van onschuld als de rechter aan die betaling geen andere draagwijdte toekent dan die van een waarschuwing; zonder dat het vonnis oordeelt dat de snelheidsovertredingen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde inningen bewezen zijn en dat de betaling ervan een schulderkenning zou inhouden, neemt het die betaling zelf, en niet de feiten die daartoe hebben geleid, in aanmerking als een omstandigheid die de behoorlijk gewaarschuwde beklaagde bewust had moeten maken van de gevaren van overdreven snelheid in de bebouwde kom (1). (1) Zie Cass. 19 december 2023, AR P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 september 1993, AR nr. 6370, AC 1993, 675, nr. 334; Cass. 27 november 1991, AR 9133, AC 1991-92, nr. 163.

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 163 Wetboek van Strafvordering

2 april 2025 P.24.1594.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.21** AC nr. ...

WEGVERKEERSREGLEMENT VAN 01-12-1975

Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Onvoorzienbare hindernis - Begrip - Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout

Het opwerpen van een onvoorzienbare hindernis kan het in artikel 418 Strafwetboek bedoelde gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg opleveren, op voorwaarde dat die onvoorzienbaarheid een normaal oplettende bestuurder zou verrassen (1). (1) Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4; zie Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0387.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.5.

- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 418 Strafwetboek

26 maart 2025 P.25.0009.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.3** AC nr. ...

Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 21 - Verbod achteruit rijden op autosnelwegen - Achteruit rijden op de pechstrook van de autosnelweg - Begrip autosnelweg

Artikel 2.3 Wegverkeersreglement bepaalt dat voor de toepassing van dit reglement onder autosnelweg wordt verstaan de openbare weg waarvan het begin of de oprit is aangeduid met het verkeersbord F5 en het einde met het verkeersbord F7; uit die bepaling volgt dat het door artikel 21.4.3°, Wegverkeersreglement bepaalde verbod om achteruit te rijden op een autosnelweg niet enkel geldt voor het achteruit rijden op de rijbaan zoals omschreven in artikel 2.1 Wegverkeersreglement als het deel van de openbare weg dat voor voertuigen in het algemeen is ingericht, maar ook voor het achteruit rijden op de pechstrook zoals omschreven in artikel 2.62 Wegverkeersreglement als de strook gelegen rechts van de rijbaan van de autosnelweg (1); uit het door artikel 9.7 Wegverkeersreglement bepaalde verbod om op de pechstrook te rijden, tenzij in de erin vermelde uitzonderingsgevallen, kan niet worden afgeleid dat achteruit rijden op de pechstrook buiten het toepassingsgebied valt van artikel 21.4.3°, Wegverkeersreglement. (1) Cass. 13 september 2011, AR P.10.1474.N, AC 2011, nr. 460 met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF.

- Artt. 2.3, 9.7 en 21.4, 3° KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

30 november 2021 P.21.1146.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.17** AC nr. ...

Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 1 - Openbare weg - Begrip

Uit de artikelen 1, eerste lid, Wegverkeersreglement en 29, § 1, derde lid, Wegverkeerswet volgt dat de inbreuk op artikel 8.3, tweede lid, Wegverkeersreglement slechts strafbaar is overeenkomstig deze bepalingen indien de feiten plaatsvinden op de openbare weg; een openbare weg is een weg open voor het verkeer, onafhankelijk van de officiële benaming, het uitzicht en het eigendomsrecht, waar het publiek in het algemeen toegelaten is om er te komen of er minstens wordt geduld (1). (1) Cass. 7 januari 1992, AR 4898, AC 1991-92, 400, RW 1991-92, 1087. Zie ook P. ARNOU en M. DE BUSSCHER, Misdrijven en sancties in de Wegverkeerswet, Kluwer, 1999, 1-2; S. VEREECKEN, "Het belang van de kwalificatie als openbare weg, openbare plaats of privéterrein", RABG 2006, 1427-1431; G. MEYNS, "De ene weg is de andere niet: openbare weg versus private weg", in Verkeer, Aansprakelijkheid, Verzekering, Kluwer, 2008, 177-179; F. GLORIEUX en S. SLACHMUYLDERS, "Openbare weg", in Larcier wet en duiding. Wegverkeer, Larcier, 2016, 77.

- Art. 8.3, tweede lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg
- Artt. 1, eerste lid, en 29, § 1, derde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

30 november 2021 P.21.0742.N **ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.11** AC nr. ...

Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 1 - Openbare weg - Oprit tot een private woning - Beoordeling

In de regel staat de oprit tot een privé-woning niet open voor het publiek in het algemeen en dit ongeacht de afwezigheid van een afsluiting of de aanduiding aan de oprit; de rechter oordeelt evenwel onaantastbaar of in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak een oprit openstaat voor het publiek in het algemeen en dus een openbare weg is; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0868.N, AC 2020, nr. 703, RW 2020-21, 1666, T. Pol. 2021, 8.

- Art. 1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

30 november 2021 P.21.0742.N ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211130.2N.11 AC nr. ...

WEGVERKEERSWET

Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62ter, § 1 - Speekselanalyse - Nauwkeurigheid van de voorafgaande speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 37bis, § 1, 1°, Wegverkeerswet stelt onder meer diegene strafbaar die op een openbare plaats een voertuig bestuurt wanneer de speekselanalyse bedoeld in artikel 62ter, § 1, de aanwezigheid in het organisme aantoont van minstens één van de in die bepaling vermelde stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden en die speekselanalyse mag bij toepassing van artikel 62ter, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet slechts worden opgelegd wanneer de speekseltest, bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, van die wet de aanwezigheid aantoont van één van die stoffen; de loutere omstandigheid dat het resultaat van de speekselanalyse die kort na een positieve speekseltest wordt opgelegd met betrekking tot de voormelde stoffen een gehalte in het organisme aantoont dat slechts in een beperkte mate de waarden overschrijdt onder welke het resultaat van de speekselanalyse volgens artikel 62ter, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet niet in aanmerking mag worden genomen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de nauwkeurigheid van de kort daarvoor afgenomen speekseltest is aangetast en er bijgevolg niet mocht worden overgegaan tot een speekselanalyse en de omstandigheid dat de in die laatste bepaling vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekselanalyse niet in aanmerking mag worden genomen, lager zijn dan de in artikel 61bis, § 2, 2°, tweede lid, Wegverkeerswet vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekseltest niet in aanmerking mag worden genomen, doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.1006.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.11 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Rechtspersoon - Ontvangst van de vraag om inlichtingen - Beoordeling

Een schuldigverklaring van de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt aan het door artikel 67ter, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde wanbedrijf vereist dat indien de vraag om inlichtingen schriftelijk aan de kentekenplaathouder is verstuurd, redelijkerwijze kan worden aangenomen dat die vraag door de kentekenplaathouder daadwerkelijk is ontvangen dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 februari 2022 P.21.0909.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verzending van de vraag om inlichtingen over de vermoedelijke bestuurder van het voertuig aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van kennisname van de vraag om inlichtingen door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon van de kentekenplaathouder vertegenwoordigt - Aannemelijk maken van niet-ontvangst van de vraag om inlichtingen - Vermoeden van onschuld - Voorwaarden

Artikel 6.2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld verzetten zich niet ertegen dat de rechter uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen daadwerkelijk werd verstuurd, afleidt dat die vraag ook daadwerkelijk is ontvangen door de kentekenplaathouder dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder, mits de kentekenplaathouder of de natuurlijke persoon die hem in rechte vertegenwoordigt, gelet op de zware sanctie die zij kunnen oplopen, over een daadwerkelijke mogelijkheid beschikken om dit vermoeden van ontvangst of nalatigheid voor het niet-ontvangen te weerleggen (1); dit veronderstelt dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de zetel van kentekenplaathouder of aan de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt; de rechter die uit het enkele gegeven dat een vraag om inlichtingen is verstuurd naar de zetel van de kentekenplaathouder-rechtspersoon het vermoeden afleidt dat de natuurlijke persoon die de kentekenplaathouder-rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt daardoor alleen kennis heeft van de vraag om inlichtingen of dat hij die kennisname zelf onmogelijk heeft gemaakt en die op grond daarvan oordeelt dat het hem dan ook toekomt aannemelijk te maken dat hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en dat hij niet nalatig is geweest, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (2). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0243.N, AC 2019, nr. 465; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F, AC 2019, nr. 41 noot M.N.B; Cass. 29 april 2014, AR P.13.1977.N, AC 2014, nr. 302. Ph. TRAEST, Topis verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 18. (2) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

8 februari 2022 P.21.0909.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Plaats van de overtreding

Volgens artikel 67ter, vijfde lid, Wegverkeerswet is de politierechtbank bevoegd waar de overtreding werd gepleegd die aanleiding heeft gegeven tot de toepassing van dit artikel (1). (1) C. DE ROY, "De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 131; Ph. TRAEST, Topis verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 16.

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 februari 2022 P.21.0909.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220208.2N.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 36 - Rijden in staat van dronkenschap - Beslissing waarop de bijzondere herhaling berust - Veroordeling uitgesproken door een strafgerecht van een andere EU-lidstaat onder dezelfde voorwaarden als de veroordelingen uitgesproken door de Belgische strafgerechten - Artikel 99bis Strafwetboek - Toepassing krachtens artikel 100 van datzelfde wetboek

De Wegverkeerswet bevat geen bepaling die de in artikel 99bis Strafwetboek bedoelde gelijkstelling uitsluit; die bepaling is met name van toepassing om de in de artikelen 36, eerste lid, en 38, § 6, van die wet bedoelde wettelijke herhaling te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 36 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 100 Strafwetboek
- Art. 99bis Strafwetboek
- Artt. 36 en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Artt. 99bis en 100 Strafwetboek

3 mei 2023 P.22.1433.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.1** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37bis, § 1, 1° - Besturen van een voertuig onder invloed van stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Uitvoering van een speekseltest - Nauwkeurigheid van de test - Invloed op de uitvoering van een speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 37bis, § 1, 1°, Wegverkeerswet stelt onder meer diegene strafbaar die op een openbare plaats een voertuig bestuurt wanneer de speekselanalyse bedoeld in artikel 62ter, § 1, de aanwezigheid in het organisme aantoont van minstens één van de in die bepaling vermelde stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden en die speekselanalyse mag bij toepassing van artikel 62ter, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet slechts worden opgelegd wanneer de speekseltest, bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, van die wet de aanwezigheid aantoont van één van die stoffen; de loutere omstandigheid dat het resultaat van de speekselanalyse die kort na een positieve speekseltest wordt opgelegd met betrekking tot de voormelde stoffen een gehalte in het organisme aantoont dat slechts in een beperkte mate de waarden overschrijdt onder welke het resultaat van de speekselanalyse volgens artikel 62ter, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet niet in aanmerking mag worden genomen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de nauwkeurigheid van de kort daarvoor afgenomen speekseltest is aangetast en er bijgevolg niet mocht worden overgegaan tot een speekselanalyse en de omstandigheid dat de in die laatste bepaling vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekselanalyse niet in aanmerking mag worden genomen, lager zijn dan de in artikel 61bis, § 2, 2°, tweede lid, Wegverkeerswet vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekseltest niet in aanmerking mag worden genomen, doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.1006.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.11 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld zoals dit ook wordt gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, houdt niet in dat de rechter elke aanvoering van een beklaagde voor waar moet aannemen en dat het hem zou ontzegd zijn de aannemelijkheid van die aanvoering te toetsen en bij die beoordeling mag de rechter het tijdstip betrekken waarop een bepaalde aanvoering werd geformuleerd en het gegeven of de inhoud van die aanvoering wordt bevestigd door objectieve en onafhankelijke gegevens.

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

20 mei 2025 P.25.0172.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.24 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Artikel 33, § 1, 1° - Vluchtmisdrijf - Voorwaarden - Draagwijdte

Krachtens artikel 33, § 1, 1°, Wegverkeerswet is strafbaar, elke bestuurder van een voertuig of van een dier die, wetend dat dit voertuig of dit dier oorzaak van, dan wel aanleiding tot een ongeval op een openbare plaats is geweest, de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, zelfs wanneer het ongeval niet aan zijn schuld te wijten is; er is sprake van vluchtmisdrijf indien de bestuurder zich niet als bestuurder van het voertuig dat oorzaak dan wel aanleiding was van een ongeval op een openbare plaats kenbaar maakt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, ongeacht of hij ter plaatse blijft en het loutere feit dat de betrokkene zich als bestuurder van het voertuig kenbaar maakt, houdt geen zelfincriminatie in (1). (1) Cass. 8 april 2004, AR P.13.1610, AC 2004, nr. 277; Cass. 13 februari 2001, Verkeersrecht 2001, p. 207; Cass. 28 november 1995, AR P.95.0276.N, AC 1995, nr. 511.

- Art. 33, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1612.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 61 - Artikel 61bis, § 2, 2° - Speekseltest - Nauwkeurigheid van de speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 37bis, § 1, 1°, Wegverkeerswet stelt onder meer diegene strafbaar die op een openbare plaats een voertuig bestuurt wanneer de speekselanalyse bedoeld in artikel 62ter, § 1, de aanwezigheid in het organisme aantoont van minstens één van de in die bepaling vermelde stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden en die speekselanalyse mag bij toepassing van artikel 62ter, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet slechts worden opgelegd wanneer de speekseltest, bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, van die wet de aanwezigheid aantoont van één van die stoffen; de loutere omstandigheid dat het resultaat van de speekselanalyse die kort na een positieve speekseltest wordt opgelegd met betrekking tot de voormelde stoffen een gehalte in het organisme aantoont dat slechts in een beperkte mate de waarden overschrijdt onder welke het resultaat van de speekselanalyse volgens artikel 62ter, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet niet in aanmerking mag worden genomen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de nauwkeurigheid van de kort daarvoor afgenomen speekseltest is aangetast en er bijgevolg niet mocht worden overgegaan tot een speekselanalyse en de omstandigheid dat de in die laatste bepaling vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekselanalyse niet in aanmerking mag worden genomen, lager zijn dan de in artikel 61bis, § 2, 2°, tweede lid, Wegverkeerswet vermelde gehaltes onder welke het resultaat van de speekseltest niet in aanmerking mag worden genomen, doet hieraan geen afbreuk.

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.1006.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.11** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6, eerste lid - Herhaling - Voorwaarde - Definitief karakter van de eerste veroordeling - Nieuwe overtreding begaan binnen de termijn van drie jaar - Aanvang van de termijn

Krachtens artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet moet de rechter, behoudens in geval van § 7, het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk stellen van het slagen voor de vier examens bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, § 1, § 2 en § 3, 33, § 1 en § 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, opnieuw overtreedt; het definitief karakter van de veroordeling waarop de bijzondere herhaling gegrond is, is een voorwaarde waaraan het bestaan van het begrip herhaling onderworpen is, zodat de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn begaan, ingaat vanaf het tijdstip waarop de veroordeling die als grondslag voor de toepassing van de hogervermelde bepaling dient, in kracht van gewijsde is gegaan (1). (1) Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

30 april 2025 P.23.1227.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 12 - Voorrangsplicht - Voorrangschuldige bestuurder -

Vrijstelling van zijn plicht - Voorwaarden

Enkel de gedraging van de voorranggerechtigde bestuurder die elke redelijke verwachting verijdelt, stelt de voorrangschuldige bestuurder vrij van de verplichtingen die uit de voorrangsregel voortvloeien.

- Art. 12.5 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

13 oktober 2023 C.22.0487.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231013.1F.2** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 35 - Besturen van een voertuig op een openbare plaats in staat van dronkenschap - Vaststelling door de verbalisanten - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring wegens het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie in de zin van artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet of het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een staat van dronkenschap in de zin van artikel 35 Wegverkeerswet vereist niet dat de verbalisanten die toestand van intoxicatie of dronkenschap op de openbare plaats zelf hebben vastgesteld; dat een bestuurder een voertuig op een openbare plaats heeft bestuurd in een door artikel 34, § 2, 1°, en 35 Wegverkeerswet bedoelde toestand kan ook blijken uit latere buiten die openbare plaats gedane vaststellingen (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1382.N, AC 2016, nr. 264.

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1433.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.13** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 30 - Artikel 30, § 1, 2° - Overtredingen van de bepalingen betreffende het rijbewijs - Vermelding 'alcohol niet toegestaan' - Vaststelling van de aanwezigheid van alcohol - Bewijs - Verband met artikel 34 Wegverkeerswet - Beoordeling door de rechter - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte

Voor de schuldigverklaring van het door artikel 30, § 1, 2°, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf is de vaststelling van de aanwezigheid van alcohol in geval van de vermelding “alcohol niet toegestaan” op het rijbewijs of het als zodanig geldend bewijs, niet afhankelijk van de schuldigverklaring aan een van de in artikel 34 Wegverkeerswet bedoelde misdrijven; wanneer de wet geen bijzonder bewijsmiddel voorschrijft, grondt de rechter zijn overtuiging op alle regelmatig verkregen feitelijke gegevens van de zaak die aan de tegenspraak der partijen zijn onderworpen en gaat het Hof enkel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

- Artt. 30, § 1, 2°, en 34 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1612.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 40 - Artikel 40, eerste en vierde lid - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

De kennisgeving die bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet door het openbaar ministerie wordt gedaan aan een bij verstek veroordeelde beklaagde, waarbij hem wordt meegedeeld dat hij door een welbepaalde verstekbeslissing op grond van welbepaalde bewezenverklaarde verkeersmisdrijven tot een verval van het recht tot sturen werd veroordeeld, stelt die laatste in staat om met de nodige kennis van zaken de opportuniteit te beoordelen om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden en hiertoe de nodige stappen te ondernemen en de omstandigheid dat in die kennisgeving, die uit haar aard betrekking heeft op een veroordeling op grond van de Wegverkeerswet, niet de precieze hoofdstraf wordt vermeld die door de verstekbeslissing werd opgelegd, doet hieraan geen afbreuk en heeft niet tot gevolg dat de beklaagde niet op een adequate wijze werd geïnformeerd en geen correcte inschatting kan maken van de noodzaak of de opportuniteit om een rechtsmiddel tegen die beslissing aan te wenden; wanneer een bij verstek veroordeelde beklaagde bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet in kennis wordt gesteld van een hem door een verstekbeslissing opgelegd verval van het recht tot sturen en in die kennisgeving wordt vermeld dat die verstekbeslissing op een welbepaalde datum aan zijn woonplaats werd betekend, dan kan de rechter daaruit afleiden dat de beklaagde vanaf het ogenblik van die kennisgeving ook kennis heeft gekregen van die betekening en dat vanaf dat ogenblik bijgevolg de in artikel 187, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde buitengewone termijn van verzet begint te lopen (1). (1) Cass. 17 december 2024, AR P.24.1233.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.18 met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 14 mei 2024, AR P.23.1032.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240514.2N.11; Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.0906.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, derde lid - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot motorvoertuigen die uitgerust zijn met een alcoholslot - Werking in de tijd - In het vonnis bedoelde feiten die als grondslag voor de herhaling dienen en die werden gepleegd vóór 1 juli 2018 - Invloed

Krachtens artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet moet de rechter het alcoholslot verplicht opleggen in geval van veroordeling wegens het besturen van een voertuig onder invloed van alcohol binnen drie jaar te rekenen van een voorgaand vonnis dat dezelfde veroordeling uitspreekt, indien de ademanalyse telkens een alcoholconcentratie van ten minste een halve milligram meet of de bloedanalyse telkens een alcoholconcentratie van ten minste 1,2 gram aangeeft, en artikel 26, tweede lid, van de wet van 6 maart 2018 bepaalt dat voormelde bepaling enkel van toepassing is op de na de inwerkingtreding van die wet gepleegde feiten; die bepalingen stellen de toepassing van voormeld artikel 37/1, § 1, derde lid, niet afhankelijk van de voorwaarde dat het antecedent, dat de staat van herhaling oplevert, net als de nieuwe feiten na de inwerkingtreding van de nieuwe wet moet zijn gepleegd (1). (1) Contra: Cass. 23 februari 2022, AR P.21.1638.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220223.2F.5.

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

18 oktober 2023 P.23.1023.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231018.2F.10** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.2 - Vluchtmisdrijf gepleegd naar aanleiding van een ongeval met gewonden - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Ondergeschikt aan het slagen voor het theoretisch examen, praktisch examen en psychologisch onderzoek - Verplicht karakter - Gevolg

Artikel 33, §2, Wegverkeerswet bestraft de dader van een vluchtmisdrijf dat naar aanleiding van een ongeval met gewonden werd gepleegd met name met een verval van het recht tot sturen, en het derde lid van dat artikel bepaalt dat het herstel van het recht tot sturen afhankelijk is van het slagen voor het theoretisch examen, het praktisch examen en het psychologisch onderzoek bedoeld in artikel 38, § 3, eerste lid, van die wet; de rechter kan bijgevolg niet beslissen dat die telastlegging voldoende wordt bestraft door de opgelegde geldboete en vervallenverklaring, zonder dat de beklaagde de verplichting moet worden opgelegd, wegens de ouderdom van de feiten en de afwezigheid van gerechtelijke antecedenten, om die examens opnieuw af te leggen en zich aan dat onderzoek te onderwerpen (1). (1) Het Hof stelt aldus impliciet vast dat het derde (oorspronkelijk tweede) lid van art. 33, § 2, betrekking heeft op zowel het eerste lid (ongeval met gewonden) als het huidige tweede lid (dodelijk ongeval). Uit de memorie van toelichting (Parl.St. Kamer, nr. 54-2868/001, 21-22) van de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid, die het oorspronkelijke eerste lid heeft opgesplitst, blijkt overigens geenszins dat de wetgever de verplichting om te slagen voor de examens en onderzoeken in het eerste geval zou hebben willen schrappen. (M.N.B.)

- Art. 38, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 33, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 58 - Toepassing - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Plaats van de inbreuk - Gevolg

Artikel 58bis, § 3/1, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de zaak wordt aangebracht bij de politierechtbank die territoriaal bevoegd is voor de plaats waar het voertuig werd geïmmobiliseerd; uit een letterlijke lezing van deze bepaling kan niet worden afgeleid dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van stalling van het geïmmobiliseerde voertuig; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan evenmin worden afgeleid dat de wetgever voor het criterium van de plaats van stalling, die kan wijzigen, heeft geopteerd; uit de tekst van deze bepaling, het feit dat het bevelen van de beveiligingsmaatregel afhankelijk is van vaststellingen betreffende welbepaalde inbreuken op de Wegverkeerswet en de rol van de bevoegde procureur des Konings ter zake, volgt dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van de inbreuk of inbreuken die de grondslag vormen voor het bevelen van de beveiligingsmaatregel van de immobilisering (1). (1) Wetsvoorstel van 10 juni 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, ingediend door Dhr. J. Van den Bergh (c.s.), Parl. St. Kamer 2022-03, Doc 55-2750/001 en 55-2750/003.

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

8 april 2025 P.25.0131.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.3 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 19 - Artikel 19.3.3° - Verplichting voor een bestuurder om voorrang te verlenen aan de tegenliggers op de rijbaan die hij gaat verlaten - Voorwaarde om van die verplichting bevrijd te worden

De bestuurder die naar links afslaat is slechts bevrijd van de verplichting om voorrang te verlenen aan de tegenligger op de rijbaan die hij gaat verlaten, indien de komst van de weggebruiker die voorrang heeft onvoorzienbaar was of indien de voorrangschuldige bestuurder zich op een andere manier in een situatie van overmacht bevond (1). (1) Zie Cass. 22 september 2020, AR P.20.0583.N, AC 2020, nr. 566.

- Art. 19, § 3, 3° KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

21 juni 2023 P.23.0148.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.5 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Omvang van de vernietiging

Wanneer de rechter onwettig het alcoholslot en het verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid cumuleert, wordt de vernietiging beperkt tot de beslissingen over de veiligheidsmaatregelen, maar ze strekt zich uit tot de twee maatregelen, gelet op de band die tussen die beslissingen kan bestaan.

14 mei 2025 P.25.0279.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6 - Rijden in staat van dronkenschap - Beslissing waarop de bijzondere herhaling berust - Veroordeling uitgesproken door een strafgerecht van een andere EU-lidstaat onder dezelfde voorwaarden als de veroordelingen uitgesproken door de Belgische strafgerechten - Artikel 99bis Strafwetboek - Toepassing krachtens artikel 100 van datzelfde wetboek

De Wegverkeerswet bevat geen bepaling die de in artikel 99bis Strafwetboek bedoelde gelijkstelling uitsluit; die bepaling is met name van toepassing om de in de artikelen 36, eerste lid, en 38, § 6, van die wet bedoelde wettelijke herhaling te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 36 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 100 Strafwetboek
- Art. 99bis Strafwetboek
- Artt. 36 en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Artt. 99bis en 100 Strafwetboek

3 mei 2023 P.22.1433.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.1 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 1° - Besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie - Vaststelling door de

verbalisanten - Voorwaarden van de vaststelling - Draagwijdte - Gevolg

Een schuldigverklaring wegens het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een toestand van alcoholintoxicatie in de zin van artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet of het besturen van een voertuig op een openbare plaats in een staat van dronkenschap in de zin van artikel 35 Wegverkeerswet vereist niet dat de verbalisanten die toestand van intoxicatie of dronkenschap op de openbare plaats zelf hebben vastgesteld; dat een bestuurder een voertuig op een openbare plaats heeft bestuurd in een door artikel 34, § 2, 1°, en 35 Wegverkeerswet bedoelde toestand kan ook blijken uit latere buiten die openbare plaats gedane vaststellingen (1). (1) Cass. 19 april 2016, AR P.15.1382.N, AC 2016, nr. 264.

- Artt. 34, § 2, 1°, en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

22 februari 2022 P.21.1433.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.13** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 40 - Artikel 40, eerste en vierde lid - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Melding van de rechtsmiddelen, termijnen en vormvoorwaarden tegen een verstekvonnis - Draagwijdte - Gevolg

Volgens artikel 40, vierde lid, Wegverkeerswet wordt in geval van een veroordeling bij verstek bij de in het eerste lid van die bepaling bedoelde kennisgeving melding gemaakt van de rechtsmiddelen die openstaan tegen een verstekvonnis, van de termijnen om die aan te wenden en van de na te leven vormvoorwaarden, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die kennisgeving ook informatie bevat over rechtsmiddelen, de termijn binnen welke en de wijze waarop ze moeten worden ingesteld, die, gelet op de concrete situatie van de beklaagde, voor hem niet relevant is, kan niet worden afgeleid dat de beklaagde niet adequaat in kennis werd gesteld van de rechtsmiddelen die hij tegen de verstekbeslissing kan aanwenden (1). (1) Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

29 april 2025 P.24.0906.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Herhaling - Aanvang van de termijn waarbinnen het nieuwe misdrijf werd gepleegd - Uitspraak van het vonnis - Invloed

Krachtens artikel 38, § 6, Wegverkeerswet en buiten het geval bedoeld in § 7, moet de rechter het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, §§ 1, 2 en 3, 33, §§ 1 en 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen opnieuw overtreedt binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan; uit die wetsbepaling volgt dat het daarin bedoelde nieuwe misdrijf moet zijn gepleegd binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van de vorige veroordeling die in kracht van gewijsde is gegaan, en niet binnen drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop die veroordeling kracht van gewijsde heeft verkregen (1). (1) Contra: Cass. 30 april 2025, AR P.23.1227.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2; Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 mei 2025 P.25.0024.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.1** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid

Het definitieve verval van het recht tot sturen, alsook het verval voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid, houden voor de vervallen verklaarde bestuurder een absoluut verbod op autorijden in, terwijl het alcoholslot gekoppeld is aan een omkaderingsprogramma waarvan de voorwaarden door de overtreder, in zijn hoedanigheid van bestuurder, vervuld moeten worden, zodat hij met ieder voertuig mag rijden dat met een alcoholslot is uitgerust; hieruit volgt dat, zelfs in geval van toepassing van het tweede lid van artikel 37/1, § 1, Wegverkeerswet, de rechter die de in artikel 42 bepaalde maatregel uitspreekt, niet bovendien het alcoholslot mag opleggen.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37/1, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

14 mei 2025 P.25.0279.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 5 - Overtreding begaan door een jonge bestuurder - Rijverbod met verplicht herstel van een herstelexamen - Keuze tussen het theoretisch of praktisch examen

Artikel 38, § 5, Wegverkeerswet bepaalt dat de rechter het verval van het recht tot sturen moet uitspreken en het herstel van dit recht minstens afhankelijk moet maken van het slagen voor het theoretisch of praktisch examen indien hij veroordeelt wegens een overtreding begaan met een motorvoertuig, die tot een verval van het recht tot sturen kan leiden en de schuldige sinds minder dan twee jaar houder is van het rijbewijs B; daaruit volgt dat de rechter, indien aan de toepassingsvoorwaarden voor deze bepaling is voldaan, verplicht is om het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van hetzij het slagen voor het theoretisch examen hetzij het slagen voor het praktisch examen; uit deze bepaling kan geen verplichting worden afgeleid om het herstel van het recht tot sturen afhankelijk te maken van het slagen in beide examens (1). (1) Cass. 8 februari 2017, AR P.17.0046.F, AC 2017, nr. 95 met concl. van M. NOLET de BRAUWERE, thans advocaat-generaal, op datum in Pas.; Zie P. ARNOU, "Verplicht rijverbod met examen(s) voor beginnende bestuurders die worden veroordeeld wegens een overtreding die een verval van het recht tot sturen kan meebrengen", RW 2007-08, 792-795; C. DE ROY, "Over de verzwaring van de straf voor beginnende bestuurders", VAV 2013, 42-44.

- Art. 38, § 5 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

6 september 2022 P.22.0586.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220906.2N.10** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Vluchtmisdrijf gepleegd naar aanleiding van een ongeval met gewonden - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Verplicht ondergeschikt aan het slagen voor examens en onderzoeken - Verzuim van de rechter om dit op te leggen - Vernietiging - Omvang

De verplichting om voor een of meer examens en onderzoeken te slagen met het oog op het herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel; wanneer die maatregel verplicht moet worden opgelegd en de rechter dit heeft verzuimd en de schuldigverklaring en de wegens de bewezen verklaarde telastleggingen uitgesproken straffen zelf niet worden vernietigd, is de vernietiging beperkt tot het ontbreken van die veiligheidsmaatregel (1). (1) Zie Cass. 15 november 2000, AR P.00.1271.F, AC 2000, nr. 625; Cass. 22 december 2021, AR P.21.1265.F, arrest niet gepubliceerd ("Vernietigt het bestreden vonnis in zoverre het uitspraak doet over de voorwaarden die aan het herstel van de verweerder in het recht tot sturen zijn verbonden").

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62, eerste lid - Processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel - Persoonlijke vaststellingen van de verbalisant - Herkenning van een weggebruiker op het ogenblik dat hij het misdrijf pleegde - Bewijswaarde tot bewijs van het tegendeel

De in het proces-verbaal van de bevoegde ambtenaar opgenomen vermelding volgens welke hij een weggebruiker heeft herkend terwijl hij een inbreuk op het wegverkeersreglement beging, is een persoonlijke vaststelling die deze ambtenaar heeft gedaan op het ogenblik van de inbreuk of onmiddellijk na het begaan ervan en die betrekking heeft op de materiële bestanddelen van het misdrijf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden; een dergelijke vermelding beschikt over de bijzondere bewijswaarde zoals bepaald in artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 juni 2023 P.21.1425.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.2 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62, eerste lid - Processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel - Persoonlijke vaststellingen van de verbalisant - Begrip

Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de overheidspersonen die door de Koning worden aangewezen om toezicht te houden op de naleving van die wet en haar uitvoeringsbesluiten de overtredingen vaststellen door processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel; die bijzondere bewijswaarde geldt voor de persoonlijke vaststellingen van de verbalisant, dit wil zeggen voor dat wat de ambtenaar ziet, hoort of persoonlijk vaststelt op het ogenblik van het misdrijf of onmiddellijk nadat dit werd gepleegd, wat betreft de materiële bestanddelen van het misdrijf en de daarmee gepaard gaande omstandigheden; ze is niet van toepassing op de latere vaststellingen, of op de informatie die de verbalisant heeft verzameld buiten die eerste vaststelling of de gegevens die op een later tijdstip worden aangedragen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

21 juni 2023 P.21.1425.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230621.2F.2 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 38 - Vluchtmisdrijf gepleegd naar aanleiding van een ongeval met gewonden - Verval van het recht tot sturen - Herstel in dat recht - Ondergeschikt aan het slagen voor het theoretisch examen, praktisch examen en psychologisch onderzoek - Verplicht karakter - Gevolg

Artikel 33, §2, Wegverkeerswet bestraft de dader van een vluchtmisdrijf dat naar aanleiding van een ongeval met gewonden werd gepleegd met name met een verval van het recht tot sturen, en het derde lid van dat artikel bepaalt dat het herstel van het recht tot sturen afhankelijk is van het slagen voor het theoretisch examen, het praktisch examen en het psychologisch onderzoek bedoeld in artikel 38, § 3, eerste lid, van die wet; de rechter kan bijgevolg niet beslissen dat die telastlegging voldoende wordt bestraft door de opgelegde geldboete en vervallenverklaring, zonder dat de beklaagde de verplichting moet worden opgelegd, wegens de ouderdom van de feiten en de afwezigheid van gerechtelijke antecedenten, om die examens opnieuw af te leggen en zich aan dat onderzoek te onderwerpen (1). (1) Het Hof stelt aldus impliciet vast dat het derde (oorspronkelijk tweede) lid van art. 33, § 2, betrekking heeft op zowel het eerste lid (ongeval met gewonden) als het huidige tweede lid (dodelijk ongeval). Uit de memorie van toelichting (Parl.St. Kamer, nr. 54-2868/001, 21-22) van de wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid, die het oorspronkelijke eerste lid heeft opgesplitst, blijkt overigens geenszins dat de wetgever de verplichting om te slagen voor de examens en onderzoeken in het eerste geval zou hebben willen schrappen. (M.N.B.)

- Art. 38, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 33, § 2 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

31 mei 2023 P.23.0200.F ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230531.2F.3 AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de

kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Zwijgrecht - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

20 mei 2025 P.25.0288.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Omvang van de vernietiging

Wanneer de rechter onwettig het alcoholslot en het verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid cumuleert, wordt de vernietiging beperkt tot de beslissingen over de veiligheidsmaatregelen, maar ze strekt zich uit tot de twee maatregelen, gelet op de band die tussen die beslissingen kan bestaan.

14 mei 2025 P.25.0279.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8** AC nr. ...

Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid

Het definitieve verval van het recht tot sturen, alsook het verval voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid, houden voor de vervallen verklaarde bestuurder een absoluut verbod op autorijden in, terwijl het alcoholslot gekoppeld is aan een omkaderingsprogramma waarvan de voorwaarden door de overtreder, in zijn hoedanigheid van bestuurder, vervuld moeten worden, zodat hij met ieder voertuig mag rijden dat met een alcoholslot is uitgerust; hieruit volgt dat, zelfs in geval van toepassing van het tweede lid van artikel 37/1, § 1, Wegverkeerswet, de rechter die de in artikel 42 bepaalde maatregel uitspreekt, niet bovendien het alcoholslot mag opleggen.

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 37/1, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

14 mei 2025 P.25.0279.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8** AC nr. ...

WERKLOOSHEID

BEDRAG

Bedrag - Artistieke activiteit - Inkomsten - Werkloosheidsuitkering - Aard

Uit de artikelen 44, 45, eerste lid, 48bis, 130, §1 en §2 Werkloosheidsbesluit volgt dat de voor de werkloosheidsuitkering in aanmerking te nemen inkomsten uit de artistieke activiteit berekend worden per kalenderjaar op basis van het jaarlijks netto inkomen en bijgevolg dat de werkloosheidsuitkeringen die worden toegekend en uitbetaald aan een werkloze die aanspraak maakt op inkomsten uit een artistieke activiteit, steeds voorlopig worden toegekend en uitgekeerd.

- Artt. 44, 45, eerste lid, 48bis en 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

7 november 2022 S.22.0008.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.5** AC nr. ...

Bedrag - Werkloosheidsuitkering - Voorbehoud - Herrekening - Gevolg

Een uitkering die is toegekend en uitbetaald onder voorbehoud van herrekening met de nog in aanmerking te nemen inkomsten overeenkomstig artikel 130 Werkloosheidsbesluit heeft de werkloze niet onrechtmatig maar onder voorbehoud van herrekening ontvangen; hieruit volgt dat artikel 169 Werkloosheidsbesluit niet toepasselijk is op deze onder voorbehoud toegekende en uitbetaalde uitkeringen.

- Artt. 130 en 169 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

7 november 2022 S.22.0008.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.5** AC nr. ...

RECHT OP UITKERING

Recht op uitkering - Toekenningsvoorwaarde - Arbeidsongeschiktheid - Beslissing tot uitsluiting - Werking in de tijd

De werknemer die niet valt onder de gevallen van uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen, zoals bepaald in artikel 61, § 1, 2 en 3, Werkloosheidsbesluit, en op zijn controlekaart geen melding maakt van de letter "M", waarmee hij verklaart geen uitkeringen aan te vragen, kan enkel van het recht op werkloosheidsuitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid worden uitgesloten op advies van de voor het werkloosheidsbureau aangewezen geneesheer, waarbij de beslissing van de directeur uitwerking heeft voor de toekomst (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 71, 3° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 61, §§ 1, 2 en 3 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 141 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 71, derde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 62, § 1, eerste lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 61, §§ 1 ,2 en 3 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 60 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

12 juni 2023 S.21.0014.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.16** AC nr. ...

Recht op uitkering - Toekenningsvoorwaarde - Niet-vermelding op de controlekaart van de letter "M" - Uitsluiting wegens arbeidsongeschiktheid - Voorwaarde

De werknemer die niet valt onder de gevallen van uitsluiting van het recht op werkloosheidsuitkeringen, zoals bepaald in artikel 61, § 1, 2 en 3, Werkloosheidsbesluit, en op zijn controlekaart geen melding maakt van de letter "M", waarmee hij verklaart geen uitkeringen aan te vragen, kan enkel van het recht op werkloosheidsuitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid worden uitgesloten op advies van de voor het werkloosheidsbureau aangewezen geneesheer, waarbij de beslissing van de directeur uitwerking heeft voor de toekomst (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 71, 3° KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 61, §§ 1, 2 en 3 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 141 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 71, derde lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 62, § 1, eerste lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 61, §§ 1 ,2 en 3 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 60 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

12 juni 2023 S.21.0014.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.16** AC nr. ...

Recht op uitkering - Inschakelingsuitkeringen - Toekenning voor een periode van 36 maanden - Jonge werknemer in een beschermde gezinstoestand - Berekeningswijze

Ten aanzien van de jonge werknemer die wordt beschouwd als werknemer met gezinslast of als alleenwonende werknemer of die wordt beschouwd als samenwonende werknemer die evenwel samenwoont met een echtgenoot of een met een echtgenoot gelijkgestelde persoon die in de loop van een kalendermaand slechts over een vervangingsinkomen beschikt, loopt de termijn van 36 maanden van toekenning van de inschakelingsuitkeringen niet wanneer de jonge werkloze zich in een van deze gezinstoestanden bevindt, tot uiterlijk de eerste dag van de maand volgend op zijn dertigste verjaardag (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 63, § 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

12 juni 2023 S.22.0089.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230612.3F.2** AC nr. ...

Recht op uitkering - Artistieke activiteit - Inkomsten - Bepaling

Uit de artikelen 44, 45, eerste lid, 48bis, 130, §1 en §2 Werkloosheidsbesluit volgt dat de voor de werkloosheidsuitkering in aanmerking te nemen inkomsten uit de artistieke activiteit berekend worden per kalenderjaar op basis van het jaarlijks netto inkomen en bijgevolg dat de werkloosheidsuitkeringen die worden toegekend en uitbetaald aan een werkloze die aanspraak maakt op inkomsten uit een artistieke activiteit, steeds voorlopig worden toegekend en uitgekeerd.

- Artt. 44, 45, eerste lid, 48bis en 130, §§ 1 en 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

7 november 2022 S.22.0008.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221107.3N.5** AC nr. ...

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN

ALGEMEEN

Algemeen - Gemeenten - Plaatselijke belastingen - Belastingverordening - Bewijsmiddel - Bekendmaking - Aanplakking - Register - Aantekening - Uitwerking - Datum - Draagwijdte

Het enige toelaatbare bewijs van de bekendmaking van een gemeentereglement bestaat in de aantekening in een bijzonder register; de aantekening geldt slechts als bewijs van de datum van bekendmaking als ze wordt gemaakt op de datum van aanplakking of op een van de dagen van de aanplakking, die in dat geval als de eerste datum van bekendmaking geldt (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. L 1133-2 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

22 juni 2023 F.22.0045.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230622.1F.6** AC nr. ...

ALLERLEI

Allerlei - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

De rechter mag de verhogingen die betrekking hebben op de heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria en voortvloeien uit artikel 11, §1, eerste en derde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, niet matigen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

2 mei 2025 C.24.0224.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.8** AC nr. ...

UITLEGGING

Uitlegging - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Toetredingsovereenkomst - Contractuele aard

De rechtsverhouding tussen het bestuur en de ingeschreven student, zoals vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement en in de rechtspositieregeling van de student, is van contractuele aard, behoudens de in artikel II.274 VCHO bepaalde uitzondering (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. II.274 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs
- Art. II.273, § 1 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs

11 april 2025 C.23.0393.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.3** AC nr. ...

WERKING IN DE TIJD EN IN DE RUIMTE

Werking in de tijd en in de ruimte - Milieurecht - Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19") - Artikel 12 Grondwet 1994 - Beginsel van legaliteit van de vervolging

Artikel 12, tweede lid, Grondwet, dat bepaalt dat niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft, verbiedt de rechter die kennisneemt van het beroep van de overtreder tegen de beslissing van de sanctionerend ambtenaar die hem een administratieve geldboete of het herstel van de plaats in de vorige staat oplegt en die dient te onderzoeken of die ambtenaar de door het Milieuwetboek voorgeschreven termijnen heeft nageleefd zoals deze van toepassing zijn op de feiten van de zaak, niet om rekening te houden met de omstandigheid dat de wetgever die termijnen heeft opgeschort.

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Milieurecht - Wallonië - Door de sanctionerend ambtenaar opgelegd herstel van de plaats in de vorige staat - Termijn - Opschorting ingevoerd of verlengd door de bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 en nr. 20 van 18 april 2020 ("coronavirus Covid-19") - Beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet - (Geen) Toepassing

De bijzonderemachtenbesluiten van de Waalse regering nr. 2 van 18 maart 2020 betreffende de tijdelijke opschorting van dwingende termijnen en termijnen voor het indienen van beroepen vastgesteld in de gezamenlijke Waalse wetgeving en reglementering (...) en nr. 20 van 18 april 2020 tot verlenging van die termijnen stellen geen feit strafbaar dat dit niet was toen het werd gepleegd en verergeren de straf van een bestaand misdrijf niet, maar schorten enkel de termijn op, na het verstrijken waarvan de sanctionerend ambtenaar noch een administratieve geldboete noch het herstel van de plaats in de vorige staat nog kan opleggen aan de overtreder (1); het voorwerp van die besluiten houdt geen verband met artikel 7.1 EVRM, waarin het beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet is vastgelegd (2). (1) Zie AGwH 4 april 2019, nr. 54/2019, § B.5.1. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, I, 224-225.

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 18 april 2020 van bijzondere machten nr. 20
- Art. 1 Besluit van de Waalse Regering van bijzondere machten nr. 2 van 18 maart 2020
- Art. D163 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 2 Strafwetboek

3 mei 2023 P.21.1494.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230503.2F.2** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Uitvoerbaarverklaring - Bevoegdheid van de rechter - Verbod op een herziening ten gronde - Draagwijdte - Buitenlandse beslissing uitvoerbaar verklaard ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld - Voorwaarden

Het verbod voor de rechter om over te gaan tot een herziening ten gronde van de buitenlandse rechterlijke beslissing, belet niet dat hij ze uitvoerbaar kan verklaren ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld, wanneer de overdracht van de verplichtingen aan die persoon wordt vastgesteld door een rechterlijke beslissing waarvan hij aldus de uitwerking erkent (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 25 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht
- Art. 23 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht
- Art. 22, § 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

28 april 2025 C.24.0266.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.5** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Probatieuitstel - Voorwaarde verbonden aan de antecedenten - Afschaffing - Toepassing ratione temporis

Artikel 114 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht heeft het in artikel 8, § 1, eerste lid, Probatiewet, bedoelde verbod afgeschaft wanneer de beklaagde al eerder was veroordeeld tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie jaar; overeenkomstig artikel 2, tweede lid, Strafwetboek is artikel 114 van de wet van 2022 onmiddellijk van toepassing op de feiten die vóór de inwerkingtreding van die wet waren gepleegd maar op die datum nog niet definitief waren berecht (1). (1) Het OM heeft erop gewezen dat het in het arrest vermelde antecedent van de eiser, namelijk één jaar gevangenisstraf, wel als grondslag kan dienen voor de omstandigheid van wettelijke herhaling, maar niet in de weg staat aan de toekenning van het probatieuitstel op grond van artikel 8, § 1, eerste lid, Probatiewet, en dit niet alleen in de versie van die bepaling op de datum van het arrest (dus zoals gewijzigd door artikel 114 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, in werking getreden op 1 juni 2022 krachtens artikel 118 van diezelfde wet), maar ook in haar vorige versie.

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 2, tweede lid Strafwetboek

28 juni 2023 P.23.0449.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230628.2F.1** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rol van het Hof van Cassatie

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

12 mei 2025 C.24.0033.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2** AC nr. ...

Werking in de tijd en in de ruimte - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

Uit de omstandigheid dat een daad niet strafbaar is krachtens de nieuwe wet die na het plegen van die daad in werking is getreden, volgt niet dat ze niet zou kunnen worden bestraft krachtens een andere wettelijke bepaling die daarentegen zowel op de datum van het misdrijf als op de datum van het vonnis van kracht was; dit is het geval wanneer de beklaagde niet werd veroordeeld wegens schending van artikel 3.44 Wetboek van Vennootschappen, dat niet bestond op het ogenblik waarop het misdrijf werd gepleegd, maar van de artikelen 193, 196, 197, 213 en 214 Strafwetboek, aangezien de herkwalificatie van de litigieuze boekingen de identiteit ervan niet wijzigen (1). (1) Zie Cass. 25 september 2024, AR P.24.0567.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240925.2F.6

- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek

- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

23 april 2025 P.25.0067.F **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.5** AC nr. ...

WOONPLAATS

- Betreding van een private plaats - Artikel 27, Wet Politieambt - Ernstige dreiging voor het leven of de integriteit van personen - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Toetsing door het Hof van Cassatie

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of de voorwaarden voor de toepassing van artikel 27 Wet Politieambt dat de politieambtenaren bij ernstig en nakend gevaar voor rampen, onheil of schadegevallen of wanneer het leven of de lichamelijke integriteit van personen ernstig wordt bedreigd, zowel `s nachts als overdag, toestaat gebouwen, zelfs die welke niet voor het publiek toegankelijk zijn, bijgebouwen en vervoermiddelen te doorzoeken, zijn vervuld: het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgtrekkingen maakt die daarmee geen verband houden of die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

- Art. 27 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

5 april 2023 P.23.0451.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230405.2F.18** AC nr. ...

WRAKING

- Gewettigde verdenking - Dienstregeling houdende aanduiding van de rechter - Vraag van de beklaagde tot overmaking of publiekmaking van de dienstregeling - Voeging van de vraag bij de grond van de zaak - Draagwijdte - Gevolg

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens gewettigde verdenking en gewettigde verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen, maar die twijfel moet objectief gerechtvaardigd zijn; de rechter stelt onaantastbaar vast of er redenen zijn die een gewettigde verdenking objectief rechtvaardigen waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord, maar de enkele reden dat de rechter zijn beslissing over een voorafgaande vraag van de beklaagde om hem de dienstregeling, op grond waarvan die rechter werd aangeduid om te zetelen in de zaak, over te maken of deze publiek te maken, voegt bij de grond van de zaak, rechtvaardigt objectief gezien geen gewettigde twijfel bij de partijen en de publieke opinie over zijn geschiktheid om op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak aangezien de rechter zich in dat geval nog niet heeft uitgesproken over de aanspraak van de betrokken partij.

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

29 april 2025 P.25.0475.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.21** AC nr. ...

- Tijdig opwerpen van de wrakingsgrond - Verklaring van de rechter die zich niet van de zaak onthoudt - Aanvullende wrakingsgrond op basis van gegevens van deze verklaring - Toelaatbaarheid

Uit de artikelen 835 en 836 Gerechtelijk Wetboek volgt dat de wrakingsrechter slechts uitspraak kan doen op grond van de middelen die in de wrakingsakte zijn opgenomen en die aan de tegenspraak van de rechter wiens wraking wordt gevraagd, zijn onderworpen; aanvullende wrakingmiddelen die worden aangevoerd in een in het kader van de wrakingsprocedure ingediende conclusie zijn dan ook niet ontvankelijk; de omstandigheid dat die aanvullende wrakingsmiddelen zijn gesteund op gegevens die zijn opgenomen in de verklaring van de rechter wiens wraking wordt gevraagd bij toepassing van artikel 836 Gerechtelijk Wetboek, of in documenten die deze rechter bij zijn verklaring heeft gevoegd, laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0566.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.14; Cass. 21 april 2011, AR C.11.0054.F, AC 2011, nr. 277.

- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

8 april 2025 P.25.0433.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.23** AC nr. ...

- Rechter - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip - Gebrek aan onpartijdigheid - Bewijs - (Geen) subjectief gevoel van een van de partijen - Vermoedens die redelijkerwijs worden verantwoord door verifieerbare feiten

De onpartijdigheid van de rechter wordt vermoed tot het tegendeel is bewezen (1); het subjectieve gevoel van een van de partijen volstaat op zich niet om het vermoeden te weerleggen; de weerlegging ervan vereist het bestaan van verifieerbare feiten op grond waarvan de vermoedens die een partij beweert te hebben als redelijkerwijs verantwoord kunnen worden aangenomen (2). (1) Cass. 3 november 2017, AR D.17.0012.F, AC 2017, nr. 612."Wanneer de wrakende partij noch een schriftelijk bewijs noch een begin van bewijs levert van de uitlatingen die hij aan de gewraakte rechter toeschrijft en die laatstgenoemde betwist, bestaat er geen grond om het getuigenbewijs hiervan te bevelen, maar die wrakingsgronden te verwerpen" (Cass. 19 april 2021, AR C.21.0062.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.8). (2) Zie Cass. 21 december 2022, AR P.22.1526.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.5, en verw. in noot.Wat betreft de ontvankelijkheid van het verzoek, "hoewel artikel 833 Gerechtelijk Wetboek geen uitdrukkelijke termijn oplegt waarbinnen de wraking moet worden voorgedragen die steunt op een grond die zich heeft voorgedaan na de opening van de rechtszitting, blijkt zowel uit de letter en de geest van die bepaling, als uit de welomschreven termijnen voor de wrakingsprocedure en uit de schorsing van alle vonnissen en handelingen die zij met zich meebrengt, dat een dergelijke wraking moet worden voorgedragen zodra de grond van de wraking gekend is door de partij die zich erop beroept; hieruit volgt dat wanneer de grond tot wraking zich voordoet ter rechtszitting, het verzoek tot wraking onmiddellijk na de rechtszitting moet worden ingediend" (Cass. 29 september 2015, AR P.15.0881.N, AC 2015, nr. 563; zie M.-A. BEERNAERT, e.a., o.c., II, 1924).Het OM heeft hieruit in hoofdorde afgeleid dat het verzoek, dat 19 dagen na de aangevoerde wrakingsgrond werd neergelegd, laattijdig en bijgevolg niet ontvankelijk was.Het verloop van de tijd heeft vanzelfsprekend een impact op de nauwkeurigheid van de herinneringen wat betreft de precieze uitspraken die op de rechtszitting werden gedaan: zo heeft de in het verzoekschrift bedoelde magistraat, hoewel hij ontkende de uitspraken te hebben gedaan die de verzoeker hem "in hoofdzaak" toeschrijft, in zijn antwoord niettemin opgemerkt dat er sinds de rechtszitting 20 dagen waren voorbijgegaan. (M.N.B.)

- Art. 828, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 november 2023 P.23.1483.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.8** AC nr. ...

- Antwoord van de gewraakte magistraat - Afstand - Gevolg

Wanneer de akte van afstand van het verzoek tot wraking werd neergelegd nadat de gewraakte magistraat had geconcludeerd en die akte niet werd betekend en aanvaard, dient het Hof uitspraak te doen over de grond van de zaak (1). (1) Het Hof oordeelt: "tenzij de eiser afstand heeft gedaan van een vroegere vordering, is een nieuwe vordering tot wraking niet ontvankelijk wanneer ze gegrond is op dezelfde feiten als de voorgaande vordering" (Cass. 19 februari 2016, AR C.16.0032.F-C.16.0034.F, AC 2016, nr. 130).Hieruit kan weliswaar worden afgeleid dat de afstand van een verzoek tot wraking niet steeds is uitgesloten.Het Hof heeft echter ook beslist dat "[wanneer] de verzoeker verklaart afstand te doen van zijn verzoek dat geen voorwerp of belang meer heeft, de procedure haar voorwerp behoudt, aangezien het Hof met name uitspraak moet doen over het eventuele willekeurige karakter van het ingestelde wrakingsverzoek [en in dat geval is er] dus geen grond om akte te verlenen van de afstand van geding" (Cass. 16 september 2020, AR P.20.0908.F, AC 2020, nr. 545).Bovendien "zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek inzake de wraking van magistraten op grond van artikel 2 Gerechtelijk Wetboek van toepassing in strafzaken, tenzij de toepassing ervan onverenigbaar is met de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering en de beginselen van het strafprocesrecht" (Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25; Cass. 21 april 2011, AR C.11.0002.F, AC 2011, nr. 276, met concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.); zie R. DECLERCQ, « Wraking », in Comm. Straf.; M. A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, II, 1923.Het OM heeft hieruit afgeleid dat artikel 825 van dit wetboek van toepassing is en dat aangezien de in het verzoek bedoelde magistraat op dat verzoek heeft geantwoord – en aldus heeft "geconcludeerd" in de zin van die bepaling –, en er, gelet op het gebrek aan betekening van de afstand van geding en aanvaarding door de voormelde magistraat, geen akte van de afstand kon worden verleend. (M.N.B.)

- Art. 828, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 825, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 november 2023 P.23.1483.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.8** AC nr. ...

- Strafzaken - Artikel 828, 1° en 9°, Gerechtelijk Wetboek - Onderzoeksgerecht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Controle over de bijzondere opsporingsmethoden bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Magistraten die zich ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie - Zelfde magistraten die geroepen zijn zich ten opzichte van andere inverdenkinggestelden uit te spreken over de regelmatigheid van dezelfde bijzondere opsporingsmethoden van observaties - Draagwijdte - Gevolg

Wanneer de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de wraking wordt gevraagd zich ingevolge een eerste vordering van het openbaar ministerie met een arrest reeds hebben uitgesproken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie in een gerechtelijk onderzoek overeenkomstig artikel 235ter Wetboek van Strafvordering ten opzichte van een mede-inverdenkinggestelde en zij geroepen worden ingevolge een nieuwe vordering van het openbaar ministerie met een identiek voorwerp als de eerste en strekkende tot eenzelfde beslissing zich opnieuw uit te spreken over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie lastens andere inverdenkinggestelden, dan houdt dat in dat reeds werd geoordeeld over een vordering met een identiek voorwerp; de omstandigheid dat de door de kamer van inbeschuldigingstelling te maken beoordeling moet gebeuren na het horen, minstens het oproepen, van alle partijen en dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet gebonden is door wat met het eerste arrest is beslist, belet niet dat die magistraten over het geschil raad gegeven, gepleit of geschreven hebben in de zin van artikel 828, 9°, Gerechtelijk Wetboek, zonder dat één van de drie in die bepaling vermelde uitzonderingsgevallen van toepassing is en dat er wettige verdenking bestaat in de zin van artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek, aangezien de partijen en derden mogen vrezen dat, gelet op de beslissing die de magistraten reeds hebben genomen met het eerste arrest , zij niet langer op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak kunnen doen over de aanhangige vordering (1). (1) De gewraakte magistraten hadden in hun verklaring verwezen naar Cass. 21 maart 2000, AR P.00.0460.N, arrest niet gepubliceerd, waarbij werd beslist dat de medewerking van dezelfde leden van de kamer van inbeschuldigingstelling aan opeenvolgende uitspraken in eenzelfde gerechtelijk onderzoek geen miskenning oplevert van de onpartijdigheid van die leden. Dat arrest betrof het geval waarbij een raadsheer van de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak deed over het hoger beroep tegen de afwijzing van een vraag om aanvullend onderzoek (art.61quinquies Wetboek van Strafvordering) en dan later geroepen werd de rechtspleging te regelen en die vraag om aanvullend onderzoek opnieuw aan bod kwam. Die hypothese lijkt mij verschillend van de voorliggende casus omdat het alsdan ging om twee verschillend te maken beoordelingen op een ander tijdstip. Het Hof besliste dat de beoordeling van het hoger beroep tegen een beslissing ex art. 61quinquies Wetboek van Strafvordering geen uitstaans heeft met de beslissing over de regeling van de rechtspleging (Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0803.F, AC 2001, nr. 322; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0457.N, AC 2000, nr. 196; Cass. 21 maart 2000, AR P.20.0458.N, Juristenkrant 2000/7, 5). Vgl. Cass. 08 mei 2001, AR P.01.0666.N, AC 2001, nr. 263: het feit dat magistraten de regelmatigheid van de strafprocedure hebben onderzocht overeenkomstig art. 235bis Wetboek van Strafvordering belet niet dat zij uitspraak doen over een vraag om bijkomende onderzoekshandelingen ter gelegenheid van de regeling van de rechtspleging, nu dit onderscheiden geschillen betreft. Het essentiële verschil met de voorliggende zaak is dat, zoals moge blijken uit de twee vorderingen van het openbaar ministerie, het hier klaarblijkelijk ging om zaken met een identiek voorwerp. AW

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Artt. 828, 1°, en 829, 9° Gerechtelijk Wetboek

22 februari 2022 P.22.0139.N **ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.25** AC nr. ...

- Afstand - Aard

Wanneer de verzoeker tot wraking afstand doet van zijn vordering omdat hij zich niet in staat acht te bewijzen dat de magistraat de hem toegeschreven verklaringen wel degelijk heeft gedaan in de bewoordingen zoals zij in het verzoek zijn weergegeven, maar niet de bedoeling had afstand te doen van het recht dat hij via zijn rechtsvordering wilde uitoefenen, moet zijn afstand worden uitgelegd als een afstand van geding en niet van rechtsvordering (1). (1) Zie B. BIEMER, e.a., Droit judiciaire, II, vol. I, Larcier, 2021, 848-855.

- Art. 828, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 825, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

29 november 2023 P.23.1483.F **ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231129.2F.8** AC nr. ...

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING

ZIEKTEKOSTENVERZEKERING

Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Art. 25quater ZIV-wet - Doelstelling

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat artikel 25quater ZIV-wet ertoe strekt het College van geneesheren-directeurs toe te laten reeds tussenkomst te verlenen in de kosten van innovatieve medische technieken met aangetoonde therapeutische meerwaarde gedurende de periode die, ingevolge de voor de aanpassing van de Nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen te volgen procedure, nodig is om deze nieuwe technieken in de Nomenclatuur op te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 25quater Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

5 mei 2025 S.21.0018.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250505.3N.7** AC nr. ...

Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Art. 25quater ZIV-wet - Innovatieve medische techniek - Toepassing 25bis en 25ter ZIV-wet

Door de artikelen 25bis, 25ter en 25quater ZIV-wet worden aan het College van geneesheren-directeurs in onderscheiden gevallen de bevoegdheid toegekend om uit de middelen van het Bijzonder Solidariteitsfonds een tegemoetkoming te verlenen in de kosten van bijzondere en dure verstrekkingen die niet voor vergoeding door de verzekering voor geneeskundige verzorging in aanmerking komen; noch uit de bepalingen van artikel 25bis ZIV-wet, noch uit die van artikel 25quater volgt dat voor een verstrekking die is opgenomen in de limitatieve lijst bedoeld in artikel 25quater, eerste lid, ZIV-wet geen tegemoetkoming kan worden verleend op grond van artikel 25bis of artikel 25ter voor zover aan de in die artikelen bepaalde voorwaarden is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 25quater Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 25ter Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 25bis Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

5 mei 2025 S.21.0018.N **ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250505.3N.7** AC nr. ...